

Rigsadvokatens
beretning 2004

Behandling af klager
over politiet

2004

Rigsadvokatens beretning 2004
Behandling af klager over politiet

Publikationen kan hentes på Rigsadvokatens hjemmeside
<http://www.rigsadvokaten.dk>

ISBN 87-90606-50-7 (Internet)

Layout: Rumfang 05039-72
Tryk: Arco Grafisk A/S

ISSN 1600-9525

Indhold

Forord	9
1. Rigsadvokatens indledning 2004	11
1.1 Generelle spørgsmål vedrørende politiklagenævnssager	11
1.1.1 Indledning	11
1.1.2 Sagsbehandlingstiden	12
1.1.3 Undersøgelser om politiets brug af skydevåben april 2004	14
1.1.4 Sigtelser i politiklagenævnsager	15
1.1.5 Notitsbehandling af politiklagenævnsager, hvor der klages til statsadvokaten	19
1.1.6 Folketingsspørgsmål om politiklagenævnens rolle og beføjelser	19
1.1.7 Rapport af 8. juli 2004 afgivet af Europarådets menneskerettighedskommissær, Alvaro Gil-Robles	23
1.2 Den offentlige debat om politiklagenævnssager og presseomtale af politiklagenævnsager	24
1.2.1 Offentlig debat foranlediget af konkrete sager	24
1.3 Folketingsspørgsmål om politiklagesystemet og sammenligning med andre landes systemer	25
1.3.1 Indledning	
1.3.2 Sammenfatning om klagesystemernes uafhængighed og parternes retssikkerhed	26
1.4 Relevant ny lovgivning mv.	28
1.4.1 Lov om politiets virksomhed (politiloven)	28
1.4.2 Rigspolitichefens rundskrivelse af 4. august 2004 om det ledelsesmæssige ansvar i situationer, hvor politikredsene assisterer hinanden	29
1.4.3 Lovgivning vedrørende Europol-personel og udenlandske polititjenestemænd	29
1.4.3.1 Indledning	29
1.4.3.2 Europolloven	30
1.4.3.3 Andre EU-landes polititjenestemænd, der indgår i et fælles efterforskningshold	32
1.4.4 Forslag fra Rigsadvokaten om ændringer af reglerne om beskikkelse af advokatbistand	33
1.4.5 Indberetning af dødsfald og alvorligere selvmordsforsøg i politiets venterum	35

1.5	Almindelig virksomhed i beretningsåret 2004	35
1.5.1	Politiklagenævnens årsmøde i den 16. januar 2004	35
1.5.2	Politiklagenævnsordningen i Grønland	36
2.	Sagsgangen i en politiklagenævns sag	37
2.1	Sagen indledes	37
2.2	Undersøgelsen/efterforskningen	37
2.3	Statsadvokatens sagsfremstilling	38
2.4	Sagen forelægges for nævnet	38
2.5	Nævnets tilkendegivelse	39
2.6	Sagens afgørelse	39
2.6.1	Afgørelsen af en adfærdsklagesag	39
	Afvisning	39
	Klager får helt eller delvist medhold	39
	Klagen tilbagekaldes	40
	Andre muligheder	40
2.6.2	Afgørelsen af en strafferetlig efterforskning	40
	Afvisning	40
	Tiltalerejsning mv.	40
2.6.3	Tilbagekaldte klager	41
2.7	Klageadgang til Rigsadvokaten	41
2.8	Sager udenfor politiklagenævnsordningen	42
2.8.1	Indledning	42
2.8.2	Politimæssige dispositioner uden for strafferetsplejen	43
2.8.3	Dispositioner og afgørelser inden for strafferetsplejen	43
2.9	Disciplinæsager	44
3.	Behandlingen af klagesager hos Rigsadvokaten	49
3.1	Generelle regler om klageberettigelse	49
3.1.1	Klageberettigede	49
3.1.2	Klagefrist og omgørelsesfrist	50
3.2	Rigsadvokatens behandling af klager over statsadvokaternes afgørelser	51
3.3	Eksempler på afgørelser, som Rigsadvokaten har stadfæstet	52
3.4	Eksempler på sager, hvor Rigsadvokaten har ændret en afgørelse, hvorom der var enighed mellem nævn og statsadvokat	57
3.5	Eksempler på sager, hvor Rigsadvokaten har ændret stats- advokatens afgørelse og har fulgt nævnets indstilling	58

3.6	Klagestatistikken (indkomne sager)	61
3.7	Særligt om sager, der er påklaget af nævnene	62
4.	Gennemgang af udvalgte konkrete sager	67
4.1	Lovens område	67
4.1.1	Begrebet "i tjenesten"	67
4.1.2	Politiklagenævnets kompetence	68
4.2	Kapitel 93 b - adfærdsklager	68
4.2.1	Indledning	68
4.2.2	Magtanvendelse	69
4.2.3	Klage over sprogbrug	70
4.2.4	Klager over anden ukorrekt adfærd	73
4.2.5	Grundløse klager	78
4.3	Kapitel 93 c - straffesager	78
4.3.1	Anmeldelser om vold og trusler mv.	79
4.3.2	Anmeldelser om brud på tavshedspligt og misbrug af politiets registre	86
4.3.3	Anmeldelser om strafbart forhold under efter- forskningen	90
4.3.4	Andre anmeldelser om strafbart forhold	90
4.3.5	Grundløse anmeldelser	96
4.4	Kapitel 93 c - færdselssager	97
4.4.1	Færdselssuheld	98
4.4.1.1	Udrykningskørsel	98
4.4.2	Andre færdselssager	100
4.5	Sagsbehandlingen	100
4.5.1	Advokatbeskikkelse	100
4.5.2	Klageberettigelse	102
4.5.3	Notitssagsbehandling	102
4.5.4	Inhabilitet	103
4.5.5	Aktindsigt	104
4.5.6	Klagefrist	105
4.6	Sager som statsadvokaten har indledt af egen drift efter retsplejelovens § 1020 a, stk 1 (initiativsager)	106
4.7	§ 1020 a, stk. 2 - undersøgelser	110
4.7.1	Sager fra 2004	110

5.	Supplerende oplysninger vedrørende sager omtalt i tidligere beretninger	115
5.1	Beretningen for 2001	115
5.1.1	Behandlingen af klagesager hos Rigsadvokaten	115
5.1.2	Adfærdssager	115
5.1.3	Straffesager	115
5.1.4	Undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk 2	115
5.2	Beretningen for 2002	117
5.2.1	Behandlingen af klagesager hos Rigsadvokaten	117
5.2.2	Adfærdssager	117
5.2.3	Straffesager	117
5.2.4	Undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2	117
5.3	Beretningen for 2003	120
5.3.1	Behandlingen af klagesager hos Rigsadvokaten	120
5.3.2	Adfærdssager	120
5.3.3	Straffesager	120
5.3.4	Undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2	120
	Politiklagenævnenes delberetninger	125
	Landsformandens beretning for 2004	125
	Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby for 2004	129
	Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Sjælland for 2004	131
	Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm for 2004	133
	Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Aalborg for år 2004	135
	Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Viborg år 2004	138
	Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Sønderborg for 2004	139
	Stikordsregister 1996-2004	143
	Sagsregister 2004	153

Bilag	157
Bilag 1	Politiklagenævnens medlemmer	157
Bilag 2	Medarbejdere i rigsadvokaturen og statsadvokaturerne ...	161
Bilag 3	Politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver	163
Bilag 4	Statistisk opgørelse over behandlingen af konkrete klagesager	167
Bilag 5	Retsplejelovens kapitel 93 b – 93 d	174
Bilag 6	Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1041 af 15.12.1995 om forretningsorden for politiklagenævn	178
Bilag 7	Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1042 af 15.12.1995 om politiklagenævn	180
Bilag 8	Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29.12.1995 om behandling af klager over politipersonalet mv.	182
Bilag 9	Justitsministeriets skrivelse af 5.1.1996 om vidne- og transportgodtgørelse	188
Bilag 10	Justitsministeriets notits af 3.10.1996 om aktindsigt i politiklagenævns sager	190
Bilag 11	Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/1999 om behandlingen af straffesager mod personer ansat i politiet og anklagemyndigheden	198
Bilag 12	Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 30.5.2000 vedrørende forenkling og standardisering af formuleringen af afgørelser i adfærdssager	202
Bilag 13	Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 14.7.2000 om vederlæggelse af formænd for og medlemmer af politiklagenævn	204
Bilag 14	Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 28.1.2002 til de regionale statsadvokater om underretning om påklage i adfærdsklagesager	208
Bilag 15	Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 30.9.2002 om forenkling af politiklagenævnsordningen i Danmark	210
Bilag 16	Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1146 af 13.12.2002 om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne	213
Bilag 17	Fællesskrivelse fra Rigsadvokaten og Rigspoliti­chefen og Notat om en række spørgsmål vedrørende	

	behandlingen af strafferetlige og tjenstlige sager mod polititjenestemænd af 27.1.2003	215
Bilag 18	Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 1.10.2003 om indberetning af selvmordsforsøg i detentioner	221
Bilag 19	Vejledning til politipersonalet om politiklagenævnsordningen	222
Bilag 20	Lov nr. 444 af 9.6.2004 om politiets virksomhed	229
Bilag 21	Rigspolitichefens rundskrivelse af 4.8.2004 om det ledelsesmæssige ansvar i situationer, hvor politikredsene assisterer hinanden	236
Bilag 22	Skrivelse fra justitsministeriet til politi og anklagemyndighed af 10.1.2005 vedrørende indberetning af dødsfald og alvorligere selvmordsforsøg i politiets venterum	238
Bilag 23	Bekendtgørelse nr. 978 af 21.9.2004 om politiets anvendelse af visse magtmidler mv.	239
Bilag 24	Bekendtgørelse nr. 988 af 6.10.2004 om detentionsanbringelse	243

Forord

Til Folketinget og Justitsministeren

Efter retsplejelovens § 1021 h skal Rigsadvokaten afgive en årlig beretning om behandlingen af de sager, der er nævnt i retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c. Det drejer sig om behandlingen af klager over politipersonalets adfærd i tjenesten, behandlingen af straffesager imod politipersonale samt undersøgelser af tilfælde, hvor en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt.

I overensstemmelse hermed afgiver jeg herved beretning for året 2004.

I beretningen er medtaget politiklagenævnenes delberetninger.

København, maj 2005

Henning Fode

Afsnit 1

Rigsadvokatens indledning 2004

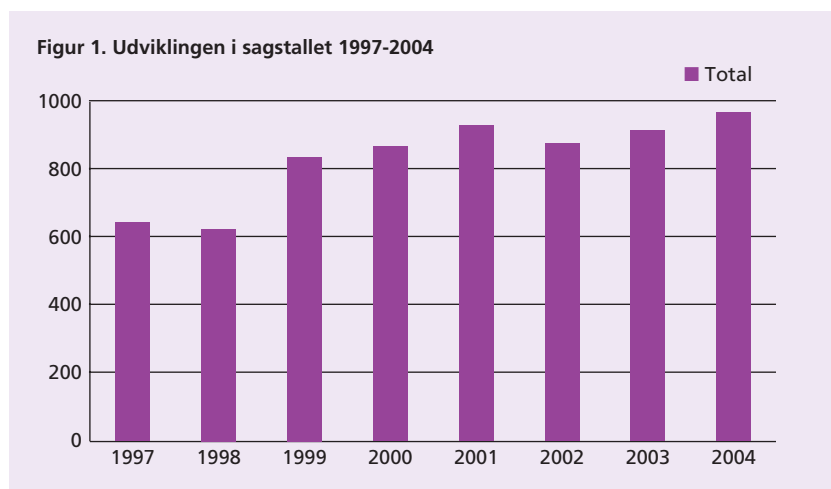
1.1 Generelle spørgsmål vedrørende politiklagnævnsordningen

1.1.1 Indledning

Det fald i sagsantallet, der kunne konstateres i 2002, er ikke fastholdt i dette beretningsår. Der er således – i lighed med i 2003 – sket en stigning i antallet af nye sager med næsten 6 %, således at det samlede antal indkomne politiklagnævns-sager i 2004 udgør 972. Heraf var der 400 klager over politipersonalets adfærd og 569 straffesager mod politipersonalet, hvoraf der var 251 færdsels-sager.

Der kan for så vidt angår talmaterialet henvises til bilag 4 i beretningen, hvor der er medtaget en statistisk opgørelse over behandlingen af konkrete klagesager hos statsadvokaterne og Rigsadvokaten.

Beretningen for 2004 er forkortet, idet der – for så vidt angår en detaljeret gennemgang af det regelsæt ordningen bygger på og en beskrivelse af politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver – henvises til de foregående beretninger for 2002 og 2003.

1.1.2 Sagsbehandlingstiden

Spørgsmålet om sagsbehandlingstiden har af let forståelige grunde med jævne mellemrum været bragt på bane. Det er min opfattelse, at opmærksomheden i betydelig grad må være henledt på sagsbehandlingstiden, og at denne bør tilstræbes nedbragt.

Justitsministeriet anmodede i 2003 i en konkret sag, hvor der indgik spørgsmål om sagsbehandlingstiden, om en udtalelse fra Rigsadvokaten til brug for besvarelsen af et spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg. Ministeren blev herunder anmodet om at oplyse, hvor lang tid det normalt tager at behandle sådanne klager, og om ministeren på baggrund af ovennævnte sag agtede at gribe ind og afkorte sagsbehandlingstiderne, så retssikkerheden ikke trues.

Jeg udtalte blandt andet følgende:

"Flere faktorer spiller ind når sagsbehandlingstiden skal vurderes. En væsentlig faktor er naturligvis de personalemæssige ressourcer, der er til rådighed. Statsadvokaternes grundige behandling af klagesagerne er ressourcekrævende. De nødvendige retssikkerhedsgarantier, der er indbygget i ordningen, indebærer en lidt tungere sagsgang, som i visse situationer kan påvirke sagsbehandlingstiden i en ugunstig retning.

Politiklagenævnene har tidligere været inde på dette spørgsmål. Politiklagenævnenes landsformand anførte i sin delberetning om behandling af politiklagenævnsagerne i 2000, at: "Det er indtrykket, at sagsbehandlingstiden hos statsadvokaterne ikke kan gøres kortere, hvis der ikke ansættes flere sagsbehandlere."

Jeg er enig med statsadvokaten i, at et krav om nedbringelse af sagsbehandlingstiden med de nuværende ressourcer i politiklagenævnsager uvilkårligt vil indebære, at sagsbehandlingstiden forlænges på andre vigtige sagsområder.

Udover personaleressourcerne hos statsadvokaten spiller det – som i den foreliggende sag – også en rolle i hvilket omfang Rigspolitechefen har de fornødne ressourcer til at yde statsadvokaterne den i retsplejeloven forudsatte bistand med efterforskningen.

Jeg har i anledning af sagen rettet henvendelse til Rigspolitechefen herom.

Udover personaleressourcerne er der flere faktorer, der har en væsentlig betydning for den samlede sagsbehandlingstid, herunder for eksempel beramelsestider for indenretlige afhøringer af sagens parter mv. og beskikkelse af advokat. I flere sager skal der indhentes sagkyndige udtalelser fra eksterne myndigheder, mens det i andre sager kan være vanskeligt at foretage afhøringer, fordi den, der skal afhøres udebliver.

Det er typiske faktorer, som statsadvokaten ikke selv er herre over.

Jeg kan herunder henvise til beretningen for 2001, side 91 ff., hvor faktorerne nærmere er beskrevet.

Det har været overvejet at fastsætte målsætninger for sagsbehandlingstiden. Den formelle sagsgang i politiklagenævnsagerne, der er indført af hensyn til parternes retssikkerhed, har imidlertid vist, at sagsbehandlingstiden i selv mindre komplicerede sager kan være af ikke ubetydelig varighed, jf. herved min beretning for 1998, side 156 ff.

I omfattende sager med et kompliceret hændelsesforløb og mange vidner bliver sagsbehandlingstiden i almindelighed langvarig.

Det er derfor næppe muligt at fastsætte egentlige målsætninger for sagsbehandlingstiden i politiklagenævnsager.

Justitsministeriet har da også afstået herfra i cirkulæreskrivelsen af 22. december 1997 om mål for hurtig sagsbehandling, jf. herved beretningen for 1998, side 156. Der foreligger af samme grund ikke nogen statistik over statsadvokaternes tidsforbrug ved behandlingen af disse sager.

Endelig kan jeg oplyse, at jeg allerede har taget skridt til en generel drøftelse af sagsbehandlingstiderne på det næste statsadvokatmøde. Jeg har i den forbindelse anmodet statsadvokaterne om en vurdering af embedernes aktuelle sagsbehandlingstid i politiklagenævnsager."

Spørgsmålet om mulighederne for at afkorte sagsbehandlingstiden har løbende været genstand for drøftelser mellem Rigsadvokaten og de regionale statsadvokater. Resultatet af en høring i 2003 var, at statsadvokaterne gennemgående fandt sagsbehandlingstiden for lang. Statsadvokaterne anførte, at hovedårsagen hertil var personalesituationen. På et statsadvokatmøde i 2003 blev det tilkendegivet, at der ikke på daværende tidspunkt var udsigt til, at der ville blive tilført statsadvokaturerne yderligere ressourcer til behandling af politiklagenævnsager. Jeg tilkendegav, at sagsbehandlingstiden må søges nedbragt ved, at statsadvokaten meddeler klager, at såfremt han ikke møder til afhøring eller besvarer statsadvokatens henvendelser, vil klagen blive behandlet på det foreliggende grundlag. Denne fremgangsmøde kan anvendes i alle sager, der ikke har en karakter, der tilsiger, at statsadvokaten indleder en efterforskning eller undersøgelse af egen drift.

Politiklagenævnenes landsformand har i sin årsberetning for 2004 blandt andet anført, at der blandt nævnene var enighed om, at det er utilfredsstillende, at mange klagesager er under behandling i mere end 1 år – blandt andet på grund af afventning af resultatet i verserende straffesager mod klageren. Det

fremhæves endvidere i beretningen, at de enkelte politiklagenævne udfolder store bestræbelser på at nedbringe sagsbehandlingstiden i politiklagenævnene. Der kan herved nærmere henvises til landsformandens beretning, der er optrykt side 125ff.

Politiklagenævnet for Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby har i sin beretning for 2004 blandt andet anført, at nævnet i en del sager har givet udtryk for kritik af statsadvokatens sagsbehandlingstid. Nævnet har i forbindelse med afgivelse af sin årsberetning rettet henvendelse til Justitsministeriet med en opfordring til, at statsadvokaten tilføres yderligere ressourcer. Der kan herved nærmere henvises til nævnets delberetning, der er optrykt side 129ff.

Det blev efter en fornyet drøftelse af problemstillingen i slutningen af 2004 besluttet at tage skridt til at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal vurdere, hvorledes sagsbehandlingstiden i politiklagenævns-sager kan nedbringes. Arbejdsgruppen skal således foretage en bestpractise vurdering af de regionale statsadvokaters behandling af sagerne og fremkomme med forslag til initiativer, der kan effektivisere sagsbehandlingen og nedbringe sagsbehandlingstiden.

1.1.3 Undersøgelser om politiets brug af skydevåben april 2004

Ph.d. Lars Holmberg, Det Juridiske Fakultet ved Københavns Universitet, afgav i april måned 2004 en undersøgelse til Justitsministeriet om politiets brug af skydevåben i perioden 1985 til 2002. Undersøgelsen var finansieret af Justitsministeriets forskningspulje. Endvidere har Ph.d., cand.jur. Thomas Elholm, Juridisk Institut ved Syddansk Universitet, til brug for et nordisk forskningsprojekt om politiets brug af skydevåben udarbejdet bogen "Politiets brug af skydevåben, Juridiske aspekter", der gennemgår lovregler, administrative forskrifter og retspraksis vedrørende spørgsmålet om, hvornår politiet kan anvende skydevåben. Bogen behandler først og fremmest grænserne for, hvornår anvendelse af skydevåben er straffri, men i et vist omfang behandles også reglerne for et eventuelt disciplinær- eller erstatningsansvar. Undersøgelsen og bogen er nærmere omtalt i beretningen for 2003.

Presseomtalen i 2004 af skudsager, hvor polititjenestemænd har anvendt skydevåben til at standse biler, har i øvrigt været genstand for en særskilt drøftelse på et fællesmøde mellem Rigsadvokaten og statsadvokaterne. Der var enighed om, at statsadvokaterne fortsat bør være meget opmærksomme på dette område.

1.1.4 Sigtelser i politiklagenævnsager

Rigsadvokaten og de regionale statsadvokater har på baggrund af en konkret sag ("Røde Mellemsvej-sagen"), der omtales andetsteds i beretningen, drøftet spørgsmålet om, hvornår en polititjenestemand må anses som sigtet med den virkning, at der – typisk i forbindelse med en klage – herefter gælder en omgørelsesfrist på 2 måneder i henhold til retsplejelovens § 724, stk. 2.

Rigsadvokaturen har i nævnte sag udarbejdet en redegørelse til Folketingets Ombudsmand, der nærmere gennemgår problemstillingen. Jeg anførte blandt andet følgende:

"II. Spørgsmålet om omgørelsesfristen

1. Det følger af retsplejelovens § 749, stk. 2, at politiet, når der ikke er grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning, kan træffe beslutning om at indstille efterforskningen. Hvis der er rejst sigtelse finder bestemmelserne i retsplejelovens § 721 og § 722 derimod anvendelse.

Er der truffet afgørelse om påtaleopgivelse i medfør af retsplejelovens § 721, følger det af retsplejelovens § 724, stk. 2, at strafforfølgningen mod den pågældende kun kan fortsættes efter den overordnede anklagemyndigheds bestemmelse, hvis meddelelsen herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 742, stk. 2, at politiet iværksætter efterforskning, når der er rimelig formodning om, at der er begået et strafbart forhold, der forfølges af det offentlige.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 752, at "Inden politiet afhører en sigtet, skal han udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen og med, at han ikke er forpligtet til at udtale sig."

Det er ikke defineret i retsplejeloven, hvornår en person er sigtet. Det er utvivlsomt, at en person skal anses for sigtet, når dette formelt er blevet tilkendegivet den pågældende i forbindelse med efterforskningen. Det er ligeledes klart, at en person er sigtet, når der er iværksat straffeprocessuelle tvangsindgreb efter regler, der forudsætter, at der er rejst sigtelse.

I betænkning 1194/1990 om anklagemyndighedens struktur, anføres det p. 218:

"Den i bestemmelsen fastsatte 2 måneders frist, gælder i tilfælde, hvor der har været rejst sigtelse. Det må dog antages, at fristen også gælder, hvor der ikke formelt har været rejst sigtelse, men hvor en person med føje har anset sig for sigtet, f.eks. fordi den pågældende er afhørt "med en sigtets rettighe-der...".

2. *Regelsættet for behandling af klager over politipersonalet mv. består af tre kapitler i retsplejeloven. Kapitel 93 b og kapitel 93 c regulerer henholdsvis behandlingen af adfærdsklager over politipersonalet og behandlingen af straffesager mod politipersonalet, mens kapitel 93 d vedrører politiklagenævnene.*

Statsadvokaten iværksætter efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 1, efterforskning efter anmeldelse eller på eget initiativ, f.eks. efter tilkendegivelse fra politiklagenævnet. Efterforskning iværksættes, når der er en rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige. Denne betingelse for at indlede efterforskning svarer til, hvad der gælder i straffesager, som efterforskes af politiet. Dette følger af § 1020 g, jf. retsplejelovens § 742, stk. 2.

Efterforskningen har efter retsplejelovens § 743 til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse og at forbedre sagens behandling ved retten.

Statsadvokaten udfærdiger snarest rapport om de afhøringer, der foretages, og om andre efterforskningskridt, medmindre oplysninger herom foreligger på anden måde efter retsplejelovens § 744.

Statsadvokaten skal efter § 1020 a, stk. 2, iværksætte en efterforskning, når en person er afgået ved døden eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Denne efterforskning skal iværksættes, uanset om der er formodning om, at der er begået et strafbart forhold. Det fremgår blandt andet af betænkning 1278/1994, side 146 f.,

”at tankegangen er den, at der på den ene side, som nævnt, er et påtrængende behov for en grundig undersøgelse, mens det på den anden side kan være unødigt belastende for de involverede polititjenestemænd, såfremt disse sager altid efterforskes i strafferetsplejens former, hvis dette – som efter de gældende regler – nødvendigvis indebærer en formodning om, at der er begået et strafbart forhold.”

3. *Spørgsmålet om, hvornår man betragtes som sigtet i en straffesag, er i litteraturen omtalt blandt andet i Den Kommenterede Retsplejelov, 7. udgave, note 2 til § 752, stk. 1, side 96, Den Danske Retspleje af H. Munch-Petersen, 1. udgave 1918, bind V, p. 74 ff, Den Danske Strafferetspleje, 2. udgave, af Stephan Hurwitz, p. 261 ff. og Strafferetspleje II, Hans Gammeltoft-Hansen, p. 11 ff., Eva Smith, Straffeprocess, 5. udgave, side 35, Lindenchrone & Werlauff, Dansk Rets-*

pleje, side 609 f. Der kan endvidere henvises til statsadvokat Poul Arnholms artikel i Anklagemyndighedens årsberetning 1985, side 18 ff.

Følgende fremgår af Den Kommenterede Retsplejelov, 7. udgave, note 2 til § 752, stk. 1, side 96:

"Spørgsmålet om, hvornår en person bør anses for sigtet afhænger af styrken af den mistanke, der retter sig mod den pågældende.

...

Er det uklart, hvorvidt der er begået en forbrydelse, men klart hvem gerningsmanden i givet fald er (f.eks. i forbindelse med undersøgelser af et muligt underslæb), vil den mistænkte normalt have behov for partsbeføjelser, forsvarerbeskikkelse mv., og bør følgelig betragtes som sigtet. – Foreligger der tvivl om, hvorvidt en person skal anses for sigtet er formodningen for, at de retsgarantier, som knytter sig til sigtelsens rejsning, bør indføres."

Stephan Hurwitz anfører blandt andet i Den Danske Strafferetspleje, side 264, 2. afsnit:

"Om en mistænkt person under en udenretlig afhøring skal betragtes som sigtet afhænger af mistankens styrke".

Hans Gammeltoft-Hansen anfører blandt andet i Strafferetspleje II, p. 13, fra 2. afsnit

"Uden for disse klare tilfælde – hvor der er rejst formel sigtelse, iværksat indenretlige afhøringer eller særlige tvangsindgreb – beror spørgsmålet om sigtelse på styrken af den mistanke, der retter sig mod den pågældende.

....

For så vidt angår kravene vedrørende sigtelsen, beror det i nogen måde på karakteren af de uafklarede punkter, der består på det pågældende tidspunkt under efterforskningen. Det kan være uklart, hvorvidt der er begået en forbrydelse, men klart hvem gerningsmanden i givet fald er. I dette tilfælde har den mistænkte et klart behov for partsbeføjelser, forsvarerbeskikkelse mv., og han bør følgelig betragtes som sigtet."

Det fremgår af Eva Smith, Straffeprocessen, 4. udgave, side 32 ff. :

"Hvor der er rejst formel sigtelse eller iværksat indenretlig afhøring eller særlige tvangsindgreb, der kræver sigtelse, som f.eks. anholdelse, må vedkommende naturligvis anses for sigtet. Endvidere må det antages, at når mistanken samler sig om en bestemt person, og efterforskningen direkte retter sig imod ham og ikke imod en bredere kreds, skal han anses for sigtet."

Spørgsmålet blev blandt andet prøvet ved den ovennævnte Østre Landsrets kendelse af 12. februar 1999 i sagen vedrørende "Calypso-rejser". I denne sag havde kurator i konkursboet efter "Calypso-rejser" anmodet politiet om at ind-

lede efterforskning mod selskabets ansvarlige ledelse med henblik på at konstatere, om der var grundlag for at rejse tiltale for overtrædelse af bogføringsloven, kildeskatteloven, aktieselskabsloven og straffelovens kapitel 28 og 29. De tre ledere af selskabet blev alle ved begyndelsen af afhøringerne gjort bekendt med kurators anmeldelse, og i hvert tilfælde blev to af lederne afhørt om selskabets anvendelse af forudbetalingerne. De var endvidere alle i forbindelse med afhøringerne blevet gjort bekendt med, at sagen efterfølgende ville blive vurderet. Østre Landsret fandt i sagen, at der – uanset, at der ikke blev rejst formel sigtelse mod de pågældende – ved den anvendte fremgangsmåde var rettet en så betydelig mistanke mod dem for strafbart forhold, særligt vedrørende benyttelsen af forudbetalingerne, at beslutningen om at indstille efterforskningen i sagen ganske måtte sidestilles med en påtaleopgivelse, således at 2-måneders fristen i retsplejelovens § 724, stk. 2, fandt anvendelse.

Procesbevillingsnævnet meddelte afslag på en ansøgning om tredjeinstansbevilling.

4. Som anført i min afgørelse af 2. september 2004, er jeg enig med statsadvokaten i, at den i retsplejelovens § 724, stk. 2, omhandlede omgørelsesfrist på de 2 måneder udløb den 23. november 2003.

I den foreliggende sag – hvor politiassistenten blev afhørt med en sigtets retstilling – er det efter min opfattelse nok uklart, om der var begået en forbrydelse, mens der ikke var tvivl om, hvem gerningsmanden i givet fald måtte være. Det var derfor min opfattelse, at politiassistenten under de foreliggende omstændigheder havde behov for partsbeføjelser, forsvarerbeskikkelse mv., og følgelig burde betragtes som sigtet.

Dette indebærer, som anført i min afgørelse, at det ikke længere var muligt at omgøre statsadvokatens afgørelse om at standse undersøgelsen i sagen. Jeg valgte derfor i den foreliggende konkrete sag ikke at tage stilling til, om jeg ville have anlagt en anden vurdering af skyldsspørgsmålet i sagen end statsadvokaten.

Jeg udtalte i afgørelsen overfor statsadvokaten, at det var uhensigtsmæssigt, at man ikke allerede i forbindelse med afgørelsen og påklagen havde gjort sig klart, om den i retsplejeloven omhandlede omgørelsesfrist fandt anvendelse i sagen. I øvrigt var jeg, som anført i afgørelsen, enig med statsadvokaten i, at det i tilsvarende sager nøje bør overvejes, med hvilke rettigheder en afhøring af den involverede politimand bør gennemføres.

Som jeg anførte i afgørelsen, er det således beklageligt i den foreliggende

sag, at mine muligheder for eventuelt at omgøre statsadvokatens påtaleopgivelse på denne baggrund var forpasset.”

1.1.5 Notitsbehandling af politiklagenævnsager, hvor der klages til statsadvokaten

Det fremgår af beretningen for 2003, at det siden indførelsen af politiklagenævnensordningen har været overvejet, i hvilket omfang det inden for rammerne af den gældende lovgivning er muligt at forenkle politiklagenævnensordningen, herunder vedrørende behandling af mindre adfærdssager (notitsager). Det var i lovforarbejderne forudsat, at man kunne opretholde den hidtil fulgte praksis ved behandling af små klager (bagatelsager), der afgøres ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren. Det har været en forudsætning for anvendelsen af denne fremgangsmåde, at klageren fra politiet får vejledning om den formelle klagemulighed til statsadvokaten, og at politiet udfærdiger en notits om det passerede. Denne notits forelægges for statsadvokaten, så statsadvokaten kan få lejlighed til eventuelt at iværksætte en undersøgelse af egen drift, ligesom det er forudsat, at statsadvokaten sender kopi af notitsen til politiklagenævnet.

Ved min cirkulæreskrivelse af 30. september 2002 blev den administrative praksis ændret derhen, at der åbnes mulighed for, at statsadvokaterne fremover kan sende en modtagen bagatelklage til Politidirektøren/politimesteren med henblik på notitssagsbehandling. Der henvises til bilag 15.

Det fremgår endvidere af beretningen for 2003, at notitssagsbehandlingen nu havde vundet indpas i alle nævn, og at den syntes at være en god behandlingsform, såvel for de borgere der klager, som for det politipersonel der klages over.

De regionale statsadvokater har på et møde i januar 2004 aftalt, at statsadvokaterne for at imødegå forsinkelse af sagsbehandlingstiden fortsat kan fremsende en sag til Politidirektøren/politimesteren med henblik på notitssagsbehandling. I forbindelse med den obligatoriske høring af klager orienteres denne herom samt at der kan rettes henvendelse til Politidirektøren/politimesteren, såfremt klagen ikke ønskes notitsbehandlet. Ordningen vil blive evalueret i forbindelse med arbejdet i sagsbehandlingsarbejdsgruppen.

1.1.6 Folketingsspørgsmål om politiklagenævnenes rolle og beføjelser

Justitsministeriet anmodede mig i januar 2004 om en udtalelse til brug for besvarelsen af spørgsmål nr. S 1816 fra medlem af Folketinget Line Barfod (EL), der ønskede en nærmere redegørelse for politiklagenævnenes behandling af poli-

tiklagenævnsagerne, herunder hvor mange sager nævnene havde behandlet siden ordningen blev indført, i hvor mange tilfælde nævnene var enige i statsadvokatens afgørelse, og i hvor mange tilfælde nævnene var uenige. Spørgeren ønskede endvidere at få belyst antallet af tilfælde, hvor nævnene havde påklaget statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten, og hvilke konsekvenser disse klager havde fået. Spørgeren ønskede endelig at få oplyst antallet af sager, hvor der var dissens i politiklagenævnenes afgørelser, og om der havde været tilfælde, hvor politiklagenævnenes klage havde fået statsadvokaten til at forandre sin konklusion, samt hvad der var sket i disse sager.

Jeg udtalte i den anledning følgende til Justitsministeriet:

"1. Antallet af politiklagenævnsager behandlet i medfør af retsplejelovens § 1020 og § 1020 a siden politiklageordningens etablering i 1996.

Efter retsplejelovens § 1020 indgives anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten til vedkommende statsadvokat. Efter bestemmelsen i § 1020 a, stk. 1, iværksætter statsadvokaten efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige. Efter bestemmelsen i § 1020 a, stk. 2, iværksætter statsadvokaten endvidere efterforskning, når en person er afdøet ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Efterforskningen iværksættes uanset, om der er rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige.

Jeg skal for så vidt angår antallet af sager behandlet i medfør af retsplejelovens § 1020 og § 1020 a siden politiklageordningens etablering ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 henvise til min beretning om behandlingen af klager over politiet i 2002, der på side 289 ff. indeholder statistiske oplysninger om antallet af sager fra ordningens start den 1. januar 1996. Tabel 1 indeholder oplysninger om indkomne politiklagenævnsager for perioden 1996 til 2002, tabel 2 indeholder oplysninger om antallet af de indkomne sager i hver af de seks regionale statsadvokater i 2002, mens tabel 3 indeholder oplysninger om antallet af indkomne sager i hver af statsadvokaturerne i perioden 1996-2002. Tabel 4 indeholder oplysninger om antallet af afgjorte sager i perioden 1996-2002.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorledes sagerne er afgjort henvises til tabel 5 og 6 i beretningen for 2002, side 292 f. Afgørelsen af sager, der er behandlet efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, fremgår af tabel 10, side 294.

Det bemærkes, at statsadvokaterne endvidere behandler klager over politi-

personalets adfærd i tjenesten. Definitionen af adfærdsklager fremgår af side 41 i beretningen for 2002. Disse sager er ligeledes omfattet af politiklagenævnens kompetence.

2. Antallet af sager hvor politiklagenævnene har været enige i statsadvokatens konklusioner, og antallet af sager hvor politiklagenævnene har været uenige, og hvilke konsekvenser disse klager har fået, samt i hvor mange sager der har været dissens i politiklagenævnenes afgørelser.

Reglerne om politiklagenævnenes sammensætning, funktion og beføjelser mv. fremgår af retsplejelovens kapitel 93 d, der ligeledes er optrykt i beretningen. Der henvises herved til bilag 6, side 299 ff. Som det fremgår af retsplejelovens § 1021 a, inddrages nævnet fra sagens start. Nævnet underrettes om hver ny klagesag og holdes løbende orienteret om undersøgelsens eller efterforskningens forløb. Nævnet kan på ethvert stade af sagen bede statsadvokaten om at foretage yderligere undersøgelses- og efterforskningsskridt.

Statsadvokaten udarbejder efter retsplejelovens § 1021 d en redegørelse, der skal indeholde en gennemgang af forløbet af undersøgelsen eller efterforskningen og de faktiske oplysninger af betydning for sagens afgørelse samt en vurdering af vægten af de fremkomne beviser. Det skal endvidere fremgå af redegørelsen, hvorledes statsadvokaten finder, at sagen bør afgøres.

Nævnet meddeler herefter statsadvokaten, hvordan sagen efter nævnets opfattelse bør afgøres. Nævnet kan tilkendegive som sin opfattelse, at der bør rejses tiltale eller meddeles tiltalefrafald. Nævnet kan også tilkendegive, at påtalen bør opgives, at en påbegyndt efterforskning bør indstilles, eller at en anmeldelse bør afvises.

Finder nævnet, at der er behov for at foretage yderligere undersøgelser eller efterforskning, kan nævnet anmode statsadvokaten herom efter § 1021 c.

Nævnets beslutninger træffes ved afstemning efter stemmeflerhed i medfør af § 9 i bekendtgørelse nr. 1041/1995 om forretningsorden for politiklagenævn, der er optrykt som bilag 7 til beretningen for 2002, side 303. Det fremgår endvidere af bekendtgørelsens § 9, stk. 2, at ethvert medlem kan forlange en kort begrundelse for sit standpunkt tilført indstillingen.

Det skal efter retsplejelovens § 1020 e, stk. 2, fremgå af statsadvokatens afgørelse i sagen, om den er i overensstemmelse med nævnets opfattelse. Det fremgår af forarbejderne, at de almindelige krav til begrundelsen for afgørelsen skærpes, hvis statsadvokatens afgørelse ikke er i overensstemmelse med nævnets opfattelse. Statsadvokaten må i så fald udførligt redegøre for de fak-

tiske omstændigheder af betydning for sagens afgørelse og for vurderingen af de fremkomne beviser.

Det er min erfaring fra de årlige drøftelser med statsadvokaterne om behandlingen af politiklagenævnsager, at statsadvokaterne i almindelighed følger nævnenes anmodninger om yderligere efterforskning.

Der foreligger ikke statistiske oplysninger om antallet af tilfælde, hvor nævnenes forslag til afgørelse har fået statsadvokaten til at forandre sin konklusion.

3. Klager over statsadvokaternes afgørelser af politiklagenævnsager

Nævnet kan i medfør af retsplejelovens § 1021 f påklage statsadvokatens afgørelser til Rigsadvokaten. Det fremgår af forarbejderne, at baggrunden herfor er, at nævnets virksomhed skal medvirke til at sikre, at befolkningen har tillid til, at sagerne i enhver henseende behandles sagligt og korrekt. Der må ikke kunne opstå mistanke om, at man holder hånden over politipersonale, der har begået et strafbart eller kritisabelt forhold.

Det er nævnet som sådant – ikke det enkelte medlem – der har klageadgang. Det vil sige, at en klage fra nævnet forudsætter, at mindst to af nævnets tre medlemmer ønsker at klage.

Da parterne selv har mulighed for at påklage afgørelsen, forudsættes det i forarbejderne til loven, at nævnets beføjelse til at klage opfattes som en form for ekstra garanti, der kun undtagelsesvis bringes i anvendelse, f.eks. hvis en sag er af principiel interesse.

Fordelingen af indkomne klagesager hos Rigsadvokaten i perioden 1998 til 2002 fremgår af beretningen for 2002, side 295, tabel 12. Det fremgår her, hvem der har påklaget afgørelserne truffet af de regionale statsadvokater, herunder om sagen er påklaget af polititjenestemanden, borgeren eller nævnet, ligesom det anføres hvor stor en del af statsadvokaternes afgørelser der påklages. "Klageprocenten" var i 2002 17 %. Det kan supplerende oplyses, at den foreløbige opgørelse for 2003 viser, at nævnene har påklaget tre afgørelser sidste år.

Det fremgår ikke af statsadvokaternes indberetninger til mig, i hvilket omfang nævnene har været enige henholdsvis uenige i statsadvokatens forslag til afgørelse, ligesom omfanget af eventuelle dissenser af enkelte nævnsmedlemmer heller ikke fremgår. Nævnene har heller ikke i de selvstændige delberetninger, som nævnene efter § 14 i bekendtgørelsen om forretningsorden for politiklagenævn, skal udarbejde, anført statistiske oplysninger herom.

Behandlingen af klager over statsadvokaternes afgørelser er beskrevet i be-

retningen for 2002, side 60-66. Det fremgår blandt andet heraf, at klageadgangen til Rigsadvokaten indebærer en helt ny realitetsbehandling af sagen, herunder bevisbedømmelsen, retsspørgsmål og skønsspørgsmål. Der er i beretningen angivet eksempler på sager, hvor jeg er kommet til et andet resultat end statsadvokaten og sager, hvor jeg har indhentet nye oplysninger til brug for afgørelsen af klagesagen eller har anmodet statsadvokaten om at genoptage klagesagen.

Der kan i øvrigt vedrørende min behandling af klagesagerne henvises til beretningen for 2001, side 53 ff., beretningen for 2000, side 47 ff., beretningen for 1999, side 46 ff., beretningen for 1998, side 51 ff. samt beretningen for 1997, side 47 ff., der indeholder en særskilt beskrivelse af de sager, som nævnene har påklaget til mig.

Der er ikke udarbejdet en statistik over sager, hvor statsadvokatens afgørelse tiltrædes, ændres eller der sker genoptagelse af sagen.”

1.1.7 Rapport af 8. juli 2004 afgivet af Europarådets menneskerettighedskommissær, Alvaro Gil-Robles

Der blev den 8. juli 2004 afgivet en rapport af Europarådets menneskerettighedskommissær, Alvaro Gil-Robles, i forbindelse med dennes besøg i Danmark i april 2004.

Rapporten omtalte blandt andet behandlingen af klager over politiet, herunder politiklagenævnsordningen og gennemgik en række statistiske oplysninger om klagesager for 2002. Det blev anført i rapporten, at politiklagenævnsordningen hilses velkommen, men at det – på baggrund af de tætte bånd mellem anklagemyndigheden og politiet i Danmark – bør overvejes at give politiklagenævnene større indflydelse på statsadvokaternes efterforskning og afgørelser af denne type sager.

I forlængelse heraf anbefalede menneskerettighedskommissæren i en af rekommandationerne at styrke politiklagenævnenes uafhængighed og øge deres kompetence.

Justitsministeriet oplyste ved brev af 23. august 2004, at de videre overvejelser i anledning af rapportens udtalelser indtil videre afventer tilvejebringelsen af oplysningerne for behandlingen af klager over politiet i henholdsvis Storbritannien og de øvrige nordiske lande.

1.2 Den offentlige debat om politiklagenævnsordningen og presseomtale af politiklagenævnsager

1.2.1 Offentlig debat foranlediget af konkrete sager

Beretningsåret har været karakteriseret ved en offentlig debat om politiklagenævnsordningen, der ofte har relateret sig til konkrete sager. Der har i den forbindelse fra den politiske verden og aktørerne været fremsat en del betragtninger om og holdninger til den eksisterende ordning.

Debatten har navnlig drejet sig om og været foranlediget af nogle få større enkeltsager, herunder en sag, der har været behandlet af Statsadvokaten i Aalborg. Sagen blev genstand for en tv-udsendelse "Magtens billeder", der blev udsendt den 4. februar 2004. Sagen vedrørte et dødsfald i forbindelse med transport af en anholdt den 14. juni 2002. Sagen er omtalt i beretningen for 2002, side 232 og omtales endvidere i denne beretning side 117.

Eksempel

(RA 2004-320-0029)

Dagbladet Politiken bragte den 23. august 2004 under overskriften "Advokat: For farligt at klage over politiet" en artikel, hvor en advokat blandt andet blev refereret for følgende kritik af politiklagenævnsordningen:

"Hvis man klager over politiet, risikerer man, at sagen bliver vendt på hovedet, så man selv ender med at blive anklaget." Det mener forsvarsadvokat Niels Fjeldberg fra Viborg, der ofte råder sine klienter til at lade klagesagerne ligge.

"Jeg har en sag, hvor en mand bliver stoppet af en motorcykelbetjent på motorvejen på Fyn", fortæller advokat Niels Fjeldberg. Manden afleverer sit kørekort til betjenten. "Hvad er din fødselsdag", spørger betjenten, mens han står med mandens kørekort i hånden. "Det kan du vel se på kortet", svarer manden. "Nu skal du ikke være fræk", svarede betjenten og åbnede fordøren på bilen.

"Betjenten hev manden ud og bankede ham op ad bilen, mens han sagde: Hvis ikke du fortæller mig, hvornår du er født, selv om jeg kan læse det på kortet, så kommer du med på politistationen. Og derinde er der trapper!", fortæller advokat Niels Fjeldberg, der har anbefalet sin klient ikke at rejse en klagesag.

"Jeg har sagt til ham: Ja, du kan godt klage. Men det bliver påstand mod påstand. Den betjent vil jo komme og sige, du slog på ham. Og så får du en paragraf 119-sag om vold mod politiet. Der er ikke noget at gøre. Hvis en politimand kommer og siger, at noget er foregået, så er det sådan, det er foregået", siger Niels Fjeldberg, der kan nævne en stribe tilsvarende sager, hvor borgernes vidneudsagn efter hans mening er blevet tilsidesat."

Jeg rettede på baggrund af artiklen skriftlig henvendelse til advokaten og redegjorde heri for reglerne om behandling af anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten og klager over politipersonalets adfærd i tjenesten. Jeg tilkendegav endvidere følgende:

"Klager over politiet bliver behandlet seriøst og grundigt af statsadvokaterne. Det sker naturligvis i mange tilfælde, at klageren ikke får medhold i sin klage. Dette kan imidlertid på ingen måde tages som udtryk for, at det skulle være farligt eller nytteløst at klage. De regionale statsadvokaters afgørelse i en sag træffes således på grundlag af en ganske almindelig bevisvurdering, der ikke adskiller sig fra bevisvurderingen i andre sager. Der er som anført af statsadvokat Peter Brøndt Jørgensen tale om en helhedsvurdering, hvor samtlige forklaringer indgår i sagen, uanset om der er tale om polititjenestemænd eller ej.

Såfremt referatet af den konkrete sag, der omtales i artiklen, er korrekt, er der efter min opfattelse tale om en meget alvorlig sag, der bør efterforskes. Jeg skal derfor opfordre Dem til at rette henvendelse til Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm, der, da episoden fandt sted på Fyn, er den kompetente myndighed.

Udtalelser, som dem De er citeret for, og hvorefter det skulle være nytteløst – eller i værste fald farligt – at klage over politiet kan efter min opfattelse have en meget negativ indflydelse på det omdømme og den respekt, politiet nyder i befolkningen. For at undgå en sådan udvikling bør alle – og måske især de, der professionelt har kontakt med politiets arbejde – medvirke til, at enkeltstående tilfælde af uacceptabel eller strafbar adfærd bliver afdækket."

1.3 Folketingssspørgsmål om politiklagesystemet og sammenligning med andre landes systemer

1.3.1 Indledning

Den ovenfor omtalte sag fra Løgstør medførte en debat i pressen om politiklagenævnsordningen. Folketingets Retsudvalg gik ind i debatten og rejste spørgsmål om ændring af ordningen, ligesom Retsudvalget fremsatte spørgsmål til justitsministeren om behandlingen af sager mod politiet i andre lande.

Folketingets Retsudvalg stillede således den 9. februar 2004 følgende spørgsmål 162 til justitsministeren:

"Ministeren bedes tilsende udvalget en redegørelse for Storbritanniens system for behandling af klager over politiet, herunder

- *Hvad er de britiske erfaringer, og hvad er baggrunden for og overvejelserne bag ændringerne i det britiske klagesystem.*
- *Klagesystemets uafhængighed sammenlignet med det danske klagesystem.*
- *Hvor ofte klagerne får ret i klager over politiet sammenholdt med praksis i Danmark.*"

Folketingets Retsudvalg stillede endvidere den 13. februar 2004 spørgsmål 164, der lyder således:

"Ministeren bedes redegøre for de andre nordiske landes systemer for behandling af klager over politiet og erfaringerne hermed."

Justitsministeren anmodede til brug for besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål Rigsadvokaten om en udtalelse og bad herunder Rigsadvokaten om at tilvejebringe nærmere oplysninger fra Storbritannien og fra de nordiske lande. Rigsadvokaturen har den 14. april 2005 afleveret en redegørelse til Justitsministeriet om, hvorledes klager over politiet behandles i Storbritannien (England & Wales), Norge, Sverige, Finland og Island.

Rigsadvokatens redegørelse kan i sin helhed findes på Rigsadvokatens hjemmeside, www.rigsadvokaten.dk.

I det følgende medtages en sammenfatning om klagesystemernes uafhængighed og parternes retssikkerhed:

1.3.2 Sammenfatning om klagesystemernes uafhængighed og parternes retssikkerhed

"Særlige klagesystemer – politiklagenævn

I Danmark er der – som nævnt – oprettet nogle uafhængige politiklagenævne, der har indseende med statsadvokatens undersøgelse af klagerne. Som det fremgår af det indsamlede materiale, har der i Norge og England i en årrække eksisteret en lignende særlig struktur, der skal sikre en uafhængig behandling af visse klagesager. I Norge blev der allerede i 1988 oprettet et særligt efterforskningsorgan for politiklagesager, og i England og Wales har der i en årrække eksisteret en politiklagemyndighed. De særlige organer i de tre lande har dog forskellige kompetenceforhold, både med hensyn til organernes saglige og formelle kompetence.

I de øvrige undersøgte lande, dvs. Sverige, Finland og Island behandles klager over politiet inden for de eksisterende rammer, og der er ikke oprettet særlige tilsynsorganer for behandlingen af politiklager. Der er dog i Sverige oprettet en særlig enhed i anklagemyndigheden, der behandler politiklager.

De sagsbehandlende myndigheders saglige og formelle kompetence

Den danske ordning omfatter politiuddannet og juridisk personale med politi-myndighed i landets politikredse og hos Rigspolitichefen. Ordningerne i Sve-rige, England og Island omfatter alle ansatte i politiet, mens den norske ordning tillige omfatter personalet i anklagemyndigheden. I Finland synes ordningen begrænset til polititjenestemænd. Undersøgelsen har påvist store forskelle i kompetencefordelingen mellem de myndigheder, der behandler klager over politiet og træffer afgørelser i anledning af disse.

.....

Retssikkerhedsgarantier – klageadgang, adgangen til advokatbistand, aktindsigt m.v. Ikke alle beskrevne systemer rummer adgang til administrativ klageadgang. I Danmark, Sverige, Norge og Finland er der klageadgang til Rigsadvokaten. Der er ikke klageadgang i England & Wales og på Island.

Der gælder i Danmark en udvidet adgang til at beskikke advokat for sagens parter, uanset om der er tale om en straffesag eller en adfærdssag, ligesom bi-standsadvokaten har en udvidet adgang til aktindsigt i sagens dokumenter.

I de øvrige lande gælder de almindelige regler for beskikkelse af forsvarer og bistandsadvokat og adgang til aktindsigt. I England & Wales er der en udvidet adgang til aktindsigt i sagens dokumenter.

Åbenhed og information om behandlingen af klager over politiet

....

Den britiske Home Office har gennem årene udsendt statistiske nyhedsbreve om behandlingen af blandt andet politiklager, ligesom det nu ophævede kla-georgan PCA har udsendt en virksomhedsberetning med omtale af enkelte sa-ger og statistiske oplysninger om sagerne. Det nyoprettede klageorgan IPCC har udsendt en del informationsmateriale om den nye ordning, men har endnu ikke nået at udsende en årsberetning. IPCC har dog en ganske omfattende hjemmeside.

Den norske Rigsadvokat har hidtil alene udsendt statistiske oplysninger om antallet af indkomne og afgjorte SEFO-sager.

Der udsendes ikke beretninger om behandlingen af klager over politiet i Sve-rige, Finland og Island. Der udsendes heller ikke statistiske oplysninger om an-tallet af sager mod politiet.

Statistiske oplysninger, herunder oplysninger om, hvor ofte klagerne får ret i klager over politiet sammenholdt med praksis i Danmark ("medholdsprocenten")

Som nævnt ovenfor udgives der kun i begrænset omfang årlige beretninger om

behandlingen af "politiklagesager" i de undersøgte lande, hvorimod de statistiske oplysninger vedrører perioden før ændringen af klageordningerne i Storbritannien og Norge. Der foreligger ikke anvendelige statistiske oplysninger fra Sverige og Finland.

Det bemærkes endvidere, at talmaterialet ikke er direkte sammenligneligt, hvilket navnlig skyldes, at reglerne om behandlingen af klager over politipersonalet er forskellige i de undersøgte lande og Danmark.

....

Ordningerne afviger endvidere for så vidt angår afgørelseskompetencen.

...

Generelt er de statistiske oplysninger for de enkelte lande – i det omfang de findes – på en række områder ikke ensartede og derfor meget vanskelige at sammenligne.

...

Ved en umiddelbart sammenligning af årsstatistikkerne for i de fire lande ses, at den samlede "medholdsprocent" er væsentligt højere i Danmark end i de øvrige lande. Den samlede danske "medholdsprocent" var således 15,8% i 2001 og 2003 og 11,6% i 2002. Procenten varierede for adfærdssagernes vedkommende mellem 4,8% og 6,1%. For straffesagernes vedkommende var "medholdsprocenten" væsentligt højere og varierede mellem 16% i 2002 og 23,6% i 2001. Den høje "medholdsprocent" må antages navnlig at skyldes, at færdselsområdet også er omfattet af ordningen, herunder særligt omfanget af hastighedsovertrædelser efter indførelsen af Automatisk Trafik Kontrol (ATK).

I Storbritannien varierede "medholdsprocenten" mellem 3,4% i 2001/02 og 3,8% i 2002/03 (2003/04).

Medholdsprocenten i den islandske statistik varierer som følge af det meget begrænsede talmateriale ganske betydeligt. I 2001 var "medholdsprocenten" 0%, mens tallene i 2002 var 3,2% og 10,5% i 2003.

I Norge varierede "medholdsprocenten" mellem 5,7% i 2001 og 7,1% i 2002."

1.4 Relevant ny lovning mv.

1.4.1 Lov om politiets virksomhed (politiloven)

Politiloven, der trådte i kraft den 1. august 2004, bygger på Politikkommissionens betænkning 1410/2002 og tilsigter i det væsentlige at lovfæste gældende ret. Herudover er der indføjet en særlig bestemmelse om politiets adgang til stikprøvevisitation på bestemte steder med henblik på at finde ulovlige våben.

Loven er nærmere omtalt i Beretningen for 2003. Der har ikke i løbet af beretningsåret været politiklagenævnsager, der belyser rækkevidden af politiloven.

I bekendtgørelse nr. 978 af 21. september 2004 om politiets anvendelse af visse magtmidler mv. er der i medfør af lov om politiets virksomhed fastsat nærmere generelle bestemmelser om politiets magtanvendelse og anvendelse af skydevåben, stav, hunde, gas samt regler om indberetning mv. Bekendtgørelsen er optrykt i beretningen som bilag 20.

I bekendtgørelse nr. 988 af 6. oktober 2004 om detentionsanbringelse er der ligeledes i medfør af lov om politiets virksomhed fastsat en række regler, herunder om

- anvendelsesområdet for detentionsanbringelse,
- frihedsberøvelse, transport og indbringelse til politistationen af berusede personer,
- fremgangsmåden ved detentionsanbringelser, herunder lægeundersøgelse af frihedsberøvede og tilsyn med detentionsanbragte,
- løsladelse efter detentionsanbringelse, klagevejledning mv.

Bekendtgørelsen er optrykt i beretningen som bilag 23.

1.4.2 Rigspolitichefens rundskrivelse af 4. august 2004 om det ledelsesmæssige ansvar i situationer, hvor politikredsene assisterer hinanden

I forbindelse med Statsadvokaten i Sønderborgs undersøgelse efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, af en sag, hvor to politikredse assisterede hinanden ved en anholdelse, og hvor politiet i forbindelse med anholdelsen skød den anholdte, der afgik ved døden, udtalte statsadvokaten, at kommunikationen mellem de to politikredse var mangelfuld. Statsadvokaten fandt derfor, at spørgsmålet om det ledelsesmæssige ansvar i en situation, hvor en politikreds assisterer en anden, burde rejses over for Rigspolitichefen.

I den anledning har Rigspolitichefen udarbejdet rundskrivelse af 4. august 2004 om det ledelsesmæssige ansvar i situationer, hvor politikredsene assisterer hinanden. Rundskrivelsen indgår som bilag 21 til denne beretning. Den ovennævnte sag er beskrevet i min beretning for 2002, side 229.

1.4.3 Lovgivning vedrørende Europol-personel og udenlandske polititjenestemænd

1.4.3.1 Indledning

I Beretningen for 2000 er der redegjort for det politimæssige samarbejde i Øresundsregionen og i grænseområderne mellem Tyskland og Danmark. Det følger blandt andet af aftalen af 6. oktober 1999 mellem Danmarks regering og Kon-

geriget Sveriges regering – en aftale om politimæssigt samarbejde i Øresundsregionen – at polititjenestemænd fra Sverige under nærmere angivne omstændigheder kan udføre opgaver i Danmark. Betingelserne herfor er opregnet i aftalens artikel 6-8. Danmark indtrådte den 25. marts 2001 i Schengensamarbejdet. I den forbindelse indgik den danske regering den 21. marts 2001 en aftale om politimæssigt samarbejde i grænseområderne med Forbundsrepublikken Tysklands regering. Efter aftalen kan polititjenestemænd fra Tyskland under nærmere angivne omstændigheder udføre opgaver i Danmark efter betingelser opregnet i aftalen og Schengen-konventionen.

Efter aftalen med Sverige er det de kompetente svenske myndigheder, der skal træffe afgørelse i sager, hvor der måtte blive rejst spørgsmål om svenske polititjenestemænds adfærd i forbindelse med udførelsen af opgaver i Danmark. Det samme gælder med hensyn til afgørelsen om eventuelle disciplinære skridt i forhold til vedkommende polititjenestemænd. Myndighederne i det land, hvor adfærden er udøvet, tilvejebringer de oplysninger, der er nødvendige for at hjemlandets myndigheder kan træffe afgørelse i sagen. Tilvejebringelsen af oplysningerne sker i overensstemmelse med national lovgivning og bestemmelserne i Schengen-konventionen.

Selvom afgørelseskompetencen i de nævnte sager ligger hos hjemlandets myndigheder, er en borger ikke afskåret fra i givet fald at rette henvendelse til f.eks. de danske myndigheder i anledning af den adfærd, som svenske polititjenestemænd har udvist under udførelsen af opgaver i Danmark.

Bestemmelsen er heller ikke til hinder for, at de danske myndigheder, f.eks. i forbindelse med modtagelsen af en klage kan udtale sig om det forløb, der har givet anledning til klagen.

Aftalen vedrører ikke sager om strafferetlig forfølgning af polititjenestemænd. Dette indebærer, at en svensk polititjenestemand, der måtte begå strafbart forhold på den danske side af Øresundsforbindelsen, vil kunne strafforfølges her i landet efter de almindelige regler herom.

Aftalen med Tyskland har samme indhold som aftalen med Sverige.

1.4.3.2 Europolloven

Folketinget vedtog i 2004 en ændring af Europolloven – Lov nr. 1435 af 22. december 2004 om ændring af lov om gennemførelse af Europol-konventionen og lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet og lov om international fuldbyrdelse af straf mv. (Gennemførelse af tillægsprotokoller til Europolkonventionen mv.). Ændringen indebærer, at klager over Europolitjenestemænd og andre EU-landes

polititjenestemænd, der handler på dansk territorium på baggrund af Rådsafgørelsen om fælles efterforskningshold, omfattes af reglerne om behandling af politiklagenævnsager.

Lovændringen skyldes, at Europol-personale under udførelsen af de fælles efterforskningsholds operationelle opgaver er omfattet af den nationale lovgivning i den medlemsstat, hvori de opererer, og er sidestillet med personer, der udfører lignende funktioner, for så vidt angår strafbare handlinger, der måtte blive begået mod eller af dem. Når Europol-ansatte deltager i fælles efterforskningshold, er de således ikke omfattet af den immunitet, som de i deres ansættelse i øvrigt er omfattet af. Eventuelle straffesager mod Europol-ansatte vedrørende forhold begået i forbindelse med deltagelse i fælles efterforskningshold vil således skulle behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c om straffesager mod politipersonale.

Bestemmelsen har følgende ordlyd:

» § 5 a. *Bestemmelserne i straffelovens kapitel 14 om forbrydelser mod den offentlige myndighed og kapitel 16 om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv finder også anvendelse, når forholdet er begået mod eller af Europol-ansatte under udførelse af opgaver i Danmark efter konventionens artikel 3 a.*

Stk. 2. Forvolder Europol-ansatte under udførelse af opgaver i Danmark efter konventionens artikel 3 a skader, som efter dansk ret medfører erstatningspligt, udbetales erstatningen af justitsministeren.

Stk. 3. Klager over Europol-ansattes adfærd under udførelse af opgaver i Danmark efter konventionens artikel 3 a behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og d.«

Efter Europol-konventionens artikel 3 a, som denne fremgår af 2. tillægsprotokol, får Europol-ansatte mulighed for (i en støttefunktion) at deltage i fælles efterforskningshold, der udfører opgaver på en medlemsstats område.

Det er almindeligt antaget, at bestemmelserne i straffelovens kapitel 14 og 16 om henholdsvis forbrydelser mod den offentlige myndighed mv. og forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv mv. ikke omfatter udenlandske myndigheder, medmindre andet udtrykkeligt er fastsat. På den baggrund foreslog Justitsministeriet, at de nævnte bestemmelser i straffeloven også gælder, når forholdet er begået mod eller af en Europol-ansat under udførelse af opgaver på dansk område efter konventionens artikel 3 a. Det indebærer f.eks., at vold eller trussel om vold mod en Europol-ansat, som befinder sig på dansk område i overensstemmelse med konventionens artikel 3 a, vil kunne straffes efter straffelovens § 119, stk. 1.

Bestemmelsen omfatter efter sin ordlyd alle bestemmelserne i straffelovens kapitel 14 og 16. Det er dog selvsagt en forudsætning, at den enkelte bestemmelse efter sit eget indhold kan finde anvendelse. F.eks. vil straffelovens § 148 om den, som har domsmyndighed eller anden offentlig myndighed til at træffe afgørelse i retsforhold, ikke kunne anvendes på Europol-ansatte. Det skyldes, at aftalen ikke hjemler de nævnte personer sådanne beføjelser her i landet.

Efter konventionens artikel 39, som den fremgår af 2. tillægsprotokol, har den medlemsstat, på hvis område Europol-personale måtte forvolde skade under udførelsen af opgaver i henhold til artikel 3 a, samme erstatningsansvar for sådanne skader, som den ville have for skader forvoldt af dens egne myndigheder. Dette medlemsland kan herefter gøre regreskrav gældende over for Europol. Medmindre andet er aftalt med den berørte medlemsstat, godtgør Europol alle beløb, som vedkommende medlemsstat har udbetalt i skadeserstatning til skadelidte eller disses retssuccessorer.

Da der er tale om en rettighed for borgerne over for den danske stat, fandt Justitsministeriet, at der burde optages en udtrykkelig bestemmelse herom i loven. Erstatning udbetales af justitsministeren. I overensstemmelse med almindelig praksis på området, jf. Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 20. juni 1988, vil anmodninger om erstatning normalt blive behandlet af den pågældende Politidirektør/politimester eller af Rigspolitichefen med mulighed for at få spørgsmålet indbragt for Justitsministeriet.

For så vidt angår eventuelle klager over Europol-ansattes adfærd i forbindelse med deltagelse i fælles efterforskningshold her i landet, fandt Justitsministeriet – blandt andet i lyset af det høringssvar, som er modtaget fra Rigsadvokaten – at sådanne klager bør behandles i det danske klagesystem, dvs. efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og d. Justitsministeriet fandt, at dette burde være tilfældet, idet Europol-ansatte, som deltager i fælles efterforskningshold i Danmark, er under ledelse af en dansk politimand, og idet dispositioner som led i efterforskningen sker efter dansk ret og vil kunne påklages i det danske klagesystem.

En eventuel disciplinærsag vil fortsat skulle behandles af Europol.

1.4.3.3 Andre EU-landes polititjenestemænd, der indgår i et fælles efterforskningshold

I tilknytning til bestemmelsen om, at klager over Europol-ansatte under udførelse af opgaver i Danmark efter konventionens artikel 3 a behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og d, er der sket en ændring af lov nr. 258 af 8. maj 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence-

og forbrugerforhold på telemarkedet og lov om international fuldbyrdelse af straf mv., således at også klager over andre medlemsstaters embedsmænds adfærd i forbindelse med deltagelse i fælles efterforskningshold i Danmark kan behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og d.

Bestemmelsen har følgende ordlyd:

” I § 3 indsættes som stk. 3:

» Stk. 3. Klager over adfærd fra en embedsmand fra en anden medlemsstat under udførelse af opgaver i Danmark efter artikel 13 i konvention af 29. maj 2000 om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den Europæiske Unions medlemsstater samt tilsvarende bestemmelser i andre EU-retsakter eller efter artikel 20 i 2. tillægsprotokol af 8. november 2001 til den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og d.«”

Politiklagenævnreglerne gælder kun, når de pågældende embedsmænd fra andre medlemsstater fungerer i fælles efterforskningshold oprettet i henhold til artikel 13 i konvention af 29. maj 2000 om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den Europæiske Unions medlemsstater samt tilsvarende bestemmelser i andre EU-retsakter eller efter artikel 20 i 2. tillægsprotokol af 8. november 2001 til den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager.

En eventuel disciplinærsag vil fortsat skulle behandles af den pågældende anden medlemsstats kompetente myndighed.

1.4.4 Forslag fra Rigsadvokaten om ændringer af reglerne om beskikkelse af bistandsadvokat

I forbindelse med behandlingen af en konkret sag anbefalede jeg, at Justitsministeriet overvejede at tage skridt til en ændring af reglerne i retsplejeloven om beskikkelse af en bistandsadvokat, således at der kan beskikkes en bistandsadvokat for de efterladte efter en person, der er afgået ved døden som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende er i politiets varetægt.

Forslaget vedrørte alene de sager, der behandles efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, hvorefter statsadvokaten skal indlede efterforskning i alle tilfælde, hvor en person er afgået ved døden eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Efter gældende ret kan der efter retsplejelovens § 1020 e beskikkes en advokat for den forurettede i en sådan sag, hvorimod der ikke var hjemmel til at beskikke

en advokat for den afdødes pårørende, uanset om disse i øvrigt måtte have partsstatus i sagen, jf. herved U 2000.390 H.

Beføjelserne for en advokat for en forurettet, der beskikkes efter retsplejelovens § 1020 e, indebærer blandt andet, at advokaten har adgang til at overvære afhøringer af den forurettede såvel hos statsadvokaten som i retten. Advokaten har endvidere ret til at stille spørgsmål til den forurettede og har adgang til det materiale statsadvokaten tilvejebringer.

Det følger endvidere direkte af bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 e, stk. 2, at advokaten har ret til aktindsigt i hele det ved undersøgelsen tilvejebragte materiale. Baggrunden for denne udvidede adgang til sagsakterne er som anført i bemærkningerne, at ordningen med beskikkelse af advokat for forurettede i sager mod politipersonale blandt andet er begrundet i hensynet til at skabe tillid til, at straffesager mod politipersonale behandles på betryggende vis.

Denne begrundelse gør sig med mindst tilsvarende styrke gældende i sager, hvor en person er afgået ved døden som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt.

Statsadvokaterne har blandt andet oplyst, at statsadvokaternes sagsbehandlere erfaringsmæssigt bruger megen tid på at tale med de efterladte i sager af den omhandlede art. Det er statsadvokaternes opfattelse, at sagsbehandleren i statsadvokaturen ofte hverken kan eller bør varetage de efterlattes interesser på grund af kravet om objektivitet, ligesom sagsbehandlerne heller ikke altid ressourcemæssigt har mulighed for at besvare de mange spørgsmål, der naturligt kommer fra de efterladte i perioden umiddelbart efter hændelsen.

En bistandsadvokat i de omhandlede sager ville naturligt kunne orientere de efterladte om sagens gang, herunder status for efterforskningen, yde bistand ved afhøringer, hvis de efterladte selv skal afhøres til sagen, vejlede om adgangen til at søge aktindsigt i sagen, yde bistand i forbindelse med sagens afgørelse (gennemgang af selve afgørelsen mv.), vejlede om eventuel klageadgang og bistå under en eventuel klage og yde bistand med de mere praktiske aspekter af sagen.

Beskikkelse af en bistandsadvokat til de efterladte bør efter min opfattelse ske på et tidligt tidspunkt i sagen, således at man i større omfang kan undgå situationer, hvor efterforskningen af sagen vanskeliggøres af, at advokaten først indtræder i sagen, når efterforskningen er afsluttet, og afgørelsen er meget nært forestående.

Lovforslaget er fremsat den 27. april 2005.

1.4.5 Indberetning af dødsfald og alvorligere selvmordsforsøg i politiets venterum

Ved cirkulæreskrivelse af 27. marts 1995 henledte Justitsministeriet opmærksomheden på, at ethvert tilfælde af dødsfald under detentionsophold skal indberettes til ministeriet og eventuelt tillige til Rigspolitichefen eller Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. herved Politimesterforeningens cirkulæreskrivelse af 2. februar 1994 (RISSKR 1978-1995).

Endvidere anmodede Justitsministeriet ved cirkulæreskrivelse af 1. oktober 2003 om tillige at modtage indberetning om alvorligere selvmordsforsøg under detentionsophold.

Justitsministeriet har den 10. januar 2005 på foranledning af en anmodning fra Folketingets Ombudsmand endvidere anmodet om at modtage oplysninger om dødsfald og alvorligere selvmordsforsøg i politiets venterum. Der henvises til bilag 24.

1.5 Almindelig virksomhed i beretningsåret 2004

1.5.1 Politiklagenævnenes årsmøde i den 16. januar 2004

Politiklagenævnene har siden ordningen trådte i kraft i tilknytning til sit årlige landsmøde i januar inviteret Rigsadvokaten til at afgive et indlæg om behandlingen af klagesagerne i det forløbne år. Jeg har været meget glad for at have lejlighed til at møde nævnenes medlemmer og for at have mulighed for dels at orientere om behandlingen af sagerne og dels at drøfte spørgsmål af fælles interesse. Årsmødet er et glimrende forum for på en uformel måde at få afklaret en række generelle spørgsmål omkring ordningen. Efter oprettelsen af det grønlandske politiklagenævn har dette deltaget i de danske politiklagenævns landsmøde i september og årsmødet i januar.

Politiklagenævnenes årsmøde i januar 2004 blev afholdt på Politiskolen, hvor Politiskolens leder, politimester Karsten Petersen blandt andet redegjorde for, hvorledes de erfaringer, der indhøstes i forbindelse med behandlingen af sager i henhold til politiklagenævnsordningen, indgår i uddannelsen af polititjenestemændene. Der kan herved henvises til Beretningen for 2003, side 142, der gennemgår en række tiltag, som Politiskolen har foretaget på baggrund af konkrete politiklagenævnsager.

Årsmødet er omtalt i landsformandens beretning for 2004, der er medtaget nedenfor.

1.5.2 Politiklagenævnensordningen i Grønland

Jeg har i mine forrige beretninger orienteret om den grønlandske ordning for behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale. Det fremgår blandt andet af den grønlandske beretning, der afgives til Grønlands Landsting, Folketinget og Justitsministeren, at der i beretningsåret 2004 indkom 28 sager, der var omfattet af politiklagenævnensordningen mod 12 året før. Det er mere end en fordobling i forhold til året før. Sagerne fordelte sig med 10 adfærdsklager og 18 kriminalsager.

Jeg kan i øvrigt henvise til beretningen om den grønlandske politiklagenævnensordning, der er tilgængelig på Rigsadvokatens hjemmeside www.rigsadvokaten.dk. Beretningen for 2004 er forkortet, idet der for så vidt angår en detaljeret gennemgang af det regelsæt ordningen bygger på og en beskrivelse af politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver, henvises til de foregående beretninger.

Jeg kan supplerende oplyse, at der fortsat ikke er taget stilling til, om en tilsvarende ordning vedrørende behandling af klager mv. mod politipersonale vil blive indført på Færøerne.

Afsnit 2

Sagsgangen i en politiklagenævnssag

2.1 Sagen indledes

Statsadvokaten behandler sagen, når klagen eller anmeldelsen er modtaget. Statsadvokaten kan også behandle en sag på eget initiativ, f.eks. efter tilkendegivelse fra politiklagenævnet. I visse situationer er en undersøgelse obligatorisk.

Politiklagenævnet skal straks – dvs. uden ophold – underrettes om sagen og orienteres løbende om undersøgelsens eller efterforskningens forløb. Statsadvokaten underretter desuden politimesteren (Politidirektøren), Rigspolitichefen og i visse tilfælde Justitsministeriet. Disse myndigheder skal også løbende holdes orienteret om alle undersøgelses- og efterforskningsskridt, der har betydning for varetagelsen af deres opgaver.

Finder statsadvokaten, at klagen er åbenbart grundløs, eller viser det sig ved den indledende vurdering, at klagen ikke er alvorligt ment, kan statsadvokaten undlade at iværksætte en undersøgelse eller efterforskning. Statsadvokaten skal forelægge spørgsmålet om afvisning af klagen for politiklagenævnet, inden afgørelsen bliver truffet.

2.2 Undersøgelsen/efterforskningen

Statsadvokaten underretter straks politiklagenævnet om klager og anmeldelser, der skal behandles efter kapitel 93 b eller kapitel 93 c.

Når det overvejes, i hvilken form en klage skal behandles, vil klagerens formulering af klagen almindeligvis være afgørende for, om sagen behandles som en adfærdsklage eller som en straffesag. I tvivlstilfælde vurderer statsadvokaten, efter hvilket regelsæt klagen skal behandles.

Det er ikke afgørende for statsadvokatens afgørelse af, i hvilken form en undersøgelse skal foregå, om politiklagenævnet forinden er kommet med en tilkendegivelse herom.

Finder politiklagenævnet i modsætning til statsadvokaten, at en sag bør efterforskes som en straffesag, kan nævnet tilkendegive dette over for statsad-

vokaten. Følger statsadvokaten ikke politiklagenævnets tilkendegivelse, kan nævnet klage over afgørelsen til Rigsadvokaten.

Parterne vil normalt blive indkaldt til afhøring på statsadvokatens kontor eller eventuelt på et andet sted, som statsadvokaten skønner er hensigtsmæssigt. Det kan f.eks. være rådhuset på det sted, hvor den handling, der klages over, har fundet sted.

Statsadvokaten kan beslutte, at forklaringerne i stedet skal afgives i retten. Retsmøderne er som udgangspunkt offentlige.

Politiklagenævnet kan i adfærdsklagesager og straffesager anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelses- og efterforskningskridt.

Politiklagenævnet kan i princippet på ethvert stade af sagen bede statsadvokaten om at foretage yderligere undersøgelses- og efterforskningskridt.

Hvis statsadvokaten i en adfærdsklagesag modsætter sig politiklagenævnets anmodning, kan nævnet påklage statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten, Hvis sigtede eller statsadvokaten i forbindelse med behandlingen af en straffesag modsætter sig politiklagenævnets anmodning om at foretage bestemte yderligere efterforskningskridt, skal spørgsmålet afgøres af retten.

2.3 Statsadvokatens sagsfremstilling

Statsadvokaten udarbejder i sager om adfærdsklager en sagsfremstilling på grundlag af de foreliggende oplysninger. Den indklagede polititjenestemand modtager en kopi af sagsfremstillingen, inden vedkommende bliver afhørt. Den indklagede har ikke pligt til at udtale sig om sagsfremstillingen.

Der udarbejdes ikke sagsfremstilling i forbindelse med strafferetlige undersøgelser.

2.4 Sagen forelægges for nævnet

Statsadvokaten udarbejder en redegørelse til politiklagenævnet, når undersøgelsen eller efterforskningen er afsluttet. Denne redegørelse skal indeholde en gennemgang af sagens forløb og faktum, en vurdering af beviserne og en tilkendegivelse om sagens afgørelse. Der udarbejdes ikke redegørelse i åbent grundløse sager.

Politiklagenævnet skal også inddrages i sagen, hvis der efter statsadvokatens afgørelse fremkommer nye oplysninger, der kan medføre, at statsadvokatens afgørelse bør revurderes. Dette vil navnlig være tilfældet, hvis de nye oplysning-

ger er af så væsentlig betydning for sagen, at der er en vis sandsynlighed for, at sagen ville have fået et andet udfald, hvis oplysningerne havde foreligget i forbindelse med statsadvokatens og politiklagenævnets oprindelige stillingtagen til sagen.

Er de nye oplysninger ikke af en sådan karakter, at statsadvokaten finder grundlag for at genoptage sagens behandling med forelæggelse for politiklagenævnet, skal statsadvokaten alene orientere politiklagenævnet om oplysningerne.

2.5 Nævnets tilkendegivelse

Politiklagenævnet meddeler herefter statsadvokaten, hvordan nævnet mener, at sagen bør afgøres.

Politiklagenævnet kan i adfærdsklagesager tilkendegive som sin opfattelse, at statsadvokaten over for klageren bør beklage det passede, eller at en klage bør afvises. Klagen kan enten afvises efter forudgående undersøgelse eller på det foreliggende grundlag.

I straffesager kan politiklagenævnet tilkendegive som sin opfattelse, at der bør rejses tiltale eller meddeles tiltalefrafald. Nævnet kan også tilkendegive, at påtalen bør opgives, at en påbegyndt efterforskning bør indstilles, eller at en anmeldelse bør afvises.

2.6 Sagens afgørelse

2.6.1 Afgørelsen af en adfærdsklagesag

Afvisning

Statsadvokaten afviser klagen, hvis undersøgelsen ikke har skaffet oplysninger, der støtter klagen, eller klagen er åbenbart grundløs. Statsadvokaten underretter sagens parter.

Klager får helt eller delvist medhold

Statsadvokatens afgørelse af en begrundet klage eller anmeldelse kan blandt andet gå ud på, at der gives klageren en beklagelse af det passede, eller at der rejses kritik af den eller de involverede polititjenestemænd. Denne afgørelse kan træffes både i sager, hvor der har været foretaget en undersøgelse af en adfærdsklage og i straffesager, hvor statsadvokaten har fundet, at der ikke forelå tiltalegrundlag.

Den indklagede vil modtage en genpart af statsadvokatens afgørelse, der i

vise tilfælde kan danne grundlag for en disciplinær undersøgelse. Statsadvokaten afgiver ikke indstilling om, hvorvidt der bør indledes en disciplinærsag.

Er der grundlag for at rejse sigtelse, eller er der mistanke om et strafbart forhold, og den indklagede forlanger sagen behandlet som straffesag, sluttes behandlingen af klagen. Behandlingen af klagen kan genoptages, hvis der ikke rejses tiltale eller fældes dom.

Har undersøgelsen påvist fejl af generel karakter, vil statsadvokaten rejse spørgsmålet over for den ansvarlige myndighed.

Klagen tilbagekaldes

En sag vil normalt blive afsluttet, hvis klagen tilbagekaldes. Da en undersøgelse også kan iværksættes på statsadvokatens initiativ, kan behandlingen af klagen dog fortsætte, hvis statsadvokaten finder det nødvendigt.

Andre muligheder

I visse tilfælde vil sagen kunne overgå til behandling ved en undersøgelsesret mv.

2.6.2 Afgørelsen af en strafferetlig efterforskning

Afvisning

Statsadvokaten indstiller efterforskningen, hvis den ikke har bragt oplysninger frem, der giver en rimelig formodning om, at der er begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige. Anmeldelsen bliver også afvist, hvis den er åbenbart grundløs.

Har statsadvokaten foretaget en undersøgelse efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, kan statsadvokaten på samme måde indstille efterforskningen. Det sker, når sagens omstændigheder er fuldt oplyste, og der ikke herved er skabt en rimelig formodning om, at der er begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige.

Tiltalerejsning mv.

Statsadvokaten kan også afgøre straffesagen ved at rejse tiltale, opgive påtale eller frafalde tiltale mv. Afgørelsesformerne fremgår af retsplejelovens bestemmelser om strafferetsplejen.

Politimesteren (Politidirektøren) og Rigspolitichefen vil i alle tilfælde blive underrettet om afgørelsen. Dette gælder i visse tilfælde også Justitsministeriet.

Statsadvokaten vil, når tiltalerspørgsmålet overvejes, også tage stilling til, om

der foreligger anden kritisabel adfærd, herunder om sagen skal behandles som en adfærdsklage.

2.6.3 Tilbagekaldte klager

Det sker, at en klager trækker sin klage eller anmeldelse tilbage. Årsagerne her til kan være mange. Ønsket om at trække klagen tilbage kan f.eks. være begrundet i, at klageren efter en betænkningstid ikke har fundet grundlag for at fastholde sin klage, eller at den berørte polititjenestemand har beklaget det passerede. Det sker endvidere, at en klager ikke reagerer på statsadvokatens indkaldelse til afhøring eller andre henvendelser. Statsadvokaten vil i sådanne situationer i almindelighed indstille undersøgelsen i en adfærdsklagesag, medmindre sagen giver statsadvokaten grundlag for af egen drift at fortsætte undersøgelsen i sagen.

For så vidt angår efterforskningen i en straffesag vil statsadvokaten også i et vist omfang kunne indstille en efterforskning, hvis anmeldelsen tilbagekaldes.

2.7 Klageadgang til Rigsadvokaten

Både den forurettede og andre kan klage til statsadvokaten over politipersonalets adfærd i tjenesten. Der er som udgangspunkt heller ikke begrænsninger i den personkreds, der er berettiget til at indgive anmeldelse om strafbart forhold, som er begået af politiet.

Det er derimod kun sagens parter og politiklagenævnet, der kan klage over statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten.

Som part anses efter forvaltningsretten den, der har en væsentlig, direkte, individuel og retlig interesse i sagens afgørelse. Det kan f.eks. være en person, der har fremsat et erstatningskrav i anledning af sagen.

Klager nogen, der ikke er part med hensyn til sagens realitet, over den formelle sagsbehandling, vil klageren kun være part i denne sag.

Klagefristen er fire uger. Sagens parter skal underrettes, hvis afgørelsen i en adfærdsklagesag påklages. Er det politiklagenævnet, der klager over statsadvokatens afgørelse, skal der også ske underretning i straffesager.

Klagebehandlingen er undergivet det almindelige to-instansprincip, som indebærer, at Rigsadvokatens afgørelse af en klage over statsadvokatens afgørelse er endelig. Afgørelsen kan således ikke påklages til Justitsministeriet.

Der gælder samme klagefrist for politiklagenævnet som for sagens parter. Det vil sige, at klagefristen er fire uger efter, at nævnet har modtaget afgørel-

sen. En klage fra en part skal dog behandles, hvis der er en undskyldelig årsag til, at klagefristen er overskredet. Det er klageren selv, der skal godtgøre, at overskridelsen af fristen er undskyldelig.

Er der tale om en klage fra nævnet, betragter Rigsadvokaten i praksis denne som en klage fra en myndighed. Ekspeditionsfejl hos myndigheder, herunder politiklagenævn, anses i almindelighed ikke for undskyldelige. Sagens parter skal have underretning af statsadvokaten, hvis politiklagenævnet klager over afgørelsen. Sagens parter underrettes endvidere af statsadvokaten, når en afgørelse i en adfærdsklagesag påklages.

Klageadgangen indebærer en helt ny realitetsbehandling af sagen. Således skal der foretages en fuldstændig materiel prøvelse af bevisbedømmelsen, retsspørgsmål og skønsspørgsmål. Rigsadvokaten kan som led i klagesagens behandling indhente nye oplysninger, herunder for at belyse omstændigheder, der er gjort gældende i forbindelse med klagen. Dette kan f.eks. være yderligere eller supplerende afhøringer af vidner, klageren eller indklagede og indhentelse af foto eller rids over gerningsstedet.

Fremkommer der i forbindelse med Rigsadvokatens behandling af sagen nye oplysninger, kan dette føre til, at Rigsadvokaten hjemviser sagen til fornyet behandling ved statsadvokaten og politiklagenævnet. Oplysningerne skal dog være af så væsentlig betydning for sagen, at der er en vis sandsynlighed for, at sagen ville have fået et andet udfald, hvis oplysningerne havde foreligget i forbindelse med statsadvokatens og politiklagenævnets oprindelige stillingstagen til sagen.

Rigsadvokaten påser ved sin behandling af en sag både, at afgørelsen materielt er rigtig, og at formelle regler for sagsbehandlingen er overholdt. Dette indebærer i praksis, at Rigsadvokaten f.eks. ikke er bundet af det forhold, at der har været enighed mellem statsadvokat og nævn om, hvilke faktiske omstændigheder, der kan lægges til grund ved sagens afgørelse, bevisvurderingen eller subsumptionen.

2.8 Sager udenfor politiklagenævnsordningen

2.8.1 Indledning

I en beskrivelse af, hvordan der kan klages over politiets virksomhed, skal der skelnes mellem dispositioner og afgørelser, der er truffet af politimestrene (Politidirektøren) eller på disses ansvar, og politipersonalets adfærd eller strafbare forhold i tjenesten.

Klager over dispositioner og afgørelser er ikke omfattet af politiklagenævns-

ordningen. Spørgsmålet om, hvilken myndighed der er rette klageinstans, afhænger af sagens karakter.

2.8.2 Politimæssige dispositioner uden for strafferetsplejen

Afgørelsen kan påklages til justitsministeren, når der er tale om rent politimæssige (operationelle) dispositioner uden for strafferetsplejen. Disse sager omfatter dispositioner som led i ordenshåndhævelsen, f.eks. afspærring af et område som følge af cykelløb eller som følge af et færdselsuheld, bortvisning af en person fra en lokalitet, anbringelse i detentionen og lignende.

For en række af politiets øvrige opgaver uden for strafferetsplejen gælder der særlige klageregler. Eksempelvis hører færdselslovgivningen under Justitsministeriet, og dette ministerium er derfor f.eks. klageinstans vedrørende klager over politiets afslag på udstedelse af kørekort. Politiet yder endvidere på forskellige særlovsområder bistand til særmyndigheden, når den gennemfører kontrolforanstaltninger – også i tilfælde, hvor der ikke er mistanke om et strafbart forhold. Endvidere indeholder nogle særlove bestemmelser, der giver politiet en administrativ tilsynsbeføjelse uden for strafferetsplejen, f.eks. i dyreværnsloven.

2.8.3 Dispositioner og afgørelser inden for strafferetsplejen

Er der derimod tale om dispositioner som led i en strafferetlig efterforskning, kan afgørelsen påklages til den regionale statsadvokat. Det kan være afgørelser om at benytte bestemte efterforskningskridt, herunder f.eks. at anholde, ransage, beslaglægge og lignende. På tilsvarende måde kan man klage over, at bestemte efterforskningskridt ikke er foretaget – f.eks. at en person ikke er afhørt, eller at en person ikke er afhørt grundigt nok. Kun hvis der er tale om chikane eller magtmisbrug fra politiets side, kan denne sagstype være omfattet af ordningen med politiklagenævn.

Spørgsmålet om lovligheden af politiets efterforskningskridt kan endvidere indbringes for retten efter retsplejelovens § 746, stk. 1.

Der kan også klages over politimesterens (Politidirektørens) afgørelse af tiltalespørgsmålet – f.eks. hvis politimesteren (Politidirektøren) opgiver påtale, afviser en anmeldelse eller indstiller efterforskningen.

Man kan endvidere klage til statsadvokaten over politimesterens (Politidirektørens) afslag på en begæring om aktindsigt.

2.9 Disciplinærsager

Statsadvokaterne træffer ikke afgørelse i disciplinærsager. Disse sager behandles og afgøres alt efter sagens karakter af politimesteren (Politidirektøren), Rigspolitechefen eller Justitsministeriet. Spørgsmålet om, hvornår der er grundlag for at indlede en disciplinærsag mod en polititjenestemand, afgøres efter tjenestemandslovens regler. Reglerne om behandlingen af disciplinærsager fremgår af tjenestemandslovens kapitel 4, om suspension og disciplinærforfølgning mv. og Rigspolitechefens kundgørelse I nr. 10, om disciplinærsagers behandling. Regelsættet om disciplinærsagers behandling er beskrevet i beretningen for 1996 side 152 ff. Dette afsnit beskriver kort samspillet mellem regelsættene om disciplinærsager og politiklagenævnsager.

Statsadvokaten skal underrette vedkommende politimester (Politidirektøren) og Rigspolitechefen, når der indledes en adfærdsklagesag eller efterforskning i en straffesag. Det følger af bestemmelserne i retsplejelovens § 1019 j, og § 1020 a, stk. 2, 2. pkt.

Disse regler har til formål at sikre, at ansættelsesmyndigheden får lejlighed til at vurdere, om sagen giver anledning til disciplinære foranstaltninger over for den indklagede eller anmeldte polititjenestemand. Det følger endvidere af bestemmelserne, at der ikke indledes en disciplinærundersøgelse i anledning af en klage eller anmeldelse, før behandlingen af adfærdsklagen eller straffesagen er afsluttet. Baggrunden for bestemmelsen er at undgå, at sagen samtidig undersøges både som politiklagenævnsag og som disciplinærsag.

Bestemmelserne er ikke til hinder for, at den indklagede eller anmeldte suspenderes eller midlertidigt overføres til andet arbejde efter de almindelige regler for tjenesten, mens klagenævnsagen verserer. Denne afgørelse træffes af Rigspolitechefen.

Statsadvokaten underretter politimesteren (Politidirektøren) og Rigspolitechefen (ansættelsesmyndigheden), når undersøgelsen eller efterforskningen af klagesagen er afsluttet. Statsadvokaten kan i den forbindelse henlede opmærksomheden på eventuelle tidligere (adfærds)sager mod den samme polititjenestemand. Underretningen sker efter, at statsadvokaten har færdigbehandlet sagen og truffet afgørelse i sagen. Politimesteren (Politidirektøren) og Rigspolitechefen får herved mulighed for at tage stilling til, om der skal indledes en disciplinærsag.

Statsadvokaten afgiver ikke indstilling om, hvorvidt der bør indledes en disciplinærsag.

Politimesterens (Politidirektørens) eller Rigspolitechefens grundlag for at ind-

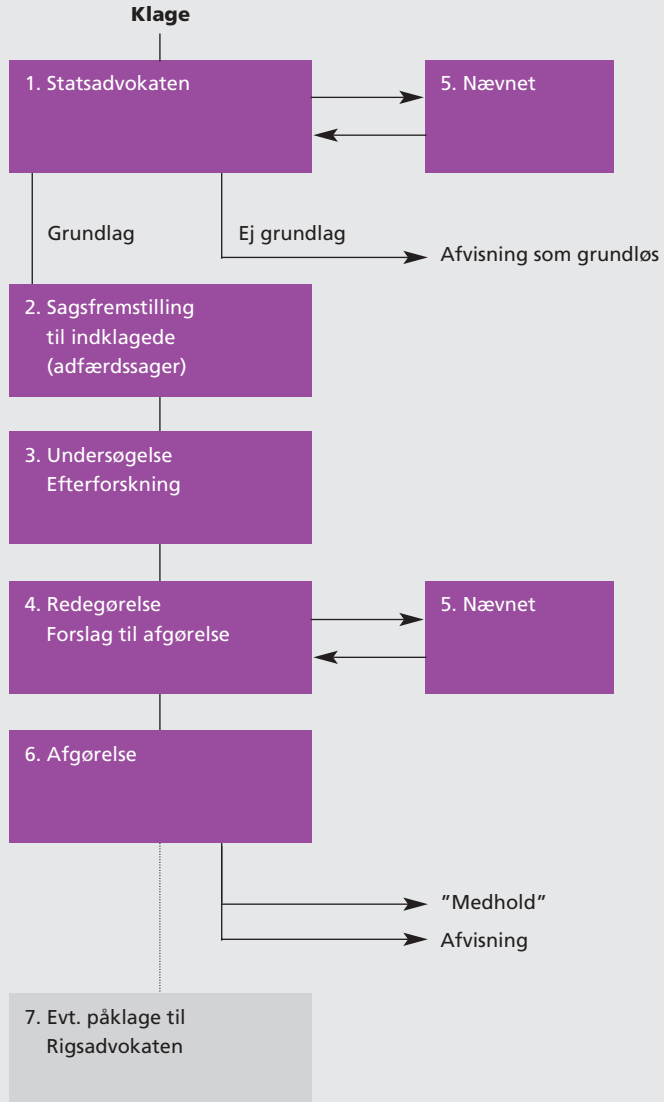
lede en eventuel disciplinærsag vil blandt andet være statsadvokatens afgørelse. Statsadvokatens afgørelse fører ikke nødvendigvis til, at der indledes en disciplinær undersøgelse med en disciplinær sanktion til følge. Har statsadvokaten udtalt kritik eller beklaget det passerede over for klageren, bør statsadvokatens afgørelse følges op på tjenestestedet i forhold til den eller de involverede polititjenestemænd som led i en ledelsesmæssig og personalepolitisk disposition.

Af Rigspolitichefens vejledning til kundgørelsen om disciplinærsagers behandling fremgår det, at det er Rigspolitichefens opfattelse er, at enhver kritik eller beklagelse af en polititjenestemands adfærd over for borgerne skal have tjenstlige konsekvenser, uanset om der er tale om en adfærdsklagesag, en straffesag (hvor der ikke rejses tiltale) eller en sag, der er omfattet af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2. Det anføres endvidere, at det er Rigspolitichefens generelle opfattelse, at denne type forhold typisk vil føre til egentlige disciplinærsager.

Politimesteren (Politidirektøren) har – i stedet for at indlede disciplinær forfølgning – mulighed for at behandle forholdet under en tjenstlig samtale, hvor reglerne for korrekt optræden indskærpes, og hvor der advares mod gentagelser. Hvis politimesteren (Politidirektøren) vælger denne mulighed, følger det af Rigspolitichefens kundgørelse I nr. 10, at politimesteren (Politidirektøren) skriftligt skal underrette Rigspolitichefen om, hvilke tjenstlige konsekvenser en afgørelse, hvor statsadvokaten – eller eventuelt Rigsadvokaten – udtrykkeligt har kritiseret eller beklaget en polititjenestemands adfærd, har haft for den pågældende.

Rigspolitichefen videresender underretningen til statsadvokaten/Rigsadvokaten. Statsadvokaten/Rigsadvokaten vil således i alle tilfælde blive orienteret om, hvilke tjenstlige konsekvenser statsadvokatens/Rigsadvokatens kritik eller beklagelse af en polititjenestemands adfærd har fået for den pågældende.

Sagsgangen
i en politiklage-
nævns sag

1. Sagen indledes

Klagen modtages.

- Klageren får en skriftlig bekræftelse.
- Nævnet samt politimesteren (Politidirektøren) og Rigspolitichefen underrettes om klagen.
- Den person, der klages over (indklagede) får besked.
- Nævnet orienteres løbende om undersøgelsens forløb.

Statsadvokaten forelægger klagen for Nævnet, inden den eventuelt afvises som åbenbart grundløs.

2. Sagsfremstillingen

Statsadvokaten udarbejder en sagsfremstilling, når der er tale om en begrundet adfærdsklage. Sagsfremstillingen sendes til indklagede.

3. Undersøgelsen/efterforskningen

Parterne afhøres og kan få beskikket advokat. Eventuelle vidner afhøres.

4. Sagen forelægges for Nævnet

Statsadvokaten udarbejder en redegørelse, der gennemgår sagsforløbet og sagens faktum, vurderer beviser og lægger op til sagens afgørelse.

Der udarbejdes ikke nogen redegørelse i åbenbart grundløse sager.

5. Nævnets tilkendegivelse (§ 1021 e)

Politiklagenævnet meddeler statsadvokaten, hvordan Nævnet finder, at sagen bør afgøres.

6. Afgørelsen

Statsadvokaten træffer herefter afgørelse i sagen.

Adfærdsklagesag – klagen afvises

- klager får helt eller delvist medhold

Straffesag

- anmeldelsen afvises
- efterforskning indstilles
- påtale opgives – eventuelt med en beklagelse
- tiltalerejsning/tiltalefrafald

Det skal fremgå af afgørelsen, om Nævnet er enig i afgørelsen. Sagens parter, Nævnet, politimesteren (Politidirektøren) og Rigspolitichefen underrettes om sagens afgørelse.

7. Klageadgang

Statsadvokatens afgørelse af klagesagen kan påklages til Rigsadvokaten af sagens parter og Nævnet.

Afsnit 3

Behandlingen af klagesager hos Rigsadvokaten

3.1 Generelle regler om klageberettigelse mv.

3.1.1 Klageberettigede

Både den forurettede og andre kan klage til statsadvokaten over politipersonalets adfærd i tjenesten. Der gælder som udgangspunkt heller ikke begrænsninger i den personkreds, der er berettiget til at indgive anmeldelse om strafbart forhold, som er begået af politipersonale. Det er derimod kun sagens parter, der er klageberettigede i forhold til selve afgørelsen. Som part anses efter forvaltningsloven den, der har en væsentlig, direkte, individuel og retlig interesse i sagens afgørelse.

Reglerne for behandlingen af klager over statsadvokaternes afgørelser af politiklagenævnsager afviger på et punkt fra de beskrevne generelle regler. Udover sagens parter er også politiklagenævnet berettiget til at klage over statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten. Klagebehandlingen er undergivet det almindelige to-instansprincip, som indebærer, at Rigsadvokatens afgørelse af en klage over statsadvokatens afgørelse er endelig. Rigsadvokatens afgørelse kan således ikke påklages til Justitsministeriet. Dette fremgår af retsplejelovens § 1019 h og § 1020 g, jf. § 99, stk. 3, samt § 1021 f.

Reglen om politiklagenævnets klageadgang findes i retsplejelovens § 1021 f. Det anføres om bestemmelsen i lovforarbejderne:

"Om baggrunden for bestemmelsen bemærkes, at politiklagenævnets virksomhed skal medvirke til at sikre, at befolkningen har tillid til, at sagerne i enhver henseende behandles sagligt og korrekt. Der må ikke kunne opstå mistanke om, at man holder hånden over politifolk, der har begået strafbart eller kritisabelt forhold, jf. herved betænkning 1278/1994, side 172 og side 179.

Det er politiklagenævnet som sådant – ikke det enkelte medlem – der har klageadgang. Dvs. at en klage fra politiklagenævnet forudsætter, at mindst to af nævnets tre medlemmer ønsker at klage, jf. betænkning 1278/194, side 172. Da parterne selv har mulighed for at påklage afgørelsen, forudsættes det, at politiklagenævnets beføjelse til at klage opfattes som en form for ekstra garanti, der kun undtagelsesvis bringes i anvendelse, f.eks. hvis en sag er af principiel interesse, jf. betænkning 1278/1994, side 172 og side 179."

3.1.2 Klagefrist og omgørelsesfrist

Der gælder samme klagefrist for politiklagenævnet som for sagens parter. Det vil sige, at klagefristen er fire uger efter, at nævnet har modtaget afgørelsen. En klage fra en part skal dog behandles, hvis der er en undskyldelig årsag til, at klagefristen er overskredet. Det er klageren selv, der skal godtgøre, at overskridelsen af fristen er undskyldelig.

Er der tale om en klage fra nævnet, betragter Rigsadvokaten i praksis denne som en klage fra en myndighed. Ekspeditionsfejl hos myndigheder, herunder politiklagenævn anses i almindelighed ikke for undskyldelige.

Sagens parter skal underrettes af statsadvokaten, hvis politiklagenævnet klager over afgørelsen. Det fremgår af bekendtgørelse om forretningsorden for politiklagenævn § 11. Sagens parter underrettes også af statsadvokaten, når en afgørelse i en adfærdsklagesag påklages.

Foruden klagefristen på fire uger gælder der efter retsplejelovens § 724, stk. 2, en frist for omgørelse af statsadvokatens beslutning. Er der truffet afgørelse om påtaleopgivelse efter § 721 eller tiltalefrafald efter § 722, kan strafforfølgning mod den, der har været sigtet, kun fortsættes efter den overordnede anklagemyndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse, eller betingelserne for genoptagelse efter § 975 er til stede.

Eksempel

Omgørelsesfrist udløbet, mens efterforskningen blev genoptaget

RA-2003-322-0008 (SA1-03-321-0174)

Statsadvokaten havde den 23. september 2003 indstillet efterforskningen af en sag, hvor en politibetjent P den 1. april 2003 på Røde Mellevej i København afgav et skud mod M, der som følge af skuddet afgik ved døden. Efterforskningen blev indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, idet statsadvokaten ikke fandt, at der var en rimelig formodning om, at et strafbart forhold, der følges af det offentlige, var begået. Afgørelsen blev påklaget af Ms moders advokat ved skrivelse af 21. oktober 2003. Statsadvokaten indledte på baggrund af advokatens brev af 28. november 2003 yderligere efterforskning i sagen, herunder indhentelse af en udtalelse fra Statens Bilinspektion og afhøring af vidner. Efter afslutningen af den fornyede efterforskning fremsendte statsadvokaten den 1. marts 2004 sagens akter til Rigsadvokaten og henholdt sig til sin afgørelse af 23. september 2003.

Det fremgik af sagen, at P blev afhørt første gang den 1. april 2003 kl. 19.45

under tilstedeværelse af sin advokat. Det fremgik endvidere, at *“Afhørte er gjort bekendt med, at han afhøres med en sigtets retsstilling”*.

Både statsadvokaten og Rigsadvokaten fandt på den baggrund, at det ville have været mere hensigtsmæssigt, at statsadvokaten i forbindelse med afhøringer af P – i stedet for blot helt generelt at have tilkendegivet over for ham, at han blev afhørt *“med en sigtets rettigheder”* – havde præciseret, hvilke af en sigtets rettigheder han skulle tillægges, herunder navnlig i form af en tilkendegivelse om, at han ikke havde pligt til at udtale sig og om hans ret til at få beskikket en advokat (forsvarer) til at bistå sig, jf. Per Lindegaards artikel i Ugeskrift for Retsvæsen 1983 B, side 79ff.

Både statsadvokaten og Rigsadvokaten fandt, at den i retsplejelovens § 724, stk. 2, omhandlede omgørelsesfrist på 2 måneder var udløbet den 23. november 2003.

Rigsadvokaten udtalte endvidere, at opmærksomheden bør være rettet mod de retsvirkninger, der følger af undersøgelsesformen. Rigsadvokaten fandt det på denne baggrund beklageligt, at opmærksomheden i den foreliggende sag ikke har været rettet mod den omgørelsesfrist, der gælder efter retsplejelovens § 724, stk. 2, således at omgørelsesfristen i realiteten var udløbet, da Rigsadvokaten modtog sagen fra statsadvokaten efter genoptagelsen af efterforskningen, hvorved mulighederne for eventuelt at omgøre påtaleopgivelsen var forpasset.

Sagen er nu indbragt for Folketingets Ombudsmand.

3.2 Rigsadvokatens behandling af klager over statsadvokaternes afgørelser

Klageadgangen indebærer en helt ny realitetsbehandling af sagen. Således skal der foretages en fuldstændig materiel prøvelse af bevisbedømmelsen, retsspørgsmål og skønsspørgsmål. Rigsadvokaten kan som led i klagesagens behandling indhente nye oplysninger, herunder for at belyse omstændigheder, der er gjort gældende i forbindelse med klagen. Dette kan f.eks. være yderligere eller supplerende afhøringer af vidner, klageren eller indklagede og indhentelse af foto eller rids over gerningsstedet. Fremkommer der i forbindelse med Rigsadvokatens behandling af sagen nye oplysninger, kan dette føre til, at Rigsadvokaten hjemviser sagen til fornyet behandling hos statsadvokaten og politiklagenævnet. Oplysningerne skal dog være af så væsentlig betydning for sagen, at der er en vis sandsynlighed for, at sagen ville have fået et andet udfald, hvis oplysningerne havde foreligget i forbindelse med statsadvokatens og

politiklagenævnets oprindelige stillingstagen til sagen. Der er nedenfor anført et eksempel på en sag, hvor Rigsadvokaten på baggrund af oplysninger fremkommet under klagesagen, anmodede statsadvokaten om at genoptage undersøgelsen med henblik på at bringe nye oplysninger til veje.

Rigsadvokaten påser ved sin behandling af en sag både, at afgørelsen materielt er rigtig, og at formelle regler for sagsbehandlingen er overholdt.

Dette indebærer i praksis, at Rigsadvokaten f.eks. ikke er bundet af det forhold, at der har været enighed mellem statsadvokat og nævn om, hvilke faktiske omstændigheder, der kan lægges til grund ved sagens afgørelse, bevisvurderingen eller subsumptionen.

Tabel. Afgørelser i 2003

	Afvist	Stadfæstet	Ændret	Genoptaget*	I alt
Adfærdssager	3	39	0	2	44
Straffesager	8	73	1	1	83
§ 1020 a, stk. 2	0	2	0	2	4
I alt	11	114	1	5	131
	8,4%	87,0%	0,8%	3,8%	

Tabel. Afgørelser i 2004

	Afvist	Stadfæstet	Ændret	Genoptaget*	I alt
Adfærdssager	1	51	2	3	57
Straffesager	10	67	3	5	85
§ 1020 a, stk. 2	0	2	1	3	4
I alt	11	118	6	11	146
	7,5%	80,8%	4,1%	7,5%	

* Gruppen omfatter sager, der først er genoptaget og siden ændret.

3.3 Eksempler på afgørelser, som Rigsadvokaten har stadfæstet

Som det fremgår af afsnit 3.2, stadfæster Rigsadvokaten hovedparten af de afgørelser, der påklages. En del afgørelser stadfæstes i henhold til de grunde, der er anført af statsadvokaten. Rigsadvokaten afgiver imidlertid også lejlighedsvis og efter behov samtidig med afgørelsen af sagen en mere generel og vejledende udtalelse om en problemstilling. Nedenfor gives et antal eksempler på Rigsadvokatens sagsbehandling af de afgørelser, der træffes i disse klagesager.

Stadfæstet kritik af politiassistent for anvendelse af udtrykket "båtnakke"**Eksempel 1**

RA-2004-323-0072 (SA6-2003-323-0032)

Statsadvokaten fandt det kritisabelt, at en politiassistent havde anvendt ordet "båtnakke" over for en borger. Statsadvokaten anførte som begrundelse for sin afgørelse, at polititjenestemænd skal anvende korrekt sprogbrug og i øvrigt optræde korrekt overfor borgerne.

Politiklagenævnet havde forinden udtalt, at *"nævnet indstiller, at der udtales kritik for brug af ordet "båtnakke", medens klagen i øvrigt indstilles afvist. Nævnet har noteret, at ordvalget beklages, og at sagen oversendes de disciplinære myndigheder."*

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Politimesteren indskærpede overfor P, at polititjenestemænd skal anvende korrekt sprogbrug og i øvrigt optræde korrekt overfor borgerne, og at det i gentagelsestilfælde kan få alvorlige disciplinære følger. Sagen gav ikke anledning til disciplinær forfølgning.

(Beretning 2003, side 151).

Stadfæstet kritik af to polititjenestemænd for at have inddelt sig i skænderi med en anmelder**Eksempel 2**

RA-2004-323-0098 (SA1-2003-323-0082)

En borger B klagede over, at statsadvokaten havde standset undersøgelsen i en sag, hvor B havde klaget over en politiassistent M, en vagtleder og politikommissær Ks sprogbrug og adfærd i forbindelse med Bs telefoniske henvendelse til vagthavende, da B ville indgive anmeldelse af en formodet spritbilist.

Statsadvokaten oplyste i den forbindelse, at han ikke fandt grundlag for at kritisere de to polititjenestemænds beslutning om ikke at rykke ud på baggrund af den telefoniske anmeldelse om spirituskørsel, blandt andet fordi anmeldelsen hvilede på et ganske spinkelt grundlag. Statsadvokaten henviste endvidere til, at det næppe ville være muligt at bevise, at B ikke havde indtaget spiritus efter kørslen, selv om han nogen tid efter kørslen fremstod som spirituspåvirket, og at det herefter ville være have været forbundet med store vanskeligheder og stor usikkerhed at afgøre, hvilken promille han havde på tidspunktet for kørslen.

Statsadvokaten lagde i øvrigt til grund, at B og den person, hvis bil var påkørt af den formodede spritbilist, var utilfredse med, at politiet ikke ville rykke ud, og at klager over for vagthavende og vagtlederen gav udtryk for denne utilfredshed. Statsadvokaten antog at B og M og senere K kom i skænderi herom, ligesom statsadvokaten lagde til grund, at begge parter i forbindelse med

skænderiet havde anvendt et sprogbrug og et ordvalg, som var upassende. Det var dog ikke muligt at komme det nærmere, nøjagtigt hvad der var blevet sagt og af hvem.

Statsadvokaten havde på den baggrund tilsluttet sig vagtlederens beklagelse over at have skældt B ud, idet statsadvokaten samtidig havde noteret sig, at baggrunden herfor angiveligt var, at B forinden havde været uforskammet over for M. Politiklagenævnet havde forinden erklæret sig enig i afgørelsen.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse og tilkendegav, at polititjenestemænd skal anvende korrekt sprogbrug og optræde korrekt over for borgerne, og at det ikke bør forekomme, at polititjenestemænd indlader sig i skænderi eller giver udtryk for ophidselse i forbindelse med telefonsamtaler med borgere.

Uanset, at det måtte lægges til grund, at K havde anvendt ukorrekt sprogbrug, og selv om det ikke nærmere kunne fastlægges, hvad der var blevet sagt af K og de to polititjenestemænd, fandt Rigsadvokaten ikke, at polititjenestemændene i den foreliggende situation burde have indladt sig i skænderi.

Rigsadvokaten kunne derfor tiltræde Ks beklagelse af at have skældt klager ud. Rigsadvokaten beklagede, at M indlod sig i skænderi med klager.

Eksempel 3

Stadfæstet kritik af politiassistent for at have udfærdiget en vildledende politirapport

RA-2004-321-0162 (SA2-2002-321-0033)

En borger B klagede over statsadvokatens afgørelse om i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, at indstille efterforskningen i en sag, hvor B havde anmeldt en politiassistent P for strafbart forhold i forbindelse med udfærdigelse af en politirapport over en afhøring af den pågældende.

Statsadvokaten anførte i sin afgørelse, at det var blevet afdækket, at det ikke var P, som afhørte B, men derimod en politibetjent på prøve A. P havde senere udfærdiget rapporten ud fra oplysninger, som han modtog fra A.

Statsadvokaten anførte endvidere, at A havde oplyst, at politirapportens indhold helt svarede til de notater, som han foretog under afhøringen af B. På den baggrund lagde statsadvokaten bevismæssigt til grund, at politirapportens indhold svarede til det af B forklarede og oplyste.

Statsadvokaten anførte som begrundelse for sin afgørelse herefter, at der ikke ved hans undersøgelse var tilvejebragt en rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

Statsadvokaten fandt det meget kritisabelt, at P havde udfærdiget en politirapport, som gav det udseende af, at det var ham, der havde foretaget af-

høringen af B. Politiklagenævnet havde forinden erklæret sig enig i afgørelsen.

Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen.

Der blev indledt en disciplinærsag mod A, der blev meddelt en irettesættelse af Rigspolitiet.

Vejledende udtalelse om anbringelse af anholdt

RA-2004-323-0091 (SA5-2003-323-0060)

En kvinde B blev kl. 20.20 anholdt sammen med ni andre i forbindelse med efterforskning af en narkotikasag. B blev sammen med sin 4-årige datter indbragt af politiet og blev efter visitation sammen med datteren hensat i venterum ca. kl. 20.55. B og hendes datter blev kl. 22.00 samme aften kørt til sin bopæl med henblik på ransagning af bopælen, hvor B fremtog 3,8 gram hash. Anbringelsen i venterum havde således en varighed på ca. 1 time, mens det samlede forløb fra anholdelsen og frem til, at B og hendes datter blev kørt til deres bopæl, varede 1 time og 40 minutter.

Bs advokat klagede over behandlingen af Bs datter og anførte, at B straks ved anholdelsen og på ny under indtransporten spurgte, om hun måtte ringe til en person, som kunne hente datteren. Ifølge B svarede politiet, at "det finder vi ud af", hvorefter B og hendes datter blev anbragt i detentionen. Der blev klaget over, at der ikke blev givet tilladelse til afhentning af datteren.

Statsadvokaten besluttede at standse undersøgelsen i en sag, hvor en kvinde B havde klaget over en kriminalassistent K og en vicekriminalkommissær V i forbindelse med en anholdelse. Under anholdelsen blev K sammen med sin 4-årige datter hensat i venterum hos politiet. Statsadvokaten anførte som begrundelse for sin afgørelse for så vidt angår K, at det ikke kunne anses for kritisabel adfærd, at B af K fik besked på, at hun af hensyn til efterforskningen ikke kunne ringe til nogen vedrørende afhentning af hendes datter, men at dette ville blive overvejet af politiet. For så vidt angår klagen over V anførte statsadvokaten, at udgangspunktet må være, at børn, der er sammen med anholdte forældre, ikke bør anbringes i detentioner eller venterum. Blandt andet henset til, at anbringelsen af B og hendes 4-årige datter i venterummet kun varede ca. en time, til Bs datters alder og til, at det ikke kunne afvises, at anbringelsen i venterum skete efter samtykke fra B, fandt statsadvokaten ikke grundlag for at kritisere anbringelsen.

Politiklagenævnet havde forinden erklæret sig enig i afgørelsen vedrørende K. For så vidt angår afgørelsen vedrørende V anførte nævnet, at det var enig i statsadvokatens bemærkninger om, at det som udgangspunkt må være således, at børn, der er sammen med anholdte forældre, ikke bør anbringes i detentio-

Eksempel 4

ner eller venterum. Nævnet var ligeledes enig i, at man som udgangspunkt ikke skulle adskille mor og datter, men nævnet fandt det kritisabelt, at man ikke kunne finde et kontor, vagtlokale eller lignende til anbringelse af mor og datter, jf. Rigsadvokatens meddelelse nr. 7/1998.

Rigsadvokaten fandt for så vidt angår klagen over K ikke grundlag for at ændre statsadvokatens afgørelse. Rigsadvokaten lagde vægt på de samme forhold, som statsadvokaten har anført som begrundelse for sin afgørelse.

For så vidt angik klagen over anbringelsen af B og hendes datter i venterum bemærkede Rigsadvokaten indledningsvis, at der som nævnt af statsadvokaten ikke findes regler om anbringelse af anholdtes børn, idet Rigsadvokatmeddelelse 7/1998 om behandlingen af sager mod unge lovovertrædere (de gældende retningslinier på anholdelsestidspunktet) kun omfatter sager, hvor personer under 18 år er sigtet eller mistænkt for et strafbart forhold. Af disse retningslinier fremgik, at børn under 15 år, der var mistænkt for en lovovertrædelse, skulle anbringes i et almindeligt kontor, vagtlokale eller lignende, og at anbringelse i blandt andet venterum kun måtte ske, såfremt anden anbringelse ikke var mulig.

Selv om der således ikke fandtes regler om anbringelse af anholdtes børn, kunne Rigsadvokaten imidlertid tiltræde statsadvokatens vurdering, hvorefter udgangspunktet må være, at børn, der er sammen med anholdte forældre, heller ikke bør anbringes i detentioner eller venterum.

Rigsadvokaten fandt ikke at kunne tilsidesætte Vs oplysninger om, at B blev spurgt om, hvorvidt politiet skulle forsøge at få hendes datter afhentet af familie eller de sociale myndigheder, men at hun ikke fandt behov herfor, da hun fik oplyst, at anholdelsen kun ville vare et par timer. På den baggrund tiltrådte Rigsadvokaten, at politiet ikke fandt grundlag for at forsøge at få Bs datter anbragt hos familie eller lignende.

Rigsadvokaten fandt det dog tvivlsomt, om det kunne lægges til grund, at det var nødvendigt, at anbringelsen hos politiet skete i et venterum, da der ikke forelå oplysninger om, at politiet under den forholdsvis korte tilbageholdelse ikke havde mulighed for at anbringe B og hendes datter i et kontor eller et andet lokale.

På den baggrund var det Rigsadvokatens opfattelse, at det ville have været mere hensigtsmæssigt, at anbringelsen var sket i et almindeligt kontor, vagtlokale eller lignende eventuelt overvåget af politipersonale. Da der ikke er fastsat regler for behandlingen af anholdtes børn, var der imidlertid ikke tilstrækkeligt grundlag for at udtale kritik af, at B og hendes datter i den konkrete situation blev anbragt i venterum.

3.4 Eksempler på sager, hvor Rigsadvokaten har ændret en afgørelse, hvorom der var enighed mellem nævn og statsadvokat

Rigsadvokaten fandt alene, at der var udvist kritisabel adfærd i forbindelse med en anholdelse

RA-2004-323-0118 (SA1-2004-323-0160)

To patruljevogne blev en junidag sendt til en ejendom, idet det var blevet oplyst, at en mand K var gået amok og sparkede på nogle ruder. Under udrykningskørslen blev det yderligere oplyst, at K nu var gået helt amok. En politihundefører P forklarede, at han af sine kollegaer fik oplyst, at K havde slået og sparket en pige, ligesom der var smadret ting i lejligheden. P foretog en rundring med sin tjenestehund i området, og hunden tilkendegav længere nede ad vejen ved halsgivning, at den havde fundet en mand, der viste sig at svare til det tidligere opgivne signalement af K. Der forelå ikke oplysninger om, at K var bevæbnet med kniv eller andre våben.

Statsadvokaten fandt det meget kritisabelt, at K var blevet bidt talrige gange af Ps tjenestehund i forbindelse med en anholdelse. Statsadvokaten fandt, at det bevismæssigt kunne lægges til grund, at K blev bidt af hunden i forbindelse med selve anholdelsen, og i tidsrummet inden K blev lagt i håndjern, og at K stod helt stille, da hunden stod ved siden af og gav hals.

P havde anført, at K ikke reagerede normalt på hans og hundens tilstedeværelse, idet K blandt andet ikke tog hænderne op af lommen, da han blev beordret dertil. P var på denne baggrund, og da han havde fået oplyst, at K havde været meget voldelig, af den opfattelse, at K kunne have en kniv i hånden gemt i lommen, hvilket gjorde P bange og nervøs. P greb derfor ud efter Ks højre hånd, som han imidlertid ikke fik fat i. Derefter væltede han K omkuld og gav ham håndjern på. P bestred at have givet hunden ordre til at bide ved at sige "tag ham" til hunden. Hunden var derimod gået i det, man kalder "førerforsvar", dvs. at den var trænet til at forsvare sin fører, når denne angribes, og sådan havde den opfattet situationen.

Statsadvokaten lagde til grund, at hunden bed af de grunde, der blev anført af P. Statsadvokaten fandt, at selvom man lagde Ps forklaring til grund, hvilede hans mistanke om, at K kunne være bevæbnet med kniv, på et alt for spinkelt grundlag. Statsadvokaten henviste endvidere til, at K stod stille med hunden gøende ved siden af sig og derfor ikke kunne undløbe uden at blive standset af

Eksempel 1

hunden, og at P kunne have tilkaldt sine kolleger, der befandt sig i nærheden, til assistance.

Politiklagenævnet havde forinden erklæret sig enig i afgørelsen.

Rigsadvokaten var enig i statsadvokatens vurdering af sagen, men fandt ale-
ne, at P havde udvist kritisabel adfærd ved anholdelsen af K.

Sagen blev oversendt til de disciplinære myndigheder. Politidirektøren ind-
skærpede overfor P, at han i fremtiden i lignende situationer nøje skal være op-
mærksom på anvendelsen af og kontrollen over hans tjenestehund i forbin-
delse med anholdelsen af personer, således at der ikke fremover kan udtrykkes
kritik af hans adfærd i den forbindelse. Sagen gav herefter ikke anledning til
disciplinær forfølgning.

3.5 Eksempler på sager, hvor Rigsadvokaten har ændret statsadvokatens afgørelse og har fulgt nævnets ind- stilling

Eksempel 1

Kritik af gennemførelse af visitation og rapport herom

RA-2004-323-0104 (SA5-2003-323-0069)

En advokat A klagede på vegne af en borger B over statsadvokatens afgørelse
om at standse undersøgelsen i en sag, hvor A blandt andet havde klaget over to
polititjenestemænds adfærd i tjenesten i forbindelse med en visitation af B.
Statsadvokaten anførte blandt andet som begrundelse for sin afgørelse, at det
var påstand mod påstand, om politiassistent P havde foreslået, at visitationen
af B kunne foregå et andet sted end på den anden side af patruljevognen, li-
gesom statsadvokaten efter polititjenestemændenes samstemmende forklaringer
lagde til grund, at der ikke var personer i området, da visitationen foregik.
Statsadvokaten fandt endvidere, at visitationen blev foretaget i overensstem-
melse med reglerne i retsplejelovens kapitel 72 om legemsangreb.

Politiklagenævnet havde forinden udtalt, at *”Ovennævnte sag blev behand-
let på Nævnets møde den 10 juni 2004. Vedrørende klagen over den ydmy-
gende behandling i forbindelse med visitationen er Nævnet af den opfattelse,
at visitationen, således som den er beskrevet, har været ydmygende overfor kla-
ger, uanset om andre måtte have overværet visitationen eller ej, og at kapitel
72, specielt § 792 e, ikke er iagttaget. Det er nævnets opfattelse, at indklagedes
handlemåde er kritisabel, idet en visitation, således som den er beskrevet,
burde være foregået på politistationen.”*

Rigsadvokaten ændrede statsadvokatens afgørelse. Rigsadvokaten lagde
herved til grund, at det fremgik af sagen, at P havde rettet henvendelse til B,

der stod sammen med en bekendt bag et bowlingcenter i Århus. B afleverede herefter uopfordret en hashklump, han havde på sig til P, og B blev sigtet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Han blev herefter visiteret. P anførte i politirapporten, at "Sigtede blev herefter visiteret. Der blev ikke fundet genstande af politimæssig interesse." Der blev ikke anført yderligere om visitationen i politirapporten.

Rigsadvokaten lagde på baggrund af de afgivne forklaringer til grund, at visitationen foregik på den ene side af patruljevognen, mens Ps kollega og klagerens bekendte befandt sig på den anden side af patruljevognen. Visitationen foregik ved, at B blev bedt om at tage bukser og underbenklæder ned, hvorefter P med en lommelygte belyste B i skridtet.

Rigsadvokaten var enig med statsadvokaten i, at det ikke ud fra de modstridende forklaringer, der var afgivet af P og B, kunne lægges til grund, at P skulle have foreslået, at visitationen kunne foregå et andet sted, end det skete. Det var endvidere usikkert, om der var andre, der havde overværet visitationen. Uanset om visitationen, der omfattede afklædning af B, foregik i overværelse af andre eller ej, fandt Rigsadvokaten ligesom nævnet ikke, at visitationen under de foreliggende omstændighederne blev gennemført så skånsomt, som omstændighederne tillod.

Rigsadvokaten lagde herved vægt på, at det ikke i sagen var indiceret, at en hurtig gennemførelse af en så grundig visitation var påkrævet, eller at der var andre særlige grunde til, at legemsbesigtigelse af den foreliggende karakter skulle finde sted på åben gade frem for på politistationen eller på et andet passende diskret sted. Rigsadvokaten var herefter enig med nævnet i, at P havde handlet kritisabelt og beklagede over for B, at P ikke foretog visitationen med den fornødne skånsomhed.

Rigsadvokaten udtalte endvidere: *"Ikke mindst af hensyn til mulighederne for anklagemyndighedens løbende legalitetskontrol med anvendelsen af straffeprocessuelle tvangsindgreb, herunder legemsindgrebet, er det centralt, at en politirapport giver et retvisende billede af anvendelsen af sådanne.*

Jeg finder på denne baggrund, at politiassistentens undladelse af at anføre, hvorledes visitation blev gennemført, herunder hvem der foretog eller overværede visitationen eller de nærmere omstændigheder herved var uhensigtsmæssigt."

Nævnet havde ikke påklaget statsadvokatens afgørelse.

Eksempel 2**Beklaget videregivelse af oplysninger**

RA-2004-321-0197 (SA2-2003-321-0156)

Et Landsforbund klagede på vegne af et medlem M over statsadvokatens afgørelse om i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, at indstille efterforskningen af en sag, hvor en kriminalinspektør R var anmeldt for uberettiget at have videregivet fortrolige oplysninger vedrørende M.

Statsadvokaten anførte som begrundelse for sin afgørelse, at der ikke var rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, var begået. Statsadvokaten lagde herved blandt andet vægt på, at det i den konkrete sag var væsentligt at underrette Kommunen K om, at M, der var leder af et misbrugsprojekt, selv var sigtet for at dyrke hamp. Selvom underretningen alene burde være foretaget af Rigsadvokaten, fandt statsadvokaten ikke, at det i forbindelse med en eventuel straffesag ville kunne afvises, at R handlede i berettiget varetagelse af offentlige interesser. Statsadvokaten fandt heller ikke, at det ville kunne bevises, at R havde forsæt til at overtræde straffelovens § 152.

Politiklagenævnet havde forinden erklæret sig enig i afgørelsen. Nævnet fandt det dog kritisabelt, at R havde sendt anmeldelses- og afhøringsrapport til Kommune K i stedet for at underrette Rigsadvokaten.

Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at ændre statsadvokatens afgørelse og beklagede samtidig, at politimesteren havde indberettet sagen til Kommune K, idet Rigsadvokaten har kompetencen til at vurdere, om sagen skal indberettes til arbejdsgiveren.

Nævnet havde ikke påklaget statsadvokatens afgørelse.

Eksempel 3**Tilkendegivelse vedrørende uhensigtsmæssig opstilling af målevogn**

RA-2002-321-0125 (SA2-2002-321-0046)

En trafikant K klagede over statsadvokatens afgørelse om i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, at indstille efterforskningen i sagen, hvor K havde anmeldt en polititjenestemand for overtrædelse af færdselsloven i forbindelse med placering af en målevogn som led i automatisk hastighedskontrol.

Politiklagenævnet havde forinden erklæret sig enig i afgørelsen, men fandt dog placeringen af hastighedsmålevognen for meget uhensigtsmæssig.

Det fremgik af sagen, at K ikke selv var blevet generet af målevognen, og Rigsadvokaten fandt på denne baggrund ikke, at K var part og dermed klageberettiget, men tog dog efter omstændighederne klagen under behandling.

Det fremgik af sagens akter, at politimesteren i den politikreds, der var distriktskontor for automatisk trafikkontrol, havde besvaret en henvendelse fra en anden borger vedrørende placeringen af hastighedskontrollen den pågælt-

dende dag. Politimesteren havde i den forbindelse oplyst, at han var enig i kritikken af placeringen af målevognen, og at resultaterne af kontrollen den pågældende dag var blevet annulleret. Politimesteren havde yderligere tilkendegivet, at der ved etableringen af kontrollen det pågældende sted blev begået en klar fejl, og at fejlen var blevet påtalt.

Rigsadvokaten kunne på denne baggrund tiltræde politiklagenævnets tilkendegivelse om placeringen af hastighedsmålevognen, men fandt dog ikke, at der forelå en rimelig formodning om, at der ved placeringen var begået et strafbart forhold og Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

3.6 Klagestatistikken (indkomne sager)

Rigsadvokaten modtog i beretningsåret i alt 136 konkrete sager vedrørende politiklagenævnensordningen. Dette ligger i underkanten af niveauet de foregående år. Set i forhold til det samlede antal afgørelser, der er truffet af statsadvokaterne i beretningsåret, er der tale om, at ca. 14 % af afgørelserne indbringes for Rigsadvokaten. Denne "klagefrekvens" har været svagt faldende i forhold til de foregående år.

Fordelingen af klager, der er indbragt af sagens parter (den indklagede polititjenestemand og borgeren) og politiklagenævnene fremgår af tabel 3. Det fremgår heraf, at politiklagenævnene påklagede tre afgørelser (ca. 2,2 %), mens polititjenestemænd påklagede 13 afgørelser (ca. 9,6 %). Borgerne stod for resten af klagerne (ca. 88,2 %).

Tabel 3. Fordelingen af indkomne sager hos Rigsadvokaten 1998-2004														
Sag indkommet i	1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004	
Sagskategori	93b	93c	93b	93c	93b	93c	93b	93c	93b	93c	93b	93c	93b	93c
Sagen påklaget af														
– polititjenestemanden	3	6	9	9	5	6	5	8	2	3	3	13	7	6
– borgeren *)	51	66	41	63	59	58	44	80	46	99	39	92	57	63
– politiklagenævnet	6	14	2	12	4	11	3	8	0	1	0	3	1	2
Klager efter kap. 93 b														
og 93 c	60	86	52	84	68	75	52	96	48	103	42	108	65	71
Klager i alt	146		136		143		148		151		150		136	
Afgørelser i alt	605		811		715		927		874		880		975	
"Klageprocent"	24		16		20		16		17		17		14	
*) Herunder klager, der er afvist på grund af manglende partsstatus.														

3.7 Særligt om sager, der er påklaget af nævnene

Det kan fortsat konstateres, at politiklagenævnene – som forudsat i lovforarbejderne – generelt er tilbageholdende med at klage over statsadvokatens afgørelse, selvom man er uenige i denne afgørelse. Nævnene har i 2004 i tre tilfælde klaget over statsadvokatens afgørelse. For såvidt angår nævnenes klager over statsadvokaternes afgørelser i 2003, kan der herved henvises til beretningen for 2003, side 174 og 181.

Nedenfor beskrives tre sager, hvor politiklagenævnene har indbragt statsadvokatens afgørelse for Rigsadvokaten.

Sag 1

Færdelssag – "uniformeret" køretøj

RA-2004-321-0203 (SA6-2004-321-116)

Nævnet klagede over statsadvokatens afgørelse i en sag mod en politiassistent P vedrørende en hastighedsoverskridelse under kørsel i "uniformeret" tjenestekøretøj. Ved afgørelsen meddelte statsadvokaten, at han havde besluttet at indstille efterforskningen i sagen.

Nævnet havde forinden meddelt statsadvokaten, at nævnet fandt det betænkeligt at anse hastighedsoverskridelsen for tjenstligt begrundet uden konkrete forhold til støtte herfor.

I en tillægsskrivelse til nævnet henviste statsadvokaten til Rigsadvokatens skrivelse af 30. september 2002 om forenklet behandling af sager om automatisk hastighedskontrol, hvoraf fremgår, at når et "uniformeret" køretøj registreres i en hastighedskontrol, vil der ikke i almindelighed være en formodning

om, at der er begået et strafbart forhold i forbindelse med hastighedsoverskridelsen.

Statsadvokaten anførte ligeledes, at han ikke havde fundet grundlag for at tilsidesætte Ps forklaring om, hvorfor han overskred hastighedsgrænsen den pågældende dag, og at der i øvrigt ikke var skabt en formodning om, at kørslen ikke var tjenstligt begrundet.

Nævnet klagede til Rigsadvokaten og anførte blandt andet, at politimesteren havde oversendt sagen til statsadvokaten, og at politimesteren således havde vurderet, at der muligt var begået et strafbart forhold. Henset til politimesterens forudgående vurdering, var det nævnets opfattelse, at der burde indhentes yderligere oplysninger til brug for sagens afgørelse.

Rigsadvokaten anmodede statsadvokaten om at indhente oplysninger om baggrunden for politimesterens fremsendelse af sagen til statsadvokaten. Rigsadvokaten anmodede endvidere om, at der, såfremt baggrunden for sagens fremsendelse måtte være, at politimesteren havde fundet det tvivlsomt, hvorvidt der forelå udrykningskørsel, søgtes tilvejebragt yderligere oplysninger til belysning af sagen.

Statsadvokaten meddelte, at politimesteren ved en fejl havde fremsendt sagen til statsadvokaten. Statsadvokaten indhentede på denne baggrund ikke yderligere oplysninger til sagen.

Rigsadvokaten meddelte, at han ikke fandt grundlag for at ændre statsadvokatens afgørelse. Henset til politimesterens oplysninger om baggrunden for sagens fremsendelse til statsadvokaten, fandt Rigsadvokaten det ikke nødvendigt at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens afgørelse.

Adfærd under anholdelse

RA-2004-323-0075 (SA5-323-0037)

Politiklagenævnet klagede over statsadvokatens afgørelse, hvor statsadvokaten standsede undersøgelsen i en sag, hvor en advokat på vegne af en anholdt person P havde klaget over to politiassistenteres adfærd i tjenesten i forbindelse med en anholdelse.

Statsadvokaten anførte som begrundelse for sin afgørelse, at undersøgelsen ikke havde tilvejebragt oplysninger, der støttede klagen.

Politiklagenævnet havde forinden erklæret sig uenig i afgørelsen og i den forbindelse udtalt:

”Nævnet lægger til grund, at klager har oplyst korrekt efternavn, korrekt adresse samt sit fordanskede kaldenavn, som han normalt anvender. På denne baggrund, og uanset den upåankede dom fra Retten i ..., finder Nævnet, at

Sag 2

misforståelsen på stedet let kunne være bragt ud af verdenen. Alligevel blev der foretaget anholdelse, hvilket – set i forhold til situationen – af Nævnet anses som chikanøs adfærd.”

Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at ændre statsadvokatens afgørelse.

Sag 3

Anmeldelse om vold

RA-2004-321-0214 (SA1-2004-321-0302)

Politiklagenævnet klagede over statsadvokatens afgørelse om at indstille efterforskningen i en sag, hvor en advokat på vegne af en anholdt person P havde anmeldt to politiassistenter for vold begået i forbindelse med, at P blev anholdt. Statsadvokaten anførte som begrundelse for sin afgørelse, at han ikke fandt, at en fortsættelse af efterforskningen ville føre til, at der kunne rejses sigtelse mod politiassistenterne for vold og medvirken dertil.

For så vidt angår den ene politiassistent A fandt statsadvokaten, at der var grundlag for at udtale kritik af A, da han i forbindelse med anholdelsen af P i strid med bestemmelserne i Rigspolitichefens Kundgørelse om brug af stav havde anvendt stav mod P.

Derimod fandt statsadvokaten ikke grundlag for at udtale kritik af den anden politiassistent, da hun ikke havde opfordret til eller på anden måde medvirket til, at A anvendte stav mod P.

Politiklagenævnet havde forinden erklæret sig uenig i afgørelsen, idet politiklagenævnet fandt, at der burde rejses tiltale mod A for overtrædelse af straffelovens § 244.

I politiklagenævnets klage til Rigsadvokaten blev det anført, at politiklagenævnet fandt, at de af A afgivne slag med staven var sket på et tidspunkt, hvor der var ankommet yderligere politi til stedet, hvorfor slagene var ubegrundede. Politiklagenævnet anførte videre, at der, såfremt der ikke blev rejst tiltale mod A, burde udtales en i forhold til statsadvokatens afgørelse skærpet kritik af A. Politiklagenævnet tiltrådte i klagen, at der ikke blev foretaget yderligere for så vidt angår den anden politiassistent.

Rigsadvokaten lagde til grund, at A i forbindelse med anholdelsen og påsætelse af håndjern på P har tildelt P fem slag med stav. Rigsadvokaten fandt derimod ikke, at der på baggrund af de afgivne forklaringer var grundlag for at antage, at de tildelte slag var faldet efter, at P havde fået påsat håndjern, eller at de tildelte slag har haft andet formål end det rent politimæssige, at få påsat håndjern på P. Rigsadvokaten tiltrådte herefter statsadvokatens afgørelse om at indstille efterforskningen i sagen. Rigsadvokaten var endvidere enig med statsadvokaten i, at anholdelsen af P burde og kunne være gennemført uden

anvendelse af stav, og at A i den konkrete situation tilsidesatte bestemmelserne i Rigspolitichefens Kundgørelse om brug af stav. Det var herefter Rigsadvokatens opfattelse, at As brug af stav ved anholdelsen af P var kritisabel. Rigsadvokaten fandt således ikke grundlag for at skærpe kritikken af A.

Rigsadvokaten lagde herved vægt på, at anholdelsen af P skete efter, at A havde deltaget i en dramatisk eftersættelse af P, som endte med, at A måtte trække sit tjenestevåben mod P. A befandt sig i en situation, hvor han på baggrund af et hurtigt skøn måtte vurdere, om anvendelse af stav var nødvendig og berettiget med henblik på at pacificere P. Selv om A herved skønnede forkert, fandt Rigsadvokaten under hensyn blandt andet til det forudgående forløb ikke, at der var grundlag for at meddele kritik heraf i videre omfang end sket ved statsadvokatens afgørelse.

Afsnit 4

Gennemgang af udvalgte konkrete sager i 2004

4.1 Lovens område

Gennemgangen af konkrete sager har til formål at beskrive en række typiske sager, som statsadvokaterne har behandlet i beretningsåret. Sagerne er udvalgt i samarbejde med statsadvokaterne og politiklagenævnene. Enkelte af sagerne har været forelagt for Rigsadvokaten af sagens parter.

Gennemgangen af sagerne følger med visse ændringer samme systematik som i de foregående års beretninger. Sagerne er således kategoriseret i sager vedrørende lovens område af mere principiel karakter, sager efter kapitel 93 b, sager efter kapitel 93 c, herunder færdselssager, i undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, og sager som statsadvokaten har indledt af egen drift efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 1 (initiativsager), og endelig sager vedrørende sagsbehandlingsmæssige spørgsmål.

4.1.1 Begrebet "i tjenesten"

Forevisning af politiskilt ved indgang til diskotek anset for sket "i tjenesten"

SA6-2003-323-0061

Eksempel

En politibetjent P fremviste i sin *fritid* sit politiskilt, da han og en kammerat, der ikke var ansat i politiet, gik ind på et diskotek uden at betale entré. Diskoteks-ejeren tilkaldte politiet. P forklarede, at formålet med at gå ind på diskoteket var, at han efter at have set flere unge, der drak alkohol udenfor, ville checke forholdene, og at kammeraten skulle med, for at han kunne være med til at vurdere de unges alder.

Statsadvokaten fandt, at P måtte anses for at have bragt sig "i tjeneste" ved at anvende politiskiltet. På baggrund af de afgivne forklaringer fandt statsadvokaten, at der var en endog meget stærk formodning om, at Ps formål med at gå ind på diskoteket under brug af politilegitimation var at misbruge sin stilling ved at skaffe sig og kammeraten gratis adgang til diskoteket. Statsadvokaten fandt dog ikke, at misbruget havde en så grov karakter, at det måtte anses for omfattet af straffelovens § 155, og efterforskningen blev indstillet. Statsadvokaten

katen fandt dog anvendelsen af politiskiltet i den givne situation *yderst kritisabel*.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Den foreliggende sag blev inddraget i en tjenestemandssag mod P, som vedrørte en række andre forhold. Rigspolitiet afgjorde forholdene ved at afskedige P uden varsel i medfør af tjenestemandslovens § 28, stk. 1, 2. pkt., jf. § 24, jf. § 10, idet P blev skønnet uskikket til at forblive i sin stilling.

4.1.2 Politiklagenævnets kompetence

Eksempel

Klage over ransagning ikke omfattet af politiklagenævnets kompetence

SA4-2004-323-0063 og RA-2004-323-0107

En person M klagede over, at politiet uden ransagningskendelse havde ransaget hans bopæl i stueetagen i en ejendom, hvor politiet alene havde kendelse til ransagning af 1. salen, der blev beboet af en anden person.

Den for de indklagede politifolk beskikkede advokat A anmodede Rigsadvokaten om at pålægge statsadvokaten at behandle sagen som en klage over lovligheden af politiets efterforskningskridt, idet A ikke fandt, at sagen var omfattet af politiklagenævnsordningen.

Rigsadvokaten anmodede statsadvokaten om at genafhøre M og herefter på ny vurdere, om sagen var omfattet af politiklagenævnsordningen.

M tilkendegav, at han ønskede sagen behandlet som en klage over politiets dispositioner.

Statsadvokaten afsluttede herefter sagens behandling som en klage over politipersonalets adfærd og oversendte sagen til politimesteren til videre behandling.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Rigsadvokaten meddelte herefter, at han ikke foretog yderligere i sagen.

4.2 Kapitel 93 b - adfærdsklager

4.2.1 Indledning

Dette afsnit beskriver 18 sager, hvor der er klaget over politipersonalets adfærd i tjenesten. To af sagerne vedrører klager over politiets magtanvendelse mv., mens seks sager vedrører klager over sprogbrug, og ni sager vedrører anden ukorrekt personlig optræden. Endelig er der medtaget en grundløs klage.

4.2.2 Magtanvendelse

Klage over hundebid i forbindelse med demonstration

Eksempel 1

SA1-2002-323-0038 og RA-2005-323-0136

Der var i forbindelse med en demonstration mod afholdelse af en fodboldkamp opstået tumult, hvorunder politiet forsøgte at forhindre demonstranter i at trænge ind i "Parken". Der blev kastet genstande mod politiet, og politiet indsatte hunde mellem politikæden og demonstranterne.

En demonstrant D klagede over, at han var blevet bidt én gang på ydersiden af låret af en politihund i snor. Han forklarede, at han blev bidt umiddelbart efter, at han gik frem foran demonstranterne og råbte på arabisk, at demonstranterne skulle stoppe.

Hundeføreren H forklarede, at han holdt hunden i en snor på 50 til 100 cm. D gik frem imod ham og råbte på arabisk, hvilket H ikke forstod og derfor opfattede som sympatitilkendegivelser vedrørende demonstrationen. H opfattede således D som en af de mere aktive deltagere i demonstrationen. D kom herunder så tæt på politihunden, at den bed ham, før H kunne nå at afværge det.

Statsadvokaten standsede undersøgelseerne i sagen. Statsadvokaten anførte blandt andet, at en demonstrant, som går frem mod en politihund i den foreliggende situation, må være fuldt ud klar over risikoen for, at hunden vil opfatte dette som et angreb og derfor vil forsvare sig og sin ejer ved at bide. Statsadvokaten anførte endvidere, at D kunne have undgået at blive bidt ved at holde sig på afstand af hunden. Statsadvokaten tilføjede, at situationen på stedet måtte antages at have været præget af meget stor uro på grund af et stort antal meget urolige demonstranter, der ikke rettede sig efter politiets opfordringer til at fjerne sig, men tværtimod gik frem mod de politifolk, hvis opgave det kendetiligt for demonstranterne var at forhindre demonstranterne i at nå frem til "Parken". Statsadvokaten kunne herefter ikke afvise, at det ikke havde været muligt for H at gribe ind, inden hunden havde bidt.

Politiklagenævnet var uenig, idet et flertal fandt, at der – trods de kaotiske forhold – burde udtales kritik imod hundeføreren. Et medlem fandt det betænkeligt, at udtale direkte kritik af H, selv om han burde have sikret sig, at personer, der kom i nærheden af ham, ikke blev tilføjet hundebid.

D klagede til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Eksempel 2**Klage over politiets anvendelse af politihund**

SA1-2004-323-0160 og RA-2004-323-0118

En mand M blev anholdt af en politihundefører P, efter at M var gået amok og herunder havde udøvet vold og hærværk. M stod stille, da politihunden stod ved siden af ham og gav hals. M fulgte ikke Ps ordrer om at fjerne hænderne fra lommerne. Da P mistænkte M for at være i besiddelse af en kniv, forsøgte han at gribe M i armen, og væltede ham derefter omkuld og iførte ham håndjern.

Statsadvokaten lagde til grund, at M såvel inden, som under anholdelsen, blev bidt talrige gange af politihunden. P forklarede, at hunden var gået i "førerforsvar".

Statsadvokaten fandt det meget kritisabelt, at M blev bidt talrige gange af hunden. Statsadvokaten lagde herved vægt på, at Ps mistanke om, at M kunne være bevæbnet med kniv, hvilede på et alt for spinkelt grundlag, at M stod stille med hunden gøende ved siden af og derfor ikke kunne undløbe uden at blive standset af hunden, og at P kunne have tilkaldt en kollega, der befandt sig i nærheden.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

P klagede til Rigsadvokaten, der ændrede statsadvokatens afgørelse, således at han fandt Ps adfærd under anholdelsen *kritisabel*.

Politidirektøren fandt ikke fuldt tilstrækkeligt anledning til iværksættelse af disciplinær forfølgning. Politidirektøren lagde i den forbindelse vægt på karakteren af den udtrykte kritik, hændelsens karakter og det forhold, at P ikke tidligere var ikendt disciplinære sanktioner.

4.2.3 Klage over sprogbrug**Eksempel 1****Klage over politiassistents benævnelse af person som "junkiluder"**

SA1-2004-323-0175

En kvinde K klagede over, at en politiassistent P havde kaldt hende en "junkiluder". P forklarede, at han ville tildele føreren af en bil en bøde for overtrædelse af færdselsloven. Førerens kone K blandede sig og skældte herunder politiet ud og nægtede højlydt at oplyse sit navn.

Statsadvokaten lagde til grund, at P havde sagt "du opfører dig som en junkiluder". P oplyste, at han var klar over, at K ikke var narkoman, men at bemærkningen røg ud af ham, da han syntes, at hendes adfærd mindede om den adfærd, han oplever blandt narkomaner. P undskyldte bemærkningen og bad statsadvokaten om at videregive undskyldningen til K.

Statsadvokaten tilsluttede sig Ps undskyldning.
Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Klage over udtalelsen "Ja, og grise kan flyve" mv.

SA1-2003-323-0127

En politiassistent P modtog en anmeldelse fra en prostitueret kvinde K, om at en tidligere kunde M havde overtrådt et tilhold mod hende. M havde holdt i sin bil ved Ks barns skole og ventet på hende. P tog til Ms bopæl, hvor der ikke blev reageret på hans henvendelse. P konstaterede samtidig, at motoren i Ms bil var varm. Umiddelbart efter ringede M til P og sagde, at han stod i Arlanda Lufthavn i Stockholm, og han fortalte, at hans hustru havde ringet til ham, fordi hun var bange for nogle personer, der havde lusket omkring ved bopælen. P troede ikke på, at M var i Arlanda og udtalte "*Ja, og grise kan flyve*" og "*Gu' er du ej i Stockholm, du har været ude at hilse på din forhenværende veninde*". M klagede til statsadvokaten over Ps udtalelser.

P beklagede udtalelserne.

Statsadvokaten tilsluttede sig beklagelsen og undlod at udtale kritik af politiassistenten.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 2

Klage over, at politipersonale havde indladt sig i skænderi med anmelder

SA1-2003-323-0082 og RA-2004-323-0098

En kvinde K ville telefonisk melde en spritbilist til politiet, men kom i skænderi med vagthavende og vagtlederen, da denne meddelte hende, at der ikke var grundlag for at sende en patrulje ud.

K klagede herefter over politipersonalets adfærd og sprogbrug. Vagtlederen beklagede, at han havde irettesat K, fordi K forinden havde været uforskammet overfor vagthavende.

Statsadvokaten lagde til grund, at både K og polititjenestemændene anvendte et upassende sprog, og at det ikke var muligt at klarlægge, hvad der nøjagtigt var blevet sagt og af hvem. Statsadvokaten tilsluttede sig beklagelsen, men foretog sig ikke videre i sagen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Afgørelsen blev påklaget til Rigsadvokaten, der bemærkede, at polititjenestemænd skal anvende korrekt sprogbrug og optræde korrekt overfor borgere, og at det ikke bør forekomme, at polititjenestemænd indlader sig i skænderi eller giver udtryk for ophidselse i forbindelse med telefonsamtaler med borgere. Rigsadvokaten tiltrådte herefter vagtlederens beklagelse.

Eksempel 3

Eksempel 4**Klage over udtalelsen "få så den bus væk for helvede"***SA1-2003-323-0012*

En politiassistent klagede på vegne af en buschauffør over, at en vicepolitikommissær V i forbindelse med kortgeafgang foran et hotel under EU-topmødet, havde råbt til buschaufføren, "få så den bus væk for helvede". V erkendte at have udtalt sig som nævnt i klagen.

Statsadvokaten fandt V's adfærd kritisabel.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sagen gav ikke anledning til disciplinær forfølgning.

Eksempel 5**Klage over sprogbrug i forbindelse med telefonisk henvendelse***SA6-2004-323-0108*

En person A ringede til en politiassistent P på grund af nogle problemer med en opdatering i Kriminalregistret og problemer ved udstedelse af en våbentilladelse. A klagede efterfølgende over, at P havde været grov og arrogant, samt at han havde anvendt et kraftudtryk i slutningen af samtalen. P ville ikke afvise, at der havde været anvendt et kraftudtryk, da samtalen var kommet ind i et dødvande.

Statsadvokaten fandt ikke fornødent belæg for, at P skulle have været grov og arrogant i telefonen, men tilkendegav, at anvendelsen af kraftudtryk var uhensigtsmæssig. Statsadvokaten lagde herved vægt på, at der ved publikumshenvendelser fra borgere i forbindelse med almindelig administration og vejledning bør anvendes korrekt sprogbrug og ikke kraftudtryk.

Politiklagenævnet tiltrådte afgørelsen.

Eksempel 6**Klage over upassende udtalelser, som lå udenfor politiets arbejdsopgaver***SA6-2004-323-0134*

En ung kvinde K var som erstatningsøgende i en straffesag tilstede under et retsmøde, hvor tiltalte udeblev, og hvor erstatningskravet ikke blev medtaget i udeblivelsesdommen. Den mødende politianklager P tilbød herefter K at være behjælpelig med det videre forløb vedrørende erstatningskravet. Der blev derfor aftalt et møde på Ps kontor, ligesom der blev ført flere telefonsamtaler mellem P og K. Under mødet og telefonsamtalerne omtalte P blandt andet Ks kæreste, hendes forhold til ham og Ks udseende.

Statsadvokaten fandt P's adfærd *kritisabel* og lagde vægt på, at den sagsbehandling, som P udførte i anledning af erstatningskravet, som udgangspunkt lå udenfor de arbejdsopgaver, der naturligt følger med en sags førelse i retten. P valgte imidlertid at påtage sig opgaven, og statsadvokaten fandt det kritisa-

belt, at han i den forbindelse berørte emner, der hører til privatsfæren og intet havde med erstatningskravet at gøre.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sagen gav ikke anledning til disciplinærforfølgning.

4.2.4 Klager over anden ukorrekt adfærd

Klage over adfærd i forbindelse med bortvisning fra forretning

SA1-2003-323-0088

En mand M nægtede at forlade en forretning, fordi han ville diskutere et civilretligt mellemværende. Forretningsindehaveren tilkaldte politiet og bad de tilkaldte polititjenestemænd om at bortvise M.

M klagede efterfølgende over, at polititjenestemændene talte med et *”højt og kraftigt tonefald”*, at M skulle *”tæmmes”* med *”truende adfærd”* og at de anvendte et *”aggressivt kropssprog”*.

Statsadvokaten afviste klagen med henvisning til, at det var berettiget at udøve politimyndighed, herunder at tale i hævet stemmeleje i en situation, hvor M nægtede at efterkomme forretningsindehaverens ønske om at forlade stedet, og hvor han vedblev med at søge polititjenestemændene indblandet i det underliggende klart civilretlige mellemværende.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 1

Klage over visitation på åben gade

SA5-2003-323-0069 og RA-2004-323-0104

En politiasistent P rettede en lørdag aften sammen med en kollega henvendelse til M, der stod sammen med en bekendt bag et bowling center. M afleverede uopfordret en hashklump til P. M blev herefter sigtet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og visiteret. En advokat klagede på vegne af M over, at M blev visiteret ved siden af en patruljevogn på åben gade, hvor han skulle afklæde sig bukser og underbukser og blev belyst i skridtet.

Statsadvokaten standsede undersøgelserne i sagen med henvisning til, at det var påstand mod påstand, om P havde foreslået, at visitationen af M kunne foregå et andet sted, ligesom statsadvokaten efter polititjenestemændenes samstemmende forklaringer lagde til grund, at der ikke var personer i området, da visitationen foregik. Statsadvokaten fandt endvidere, at visitationen blev foretaget i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 72 om legemsangreb.

Politiklagenævnet fandt, at visitationen havde været ydmygende overfor M,

Eksempel 2

uanset om andre måtte have overværet visitationen eller ej, og at retsplejelovens kapitel 72, herunder navnlig § 792 e, ikke var iagttaget. Nævnet fandt Ps adfærd kritisabel, da visitationen burde være foregået på politistationen.

Ms advokat klagede til Rigsadvokaten, der ændrede statsadvokatens afgørelse. Rigsadvokaten fandt, at P handlede *kritisabelt*, da visitationen – der omfattede afklædning af M – ikke var gennemført så skånsomt, som omstændighederne tillod. Rigsadvokaten lagde herved vægt på, at det ikke var indiceret i sagen, at en hurtig gennemførelse af en så grundig visitation var påkrævet, eller at der var andre særlige grunde til, at legemsbesigtigelse af den foreliggende karakter skulle finde sted på åben gade frem for på politistationen eller på et andet passende diskret sted. Rigsadvokaten fandt det endvidere u hensigtsmæssigt, at P ikke havde anført de nærmere omstændigheder omkring visitationen i politirapporten. Rigsadvokaten bemærkede herved, at det er centralt af hensyn til mulighederne for anklagemyndighedens løbende legalitetskontrol med anvendelsen af straffeprocessuelle tvangsindgreb, herunder legemsindgreb, at en politirapport giver et retvisende billede af anvendelsen af sådanne indgreb.

Sagen gav ikke anledning til disciplinær forfølgning.

Eksempel 3

Klage over anbringelse i venterum med 4-årig datter

SA5-2003-323-0060 og RA-2004-323-0091

En kvinde K blev sammen med ni andre anholdt i forbindelse med efterforskning af en narkotikasag. K blev sammen med sin 4-årige datter D hensat i et venterum på politistationen i ca. en time, hvorefter de blev kørt til Ks bopæl med henblik på ransagning. K blev af hensyn til efterforskningen nægtet at ringe til nogen vedrørende afhentning af hendes datter. Ifølge politiets oplysninger blev K dog tilbudt at få D afhentet af familie eller de sociale myndigheder, men K afslog dette tilbud.

Statsadvokaten anførte, at det må være udgangspunktet, at børn, der er sammen med anholdte forældre, ikke bør anbringes i detentioner eller venterum. Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere anbringelsen og henviste blandt andet til, at anbringelsen af K og D i venterummet kun varede ca. en time, Ds alder, og at det ikke kunne afvises, at anbringelsen i venterum skete efter samtykke fra K. Statsadvokaten fandt det heller ikke kritisabelt, at K var blevet nægtet at kontakte nogen med henblik på afhentning af datteren.

Politiklagenævnet var delvist enig i statsadvokatens afgørelse, men fandt det kritisabelt, at politiet ikke kunne finde et kontor, vagtlokale eller lignende til anbringelse af mor og datter.

K klagede til Rigsadvokaten, der – under hensyn til at der ikke er fastsat regler for behandlingen af anholdtes børn – ikke fandt tilstrækkeligt grundlag for at udtale kritik af, at K og D i den konkrete situation var blevet anbragt i ventrum, selvom det havde været mere hensigtsmæssigt, at anbringelsen var sket i et almindeligt kontor, vagtlokale eller lignende, eventuelt overvåget af politipersonale.

Klage over politifuldmægtigs beskyldninger mod forsvarere i fristforlængelsesrapport

Eksempel 4

SA2-2003-323-0151

En politifuldmægtig P skrev i en fristforlængelsesrapport følgende: *”Ovenstående tegner et samlet billede af et efterforskningsmiljø, hvor advokatfirmaet sammen med de sigtede gør, hvad de kan, for at vanskeliggøre undersøgelserne”*. De tre forsvarere opfattede dette som en beskyldning mod dem for pligtstridigt forhold efter retsplejelovens § 739 og klagede over Ps adfærd.

P beklagede formuleringen og tilføjede, at det på ingen måde havde været tilsigtet at rette beskyldninger mod nogen af de involverede advokater for pligtstridigt forhold.

Statsadvokaten tilsluttede sig beklagelsen og foretog sig derefter ikke yderligere.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Klage over politifuldmægtigs ukorrekte oplysninger i kæreskrift

Eksempel 5

SA2-2003-321-0202

En politifuldmægtig P anførte i et kæreskrift nogle oplysninger, der efterfølgende viste sig ikke at være rigtige. Forsvareren anmeldte dette som tjenestemisbrug efter straffelovens § 155.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen. Statsadvokaten lagde til grund, at oplysningerne var ukorrekte, men at P selv havde troet, at det forholdt sig, som anført i kæreskriftet. Statsadvokaten fandt det kritisabelt, at P havde anført de pågældende oplysninger i kæreskriftet, uden at der var støtte herfor i efterforskningsmaterialet.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Klage over henvendelse i privat øjemed i tjenesten

Eksempel 6

SA3-2003-323-0055 og RA-2004-323-0083

En person M klagede over, at en politiassistent P i tjenesten havde rettet henvendelse til M på dennes bopæl og havde skubbet til ham. Desuden klagede M

over at P havde udtalt: *“Jeg ved godt, hvad du var ude på om morgenen”, og “hvis der nogensinde sker noget, ved jeg, hvem det er, og jeg skal nok få dig i spjældet”* eller lignende. Endvidere klagede M over, at P – efter at M havde tilkendegivet, at han ville kontakte en advokat i anledning af henvendelsen – havde trådt ham på foden og sagt *“Fatter du det ikke”*. Endelig klagede M over, at P efterfølgende også havde opsøgt ham i detentionen, hvor M var frihedsberøvet i anledning af en anden sag, og i den forbindelse havde udtalt, *“Dig, har du ikke forstået en skid af det hele af, hvad jeg sagde til dig”* eller lignende og *“dig skal jeg nok få i spjældet”*.

Statsadvokaten lagde til grund, at M umiddelbart før Ps første henvendelse selv havde henvendt sig på Ps bopæl, og at dette efter Ps opfattelse utvivlsomt var sket i indbrudshensigt, ligesom P havde fundet Ms adfærd truende. P bekræftede, at han havde opsøgt M ved de nævnte lejligheder, men afviste at have udtalt eller opført sig, som anført i klagen. Statsadvokaten kunne ikke afvise, at P med rette havde vurderet, at Ms henvendelse til ham skete for at begå indbrud, og at P havde opfattet Ms adfærd som truende. Statsadvokaten fandt det herefter i sig selv kritisabelt, at P på den baggrund efterfølgende på eget initiativ og i tjenesten havde henvendt sig til M, såvel på dennes bopæl, som i detentionen. Statsadvokaten lagde navnlig vægt på, at baggrunden for Ps henvendelser var en episode, hvor han udelukkende optrådte som privatperson, og at hans efterfølgende henvendelser kun i mindre eller ingen grad kunne anses for at have været tjenstligt begrundede. Hertil kom, at P – under hensyn til den forløbne tid mellem henvendelserne – havde haft mulighed for at overveje og eventuelt vælge andre mere hensigtsmæssige reaktionsmuligheder, herunder en egentlig politianmeldelse af M.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

P klagede til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse. Rigsadvokaten henledte endvidere opmærksomheden på Rigspolitichefens Kundgørelse I nr. 38 af 6. juli 1988 om inhabilitet for ansatte i politiet.

Efterfølgende blev P meddelt en tjenstlig advarsel efter tjenstemandslovens § 24, jf. § 10.

Eksempel 7

Klage over videregivelse af oplysninger til pressen

SA3-2003-323-0077

I forbindelse med en sag af mediemæssig interesse blev det i en nyhedsudsendelse omtalt, at en person M skulle tiltales for mandatsvig. Udsendelsen blev bragt, før M selv var blevet gjort bekendt med tiltalen, men efter at det var offentligt kendt, at politiets efterforskning i sagen havde rettet sig mod M.

Statsadvokatens undersøgelse viste, at en kriminalkommissær K havde udtalt sig til pressen forud for nyhedsudsendelsen, men K afviste dog at have oplyst om sigtelse eller tiltale mod M. Statsadvokaten lagde Ks forklaring til grund. Statsadvokaten meddelte K, at det ville have været hensigtsmæssigt, om han havde anmodet om at få oplæst teksten til nyhedsudsendelsen med henblik på godkendelse. Dette ville ifølge journalisten have været muligt.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Klage over henvendelse som polititjenestemand i privat øjemed

SA3-2004-323-0097

En politiassistent P blev i sin fritid kontaktet af sin søster i anledning af, at hendes søn N angiveligt følte sig truet af nogle personer ved et køb af en mobiltelefon. P tog til den p-plads, hvor N opholdt sig og kontaktede en af de personer, som N følte sig truet af og præsenterede sig i den forbindelse som polititjenestemand. Denne person klagede efterfølgende blandt andet over Ps adfærd, som han mente, var misbrug af stillingen for at bistå N med løsning af et økonomisk mellemværende.

Statsadvokaten fandt, at det var uhensigtsmæssigt, at P ved forevisning af politiskiltet sammenbandede private og politimæssige interesser.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 8

Klage over sprogbrug og anden ukorrekt adfærd

SA6-2004-323-0096

Under et møde mellem en administrerende dommer og en vicepolitimester fremkom oplysninger om en række eksempler på kritisabel adfærd med klare seksuelle undertoner fra en politianklager P overfor flere – navnlig yngre – kvindelige medarbejdere på domhuset. P havde blandt andet en sommerdag kigget direkte på en ansat og udtalt, *“at det er dejligt at møde i retten, når du er så dejligt udringet”*. Overfor en anden ansat havde P udtalt, at han *“ havde været ude hos en enlig mor (det vil sige været sin kone utro), og at han da lige så godt kunne komme forbi hos den ansatte, hvis det var”*.

Statsadvokaten fandt, at Ps adfærd var *meget kritisabel*.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Der er endnu ikke truffet disciplinær afgørelse i sagen.

Eksempel 9

4.2.5 Grundløse klager

Eksempel

Klage over politipersonale i forbindelse med udvisning

SA1-2002-323-0211 og RA-2004-323-0116

En udlænding U fra Kosovo fik afslag på opholdstilladelse og blev pålagt straks at udrejse. U blev kort efter frihedsberøvet med henblik på tvangsmæssig udsendelse til Kosovo, hvilket blev godkendt af både bytten og landsretten. Dansk politi forsøgte herefter at aflevere U til FN-myndighederne i Pristina lufthavn, men det mislykkedes, fordi Us advokat A havde kontaktet FN-personalet og meddelt, at U var psykisk syg. Dette medførte, at myndighederne ikke ville lade U komme ind i Kosovo, og politipersonalet måtte tage ham med tilbage.

A klagede over, at de to danske polititjenestemænd i lufthavnen havde forsøgt at overbevise FN-personalet om, at U ikke var psykisk syg, idet de henviste til en erklæring fra et sygehus, hvor det blev anført, at der ikke var fundet tegn på psykotisk sindslidelse.

Statsadvokaten afviste klagen som åbenbart grundløs. Statsadvokaten tilkendegav samtidig over for A, at han misbrugte politiklagesystemet, når han klagede over to polititjenestemænd, der var i færd med at udføre en lovlig handling, blot fordi A var uenig i den truffne afgørelse om udvisning.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

A påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen. Rigsadvokaten bemærkede, at den lægeerklæring, som A havde vedlagt klagen, var dateret mere end to år efter episoden i Pristina. Rigsadvokaten kunne derfor ikke tillægge erklæringen bevisværdi.

4.3 Kapitel 93 c - straffesager

Dette afsnit beskriver 26 sager, hvor polititjenestemænd er anmeldt for strafbart forhold i tjenesten. Eksemplerne omfatter sager (10) vedrørende anmeldelse af vold og trusler, anmeldelse af brud på tavshedspligten og misbrug af politiets registre (5), anmeldelse om strafbare forhold under efterforskningen (1), samt andre anmeldelser af strafbare forhold (8). Endvidere beskrives to eksempler på grundløse anmeldelser.

I 2004 blev der samlet truffet afgørelse i 170 sager med tiltalegrundlag, hvoraf 163 sager var færdselssager. Syv sager vedrørte straffelovsovertrædelser, heraf tre sager om straffelovens § 155 om tjenestemisbrug (herunder en sag til lige efter straffelovens § 150.

Desuden var der sager efter straffelovens § 134 b om maskeforbud, § 244 om vold, § 264 om husfredskrænkelser og § 276 om tyveri.

4.3.1 Anmeldelser om vold og trusler mv.

Anmeldelse af politiet for vold i forbindelse med anholdelse

Eksempel 1

SA1-2004-321-0302 og RA-2004-321-0214

Efter en længere og meget voldsom eftersættelse blev en indbrudstyv M standset med bilen fuld af tyvekoster. Da M ikke ville komme ud af den låste bil og fortsat havde motoren kørende, var politiassistenten P1 bange for at blive klemt mellem bilerne og trak derfor sin pistol og knuste sideruden med skæftet. Han trak derefter M ud af bilen og lagde ham på vejbanen.

Kollegaen P2 kom til og forsøgte at give M håndjern på ryggen, mens M lå på maven. Da M fortsat var urolig, selvom han blev beordret til at ligge stille, tildelte P1 anholdte ca. fem slag med stav, medens P2 fastholdt M. Fem yderligere politikøretøjer ankom herunder til stedet.

Et vidne V indgav næste dag anmeldelse om politivold og oplyste, at M var blevet slået ca. 10 gange med stav, medens han lå fikseret og helt stille på vejbanen, hvilket blev støttet af M's forklaring. V viste sig senere at kende M.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen. Statsadvokaten lagde til grund, at de omtalte slag med stav blev givet, før M fik håndjern på og blev givet ud fra rent politimæssige formål for at overvinde M's modstand. Statsadvokaten fandt dog P1's anvendelse af stav kritisabel, fordi den var sket i strid med bestemmelserne i Rigspolitechefens Kundgørelse om brug af stav, da M uden vanskelighed kunne fastholdes på vejen indtil forstærkning ankom. Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere P2 for at have deltaget i fastholdelsen af M, mens P1 tildelte M slag med staven.

Politiklagenævnet var uenig i afgørelsen. Nævnet fandt, at der burde rejses tiltale mod P1 for overtrædelse af straffelovens § 244, da slagene med staven var sket på et tidspunkt, hvor der var kommet mere politi til stede, hvorfor slagene var ubegrundede. Nævnet anførte endvidere, at kritikken burde skærpes, hvis der ikke blev rejst tiltale mod P1.

Politiklagenævnet påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse. Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at skærpe kritikken og lagde herved vægt på, at anholdelsen af M skete efter, at P1 havde deltaget i en dramatisk eftersættelse af M, som endte med, at P1 måtte trække sit tjenestevåben mod M. P1 havde efter Rigsadvokatens opfattelse befundet sig i en situation, hvor han på baggrund af et hurtigt

skøn måtte vurdere, om anvendelse af stav var nødvendig og berettiget med henblik på at pacificere M. Selvom P1 herved skønnede forkert, fandt Rigsadvokaten under hensyn til blandt andet det forudgående forløb ikke, at der var grundlag for at meddele kritik heraf i videre omfang, end det var sket ved statsadvokatens afgørelse.

Sagen gav ikke anledning til disciplinær reaktion.

Eksempel 2

Anmeldelse for vold herunder hundebid i forbindelse med en anholdelse

SA1-2003-321-0233

En eftersøgt person H blev anholdt under anvendelse af politihund. H klagede over at være slået i baghovedet af den anholdende politimand efter at være lagt i håndjern. H klagede endvidere over, at politiet havde kommanderet tre hunde til at bide ham overalt på krop og lemmer.

Flere lægeerklæringer viste, at der ikke var skader eller mærker i baghovedet på H, og H havde ikke oplyst noget om slag. Fotos viste bidmærker på arm og ben, der kunne hidrøre fra anholdelsen, hvorimod en række mærker med ardannelse ikke kunne hidrøre fra anholdelsen.

De to hundeførere, som havde deltaget i eftersøgningen, oplyste, at deres hunde snappede ud efter H efter anholdelsen og bed i beklædningen, da den anholdende hundefører passerede de andre hundeførere på en smal sti.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen, men meddelte begge hundeførere, at det var kritisabelt, at de i en situation, hvor anholdte H kom gående roligt og iført håndjern på ryggen sammen med den ene betjent, ikke havde fuld kontrol over deres tjenestehunde.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Politidirektøren meddelte siden de pågældende hundeførere, at politidirektøren ikke fandt grundlag for disciplinær forfølgning, men indskærpede, at de i fremtidige lignende tilfælde nøje er opmærksom på, at deres tjenestehunde ikke får mulighed for at bide i anholdte personer.

Eksempel 3

Anmeldelse af politiet for vold ved større politiaktion

SA1-2001-321-140 og RA-2004-321-0181, SA1-2001-321-0115 og RA-2004-321-0182

Politiet ryddede den såkaldte "Technoplads" under uroligheder den 1. maj i Fælledparken blandt andet ved brug af tåregas. To personer klagede over vold og politiets manglende brug af megafon ved opfordring til at rømme pladsen og ved advarsel om brug af gas. Desuden klagede de over sagsbehandlingstiden.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen, og statsadvokaten fandt ikke anledning til kritik.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen, men anførte endvidere blandt andet, at der forud for anvendelsen af gas overfor en større menneskemængde altid bør gives advarsel via megafon, hvilket ikke var sket i de konkrete situationer.

Advokat A klagede på vegne af de to personer til Rigsadvokaten og anførte i klagen, at det måtte betragtes som en fejl, at det ikke var muligt med sikkerhed at identificere de involverede polititjenestemænd, når disse bærer indsatsuniformer med visir eller lignende. A anførte endvidere, at politiets manglende brug af megafon, dels i forbindelse med opfordringen til at forlade stedet, dels i forbindelse med advarsel om brug af gas, havde afgørende indflydelse på den situation hans klienter var kommet i.

Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen og anførte, at en stillingtagen til spørgsmålet om indførelse af en ordning med numre eller lignende på politiets indsatsuniformer med henblik på identifikation af de enkelte polititjenestemænd, klart falder udenfor Rigsadvokatens kompetence i henhold til reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og c. Rigsadvokaten anførte endvidere, at en stillingtagen til spørgsmålet om, hvorvidt politiet i en situation som den foreliggende generelt bør anvende megafon, såvel i forbindelse med opfordringen til at forlade stedet, som i forbindelse med advarslen om afskydning af gas, falder udenfor rammerne af en undersøgelse i medfør af retsplejelovens kapitel 93 b og c, idet der er tale om en politimæssig disposition. Rigsadvokaten henviste A til at rette henvendelse til politidirektøren. Endelig beklagede Rigsadvokaten meget den lange sagsbehandlingstid.

Anmeldelse af politiet for vold i form af hundebid i forbindelse med en anholdelse

SA2-2003-321-0107 og RA-2004-321-0148

En person A anmeldte en politiassistent P for vold i forbindelse med en anholdelse, hvor A og et vidne var blevet bidt flere gange af en politihund. P forklarede, at han havde advaret om brugen af hunden, og at den blev sendt af sted ud fra saglige hensyn. P forklarede endvidere, at hunden havde været for ivrig, og at han straks reagerede ved at tage fat i den og beordre den til at slippe.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen, idet det på baggrund af P's forklaring ikke kunne lægges til grund, at brugen af hunden skete i chikanøs hensigt eller på chikanøs måde.

Rigsadvokaten anmodede statsadvokaten om at genoptage efterforskningen

Eksempel 4

med henblik på afhøring af vidnet og indhentning af oplysninger om politihunden samt nye lægelige oplysninger om A.

Statsadvokaten fandt efter yderligere efterforskning ikke grundlag for en ændret vurdering af sagen. Statsadvokaten anførte herved, at et vidne havde givet udtryk for, at P ikke havde styr på sin hund, men at han ikke havde påvirket eller opmuntret den til at bide.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

A klagede til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Politihunden blev senere kasseret, fordi den blev fundet for "hård".

Eksempel 5

Anmeldelse for vold og sprogbrug under uroligheder

SA1-2003-321-0219 og RA-2004-321-0199

Under nogle større uroligheder angreb en del af en stor forsamling unge andengenerations indvandrere politiet, og en af de angribende personer M blev bidt af en politihund. Ms advokat anmeldte efterfølgende blandt andet politiassistent P for at have sluppet tjenestehunden løs på M, hvorved der skulle være bidt et stykke af Ms inderlår. M hævdede endvidere, at hunden havde kradset ham på ryggen, at han var blevet slået med noget hårdt i nakken flere gange, at 2-3 betjente havde slået og sparket ham, at han blev ramt af stav på det ene knæ og var blevet løftet og kastet omkuld. M havde intet oplyst herom i forbindelse med flere lægeundersøgelser, hvor der kun blev konstateret et sår på benet svarende til hundebidde og flere overfladiske hudafskrabninger på samme ben. Yderligere klagede M over en "mørkudet betjent", der ifølge M skulle have sagt til ham "lad være med at piv din perker". M blev siden idømt en bøde for overtrædelse af politivedtægten.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen. Statsadvokaten lagde vægt på, at der ikke efter de foreliggende oplysninger forelå det til domfældelse fornødne bevis for, at P havde haft forsæt til at udøve vold mod M. Statsadvokaten fandt heller ikke, at der var noget, der støttede de øvrige fremsatte klagepunkter.

To af politiklagenævnets medlemmer var enige i afgørelsen. Et medlem af nævnet fandt, at P ikke havde efterlevet bestemmelserne i Rigspolitechefens kundgørelse II nr. 40 om politiets brug af politihund til magtanvendelse, og at P havde handlet kritisabelt.

Ms advokat klagede til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse og ikke fandt anledning til at genoptage sagen med henblik på yderligere undersøgelser.

Anmeldelse for vold mod en anholdt**Eksempel 6***SA4-2004-321-0120*

To politiassistenter blev tilkaldt for at bevogte en person M, der var anholdt og sigtet for blandt andet overtrædelse af våbenloven, mens andre polititjenestemænd foretog ransagning mv. M blev påført håndjern og placeret på bagsædet af en patruljevogn. Da den ene af politiassistenterne P1 befandt sig uden for bilen, hidsede M sig op. Han lagde sig ned på ryggen op ad den ene bagdør og begyndte at sparke mod den modsatte dør og siderude. Politiassistenten P2, der sad på førersædet, bad M holde op. Han gik herefter ud af bilen, åbnede bagdøren og trak M lidt ud af bilen. M spyttede herunder P2 to gange i ansigtet. P2 trak herefter M helt ud på gaden, hvor han blev lagt på ryggen. P1 ville flytte M op på fortovet, men da han havde taget fat i M, spyttede M ham to gange i ansigtet. P1 tildelte omgående M et slag, der ramte M på kinden. M erkendte, at han spyttede begge politiassistenter i ansigtet, men at dette hver gang skete i forlængelse af, at politiassistenterne havde slået ham.

Statsadvokaten rejste tiltale mod P1 for vold, ved at have givet M et slag med flad hånd. Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at rejse tiltale mod P2 og opgav påtale mod denne.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

P1 blev frifundet for vold i byretten. Retten lagde til grund, at der var tale om et slag med flad hånd mod kinden og som sådan vold omfattet af straffelovens § 244. To af byrettens dommere fandt, at voldsudøvelsen var en umiddelbar reaktion på Ms spyt mod P1's ansigt, og efter omstændighederne ved voldsudøvelsen fandt disse dommere ikke, at voldsudøvelsen kunne tilregnes P1 som forsættelig.

En dommer lagde vægt på, at P1 havde siddet over eller ved siden af M, som lå på jorden i håndjern og havde tildelt en lussing som en reaktion på den fornærmelse, der lå i umiddelbart forinden at være spyttet i ansigtet. Handlingen kunne ikke betegnes som et uheld, hvorfor denne dommer fandt P1 skyldig i vold efter straffelovens § 244. Efter karakteren af volden, herunder at den ikke efter lægeerklæringen med sikkerhed havde haft følger, og efter de i øvrigt oplyste omstændigheder, herunder at voldsudøvelsen var sket som umiddelbar reaktion på spyt mod ansigtet, fandt denne dommer ikke tilstrækkeligt grundlag for ved strafudmålingen at bringe frihedsstraf i anvendelse.

Byrettens dom blev ikke anket.

Eksempel 7**Anmeldelse af politianklager for voldtægt eller misbrug af sin stilling som polititjenestemand***SA6-2004-321-0081*

En politianklager P havde ført en bødesag mod en 18-årig udenlandsk studerende F, som blev dømt for butikstyveri. P henvendte sig dagen efter til F og oplyste, at hun på grund af dommen ville blive sendt hjem til Kina, og at P ville hjælpe hende. De mødtes siden to gange, hvor de havde fuldbyrdet samleje i Ps hjem. P rettede desuden telefonisk henvendelse til F et utal af gange. P havde endvidere rettet henvendelse til Udlændingestyrelsen og urigtigt oplyst, at sagen mod F om butikstyveri ikke gav grundlag for udvisning.

Statsadvokaten rejste tiltale mod P for voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, subsidiært overtrædelse af § 150, ved to gange at have tiltvunget sig samleje med den udenlandske studerende F, idet P ved vold eller trussel om vold – under foregivende af som politimand at have magt til at få F udvist af Danmark – gennemførte samleje med F trods hendes modstand. P blev tillige tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 155, ved at have misbrugt sin stilling som polititjenestemand til at afgive urigtige oplysninger til Udlændingestyrelsen om udfaldet af straffesagen.

Politiklagenævnet tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Byretten frifandt P for voldtægt, men fandt ham skyldig i overtrædelse af straffelovens § 150, ved at have misbrugt sin stilling, fordi han havde måttet indse, at F havde følt sig tvunget til at have samleje med ham for at undgå udvisning af Danmark. P blev tillige dømt for overtrædelse af straffelovens § 155. To voterende udmålte straffen til fængsel i 9 måneder, mens en voterende ville fastsætte straffen til fængsel i 6 måneder.

P ankede dommen til landsretten med påstand om frifindelse. Ved landsrettens ankeendom blev straffen for overtrædelse af straffelovens §§ 150 og 155 skærpet til fængsel i 1 år og 3 måneder. Landsretten lagde ved udmålingen navnlig vægt på karakteren af P's stillingsmisbrug, og på at P derved to gange tiltvang sig samleje med F.

Eksempel 8**Anmeldelse for vold i forbindelse med anholdelse***SA1-2003-321-0120 og RA-2004-321-0234*

En højtråbende og stærkt spirituspåvirket mand M deltog under en fest i et slagsmål. Politiet blev tilkaldt, og M blev anholdt for overtrædelse af politivedtægten og straffelovens § 121, efter gentagne gange at have fremsat fornærmelige udtalelser mod en polititjenestemand. M blev efter lægeundersøgelse indsat i detentionen. Senere på natten havde M i detentionscellen et sammen-

stød med en polititjenestemand P, hvorefter M fik næseblod. M anmeldte P for vold og forklarede, at P havde givet ham to knytnæveslag i ansigtet efter, at M havde sagt noget om at give P *"et par på lampen"*. P forklarede, at skaden på M var opstået ved, at P havde afværget et knytnæveslag, hvorved han med flad hånd havde ramt M i ansigtet.

Statsadvokaten standsede undersøgelsen i sagen, idet han ikke fandt, at det ville være muligt at føre et bevis, der var nødvendigt for, at der kunne ske domfældelse i sagen.

Politiklagenævnet var ikke enig statsadvokatens afgørelse. Nævnet fandt, at der burde rejses tiltale mod P for vold mod M. Nævnet tilføjede, *"at man under den (eventuelt) kommende retssag formodede, at der i forbindelse med bevisførelsen ville ske yderligere afhøringer af relevante personer."*

Både politiklagenævnet og M påklagede statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelse. Rigsadvokaten lagde endvidere vægt på, at sagen vedrørte et hændelsesforløb, der var foregået over 2 år før klagen til Rigsadvokaten. Rigsadvokaten fandt det meget beklageligt, at en af P udarbejdet notits om hændelsen var bortkommet.

Anmeldelse for vold og trusler i forbindelse med anholdelse

SA2-2002-321-0006 og RA-2003-321-0078

Ved politiets anholdelse af to mænd A og M blev A placeret i en patruljevogn og M iført håndjern og holdt under opsyn af en polititjenestemand. M blev urolig og begyndte at råbe ukvemsord efter tilstedeværende borgere og polititjenestemænd. Dette førte til, at også A begyndte at råbe op, hvorefter en politiassistent P førte M væk fra stedet.

M anmeldte senere P for vold og trusler og forklarede, at P havde væltet ham omkuld og havde sat sig på ham, mens han var iført håndjern. P forklarede, at han havde ført M om bag en kassevogn for at få ham væk fra A og dermed få ro over situationen. Da M fortsatte sin aggressive adfærd efter flere advarsler, havde P lagt M ned på jorden, indtil han faldt til ro og kunne blive ført tilbage til patruljevognen.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen. Statsadvokaten fandt det dog på baggrund af Ps egen forklaring meget kritisabelt, at P uden rimelig grund valgte at føre M, der var anholdt, om bag en lukket kassevogn, og derved bragte sig i en situation, hvor der ikke var vidner, der kunne overvære den efterfølgende episode. Statsadvokaten fandt det endvidere kritisabelt, at P valgte at lægge M ned, mens han fortsat var iført håndjern på ryggen, idet

Eksempel 9

statsadvokaten ikke fandt, at der i situationen var en rimelig begrundelse for dette.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen. Dog fandt nævnet det meget kritisabelt, at P havde lagt M ned iført håndjern.

P klagede til Rigsadvokaten, der anmodede statsadvokaten om at genoptage efterforskningen med henblik på yderligere afhøringer. Statsadvokaten fastholdt efter yderligere undersøgelser den tidligere afgørelse.

Rigsadvokaten fandt det kritisabelt, at P valgte at lægge M, der var iført håndjern, ned på jorden. Rigsadvokaten lagde derved vægt på, at magtanvendelsen måtte antages at have været uforholdsmæssig ud fra indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet indebar for M, idet det var muligt på anden vis at bringe episoden til ophør, herunder ved at bringe M væk fra A.

Der blev ikke indledt disciplinær forfølgning i anledning af sagen.

4.3.2 Anmeldelser om brud på tavshedspligt og misbrug af politiets registre

Eksempel 1

Anmeldelse om videregivelse af oplysninger til arbejdsgiver

SA2-2003-321-0156 og RA-2004-321-0197

En kriminalinspektør K blev anmeldt for overtrædelse af straffelovens § 152, ved uberettiget at have videregivet fortrolige oplysninger om sigtede S, idet K havde sendt anmeldelses- og afhøringsrapport vedrørende en sigtelse for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer til en kommune, der havde ansat S som leder af et misbrugsprojekt.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen. Statsadvokaten lagde blandt andet vægt på, at underretningen om sigtelsen var af væsentlig betydning for arbejdsgiveren. Selv om underretningen alene burde være foretaget af Rigsadvokaten, kunne det ikke afvises, at K handlede i berettiget varetagelse af offentlige interesser. Statsadvokaten fandt heller ikke, at det ville kunne bevises, at K havde forsæt til at overtræde straffelovens § 152.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen, men nævnet fandt det dog kritisabelt, at K havde sendt oplysningerne til kommunen i stedet for at underrette Rigsadvokaten.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse, men beklagede, at K havde underrettet kommunen, da det var Rigsadvokatens kompetence at vurdere, om arbejdsgiveren skulle underrettes.

Sagen gav ikke anledning til disciplinær reaktion.

Anmeldelse om muligt misbrug af registre

Eksempel 2

SA2-2003-321-0080

En borger B indgav anmeldelse mod sin tidligere ægtefælles samlever S for at have indhentet oplysninger via Centralregistret for Motorkøretøjer om, hvem B havde solgt sin bil til. S, der var kontoransat hos politiet, havde ikke selvstændig adgang til oplysninger om bilen. Undersøgelser viste imidlertid, at to andre personer havde foretaget opslag på bilen, herunder en politiassistent P.

Statsadvokaten undersøgte anmeldelsen for så vidt angik Ps mulige misbrug af adgang til registret. P oplyste i den forbindelse, at han ikke erindrede at havde foretaget opslaget på bilen, men at han kunne have ladet skærmen stå tændt efter et opslag på en anden bil, hvorved andre kunne have benyttet hans adgangskode til at foretage opslag på den pågældende bil.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen mod P, og anmodede i den forbindelse politimesteren om at efterforske sagen for så vidt angik de øvrige mistænkte i sagen, der var kontorpersonale. Denne efterforskning blev siden foretaget af en nabokreds, og sagerne mod såvel S og den anden kontoransatte, hvis adgangskode havde været benyttet, blev sluttet. Statsadvokaten anmodede tillige politimesteren om at undersøge, hvorvidt der i sagen var sket en dispositions-mæssig overtrædelse af internt fastsatte regler om brug af registre.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Politimesteren oplyste siden, at han fandt, at P havde overtrådt sikkerhedsforskrifterne ved at forlade sit kontor uden at lukke skærmen ned, og indskærpede på den baggrund alvorligt reglerne og tilkendegav over for P, at han i gentagelsestilfælde måtte påregne egentlige disciplinære reaktioner.

Anmeldelse af brud på tavshedspligten

Eksempel 3

SA5-2003-321-0057

En mand M blev sigtet, anholdt og siden tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, blandt andet for at have slået ud efter ansigtet på en politiassistent. Efterfølgende var en uniformeret politiassistent P, der var uden forbindelse til sagen, på en restaurant, hvor M og flere andre var til stede. P udtalte henvendt til M: *"Jeg hører, at du slår på betjente"* eller *"Nå, er det dig, der slås med politiet"* eller lignende, ligesom P tog sig til hovedet.

M anmeldte på denne baggrund P for brud på tavshedspligten.

Statsadvokaten lagde til grund, at disse udtalelser som udgangspunkt var i strid med reglerne om tavshedspligt, og at udtalelserne var uberettigede. Statsadvokaten fandt dog ikke, at udtalelserne var af en sådan grovhed, at de faldt ind under straffelovens § 152, da P ikke havde udtalt sig yderligere om sagen,

og da omstændighederne tydede på, at udtalelserne var fremsat i spøg. Statsadvokaten indstillede derfor undersøgelsen i sagen, men udtalte samtidig kritik af Ps handlemåde. Statsadvokaten lagde herved vægt på, at der ikke var noget sagligt formål med at fremkomme med udtalelserne, og at de blev fremsat på en restaurant, hvor der var flere til stede, og uden at der i forvejen var nogen forbindelse mellem M og P.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

M påklagede sagen til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

En disciplinærsag mod P blev afsluttet, efter at P var blevet afskediget på grund af helbredsbebetiget arbejdsudygtighed.

Eksempel 4

Anmeldelse for magtmisbrug og brud på tavshedspligten

SA5-2003-321-0088 og RA-2004-321-0216

En civil uropatrolje rettede henvendelse til en mand M på et diskotek, idet M var rockerrelateret og derfor efter aftale mellem politiet og restauratører i byen var uønsket på stedet. M nægtede at forlade stedet, hvorefter politiet tilkaldte en dørmænd og oplyste denne om, at M var rockerrelateret. M blev derefter udvist af dørmænd.

M anmeldte herefter politiassistenterne i uropatroljen for blandt andet brud på tavshedspligten efter straffeloven § 152 og magtmisbrug.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen. Statsadvokaten lagde ved sin afgørelse navnlig vægt på, at politiet bistår restauratører med at håndhæve bestemmelserne i restaurationslovens § 32, stk. 2, jf. stk. 1, at det ikke vil indebære diskrimination at bortvise en person på grund af rockerrelation, at politiet via sine registre har kendskab til, hvilke personer der er rockerrelaterede, ligesom politiet i medfør af personoplysningslovens § 8, stk. 2, nr. 2, er berettiget til at videregive oplysninger fra deres registre om rockerrelationer, da videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, herunder hensynet til den oplysning angår.

Politiklagenævnet var enig i statsadvokatens afgørelse.

Ms advokat påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse. Rigsadvokaten tilføjede, at restauratørernes kendskab til oplysningerne fra politiets rockerregistre er en forudsætning for håndhævelsen af bestemmelserne i restaurationslovens § 32, stk. 2, jf. stk. 1.

Anmeldelse for brud på tavshedspligten

Eksempel 5

SA5-2003-321-0036 og RA-2003-321-0143

En afdeling på et sygehus anmeldte, at der var blevet stjålet et pengebeløb fra afdelingen. En kriminalassistent K afhørte afdelingssygeplejersken B, der oplyste navnene på 18 personer, som i gerningstidsrummet havde haft adgang til det medicinskab, hvori pengene var opbevaret. Listen omfattede navnet på en sygeplejerske A. B oplyste, at A for første gang havde været vikar i afdelingen i det tidsrum, hvor pengene var forsvundet. K kendte As navn fra en lignende sag i hjemmeplejen, men nævnte ikke direkte A ved navn. Han opfordrede B til at kontakte hjemmeplejen for at undgå lignende situationer i fremtiden. Dette gjorde B, der havde fået det klare indtryk, at A havde været indblandet i noget lignende tidligere i hjemmeplejen. Den følgende dag ringede K til hjemmeplejen for at høre, om B havde kontaktet dem. A blev umiddelbart efter fyret fra sit job i hjemmeplejen, fordi der var rejst mistanke mod hende for tyveri fra sygehuset.

A anmeldte K for brud på tavshedspligten ved at have videregivet hendes navn til B.

B forklarede til statsadvokaten, at K ikke nævnte A ved navn, men B blev klar over, at A tidligere havde været indblandet i noget lignende.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen, da det måtte lægges til grund, at B måske var i stand til at læse Ks ansigt eller lignende, men statsadvokaten kunne ikke lægge til grund, at K havde videregivet As navn. Statsadvokaten fandt endvidere ikke anledning til at kritisere K for dennes handlinger i forbindelse med episoden, men statsadvokaten fandt, at selve episoden kunne have været håndteret mere hensigtsmæssigt. Statsadvokaten lagde vægt på, at den ubevidste videregivelse af As navn til B netop var ubevidst. For så vidt angik op-ringningen den følgende dag, lagde statsadvokaten vægt på, at den skete af kriminalpræventive hensyn.

Politiklagenævnet var ikke enig i afgørelsen, idet nævnet fandt, at K havde videregivet fortrolige oplysninger og derved overskredet sin tavshedspligt i strid med straffelovens § 152. Nævnet anførte endvidere, at der i tilfælde af, at statsadvokaten ikke fandt, at oplysningerne var videregivet forsætligt, burde rejses kritik overfor K.

Nævnet påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse om at indstille efterforskningen. Rigsadvokaten fandt Ks optræden kritisabel, fordi K burde have undgået at optræde på en sådan måde over for B, at hun herved fik det klare indtryk, at A havde været indblandet i noget lignende tidligere i hjemmeplejen. K burde heller ikke have opfordret B til at

kontakte hjemmeplejen. Han burde have indset, at dette ville kunne medføre, at sygehuset via oplysninger om den tidligere sag fik en bestyrket mistanke mod A i den nye sag, som ikke havde noget konkret grundlag, ligesom det ville kunne indebære, at hjemmeplejen fik oplysninger om den nye sag. Rigsadvokaten lagde derved også vægt på, at opfordringen til kontakt mellem sygehuset og hjemmeplejen næppe ville kunne medføre generelle forebyggende initiativer mod fremtidige tyverier i de to institutioner, hvor der måtte antages at være forskellige arbejdsforhold.

Eksempel

4.3.3 Anmeldelser om strafbart forhold under efterforskningen

Anmeldelse af politiet for strafbart forhold ved udfærdigelse af politirapport

SA2-2002-321-0033 og RA-2004-321-0162

En borger anmeldte en politiassistent P for at have tilført en politirapport urigtige oplysninger. P forklarede, at afhøringen var foretaget af en kollega, men at han fra denne kollega havde modtaget de fornødne oplysninger om resultatet af afhøringen. For at få færdiggjort sagen havde P derefter udfærdiget rapporten, så det fremstod, som om han selv havde foretaget afhøringen. Kollegaen forklarede samstemmende, at indholdet af rapporten svarede til hans notater fra afhøringen.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen, men fandt, at P havde udvist tjenesteforsømmelse ved at udfærdige en politirapport over en afhøring, som han ikke selv havde foretaget. Statsadvokaten fandt forholdet meget kritisabelt.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Der blev indledt disciplinærsag, hvor Rigspolitichefen meddelte P en irettesættelse. Rigspolitiet lagde i formildende retning vægt på, at P ikke havde tilført den pågældende rapport et indhold, der var i strid med sandheden. Rigsadvokaten anførte således, at det eneste urigtige var, at P havde underskrevet politirapporten som den, der havde foretaget afhøringen.

Eksempel 1

4.3.4 Andre anmeldelser om strafbart forhold

Anmeldelse for misbrug af politiskilt

SA1-2003-321-0285

Politiassistent A ville hjælpe en veninde med at flytte effekter fra venindens tidligere arbejdsplads. I virksomhedens adgangskontrol blev A afkrævet billedlegitimation, og hun foreviste herefter sit politiskilt. A fik derfor ikke udleveret

gæstekort, hvilket blev bemærket af en driftsleder. Herefter fik A mod forevisning af kørekort udleveret et gæstekort til virksomheden.

Virksomheden klagede over hændelsen. A erkendte, at der ikke havde været nogen tjenstlig anledning til at forevise politilegitimation den pågældende dag og beklagede episoden.

Statsadvokaten fandt ikke, at der var tale om en overtrædelse af straffelovens § 155, idet A på intet tidspunkt havde givet udtryk for, at der var tale om en politiforretning, eller at hun henvendte sig i firmaet i tjenstligt øjemed. Statsadvokaten tilkendegav dog, at der forelå en overtrædelse af Rigspolitechefens Kundgørelse II, nr. 32, om brug af politilegitimation, og at A i en situation som den foreliggende ikke burde have anvendt politilegitimation. Forholdet blev endvidere beklaget over for virksomheden.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Anmeldelse om brug af pc på en politistation til et downloade børneposeringsbilleder fra Internettet

Eksempel 2

SA1-2003-321-0245

Under almindelig brug af en stand alone-maskine opdagede en polititjenestemand P, at der under "foretrukne" fremkom links til sider med billeder af mindreårige børn, der poserede nøgne. Billederne var ikke umiddelbart egentlige pornografiske. P underrettede stationens systemadministrator, hvorefter der blev iværksat indledende undersøgelser med henblik på at søge at konstatere, hvem der havde været inde på de angivne sider og tilføjet dem under "foretrukne". Statsadvokaten blev underrettet om sagen.

Statsadvokaten besluttede sammen med Rejseholdet at undersøge sagen, selv om billederne ikke var omfattet af straffelovens § 235, idet statsadvokaten under alle omstændigheder anså det for kritisabelt, hvis en politimand i tjenestetiden henter billeder fra nettet af nøgne børn i forskellige positioner. Rigspolitiets IT-sektion foretog en omfattende undersøgelse af harddisken, men det var ikke muligt at finde den bruger, der havde været inde på siderne med børnebillederne, og alle på stationen havde i princippet mulighed for at bruge maskinen, som ikke var beskyttet af adgangskode.

Statsadvokaten indstillede herefter efterforskningen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen, men bemærkede, at nævnet gik ud fra, at reglerne for brug af Internettet blev strammet op, hvilken bemærkning blev videregivet til politiet.

Eksempel 3**Anmeldelse af ulovlig tilbageholdelse**

SA1-2003-321-0144 og RA-2004-321-0209

En polsk mand M kom med færgen fra Polen til København. Umiddelbart efter at være kørt i land blev han i paskontrollen tilbageholdt af politiet, fordi man af forskellige grunde ikke ønskede at give ham tilladelse til at rejse ind i Danmark. M blev hensat i venterum, og politiet agtede at lade M rejse tilbage til Polen med samme færges samme aften.

Umiddelbart før færgen afgik, fremsatte M over for nogle polititjenestemænd beskyldninger om, at nogle andre politifolk havde slået ham om formiddagen. Politipersonalet meddelte ham herefter, at han måtte undersøges på Retsmedicinsk Institut og skulle afhøres om beskyldningerne. Han kunne derfor ikke nå at sejle hjem med færgen samme aften. M tilkendegav på denne baggrund, at han ville trække sin anmeldelse tilbage, fordi han ville hjem. Politiet meddelte ham imidlertid, at når han havde fremsat så alvorlige beskyldninger mod politiet, måtte han bidrage til sagens opklaring. M blev samme aften kørt til Retsmedicinsk Institut til undersøgelse, og han blev herefter i løbet af natten afhørt af politiet, hvor han gentog sine beskyldninger. Næste formiddag blev M afhørt hos statsadvokaten, hvorefter han blev sendt tilbage til Polen med færgen samme aften.

Senere klagede M over, at han ikke havde fået alle de penge tilbage, som politiet havde beslaglagt ved anholdelsen af ham. Det var umuligt at konstatere, både hvad politiet havde taget i bevaring hos M, og hvad han havde fået tilbage ved løsladelsen, da politiet ikke kunne finde den blanket, hvorpå M efter sædvanlig praksis skulle have kvitteret for modtagelsen af de beslaglagte effekter.

Statsadvokaten afviste anmeldelsen både vedrørende beskyldningerne om vold og vedrørende det påståede tyveri af penge. Statsadvokaten fandt dog, at politiet ikke burde have tilbageholdt M mod hans vilje blot på grund af hans beskyldninger, og politiet burde ikke selv have afhørt ham herom, fordi der ikke var tale om et uopsætteligt efterforskningskridt. Derimod var det korrekt, at politiet samme aften havde foranlediget M lægeundersøgt. Endelig fandtes det stærkt beklageligt, at politiet ikke kunne finde ovennævnte kvitteringsblanket.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen vedrørende påtaleopgivelsen, men flertallet af nævnet fandt det kritisabelt, at politiet havde tilbageholdt M. Hele nævnet fandt det endvidere kritisabelt, at politiet på egen hånd havde afhørt M om hans beskyldninger. Endelig fandt nævnet det stærkt beklageligt, at politiet ikke kunne finde den nævnte kvitteringsblanket.

Sagen er påklaget til Rigsadvokaten.

Anmeldelse af polititjenestemænds overtrædelse af maskeforbuddet

Eksempel 4

SA1-2002-321-0087

Som led i arbejdet med at holde øje med en demonstration under EU-topmødet i december 2002, tildækkede to polititjenestemænd deres ansigter med tophue og et halstørklæde på en måde, der var egnet til at hindre identifikation. Statsadvokaten tiltalte begge polititjenestemænd for overtrædelse af maskeforbuddet i straffelovens § 134 b, stk. 1.

Forsvareren gjorde under sagen navnlig gældende, at straffelovens § 134 b, stk. 1, ikke finder anvendelse på polititjenestemænd under sådanne omstændigheder.

Begge polititjenestemænd blev ved byretten dømt for overtrædelse af straffelovens § 134 b, stk. 1, og straffet med 2 dagbøder á 500 kr.

Afgørelsen blev med Procesbevillingsnævnets tilladelse anket til landsretten med påstand om frifindelse.

For så vidt angik den ene polititjenestemand, fandt landsretten ikke grundlag for at tilsidesætte dennes forklaring om, at hendes delvise tildækning af ansigtet med et tørklæde for underansigtet skyldtes, at hun frøs. Henset til oplysningerne om, at kuldepåvirkningen svarede til minus 4 grader celsius, og at politiledelsen på det pågældende tidspunkt som udgangspunkt ikke håndhævede maskeforbuddet ved maskering i form af halstørklæder og hætter, eftersom sådan maskering kunne være begrundet i vejrliget, blev hendes adfærd ikke fundet strafbar, jf. straffelovens § 134 b, stk. 3.

For så vidt angik den anden polititjenestemand lagde landsretten til grund, at han opholdt sig ca. 40 meter fra demonstrationsstoget, da han var tættest på. Landsretten lagde endvidere til grund, at han havde til opgave at observere mod demonstrationstoget. Henset til afstanden til demonstrationstoget fandt landsretten ikke grundlag for at fastslå, at hans delvise tildækning af ansigtet fandt sted i forbindelse med demonstrationen.

Landsretten frifandt herefter polititjenestemændene.

Anmeldelse af tyveri i forbindelse med udvisning

Eksempel 5

SA1-2002-321-0006

I forbindelse med udvisning fra Danmark af en kvinde K, klagede hun over, at der manglede 100 dollars i det pengebeløb, hun fik udleveret ved afrejsen. Rejseholdet foretog efterforskning i sagen, men det kunne ikke fastslås, om pengene var blevet stjålet, eller om der var tale om en fejl ved rapportskrivningen.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen, da det mest sandsynlige var fejl-skrivning, idet K ikke ved optællingen i fængslet påtalte, at der manglede penge. Da der var foretaget adskillige fejl ved håndteringen af værdikosterne hos politiet, indskærpede statsadvokaten, at reglerne for håndtering af værdi-koster skal overholdes.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 6

Anmeldelse for tjenestemisbrug ved udstedelse af bøder

SA4-2004-321-122 og RA-2004-321-0208

En person M anmeldte en politimester P for at have udstedt bøder af en størrelse, som var helt ude af proportion med den forbrydelse, der var begået og for derved at have tilsidesat sin objektivitetsforpligtelse.

M havde stillet sig op i forhallen ved den lokale byret og blandt andet med papskilte demonstreret mod dommeren. Dommeren anmeldte episoden til politiet, som bad M om at flytte sig, hvilket han efterkom. Den følgende dag demonstrerede M igen mod dommeren i dommerkontorets forhal og blev på ny bedt om at flytte sig. Da dette skete for tredje gang, besluttede P at tildele M et bødeforelæg på 500 kr. for overtrædelse af politivedtægten. De efterfølgende dage gentog M sine demonstrationer, og P besluttede at fordoble størrelsen af bødeforelæggene for hver forseelse. Det endte med, at M blev forelagt en bøde på 64.000 kr. P erkendte i en avisartikel om sagen, at bøden var helt ude af trit med forbrydelsen.

M ville ikke vedtage bøderne, og sagerne blev derfor indbragt for retten. Ved byrettens dom blev M idømt en samlet bøde på 8.000 kr. Retten udtalte i sin begrundelse blandt andet: *"Tiltalte har undladt at vedtage forelagte bøder, der konsekvent er fordoblet ved nye overtrædelser, og bortset fra de første har stået i klart misforhold til brøden"*.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen. Statsadvokaten fandt, at P havde forfulgt et legitimt formål ved udstedelsen af bøder til M, og at han ved sine handlinger ikke havde misbrugt sit erhverv og dermed ikke havde overtrådt straffelovens § 155 eller andre straffbestemmelser. Statsadvokaten tilsluttede sig i øvrigt den kritik af bødestørrelserne, som var udtalt af byretten.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

M påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Anmeldelse for tyveri fra arbejdsplads**Eksempel 7***SA4-2004-321-0108*

Kantineforeningen K på en politigård havde i nogen tid konstateret svind i foreningens kaffelager. Kaffelageret blev derfor flyttet til et aflåst rum i kælderen, og det blev med politimesterens samtykke og efter aftale med statsadvokaten besluttet at videoovervåge rummet. Det blev herefter på videobåndet konstateret, at en polititjenestemand P, der ikke var på tjeneste, en søndag eftermiddag indfandt sig i rummet og fjernede to poser kaffe. Statsadvokaten fik fra politimesteren oplyst, at P den følgende dag påbegyndte ferie i ca. 3 uger. Det blev besluttet at afvente Ps tilbagekomst til politistationen. Ks kasserer blev orienteret om sagen, for at se om P af sig selv henvendte sig og betalte for kaffen. P var umiddelbart efter sin ferie på nattjeneste sammen med den vagthavende, der den pågældende nat var kasserer. P havde ikke henvendt sig for at betale for kaffen. Nogle dage senere blev P kontaktet på sin bopæl og sigtet for tyveri af to poser kaffe. Under en ransgning i Ps sejlbad fandt man den ene pose kaffe.

P nægtede sig skyldig i tyveri og forklarede, at han havde taget de to poser kaffe med henblik på at betale senere, idet han den følgende morgen tidligt skulle sejle på ferie og havde glemt at købe kaffe. P oplyste endvidere, at han tidligere havde taget kaffe og betalt senere, hvilket skete i forbindelse med hans arbejde i politihjemmeværnet. Der kunne i sådanne tilfælde gå måneder, før kaffen blev betalt. Det blev i forbindelse med efterforskningen fastlagt, at det ikke var sædvanligt, at de ansatte købte kaffe til privat forbrug i kantine.

Statsadvokaten rejste tiltale mod P for tyveri af to poser kaffe til en samlet værdi af ca. 50 kr.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

I retten blev forevist den videofilm, der viste Ps bortfjernelse af kaffen. Af videoen fremgik, at P havde indfundet sig i kælderrummet to gange. Første gang, hvor han tog de to poser kaffe og anden gang, hvor han ikke medtog kaffe. P forklarede hertil i retten, at han gik tilbage til rummet, fordi han overvejede at tage tre poser kaffe i stedet for to, men havde ombestemt sig og forlod rummet uden at tage flere poser. Politigårdens pedel forklarede i retten, at de to poser kaffe var forsvundet fra to forskellige kasser, hvoraf den ene var den nederste i en stabel af fire kasser kaffe.

Byretten frifandt P og lagde herunder vægt på, at bevisførelsen ikke med sikkerhed fandtes at fastlægge, hvorvidt de to poser kaffe var fjernet forskellige steder i kasserne. Retten lagde endvidere vægt på, at der ikke havde været fastlagt retningslinjer for spørgsmålet omkring medlemmernes eventuelle køb af

kaffe, og det fremgik, at politihjemmeværnet købte kaffe, uden at procedurerne heromkring havde været klart fastlagt. Selvom retten fandt, at det forekom uhensigtsmæssigt, at P ikke med en seddel havde gjort opmærksom på, at han havde taget kaffen, inden han tog på en længere ferie, fandt retten med baggrund i det trods alt korte tidsforløb efter Ps hjemkomst ikke at kunne afvise, at P havde til hensigt at betale kaffen.

Dommen blev ikke anket.

Eksempel 8

Anmeldelse for urigtige oplysninger i bødetilkendegivelse

SA2-2002-321-0055 og RA-2003-321-0138

En mand M anmeldte en polititjenestemand P for i chikanøs hensigt og i strid med sandheden at have anført på en bødetilkendegivelse, at M ikke under kørslen havde anvendt sikkerhedssele. P forklarede, at han ikke så M anvende sikkerhedssele, da M blev standset.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen af sagen. Statsadvokaten lagde herved navnlig vægt på, at P overfor statsadvokaten havde fastholdt, at M kørte uden sikkerhedssele, og at der ikke var grundlag for at tilsidesætte Ps forklaring. Påstand stod herefter overfor påstand. Statsadvokaten fandt det dog kritisabelt, at P havde udvidet sigtelsen til også at omfatte kørsel uden sikkerhedssele alene på grund af Ms bemærkninger i forbindelse med sigtelsen for kørsel uden at medbringe kørekort.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

M påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

4.3.5 Grundløse anmeldelser

Eksempel 1

Anmeldelse for tjenesteforsømmelse i forbindelse med en tilbagetagningsanmodning

SA1-2003-321-0262 og RA-2004-321-0192

En advokat A anmeldte en kriminalassistent K i Rigspoliti chefens Udlændingeafdeling for tjenesteforsømmelse. A mente, at K havde handlet strafbart ved i forbindelse med fremsættelse af en tilbagetagelsesansøgning vedrørende en serbisk statsborger at have undladt over for de serbiske myndigheder at oplyse om hans sygdomme, som i øvrigt var helt udokumenterede.

Af aftalen mellem Danmark og Serbien om tilbagetagelse af serbiske statsborgere fremgår intet om en sådan pligt til at oplyse om sygdomme. Derimod skal Danmark i forbindelse med den faktiske udsendelse oplyse, om der er tale

om en person, der har behov for særlig hjælp eller pleje grundet sygdom eller alder. Integrationsministeriet havde, inden A indgav sin anmeldelse, gennemgået disse regler over for A og fastholdt, at der ikke består nogen pligt til at oplyse om sygdomme ved fremsættelse af anmodning om tilbagetagelse.

Statsadvokaten fandt, at der forelå et decideret misbrug af politiklagesystemet, når en advokat, der er bekendt med Integrationsministeriets holdning og aftalegrundlag, indgiver en åbenbart grundløs anmeldelse mod en kriminalassistent i et tilsyneladende forsøg på at få ændret Integrationsministeriets afgørelse. A måtte formodes at være bekendt med klagemulighederne, hvis han var utilfreds med et ministeriums holdning eller konkrete afgørelse.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

A påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse. Rigsadvokaten fandt det helt åbenbart, at K ikke havde begået et strafbart forhold ved i sin sagsbehandling at følge de retningslinier, som er fastsat af Rigspolitiet på baggrund af tilbagetagelsesaftalen.

Anmeldelse af polititjenestemænd for strafbare forhold

SA2-2003-321-0100

En mand M anmeldte flere polititjenestemænd for strafbare forhold ved at have modtaget store beløb som bestikkelsespenge af en navngivet forsvarsadvokat. M havde herunder navngivet en polititjenestemand, der som modydelse blandt andet skulle have lækket oplysninger til rockere.

Statsadvokaten afviste efter en omfattende undersøgelse anmeldelserne som grundløse, og rejste derefter af egen drift tiltale mod M for falsk anmeldelse i henhold til straffelovens § 164, stk. 1.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 2

4.4 Kapitel 93 c - færdselssager

Behandlingen af færdselsstraffesager omfatter dels sager, hvor der er sket færdselsuheld, dels andre typer af færdselsforseelser. For så vidt angår færdselsuheld, hvor polititjenestemænd er impliceret, er der i beretningen for 1996 i afsnit 8.1.1. gjort nærmere rede for de gældende kriterier for at afgrænse hvilke sager, der omfattes af politiklagenævnsordningen. I beretningen for 1999 er der i afsnit 7.3.6. gjort nærmere rede for efterforskningen i færdselssager.

4.4.1 Færdselsuheld

Statsadvokaterne har foretaget undersøgelser i en lang række sager, hvor polititjenestemænd har været involveret i færdselsuheld. Nedenfor er medtaget tre eksempler fra beretningsåret på sager af denne karakter.

Eksempel

Anmeldelse for sammenstød under eftersættelse

SA1-2003-321-0287

En politiassistent P eftersatte en bil, der kørte hasarderet, og bragte bilisten til standsning ved at køre ind over en midterrabat, hvorefter bilerne stødte sammen. Der var alene tale om mindre materiel skade.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen, da der var tale om en nødvendig og proportional handling for at afværge yderligere fare samt for at gennemføre anholdelse af bilisten.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

4.4.1.1 Udrykningskørsel

Eksempel 1

Færdselsuheld under udrykning på bro

SA1-2002-321-0071

Under udrykning kørte en patruljevogn mod en bro. Føreren af patruljevognen F kunne se, at bommen på broen var nede. F antog, at brovagten havde set patruljevognen og kørte derfor uden om bommen og ud på broklappen. Broklappen begyndte imidlertid at gå op, og patruljevognen var nær ved at havne i vandet.

Statsadvokaten sluttede sagen, da det på baggrund af vidneforklaringerne måtte lægges til grund, at F havde grund til at tro, at brovagten havde set patruljevognen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 2

Anmeldelse for overtrædelse af færdselsloven

SA5-2004-321-0100 og RA-2004-321-0235

En nat fik en patrulje over radioen melding om et rambuklignende tyveri, hvor en mørk stationcar var kørt væk fra stedet. Da patruljevognen kørte på en tilkørselsvej til en motorvej i retning mod nord, så politiassisterne en mørk stationcar, der kørte mod syd. De lyste med patruljevognens taglygte på bilen og konstaterede, at det meget vel kunne være flugtbilen. Politiaassistent P, der førte patruljevognen, foretog en u-vending fra tilkørselsbanen ind på motorvejen og

kom derved til at køre mod færdselsretningen i overhalingsbanen. I samme vejbane kom – i den rigtige færdselsretning – en bil med to personer kørende, hvorefter de to biler passerede hinanden under ikke klarlagte forhold.

Statsadvokaten meddelte P et bødeforelæg på 500 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, og § 46, stk. 2. P vedtog bødeforlægget.

Statsadvokaten meddelte samtidig, at han efter en samlet vurdering ikke fandt, at der skulle ske frakendelse af førerretten, heller ikke betinget, selvom det er udgangspunktet, at der sker frakendelse af førerretten ved kørsel mod færdselsretningen på en motorvej. Statsadvokaten henviste til, at der i den konkrete sag hverken var sket person- eller tingskade, ligesom der ikke opstod fare herfor. Endvidere henviste statsadvokaten til, at P utilsigtet kom til at køre imod færdselsretningen i en situation, hvor patruljen hurtigt og politimæssigt korrekt skulle eftersætte en formodet flugt- eller gerningsbil, og at kørslen var sket over en strækning på ca. 200 meter. Endelig henviste statsadvokaten til dommen gengivet i UfR 1998.1611Ø, hvor en politiassistent under en udrykningskørsel om natten kørte over i den modgående kørebane (ikke motorvej), hvorved der skete sammenstød med en modkørende med personskade til følge. I sagen frakendte byretten førerretten ubetinget, mens landsretten efter omstændighederne ved kørslen ikke fandt anledning til at frakende førerretten.

Politiklagenævnet var uenig i afgørelsen.

Politiklagenævnet påklagede efterfølgende afgørelsen til Rigadvokaten. Nævnet fandt, at P foruden bøden burde frakendes førerretten betinget, fordi væsentlige hensyn til færdselssikkerheden var blevet tilsidesat allerede ved kørslen imod færdselsretningen på en motorvej.

Ved en fejl var Rigsadvokaten ikke opmærksom på omgørelsesfristen på 2 måneder i retsplejelovens § 724, stk. 2, og det var ikke længere muligt at omgøre statsadvokatens afgørelse i sagen, hvilket Rigsadvokaten meget beklagede.

Trods omgørelsesfristens udløb foretog Rigsadvokaten en gennemgang af sagen, og meddelte, at det efter Rigsadvokatens opfattelse havde været rigtigst at rejse tiltale i sagen med påstand om betinget frakendelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1. Rigsadvokaten lagde derved vægt på, at kørsel mod færdselsretningen på motorvej er en tilsidesættelse af grundlæggende og sikkerhedsmæssigt betydningsfulde færdselsregler, som er egnet til at fremkalde fare. Selv om overtrædelsen i det foreliggende tilfælde skete utilsigtet, og der ikke skete skade på person eller ting, fandtes det på den baggrund og under hensyn til, at tilkørslen til motorvejen skete i mørke og gennem

et hul i autoværnet, at der ved kørslen var sket en tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden.

4.4.2 Andre færdselssager

Eksempel

Anmeldelse for promillekørsel

SA3-2004-321-0141

Efter et anonymt tip blev en kriminalassistent K anholdt på en politigård og sigtet for overtrædelse af færdselslovens § 53. Efter modtagelse af analyseerklæringen fra Retsmedicinsk Institut, hvoraf det fremgik, at K havde en alkoholconcentration i blodet på 0,70 ‰, blev K sigtet for promillekørsel og afhørt til rapport.

K erkendte overtrædelsen og oplyste, at kørslen fandt sted i tjenestetiden i en patruljevogn.

Statsadvokaten afgjorde sagen med et bødeforelæg på 4000 kr. Bødeforelægget er vedtaget.

Politiklagenævnet tiltrådte afgørelsen.

4.5 Sagsbehandlingen

4.5.1 Advokatbeskikkelse

Eksempel 1

Advokatbeskikkelse i klagesag vedrørende adfærd i forbindelse med stævningsforkyndelse

SA6-2004-323-0126

En kvinde K indgav klage over en politiassistent Ps adfærd i forbindelse med, at han indfandt sig på Ks bopæl for at forkynde en stævning. Ifølge K havde P selv åbnet døren og var – uden at give sig til kende – trængt ind i entreen, hvor der var opstået tumult til stor gêne for den højgravide K. P oplyste, at K havde åbnet døren, da han henvendte sig på adressen. P genkendte K fra en tidligere sag, men da han havde spurgt om Ks navn, havde hun nægtet at oplyse det, *”da det ikke ragede ham”*. Da K derefter ville lukke døren, satte P sin fod i klemme i døren og rakte stævningen ind til hende.

K anmodede om at få beskikket en advokat i klagesagen. Det afslog byretten, fordi den ikke fandt, at forholdene talte derfor.

Byrettens afgørelse blev efter kære stadfæstet af landsretten, der henviste til byrettens begrundelse.

Advokatbeskikkelse i forbindelse med anmeldelse for overskridelse af hastighedsbegrænsning

Eksempel 2

SA6-2003-321-0056 og RA-2004-321-0152

En kvinde K indgav anmeldelse mod en politiassistent P for ikke at have overholdt hastighedsbegrænsningerne i forbindelse med, at P i en patruljevogn kørte K fra politigården til det statsfængsel, hvor hun skulle afsone.

K fremsatte begæring om at få beskikket en advokat,

Byretten fandt efter sagens karakter ikke grundlag for advokatbeskikkelse. Afgørelsen blev påkæret til landsretten, som stadfæstede byrettens afgørelse og henviste til, at der ikke var tale om forhold, som direkte eller indirekte var omfattet af retsplejelovens § 741 a. Efter en samlet vurdering af de foreliggende oplysninger og det, der ifølge bemærkningerne til lovforslaget om retsplejelovens § 1020 e, skal lægges vægt på ved afgørelse om advokatbeskikkelse, fandt landsretten ikke, at forholdene talte for advokatbeskikkelse.

Afslag på anmodning om advokatbeskikkelse i forbindelse med anmeldelse af politimester

Eksempel 3

SA6-2003-321-0077 og RA-2004-321-0150

En person P anmeldte en politimester for at medvirke til og/eller dække over kriminelle handlinger.

Statsadvokaten afviste anmeldelsen.

P klagede til Rigsadvokaten over afgørelsen og anførte blandt andet, at det undrede ham, at statsadvokaten behandlede sagen, før retten havde afgjort, om P kunne få beskikket en advokat.

Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at ændre statsadvokatens afgørelse.

For så vidt angår Ps klage over, at statsadvokaten havde behandlet hans klage, før retten havde taget stilling til begæringen om en beskikket advokat, henviste Rigsadvokaten til, at det fremgik af sagen, at statsadvokaten ved et brev af 10. december 2003 havde underrettet P om muligheden for at få beskikket en advokat. Sagen blev samme dag sendt til politiklagenævnet. Nævnet afgav udtalelse i sagen den 15. december 2003, og statsadvokaten traf afgørelse den 16. december 2003, der samme dag blev sendt til P. Rigsadvokaten antog herefter, at P havde modtaget afgørelsen den følgende dag. Ved telefax af 17. december 2003 kl. 16.36 til statsadvokaten fremsatte P anmodning om beskikkelse af en advokat. Ps anmodning om advokatbeskikkelse blev den 30. december 2003 afslået af byretten og siden stadfæstet af landsretten.

Rigsadvokaten anførte, at P således havde haft mulighed for at fremsætte sin begæring om beskikkelse af advokat, inden der blev truffet afgørelse i sagen.

Rigsadvokaten fandt ikke anledning til at kritisere statsadvokatens sagsbehandling.

4.5.2 Klageberettigelse

Eksempel

Ikke klageberettiget i forbindelse med anmeldelse for overtrædelse af færdselsloven ved placering af målevogn

SA2-2003-321-0163 og RA-2003-321-0131

En borger B anmeldte politiet for overtrædelse af færdselsloven i forbindelse med parkering af en målevogn til brug for automatisk hastighedskontrol på en motorvej. B blev registreret i den automatiske hastighedskontrol for overskridelse af den tilladte hastighed på stedet. B oplyste, at anmeldelsen ikke havde noget at gøre med hastighedsoverskridelsen, men skyldtes, at hun var forarget over, at politiet ikke overholdt reglerne.

Statsadvokaten afviste anmeldelsen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

B påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, som afviste klagen med henvisning til, at B ikke var klageberettiget, da det kun er sagens parter, der er klageberettigede. Oplysningerne i sagen godtgjorde ikke, at B havde en sådan direkte, væsentlig, individuel og retlig interesse i sagen, at hun kunne anses for part i sagen.

4.5.3 Notitssagsbehandling

Eksempel

Grundlag for notitsbehandling i færdselssag

SA3-2004-323-0180

En kvinde K kørte i en lånt bil med tændte tågelygter i klart vejr på en landevej. K blev eftersat af en færdselspatrulje og blev bragt til standsning under anvendelse af udrykningssignaler. Efter standsningen blev K præsenteret for et bødeforelæg på 500 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 33, stk. 5. K klagede blandt andet over, at hun inden standsningen blev efterfulgt gennem et tidsrum på ca. 20 minutter og over en afstand på 12-14 km, samt at der blev anvendt udrykningssignaler. K anførte, at hun under hele forløbet havde været opmærksom på patruljens tilstedeværelse, og at hun havde gjort adskillige forsøg på at formå patruljen til overhaling. K indgav endvidere klage over patruljen for chikanekørsel og "*uhøvisk talemåde*".

Politiet vurderede sagen som en notitssag. K blev indkaldt til en samtale med den lokale politiinspektør, som gjorde K bekendt med, "*at jeg selvfølgelig*

kunne forstå hendes henvendelse, men at jeg ikke var helt af samme opfattelse som hende, men at jeg selvfølgelig ville følge episoden op over for den pågældende politiassistent. Hun var indforstået hermed og ønskede ikke at udnytte sin videre klagemulighed til statsadvokaten."

K var indforstået med, at den pågældende politiassistent blev gjort bekendt med hendes opfattelse af episoden, og hun ønskede ikke at udnytte klageadgangen til statsadvokaten.

Politiklagenævnet var ikke enig med statsadvokaten i, at sagen var egnet til afslutning som en notitssag. Det var således nævnets opfattelse, at politiassistenten havde optrådt groft chikanøst over for K. Nævnet fandt, at K burde afgive en udtalelse om baggrunden for sin handlemåde, før sagen blev afsluttet – eventuelt som en notitssag.

På denne baggrund blev der indhentet en supplerende notits fra den involverede politiassistent, der blev gjort bekendt med nævnets udtalelse. Sagen blev herefter på ny forelagt for nævnet, der tiltrådte, at der ikke blev foretaget yderligere.

4.5.4 Inhabilitet

Ikke inhabilitet ved behandling af anmeldelse mod politimester

SA2-2003-321-0214 og RA-2004-321-0175

En person A anmeldte en politimester for overtrædelse af straffelovens § 150 og § 144, ved i en stævning at have benævnt A "tiltalt".

Statsadvokaten afviste anmeldelsen, da det skyldtes en beklagelig fejl. Statsadvokaten fandt desuden ikke, at han var inhabil med hensyn til behandlingen af anmeldelsen. Det forhold, at der i statsadvokaturen verserede flere sager, hvor A optrådte som henholdsvis erstatningssøgende og anmelder, medførte ikke, at statsadvokaten var inhabil ved sagens behandling.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

A påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Eksempel 1

Inhabilt ved deltagelse i ransagning efter tyveri fra polititjenestemandes private bil

SA4-2003-321-0081

En politiassistent P havde en nat haft indbrud i sin bil, der holdt på en parkeringsplads, mens P sammen med andre kolleger foretog tjenstlige observationer. Fra bilen var blandt andet stjålet en kikkert. Den følgende dag henvendte

Eksempel 2

en mindreårig drengs mor sig på nærpolitistationen og oplyste til P, at hendes søn D var kommet hjem tidligt om morgenen med blandt andet en kikkert. P aftalte med moderen, at politiet samme aften skulle foretage ransagning af Ds værelse. Om natten foretog P og to kolleger ransagning af Ds værelse og fandt blandt andet kikkerten fra Ps bil. D anmeldte efterfølgende sammen med sin værge P for vold i forbindelse med ransagningen.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen vedrørende anmeldelsen for vold, idet undersøgelsen ikke frembragte oplysninger, der støttede anmeldelsen. Statsadvokaten meddelte samtidig P, at det var uhensigtsmæssigt, at han deltog i en ransagning, hvor han efter sin egen forklaring ventede at finde effekter, der var stjålet fra hans bil.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

4.5.5 Aktindsigt

Eksempel

Aktindsigt i dokumenter, der indeholdt oplysninger om klager over polititjenestemænd

RA-2003-44-0017 og FOB 2003-2940-601

En journalist J anmodede Rigsadvokaten om aktindsigt i dokumenter, der indeholdt oplysninger om klager over ansatte gennem de sidste 5 år ved nogle nærmere angivne politikredse. J anførte, at begæringen vedrørte klager over politiet indgivet af borgere, myndigheder eller andre generelt eller ansatte ved politiet i de nævnte politikredse. J anmodede i den forbindelse om at få tilsendt en liste over sagerne og om at få oplyst, hvad der var blevet klaget over, hvad udfaldet af klagerne blev og hvem, der behandlede klagerne.

Rigsadvokaten afviste anmodningen, fordi anmodningen var uden nærmere angivelse af, hvilke dokumenter eller hvilken sag J ønskede at få aktindsigt i. Rigsadvokaten anførte, at det ikke fremgik af anmodningen, om den vedrørte sager inden for strafferetsplejen, herunder sager omfattet af retsplejelovens kapitel 93 b og c. Rigsadvokaten anførte endvidere, at det ikke fremgik, om der måtte være tale om sager behandlet af statsadvokaten eller af rigsadvokaturen som klageinstans. På den baggrund fandt Rigsadvokaten ikke mulighed for at imødekomme begæringen efter offentlighedslovens § 4, stk. 3, og § 2. Rigsadvokaten var dog indstillet på at genoverveje spørgsmålet, hvis J vendte tilbage med oplysninger, der gjorde det muligt at identificere konkrete sager, som havde været under behandling i rigsadvokaturen.

J klagede over afgørelsen til Justitsministeriet, der henholdt sig til Rigsadvokatens afgørelse om afslag på anmodningen om aktindsigt.

J klagede til Folketingets Ombudsmand over Justitsministeriets afgørelse.

Folketingets Ombudsmand fandt det beklageligt, at Rigsadvokatens afgørelse var formuleret på en sådan måde, at det fremstod som om de politiklagenævnsager, der behandles efter retsplejelovens kapitel 93 b, efter Rigsadvokatens opfattelse er sager inden for strafferetsplejen og dermed omfattet af bestemmelsen i offentlighedslovens § 2, stk. 1, 1. pkt.

Ombudsmanden fandt det endvidere beklageligt, at ministeriets afgørelse var formuleret på en sådan måde, at den gav indtryk af, at ministeriet skulle være af den opfattelse, at sager, der behandles efter retsplejelovens kapitel 93 b, er undtaget fra aktindsigt efter både offentlighedslovens § 2, stk. 1, 1. pkt. og § 2, stk. 2, 2. pkt.

Det gav ikke ombudsmanden grundlag for kritik, at Rigsadvokaten og Justitsministeriet ikke anså Js ansøgning for tilstrækkelig præcis til at opfylde kravet i offentlighedslovens § 4, stk. 3, og at Rigsadvokaten ikke på det foreliggende grundlag tog stilling til spørgsmålet om meroffentlighed i de sager, som efter ombudsmandens opfattelse uden tvivl var omfattet af Js anmodning. Ombudsmanden fandt endvidere, at Justitsministeriet burde have forklaret J, hvorfor ansøgningen efter ministeriets opfattelse ikke var tilstrækkelig præcis, idet J udtrykkeligt overfor Justitsministeriet havde anført, at ansøgningen efter Js opfattelse var tilstrækkelig præcis.

4.5.6. Klagefrist

Afvisning af klage indkommet mere end et år efter hændelse

SA5-2003-321-0074 og RA-2004-321-0165

En mand M, der efter en anholdelse optrådte voldsomt, blev i forbindelse hermed angrebet af en politihund. M anmeldte efterfølgende politiassistent P for vold og klagede desuden over, at P ikke havde styr på hunden.

Statsadvokaten afviste anmeldelsen for vold som grundløs og afviste herudover klagen over tjenestehunden, da klagen herom var indgivet mere end 6 måneder efter, at det forhold, som klagen angik, havde fundet sted, jf. retsplejelovens § 1019 a, stk. 2.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Ms advokat klagede til Rigsadvokaten. Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse om at afvise klagen. Rigsadvokaten bemærkede, at klagen var indgivet mere end et år efter den nævnte episode, og at der ikke forelå oplys-

Eksempel

ninger, der gav grundlag for at iværksætte en undersøgelse på trods af overskridelsen af fristen. Rigsadvokaten fandt på den baggrund heller ikke grundlag for, at der blev foretaget yderligere afhøringer i sagen.

4.6 Sager som statsadvokaten har indledt af egen drift efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 1 (initiativsager)

Efter bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 a, stk. 1, iværksætter statsadvokaterne efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået strafbart forhold, som skal forfølges af det offentlige.

Efterforskningen iværksættes i almindelighed på grundlag af en anmeldelse fra en borger.

Statsadvokaterne indleder imidlertid også efterforskning, når de bliver bekendt med oplysninger om, at der er begået et formodet strafbart forhold. Efterforskningen har efter retsplejelovens § 743 til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, at skaffe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten. Her gengives seks eksempler på sager fra beretningsåret, som statsadvokaterne har undersøgt på eget initiativ.

Eksempel 1

Undersøgelse vedrørende politiets lækning af oplysninger

SA1-2004-321-0365

I forbindelse med en sag mod en ansat A hos FET fremkom der i medierne oplysninger om tidligere sager, hvori A havde været impliceret. Da A anførte, at disse oplysninger måtte stamme fra ansatte i politiet, der havde adgang til politiets registre, indledte Rigspolitchefen en undersøgelse, der resulterede i, at der ikke var ansatte i politiet, der havde søgt på A i politiets registre.

På foranledning af politiklagenævnet iværksatte statsadvokaten derefter en supplerende undersøgelse, idet Rigspolitchefens undersøgelse kun havde omfattet de elektroniske registre, men ikke de manuelle registre, der var ført lokalt i de enkelte politikredse.

Statsadvokaturen forespurgte herefter politiet i de kredse, A havde boet i, om der i disse kredse var manuelle registre, hvori A's navn figurerede, uden at dette dog gav noget resultat.

Statsadvokaten indstillede herefter undersøgelsen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Undersøgelse af mistanke om politiets lækning af tavshedsbelagte oplysninger

Eksempel 2*SA1-2003-321-0133*

Under efterforskningen af en større narkosag fremkom en anonym oplysning om, at en politiassistent havde lækket tavshedsbelagte oplysninger til en rocker om forestående politiaktioner imod rockerne. Statsadvokaten gennemførte på denne baggrund en undersøgelse med bistand af Rigspolitechefens Rejseafdeling.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen, da der ved undersøgelsen intet fremkom, som kunne bekræfte den anonyme oplysning.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Undersøgelse af en polititjenestemands videregivelse af fortrolige oplysninger til det kriminelle miljø

Eksempel 3*SA1-2003-321-0132*

Under politiets efterforskning af en straffesag forklarede en af de sigtede, at han havde købt amfetamin sammen med en medsigtet M, der havde fortalt ham, at han havde forbindelse til en nærmere angivet politimand. M havde overfor den sigtede oplyst, at han fra denne politiforbindelse havde fået en række fortrolige oplysninger om personer fra det kriminelle miljø, herunder om hvorvidt de havde været varetægtsfængslet.

Statsadvokaten foretog på baggrund af disse oplysninger en undersøgelse med bistand af Rigspolitechefens Rejsehold. Undersøgelsen resulterede ikke i noget, der kunne bekræfte oplysningerne. M benægtede således, at han havde fået fortrolige oplysninger fra politiassistenten.

Statsadvokaten indstillede herefter efterforskningen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Undersøgelse af kriminalassistentens misbrug af registre

Eksempel 4*SA1-2003-321-0110*

I forbindelse med en ransagning i anden anledning hos en kriminalassistent K fra PET, blev der fundet mapper med udskrifter fra 36 opslag i Det Centrale Personregister og fire opslag i Kriminalregistret, som K måtte antages at have foretaget i privat øjemed. En privatperson P havde desuden oplyst, at P ud fra samtaler med K havde mistanke om, at K ulovligt havde forespurgt på ham i Kriminalregistret.

Statsadvokaten iværksatte herefter en undersøgelse af sagen.

Statsadvokaten rejste tiltale mod K for overtrædelse af straffelovens § 155 for

misbrug af stilling til at krænke privates eller det offentliges ret. K erkendte forholdet, og sagen blev afgjort med vedtagelse af en udenretlig bøde på 5.000 kr. En del af sagen måtte dog opgives, fordi Ks tjenestested ikke ville af- eller bekræfte Ks påstand om, at en del af opslagene var eller kunne være tjenstlige.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 5

Undersøgelse af køreprøvesagkyndig politiassistentens tjenesteforsømmelse

SA2-2003-321-0215

En politimester underrettede statsadvokaten om, at en køreprøvesagkyndig politiassistent P efter konstaterede uregelmæssigheder var fratrukket sin stilling.

Statsadvokaten iværksatte af egen drift en undersøgelse af, om P havde handlet ansvarspådragende. Statsadvokaten konstaterede, at P havde afholdt prøver, som andre sagkyndige var sat ud til, at P egenhændigt havde ændret tidspunkt for prøvernes afvikling, at P egenhændigt havde ændret den af ledelsen for ham fastsatte tjenestetid, og at P havde undladt at indberette dette til ledelsen.

Statsadvokaten fandt, at P herved havde udvist tjenesteforsømmelse, men at forholdene ikke havde en sådan grovhed, at straffelovens § 156 og 157 var overtrådt. Statsadvokaten indstillede derfor efterforskningen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sagen gav ikke anledning til disciplinær reaktion.

Eksempel 6

Undersøgelse af bortkomst af politimæssigt materiale

SA2-2003-321-0205

Et ringbind med politimæssigt materiale blev fundet i en hæk og senere overleveret til en avis, som skrev en række artikler herom. Ringbindet rummede blandt andet en række oplysninger og tips fra navngivne meddelere og udskrifter fra Kriminalregistret. Det måtte antages, at ringbindet af ukendte personer var fjernet fra en ulåst patruljevogn, som midlertidigt var forladt af to politiassistenter.

Datatilsynet fastslog, at ringbindet var et manuelt register, omfattet af persondataloven, og at der var sket brud på persondatalovens § 41, stk. 3, blandt andet derved, at ringbindet var blevet medbragt under kørsel i patruljevognen.

Statsadvokaten fandt ikke, at der var sket en overtrædelse af straffelovens §§ 156 og 157, men kritiserede de to politiassistenter for at have forladt en ulåst patruljevogn indeholdende politimæssigt og personfølsomt materiale. Statsadvokaten kritiserede endvidere politimesteren for at have undladt at udfærdige retningslinier for omgang med et manuelt register, som det aktuelle ringbind.

Endelig henledte statsadvokaten Rigspolitechefens opmærksomhed på sagen og henstillede til overvejelser om, at der måtte være anledning til generelle tiltag på området.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Undersøgelse af færdselsuheld under udrykning samt afgivelse af varselsskud

SA5-2004-321-0097

Politiet iværksatte en eftermiddag eftersøgning af en selvmordstruet ung mand A, der havde forladt et sygehus. Umiddelbart efter meddelte As far til politiet, at A var ved at smadre sin lejlighed. Den vagthavende V sendte en patrulje P1 til As bopæl. A ville ikke lukke op og kastede ting efter polititjenestemændene, der tilkaldte assistance, som dog ikke nåede frem, inden A forlod stedet i sin mors bil, medbringende en genstand – som man på dette tidspunkt troede – var en stor kniv. Den tilkaldte patrulje ville i stedet køre til faderens bopæl, da A tidligere på dagen havde truet med at slå sin far ihjel. V fik telefonisk kontakt med A og forsøgte at overtale ham til at lade sig anholde med henblik på lægelig behandling. A hidsede sig voldsomt op og fremkom med en række trusler mod V. Polititjenestemændene fra assistancepatruljen fik kontakt med A, der i bil befandt sig på en hovedvej. Patruljevognens udrykningssignaler var aktiveret, og føreren anvendte overhalingslys og almindeligt horn for at gøre A opmærksom på, at man var bag ham. A kørte vanvittigt og påkørte patruljen 2-3 gange. Politipersonalet, der frygtede for As forældres liv, forsøgte at standse ham, hvilket ikke lykkedes. Da patruljevognen holdt bag A's bil på forældrenes gårdsplads, steg politiassistenterne ud af bilen, og politiassistent P trak pistolen, fordi man havde fået oplysninger om, at A havde en kniv. Da A så, at P havde sin pistol fremme, gik han helt amok. A råbte "skyd mig", hoppede hen over patruljevognens front og løb frem mod P, der stod 4-5 meter væk. P affyrede to varselsskud efter at have råbt til A om at standse, men da A fortsatte frem mod ham, slog P refleksmæssigt ud med pistolkolben og ramte A i panden, hvorved endnu et skud afgik op i luften. Herefter blev A anholdt og indlagt på psykiatrisk afdeling uden yderligere problemer.

Statsadvokaten fandt, at henset til A's kørsel og sindstilstand var betingelserne for udrykningskørslen opfyldt. Da det ikke kunne fastlægges, hvordan påkørslerne nøjagtigt fandt sted, indstillede statsadvokaten efterforskningen.

Statsadvokaten fandt ikke anledning til af egen drift at undersøge spørgsmålet om P's affyring af varselsskud og det skud, der gik af ved et uheld, jf. retsplejelovens § 1020 a, stk. 1, da der ikke var formodning for, at P havde gjort sig

Eksempel 7

skyldig i strafbart forhold. Der var heller ikke grundlag for at indlede efterforskning i medfør af reglen i retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

4.7 § 1020 a, stk. 2 - undersøgelser

Efter bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, iværksætter statsadvokaten efterforskning, når en person er afgået ved døden eller er kommet alvorlig til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. I disse tilfælde skal der indledes efterforskning, uanset om der i det konkrete tilfælde er formodning om strafbart forhold.

Statsadvokaterne har i beretningsåret 2004 foretaget seks undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2. Heraf drejede to undersøgelser sig om skud-episoder. Der er ikke i beretningsåret foretaget undersøgelse i anledning af dødsfald.

Der kan for så vidt angår politiets anvendelse af skydevåben henvises til de statistiske oplysninger herom, som Rigspolicefen har offentliggjort på www.politi.dk. Oversigterne dækker perioden 1999 til 2004.

4.7.1 Sager fra 2004

Sag nr. 1

Alvorlig personskade forårsaget ved hundebid

SA3-2004-322-0007

Den 10. januar 2004 underrettede politimesteren telefonisk statsadvokaten om, at en anholdt om aftenen dagen før i forbindelse med anholdelsen var blevet bidt i næsen af en politihund. Der var tale om en alvorlig skade, idet næsens spids var væk, ligesom næsens skillevæg og begge næsefløje manglede.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen og indledte en undersøgelse af episoden efter reglerne i retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen, da der var tale om et hændeligt uheld.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sag nr. 2

Klage over benbrud i forbindelse med anholdelse

SA1-2004-322-0006

En person K blev den 24. februar 2004 sigtet for hærværk. I forbindelse med en foreløbig afhøring af K eskalerede situationen, og K blev anholdt under en del tumult og efterfølgende anbragt i en transportvogn og transporteret til statio-

nen. K blev herefter løsladt til gaden. Næste morgen opsøgte K skadestue på grund af smerter i det ene ben. K blev ikke røntgenfotograferet, og lægen opfordrede K til at tage noget smertestillende medicin. K fik efter det oplyste tiltagende smerter i benet og tog dagen efter på ny på skadestuen. En røntgenundersøgelse viste tre brud på venstre ben. K indgav klage blev ved skrivelse af den 10. juli 2004, idet han var af den opfattelse, at bruddene var opstået i forbindelse med anholdelsen.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen og indledte en undersøgelse af episoden efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2. Sagen verserer fortsat.

Politidirektøren opgav påtale mod klager for hærværk i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2.

Skud i forbindelse med standsning af brugsstjålet køretøj

S1-2004-322-0005

I forbindelse med eftersættelse af en brugsstjålet personbil med A som fører og B som passager, affyrede en polititjenestemand P1 et skud med sin tjenestepistol og ramte begge. Forud for skudepisoden var der foregået en biljagt med deltagelse af adskillige politibil. Under biljagten, der foregik med hastigheder med ofte over 100 km/t, kørte det brugsstjålne køretøj ned ad en større vej, der endte blindt. For enden af den blinde vej vendte køretøjet rundt, og begyndte nu at køre tilbage ad den blinde vej. Under denne kørsel passerede det brugsstjålne køretøj tre politiafspærringer, og politipersonale måtte springe til side for at undgå påkørsel. Den fjerde afspærring var foretaget af P og politibetjent P2. De havde placeret deres patruljevogn midt på vejen, mens de selv befandt sig på henholdsvis højre og venstre side af vognen. Det brugsstjålne køretøj kørte frem mod politibetjent P2 og påkørte denne, der blev slynget op i luften ved påkørslen. I samme forbindelse påkørte det brugsstjålne køretøj patruljebilen, og hastigheden på køretøjet blev væsentligt nedsat. P1 løb op på siden af det brugsstjålne køretøj og afgav herefter et skud på få meters afstand. B blev ramt i højre hånd. Projektilet fortsatte og ramte A i højre flanke. Såvel A som B blev samme dag opereret og i øvrigt udskrevet fra hospitalet få dage senere.

Statsadvokaten blev umiddelbart efter episoden underrettet og iværksatte efterforskning, og statsadvokaten sigtede den 31. august 2004 P1 for overtrædelse af straffelovens § 252 og drabsforsøg efter straffelovens § 237, jf. § 21. Statsadvokaten rejste den 6. maj 2005 tiltale principalt for forsøg på manddrab og subsidiært legemsangreb af særlig farlig karakter efter straffelovens § 245, stk. 1. P1 blev endvidere tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1.

Sagen er berammet til domsforhandling i efteråret 2005.

Sag nr. 3

Afgivelse af skud under eftersættelse af formodede gerningsmænd til et bankrøveri

SA6-2004-322-0001

En landpolitiasistent P eftersatte den 6. september 2004 en bil ført af de formodede gerningsmænd til et bankrøveri. Da bilen standsede for rødt lys i et vejkryds, steg P ud af sin bil for at pågribe de pågældende personer. Han råbte 2-3 gange til personerne i bilen, at de skulle tage hænderne op over hovedet, hvilket de efterkom. Da passageren A i bilen pludselig tog hænderne ned og så ud til at gribe efter et våben, afgav P et skud mod bilen. Da bilen samtidig satte sig i bevægelse, afgav P endnu et skud. A blev ramt i lægmusklen af det ene skud, mens det andet skud ikke ramte nogen personer.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen af politimesteren og indledte en undersøgelse i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere P's anvendelse af skydevåben i forbindelse med forsøget på at pågribe gerningsmændene. Statsadvokaten lagde ved afgørelsen vægt på, at P havde fået oplyst, at personerne i bilen havde begået et væbnet bankrøveri, at der få dage forinden var blevet begået et røveri under anvendelse af et maskinpistollignende våben i et pengeinstitut ikke langt fra det aktuelle gerningssted, at P havde føje til at antage, at der var tale om professionelle gerningsmænd, at eftersættelsen var sket med meget høj hastighed, at P ikke havde mødt andet politi på de poster, der kunne forventes besat i forbindelse med etableringen af en post-spærreplan i området, og at han ikke havde modtaget melding om, at der var anden politimæssig assistance på vej.

Statsadvokaten fandt endvidere, at betingelserne for at anvende skydevåben i politilovens § 17, stk. 1, nr. 1, var opfyldt, og at skudafgivelsen var straffri efter straffelovens § 13, stk. 1, da A umiddelbart før skudafgivelsen havde taget hænderne ned mod bunden af bilen, således at P havde haft føje til at tro, at A rakte efter et våben. Statsadvokatens undersøgelse omfattede også politiets dispositioner i forbindelse med etableringen af en post-spærreplan i forbindelse med eftersøgningen af flugtbilen. Undersøgelsen gav ikke anledning til kritik af politiets dispositioner.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Selvpåførte skader på asylansøger for at undgå udsendelse

Sag nr. 5

SA1-2004-322-0007

En asylansøger A, der skulle tvangsudsendes, skar sig under et toiletbesøg i Københavns Lufthavn i maven og på begge håndled med et barberblad for at undgå udsendelse eller i protest over denne.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen af politimesteren og indledte en undersøgelse i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Sagen efterforskes af statsadvokaten med henblik på at undersøge, om politiet har begået fejl i forbindelse med, at A kunne være i besiddelse af barberbladet.

Undersøgelsen er endnu ikke afsluttet.

Alvorlig personskade i forbindelse med påkørsel under udrykningskørsel

Sag nr. 6

SA2-2004-322-0007

Politiet blev den 6. november 2004 tilkaldt i anledning af uroligheder ved et diskotek, hvor dørmændene havde problemer med flere gæster. En civil patruljevogn kørte til stedet under udrykning, men uden anvendelse af udryknings-signaler, med en hastighed der var højere end den tilladte på 50 km/t. Kort før patruljevognen nåede frem til diskoteket, trådte en person ud på kørebanen foran patruljevognen. Personen blev påkørt og pådrog sig alvorlige skader.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen af politimesteren og indledte en undersøgelse i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Undersøgelsen er endnu ikke afsluttet.

Afsnit 5

Supplerende oplysninger vedrørende sager omtalt i tidligere beretninger

5.1 Beretningen for 2001

5.1.1 Behandlingen af klagesager hos Rigsadvokaten

5.1.2 Adfærdssager

5.1.3 Straffesager

5.1.4 Undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2

Politiets skud mod biler, hvori to personer blev ramt og afgik ved døden (Tilst-sagen)

(SA5-2001-321-0282 og K 847/2002, nu RA-2003-321-0058, side 157, sag nr. 16)

I denne sag traf statsadvokaten og Rigsadvokaten afgørelse i 2002. Disse afgørelser er omtalt i Rigsadvokatens beretning 2001 på side 157 ff.

Statsadvokaten blev efterfølgende opmærksom på, at der kunne være uklarheder i en erklæring fra Rigspolitechefens Våbensektion vedrørende to af de skud, som blev afgivet af politiassistenterne A og B. Uklarheden vedrørte spørgsmålet om, hvem af de to politiassistenter der havde afgivet skud mod henholdsvis højre fordæk på Mercedesen og et skud, som ikke havde ramt personer, gennem forruden på den grønne Jeep. Statsadvokaten forelagde spørgsmålet for våbensektionen, hvis svar gav grundlag for at antage, at en del af det hændelsesforløb, som statsadvokaten havde lagt til grund, ikke var overensstemmende med våbensektionens erklæring.

Statsadvokaten besluttede herefter at genoptage efterforskningen i sagen.

På baggrund af den fornyede efterforskning fandt statsadvokaten, at skudet mod højre fordæk på Mercedesen var afgivet af politiassistent A og ikke som tidligere antaget af politiassistent B. Statsadvokaten fandt, at politiassistent A's skud mod Mercedesens højre fordæk var afgivet for at forhindre bilen

i at køre fra stedet, og at skuddet var afgivet i overensstemmelse med Rigspolitichefens kundgørelse om politiets brug af skydevåben.

For så vidt angår skuddet gennem forruden på den grønne Jeep fandt statsadvokaten på baggrund af den fornyede efterforskning, at skuddet var afgivet af politiassistent B og ikke som tidligere antaget af politiassistent A. Hverken vidneforklaringer eller tekniske undersøgelser har kunnet bidrage til nærmere at fastlægge omstændighederne ved skuddet, herunder om der har været tale om et vådeskud eller lignende.

Statsadvokaten indstillede herefter efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2. Statsadvokaten beklagede, at han ikke tidligere havde været opmærksom på uklarhederne i de våbentekniske erklæringer, som havde givet anledning til at genoptage sagen.

Politiklagenævnet var enig med statsadvokaten i, at skuddet mod Mercedesens højre fordæk var afgivet i overensstemmelse med Rigspolitichefens kundgørelse om politiets brug af skydevåben. Et flertal af politiklagenævnets medlemmer lagde til grund, at de nærmere omstændigheder omkring afgivelsen af skuddet, som gik gennem forruden på den grønne Jeep, ikke kan klarlægges. Mindretallet fandt, at der på grund af den uklarhed, der var opstået i forbindelse med de seneste tekniske konklusioner, burde rejses tiltale mod politiassistent B, for at få foretaget en domstolsmæssig afgrænsning af straffelovens bestemmelser om nødværge.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Senere har en af sagens parter anmodet Rigsadvokaten om at genoptage sagen, da den pågældende mente, at der var blevet skudt efter ham, da han flygtede fra stedet. Rigsadvokaten afviste anmodningen, da der ikke var grundlag for at antage, at der i forbindelse med episoden var skudt mod personer, som flygtede fra stedet.

5.2 Beretningen for 2002

5.2.1 Behandlingen af klagesager hos Rigsadvokaten

5.2.2 Adfærdssager

5.2.3 Straffesager

5.2.4 Undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2

Dødsfald i forbindelse med transport af anholdt til detentionen (Løgstør-sagen)

SA4-2002-321-0132, RA-2003-322-0007 og SA4-2004-321-0099, beretningen 2002, side 232, sag nr. 4 og beretningen 2003, side 198

I februar 2004 genoptog statsadvokaten efterforskningen i sagen. Der blev herunder foretaget nye afhøringer, ligesom sagen har været forelagt for Retslægerådet med henblik på spørgsmål om såvel dødsårsag som anvendelse af førstehjælp.

Om dødsårsagen udtalte Retslægerådet, at det ikke var muligt at fastslå den endelige dødsårsag. Rådet anførte, at der imidlertid var holdepunkter for at antage, at Ms uventede hjertestop skyldtes en kombination af voldsom fysisk aktivitet sammen med indtagelse af alkohol og cannabis og iltmangel forårsaget af en hæmmet vejtrækning på grund af lejring på maven med armene fikseret på ryggen. Retslægerådet fandt ikke holdepunkter for, at M døde af kvælning. Om førstehjælp udtalte rådet, at det ikke var almindeligt, at lægfolk forveksle deres eget pulsslæg i fingrene med den undersøgtes eventuelle manglende puls. Retslægerådet udtalte endvidere, at det kan være vanskeligt for ikke fagfolk at afgøre, om brystkassen på en kraftig person, som ligger på maven, bevæger sig. Retslægerådet fandt det ikke muligt at fastlægge det nøjagtige tidspunkt for dødens indtræden.

Statsadvokaten besluttede i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, på ny at indstille efterforskningen. Statsadvokaten anførte, at det fortsat var hendes opfattelse, at der ikke var forøvet vold eller unødigt magtanvendelse i forbindelse med anholdelsen og indtransporten af M. Statsadvokaten anførte endvidere, at det var statsadvokatens opfattelse, at politiassistenterne anvendte relevant førstehjælp henset til, at de mente at konstatere puls og vejtrækning, og at det ikke kunne kritiseres, at de ikke ydede yderligere førstehjælp. Da lejring på maven efter såvel statsobducentens som Retslægerådets opfattelse har været en medvirkende årsag til hjertestoppet, fremsendte statsadvokaten redegørelsen

om sagen til Rigspolitechefen, med henblik på en vurdering af om der var anledning til ændringer i politiets teknikker eller uddannelse.

Sagen blev påklaget til Rigsadvokaten.

Dødsfald i forbindelse med detentionsanbringelse

SA2-2002-322-0003, beretningen side 236, sag nr. 9 og RA-2003-322-0006

Statsadvokaten besluttede i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, at indstille efterforskningen af, hvorvidt der var grundlag for at gøre et strafferetligt ansvar gældende. Statsadvokaten fandt ikke, at der forelå rimelig formodning om, at der var begået et strafbart forhold, der forfølges af det offentlige.

Statsadvokaten fandt herunder på baggrund af de foretagne undersøgelser og det lægeligt oplyste vedrørende dødsårsag og mulig døds måde ikke at kunne udelukke, at de dødelige kranie-hjerne-læsioner blev påført under opholdet i detentionen, men bemærkede i øvrigt, at det ikke var muligt at fastslå et egentligt skadestidspunkt. Statsadvokaten fandt desuden ikke noget grundlag for at antage, at skaderne blev påført den berusede M som følge af en eller flere polititjenestemænds forsætlige eller uagtsomme handlinger. Endelig anførte statsadvokaten for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt der i forbindelse med undersøgelsen på sygehuset før M blev indsat i detentionen, var begået strafbare forhold, at dette ville blive behandlet af politimesteren.

Statsadvokaten fandt ikke, at politiassistenten P, der som vagthavende var detentionsansvarlig fra kl. 15.00 til 23.00, havde fulgt retningslinierne i Rigspolitekets Kundgørelse II, nr. 55 om detentionsanbringelse af berusede personer, § 14, stk. 3, om indførsel i detentionsrapporten, med den risiko at polititjenestemanden ikke efterfølgende kunne dokumentere, at lægeundersøgelsen var sket efter reglerne.

Statsadvokaten *anførte endvidere* i sin afgørelse, at han fandt det hensigtsmæssigt, at P i forbindelse med, at han fornemmede, at M muligvis faldt eller væltede i detentionen, sendte personale til detentionen med henblik på at besigtige M og vurdere et muligt behov for en fornyet lægeundersøgelse. Statsadvokaten fandt dog ikke grundlag for at kritisere det skøn P foretog ved at undlade en fornyet lægeundersøgelse af M i forbindelse med dette mulige fald.

Statsadvokaten lagde desuden til grund, at der ikke skete den fornødne visitation, men at dette dog ikke i den konkrete sag havde indflydelse på dødsfaldet.

Statsadvokaten bemærkede *endvidere*, at det ikke fritager P for ansvaret for at procedurerne ikke blev fulgt, at han lod en assisterende vagthavende polititjenestemand foretage indbringelsen af M.

For så vidt angår afgørelsen overfor den vagthavende og dermed detentionsansvarlige vicepolitikommisær V i perioden fra kl. 23.00 til kl. 7.00, meddelte statsadvokaten i sin afgørelse overfor denne, at han ligeledes fandt det bebrejdselsværdigt, at V ikke handlede efter retningslinierne i kundgørelsen, ved ikke at foretage eller foranledige foretagelse af en egentlig visitation af M, da han blev klar over, at en sådan ikke havde fundet sted.

Statsadvokaten *anførte endvidere* overfor V, jf. kundgørelsens § 18, stk. 3, at tilsyn via lytte- og overvågningsudstyr skal ske mindst én gang hver halve time. Statsadvokaten *anførte*, at det af detentionsrapporten fremgik, at tilsynene kl. 01.05, 02.10, 02.45, 03.20 og kl. 06.00 skete 5-10 minutter for sent, hvorved kundgørelsens bestemmelse herom ikke var opfyldt. Statsadvokaten bemærkede imidlertid, at disse forhold ikke skønnedes at have haft indflydelse på dødsfaldet. Statsadvokaten bemærkede navnlig hertil, at de sidste tre tilsyn fandt sted med henholdsvis 20 og 25 minutters mellemrum. Statsadvokaten fandt således, at V handlede uhensigtsmæssigt på de anførte områder.

Statsadvokaten henstillede *endvidere* overfor politimesteren, at reglerne om politiets behandling af detentionsanbragte blev indskærpet.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen, idet nævnet *anførte*, at de to polititjenestemænd i relation til håndteringen af Ms detentionsophold havde handlet uhensigtsmæssigt.

Afgørelsen blev påklaget til Rigsadvokaten, der anmodede statsadvokaten om at genoptage behandlingen af sagen.

Statsadvokaten henholdt sig efterfølgende til afgørelsen om at indstille efterforskningen i sagen, men fandt, at den supplerende vagthavende S's dispositioner i forbindelse med indbringelsen og den manglende visitation var kritisable, idet S i sin egenskab af supplerende vagthavende netop var gået ned for at tage mod den indbragte.

Rigsadvokaten fandt på baggrund af sagens omstændigheder ikke grundlag for at udtale kritik af de knap 11 måneder, der var medgået til statsadvokatens behandling af sagen.

Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at ændre statsadvokatens afgørelse om at standse undersøgelsen i sagen og var således enig i, at der ikke forelå en rimelig formodning om, at de involverede polititjenestemænd havde begået strafbart forhold, som forfølges af det offentlige.

Rigsadvokaten var desuden enig med statsadvokaten i, at det ikke var selvstændigt kritisabelt, at der ikke blev indført noget i detentionsrapporten om visitation, besigtigelse af den indbragte eller visse øvrige forhold, idet de pågældende foranstaltninger ikke blev foretaget og dette i sig selv blev kritiseret,

men Rigsadvokaten tilsluttede sig statsadvokatens henstilling overfor politimesteren om, at reglerne om politiets behandling af detentionsanbragte skulle indskærpes.

Rigsadvokaten fandt, at S burde have orienteret P nærmere om omstændighederne i forbindelse med indbringelsen, herunder den manglende visitation, men fandt ikke fuldt tilstrækkelig anledning til at udtale kritik heraf, da det var P, der havde ansvaret for Ms detentionsanbringelse.

Samlet fandt Rigsadvokaten, at de vagthavende polititjenestemænd Ps og Vs undladelse af at følge reglerne på de nævnte områder, gav anledning til kritik, selvom de nævnte forhold i den konkrete sag ikke kunne antages at have haft indflydelse på dødsfaldet.

Der blev ikke indledt disciplinær forfølgning i anledning af sagen.

5.3 Beretningen for 2003

5.3.1 Behandlingen af klagesager hos Rigsadvokaten

5.3.2 Adfærdssager

5.3.3 Straffesager

SA4-2003-321-0034 og RA-2003-321-144 beretningen side 172, eksempel 4

Der blev indledt disciplinærsag mod P. Politimesteren afgjorde sagen ved at meddele P en skriftlig irettesættelse, jf. tjenestemandslovens § 24, jf. § 10.

5.3.4 Undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2

Vådeskud under skydeøvelse

SA1-2003-322-0004, tidl. SA1-2003-321-025, beretningen side 194, sag nr. 6

Statsadvokaten lagde til grund, at P havde ladet våbnet, taget ladegreb og påvirket aftrækkeren. Statsadvokaten indstillede dog efterforskningen, idet der ikke var grundlag for at rejse tiltale for overtrædelse af straffelovens § 157 vedrørende skødesløshed i tjenesten eller straffelovens § 252 vedrørende fareforvoldelse.

Statsadvokaten fandt dog P's håndtering af våbnet meget kritisabel.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Politimesteren meddelte P en irettesættelse.

Biltyv dræbt ved skud (Røde Mellemvej-sagen)

SA1-2003-322-0003, tidl. SA1-2003-321-0174 og RA-2003-322-0008 beretningen 2003, side 190, beretningen 2004, side 15ff.

Rigsadvokaten var enig med statsadvokaten i, at den i retsplejelovens § 724, stk. 2, omhandlede omgørelsesfrist på 2 måneder var udløbet. Rigsadvokaten anførte, at dette indebar, at det ikke længere var muligt at omgøre statsadvokatens afgørelse om at standse undersøgelsen i sagen. Rigsadvokaten tog derfor ikke stilling til, om han ville have anlagt en anden vurdering af skyldsspørgsmålet i sagen end statsadvokaten.

Rigsadvokaten anførte endvidere, at han over for statsadvokaten udtalte, at det var uhensigtsmæssigt, at man ikke allerede i forbindelse med afgørelsen og påklagen havde gjort sig klart, om den i retsplejeloven omhandlede omgørelsesfrist fandt anvendelse i sagen.

Rigsadvokaten var i øvrigt enig med statsadvokaten i, at det i tilsvarende sager nøje bør overvejes, med hvilke rettigheder en afhøring af den involverede politimand bør gennemføres. Det var således beklageligt, at mulighederne for eventuelt at omgøre statsadvokatens påtaleopgivelse på denne baggrund var forpasset.

For så vidt angår advokatens anmodning om beskikkelse anførte Rigsadvokaten, at han var enig med statsadvokaten i, at der som anført i præmisserne i UfR 2000.390H ikke var hjemmel til beskikkelse, så længe der ikke var rejst sigtelse i sagen.

Rigsadvokaten meddelte, at han i anledning af advokatens anmodning orienterede Justitsministeriet om problemstillingen og anbefalede, at Justitsministeriet overvejer at tage skridt til en ændring af reglerne, således at der i sager som den foreliggende skabes hjemmel til, at der kan beskikkes bistandsadvokat for de efterladte efter en person, der er afgået ved døden som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende er i politiets varetægt.

Da Rigsadvokaten var afskåret fra at ændre afgørelsen af sagen, fandt han ikke anledning til at indgå i en nærmere vurdering af beviserne i sagen og tog derfor heller ikke stilling til de af advokatens klagepunkter, der vedrørte bevisbedømmelsen i sagen. Rigsadvokaten anførte, at han opfattede advokatens øvrige klagepunkter som en klage over statsadvokatens behandling af sagen.

For så vidt angik advokatens bemærkninger vedrørende det generelle indtryk af vidneafhøringerne fandt Rigsadvokaten, at Danmarks Radio burde have være anmodet om udlevering af båndene med optagelser af de pågældende vidners udtalelser i TV eller radio, og at statsadvokaten burde have foretaget genafhøring af de pågældende vidner. Der burde desuden – udover de anførte

interviews – have været indhentet eventuelle yderligere tv-indslag og radioudsendelser om sagen fra Danmarks Radio i forbindelse med den omtale af sagen, der fandt sted primo februar 2004 i både tv og radio, hvorefter der ville kunne være foretaget en vurdering af, om materialet gav anledning til yderligere afhøringer.

Rigsadvokaten anførte over for statsadvokaten, at det følger af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, at statsadvokaten i alle tilfælde, når en person er afdøet ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende er i politiets varetægt, indleder efterforskning i strafferetsplejens former. Det vil sige uanset, om der i det konkrete tilfælde er formodning om et strafbart forhold.

Rigsadvokaten understregede, at efterforskningen i de sager, der er omfattet af denne bestemmelse efter forarbejderne til loven har et noget bredere sigte, end det normalt er tilfældet efter retsplejelovens § 743. Begivenhedsforløbet bør søges klarlagt således, at der tilvejebringes det fornødne grundlag for at vurdere ikke blot, om et strafferetligt eller disciplinært ansvar kan komme på tale, men også om man gennem ændrede procedurer eller regler mv. bedre kan forebygge lignende hændelser. Dette indebærer blandt andet, at statsadvokaten i forbindelse med undersøgelsen også skal foretage en vurdering af politiets dispositioner, ligesom resultatet af disse undersøgelser skal forelægges for politiklagenævnet.

Rigsadvokaten tilføjede, at det var hans opfattelse, at statsadvokatens undersøgelse i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, også burde have omfattet politiets dispositioner i forbindelse med identifikationen af vidnerne til hændelsen.

Sagen gav efter Rigsadvokatens opfattelse endvidere anledning til overvejelse om, hvad politifaglig teori og praksis tilsiger for, hvordan politiet generelt kan og bør stoppe et køretøj. I den forbindelse bør det overvejes, om det vil være hensigtsmæssigt at udarbejde retningslinier eller undervisningsmateriale herom.

Endelig fandt Rigsadvokaten det relevant, om der findes særlige retningslinier, forholdsordrer, undervisningsmateriale eller anvisninger for politiets håndtering af biltyve, der observeres kørende i et stjålet køretøj, herunder når dette sker i tæt bebyggede områder. Statsadvokaten har ikke omtalt denne problemstilling i redegørelsen og har alene vurderet eftersættelsen på baggrund af bekendtgørelsen om udrykningskørsel samt Rigspolitichefens Kundgørelse II af 11. juni 1996 om politiets udrykningskørsel.

Rigsadvokaten rettede derfor henvendelse til Rigspolitichefen og anbefa-

lede, at det overvejes, om det på de nævnte områder i det omfang, der ikke i forvejen findes retningslinier, undervisningsmateriale eller lignende herom, er grundlag for at udarbejde dette.

For så vidt angår advokatens bemærkninger om, at den danske undersøgelsesmodel er i strid med EMRK, artikel 2, om retten til liv, var Rigsadvokaten enig med statsadvokaten i, at statsadvokaterne må betragtes som praktisk, institutionelt, strukturelt og hierarkisk uafhængige af politiet, og at den i denne sag foretagne undersøgelse således ikke er i strid med EMRK, artikel 2.

Rigsadvokaten henviste herunder til Justitsministeriets overvejelser og forslag i Forslag nr. 242 af 27. april 1995 til Lov om ændring af retsplejeloven (Behandlingen af klager over politipersonalet m.v.). Det fremgår heraf blandt andet:

”Statsadvokatmodellen opfylder hovedformålet med indførelsen af en ny ordning, nemlig at politiet ikke skal stå for undersøgelsen/efterforskningen i sager mod politipersonale, og at politiet heller ikke skal træffe afgørelse i sagerne. En henlæggelse af disse opgaver til statsadvokaterne ligger desuden i naturlig forlængelse af de ændringer i anklagemyndighedens struktur, der blev gennemført ved lov nr. 385 af 20. maj 1992, og som blandt andet indebar en yderligere funktional adskillelse af statsadvokaturerne og politiet.”

Efter retsplejelovens § 1020 b, stk. 2, foretager politiet de uopsættelige efterforskningskridt, der er nødvendige for at undgå bevistab. Da politiet ikke havde sikret sig identiteten på en række af det betydelige antal vidner, der var tilstede i forbindelse med episoden, tog statsadvokaten dette spørgsmål op til drøftelse med Politidirektøren, der har taget skridt til at sikre, at der i fremtidige situationer af lignende karakter foretages de relevante uopsættelige efterforskningskridt. Statsadvokaten har orienteret Rigsadvokaten herom og meddelte, at han herefter ikke fandt grundlag for at foretage yderligere vedrørende dette spørgsmål.

Rigsadvokaten var enig i, at politiet burde have foretaget de omhandlede uopsættelige efterforskningskridt. Da der var taget skridt til at imødegå lignende problemer i fremtiden fandt Rigsadvokaten – ligesom statsadvokaten – ikke grundlag for at foretage sig videre vedrørende dette spørgsmål.

Folketingets Ombudsmand anmodede om en udtalelse særligt vedrørende spørgsmålet om omgørelsesfristen.

Politiets eftersættelse af bil med alvorlig personskade til følge

SA3-2003-322-0004

Statsadvokaten besluttede i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, at indstille efterforskningen i sagen under henvisning til, at der ikke var rimelig formod-

ning om, at de polititjenestemænd, der deltog i eftersættelsen, havde begået strafbart forhold, som forfølges af det offentlige.

Ved afgørelsen lagde statsadvokaten vægt på, at M ved endelig dom blev fundet skyldig i overtrædelse af færdselsloven, ved i forbindelse med kørslen at have ført personbilen under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdsels-sikkerheden og ved at have ført bilen på særlig hensynsløs måde.

Statsadvokaten bemærkede i den forbindelse, at det efter hendes opfattelse havde været påtrængende nødvendigt at eftersætte M og forsøge at bringe ham til standsning, dels for at forhindre, at han ved sin kørsel skulle forårsage uheld med alvorlig skade for ham selv eller andre personer, og dels fordi han undlod at efterkomme politiets tegn om at standse og var mistænkt for strafbart forhold.

Statsadvokaten lagde herved til grund, at politiassistenterne under eftersættelsen overtrådte færdselslovens hastighedsbegrænsninger, fulgte efter M, da denne kørte over for rødt lys, og forsøgte at bringe M til standsning ved påkørsel.

Statsadvokaten fandt dog samtidig, at politiassistenterne under eftersættelsen udviste forsigtighed, optrådte hensynsfuldt og udviste agtpågivenhed overfor andre trafikanter, ligesom der ikke var oplysninger, der tydede på, at politiassistenterne havde presset M til uforsvarlig kørsel.

På den baggrund var det statsadvokatens opfattelse, at politiassistenterne under eftersættelsen havde overholdt bekendtgørelse om udrykningskørsel § 1, § 6 og § 7.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Politiklagenævnens delberetninger

Landsformandens beretning for 2004

Ved deres tiltræden i januar 2002 vedtog formændene for politiklagenævnene for de seks regionale statsadvokater, at hvervet som landsformand varetages efter tur for ét år ad gangen, og jeg har haft dette hverv i beretningsåret.

Denne beretning afgives i henhold til § 14 i bekendtgørelse om forretningsorden for politiklagenævn.

Den 1. januar 2004 blev 10 af de 12 læge medlemmer af politiklagenævnene for de regionale statsadvokater udskiftet med nye medlemmer. Udpegningen af disse skete så sent, at flere af de nye medlemmer ikke havde mulighed for at deltage i årsmødet i januar, hvilket gav anledning til kritik på dette møde, fordi de fraværende herved blev forholdt den information om politiklagenævnensordningens indhold og virke, som var en del af formålet med mødets afholdelse.

Der er blandt nævnsformændene enighed om, at udskiftningen af de læge medlemmer ikke har givet anledning til væsentlige problemer i de enkelte nævns sagsbehandling, og at de nye medlemmer viser stor interesse for nævnsarbejdet.

Ét af de læge medlemmer, hvis funktionsperiode ophørte den 01.01.04, har i beretningsåret i pressen tilsluttet sig den offentlige kritik af politiklagenævnensordningen, som tid efter anden er fremført i pressen. Da et forhenværende nævnsmedlems udtalelser må antages at påvirke den offentlige mening om ordningen med større vægt end andre mere tilfældige udtalelser, har jeg som landsformand haft under overvejelse i pressen at imødegå den del af den fremsatte kritik, som i mine øjne har været usaglig og aldeles ubegrundet. Jeg har alene afstået herfra i erkendelse af, at der tilkommer forhenværende nævnsmedlemmer samme ytringsfrihed, som tilkommer andre.

I den begrænsede udstrækning, jeg har haft henvendelse fra pressen vedrørende den gældende ordning, har jeg givet udtryk for, at det er min vurdering, at ordningen fungerer tilfredsstillende, og at den rummer de retssikkerhedsgarantier, som både klagerne og de indklagede polititjenestemænd har krav på.

I den udstrækning, jeg er bedt om udtalelser vedrørende konkrete sager, der

har givet anledning til omtale i pressen, har jeg henvist til de respektive politiklagenævn, der har behandlet de pågældende sager.

Politiklagenævnenes årsmøde blev afholdt på Politiskolen i Brøndby den 16.01.04 med deltagelse af medlemmer fra samtlige nævn. Skolens leder, politimester Karsten Petersen, omtalte i sin velkomst, at Rigsadvokatens årsberetning hvert år bliver læst med interesse på Politiskolen, og at den i beretningen indeholdte omtale af konkrete klagesager indgår i den daglige undervisning på Politiskolen.

Rigsadvokaten deltog i mødet og påpegede blandt andet i sit indlæg, at politiklagenævnenes indflydelse på afgørelsen af konkrete sager er begrænset på grund af kompetencefordelingen mellem statsadvokaterne og politiklagenævnene, men gav udtryk for, at samspillet mellem politiklagenævnene og statsadvokaterne er af væsentlig betydning, og han fremhævede blandt andet den som eksempel nr. 7 i RÅ 2002, side 234, omtalte sag som et eksempel på, at statsadvokaten har ændret sin holdning til at rejse straffesag mod en polititjenerstemand efter indstilling fra politiklagenævnet.

Rigsadvokaten påpegede, at en del klagesager formentlig ville kunne afsluttes hurtigere, end tilfældet er, hvis der fra politiets og dets organisationers side blev udvist en større vilje til samarbejde om statsadvokatens efterforskning, end tilfældet er i nogle sager. Rigsadvokaten vil ikke nu udelukke muligheden for fejlagtige afgørelser i politiets disfavør på grund af manglende samarbejde.

Det blev fremhævet, at ordningen med indførelse af notitssagsbehandling har haft en positiv effekt. Antallet af notitssager har været markant stigende siden ordningens indførelse.

På mødet gennemgik statsadvokat Lars Stevnsborg med overheads den statistiske udvikling i klagesagernes antal, deres fordeling mellem adfærdsklager og anmeldelse om strafbart forhold samt sagernes geografiske fordeling.

Statsadvokaten orienterede endvidere om den statistiske udvikling i de klagesager, der er indbragt for Rigsadvokaten.

Nævnsmedlemmerne fik orientering om Politiskolens 3-årige grunduddannelse og vilkårene for optagelse på Politiskolen.

På mødet informerede rigspolitichef T. Hesselbjerg om politiets intensiverede indsats mod rocker-kriminalitet. Rigspolitichefen fremhævede, at bekæmpelsen af rocker-kriminalitet bør løses inden for rammerne af den bestående lovgivning, og at der efter Rigspolitichefens opfattelse ikke er behov for nogen særlovgivning på området.

Formandsmødet har været afholdt i København den 21.05.04. På dette møde aflagde formændene for politiklagenævnene i København og Viborg referat

fra et møde, de havde deltaget i, i Retspolitisk Forening i København i marts. Temaet for dette møde var en kritik af den gældende politiklagenævnsordning med udgangspunkt i konkrete sager, som de to formænd havde deltaget i behandlingen af. Det blev oplyst, at kritikken formentlig i højere grad beror på manglende kendskab til den gældende ordning end på saglig kritik af ordningens indhold.

På mødet blev nævnens forhold til pressen drøftet. Der var enighed om, at nævne helt generelt bør afholde sig fra udtalelser til pressen om verserende konkrete sager, men at det er ønskeligt gennem udtalelser til pressen at medvirke til udbredelse af kendskab til politiklagenævnsordningen.

Det blev oplyst, at repræsentanter for to politiklagenævn har deltaget i møder med de enkelte politikredse i deres respektive områder. Formændene for disse nævn orienterede om deres erfaringer i så henseende, og det blev oplyst, at det er formændenes opfattelse, at sådanne møder utvivlsomt er gavnlige og medvirker til at styrke tilliden til den gældende ordning.

Samtlige nævnsformænd var positive over for spørgsmålet om at deltage i møder med de enkelte politikredse i deres respektive områder.

Politiklagenævnens fællesmøde blev afholdt i Odense den 3. og 4. september. To medlemmer havde meldt afbud til mødet på grund af sygdom.

Mødet blev indledt på Politigården i Odense, hvor politimester Lars Rand Jensen i samarbejde med en kreds af sine ledende medarbejdere havde lagt et yderst interessant og informativt program om den aktuelle politimæssige situation i landets tredjestørste politikreds.

Der var indlæg om anklagemyndighedens organisation og arbejde med information om de stigende vanskeligheder, der i Odense har været forbundet med afvikling af straffesager på grund af de tiltaltes, vidners og tilhøreres mangel på respekt for domstolens arbejde, med den virkning, at mange straffesager nu gennemføres under politiovervågning.

Der var orientering om de politimæssige problemer, det har skabt, at 11% af befolkningen i kredsen er af anden etnisk oprindelse end dansk, og at 25% af alle arresterede tilhører denne befolkningsgruppe.

Mødedeltagerne modtog information om politiets erfaringer med etablering af en nærpolitistation i Vollsmose, hvortil der fast er knyttet 16 mand. Oprettelsen af denne nærpolitistation har ydet et væsentligt og tiltrængt bidrag til opretholdelsen af ro og orden i bydelen.

Endvidere blev mødedeltagerne informeret om politiets bestræbelser på at få klagesager over politipersonel afsluttet som notissager, og om de disciplinære sanktionsmuligheder i de klagesager, som ytrer kritik af politiets adfærd.

Mødedeltagerne fik demonstreret alarmcentralen på Politigården og oplevede, hvordan den fungerer i praksis. Detentionen blev forevist, og der var demonstration af politiets højt klassificerede tjenestehunde – herunder en narko-hund.

Under det fortsatte møde på Radisson SAS H.C. Andersen Hotel holdt politimester Mikael Lyngbo, Haderslev, et interessant indlæg om sin udstationering i Albanien i 1999/2000 med omtale af de politimæssige opgaver, som danske polititjenestemænd kan blive udsat for i international sammenhæng, og de ofte meget vanskelige forhold, opgaverne løses under.

Lørdag formiddag holdt Statsadvokaten for Fyn m.v., Lise-Lotte Nilas, et indlæg, hvori hun blandt andet indgående beskæftigede sig med habilitetsproblemer i forbindelse med klagesagsbehandlingen og statsadvokaternes forhold til pressen i forbindelse med verserende og afsluttede klagesager.

Statsadvokaten gav udtryk for, at hun finder den nugældende ordning vel-fungerende.

Statsadvokaten omtalte blandt andet en avisartikel, hvori en navngiven advokat har været citeret for en udtalelse om, at han fraråder sine klienter at indgive klage over politiet, idet en sådan klage ofte medfører risiko for tiltale mod klageren i medfør af straffelovens § 119. Statsadvokaten gav udtryk for, at hun finder, at den pågældende udtalelse er direkte forkert, og at udtalelsen er imødegået ved et brev fra Rigsadvokaten direkte til den pågældende advokat.

Statsadvokaten omtalte den bevisbedømmelse, der i statsadvokaturen lægges til grund ved behandlingen af klagesager i relation til tiltalerejsning og fremsættelse af kritik i de konkrete sager, og hun gav udtryk for, at man i statsadvokaturen lægger vægt på den indstilling, man modtager fra politiklagenævnet.

Under det almindelige fællesmøde var der blandt andet debat om den kronik, som et tidligere nævnsmedlem har haft i Information med kraftig kritik af den gældende politiklagenævnensordning. Der var enighed om, at det tidligere nævnsmedlem er i sin gode ret til at lufte de synspunkter, han har givet udtryk for, og at politiklagenævnene hverken skal kommentere eller selv vurdere, om det gældende klagesystem fungerer hensigtsmæssigt.

På mødet var der endvidere debat om sagsbehandlingstidens længde. Der var enighed om, at det er utilfredsstillende, at mange klagesager er under behandling i mere end 1 år – blandt andet på grund af afventelse af resultatet i verserende straffesager mod klagerne – og det blev oplyst, at de enkelte politiklagenævne udfolder store bestræbelser på at nedbringe sagsbehandlingstiden i politiklagenævnene.

Svendborg, den 4. januar 2004

Peter V. Borch

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby for 2004

Politiklagenævnet for København, Frederiksberg og Tårnby har i løbet af 2004 modtaget underretning om i alt 251 nye sager, hvor sagsbehandlingen er indledt af Statsadvokaten.

Nævnet afholder møder ca. hver anden måned, og har i 2004 afholdt i alt otte møder.

Nævnets medlemmer har endvidere deltaget i årsmødet i København i januar måned 2004 og et fællesmøde i Odense i september måned 2004. Yderligere har Nævnet i marts måned 2004 deltaget i et udbytterigt møde med Statsadvokaten, Politidirektøren for København samt Politimestrene fra Frederiksberg og Tårnby, hvor en række problemstillinger i relation til behandlingen af politiklagenævnsager blev drøftet. Nævnets medlemmer har også haft lejlighed til i løbet af året at deltage som observatører i politiets patruljetjeneste.

I 2004 har Nævnet truffet afgørelse i 241 sager, som fordeler sig således:

Adfærdsklager:	52
Straffesager:	93
Færdselssager:	57
Notitssager:	39

Antallet af sager er lidt mindre end sidste år. Fordelingen af sagerne har ikke ændret sig væsentligt, idet der dog kan konstateres et mindre fald i færdselssager og adfærdsklager. I relation til sidstnævnte kan det konstateres, at en stigning i antallet af notitssager, som man allerede sidste år kunne se tendensen til, er fortsat. Nævnet finder, at denne udvikling både er hensigtsmæssig og tilfredsstillende for alle parter i de mindre sager om klager over politiets adfærd.

I en del sager har Nævnet givet udtryk for kritik af Statsadvokatens sagsbehandlingstid. Selvom Nævnet er opmærksom på, at statsadvokaturen ressourcemæssigt er belastet, således at behandlingen af politiklagenævnsager muligt må nedprioriteres i forhold til statsadvokaturens behandling af alvorlige straffesager, har Nævnet ved flere lejligheder kunnet konstatere, at sagsbehandlingstiden har været helt uacceptabel lang. Både for de borgere der indgi-

ver klager over politiet og for de involverede polititjenestemænd, er det højst utilfredsstillende, at de pågældende må vente i meget lang tid på en afgørelse. Nævnet finder imidlertid også, at den lange sagsbehandlingstid i visse tilfælde kan betyde, at muligheden for at få belyst sagerne tilstrækkeligt bliver forringet. Man kan eksempelvis dårligt bebrejde polititjenestemænd, at deres erindring om en bestemt episode, som har givet anledning til en klage, er meget sparsom, hvis der går mere end 1 år fra det tidspunkt hvor episoden fandt sted indtil polititjenestefolkene første gang bliver konfronteret med, at der foreligger en klagesag. Det er ligeledes et velkendt faktum, at såfremt der skal indhentes udsagn fra vidner, som har observeret en konkret episode, vil værdien af sådanne vidneudsagn afsvækkes i takt med den tid der hengår fra den pågældende episode har fundet sted, og indtil de pågældende vidner bliver afhørt første gang. Selv i sager, hvor der er indgivet anmeldelser mod politifolk for forholdsvist alvorlige forseelser, eksempelvis i forbindelse med en voldsom anholdelse, er situationen meget ofte den, at de potentielle vidner først afhøres om sagen flere måneder efter at episoden har fundet sted som følge af den langvarige sagsbehandlingstid. Ofte udspringer en klagesag af en episode som samtidig fører til en straffesag mod klageren, hvilket som al overvejende hovedregel fører til, at klagesagens behandling bliver sat i bero på straffesagens behandling – selvom man ikke på forhånd har nogen formodning for, at behandlingen af straffesagen i sig selv vil medføre en tilstrækkelig oplysning af sagen. I en del tilfælde resultere straffesagen i en bødevedtagelse eller udeblivelsesdom for overtrædelse af politivedtægten, uden at der herved tilføres nye oplysninger om den indgivne klage. Til gengæld vil der i sådanne tilfælde ofte være gået adskillige måneder, førend undersøgelserne i klagesagen reelt påbegyndes, hvilket som før nævnt er u hensigtsmæssigt.

Nævnet har i forbindelse med afgivelse af nærværende årsberetning rettet henvendelse til Justitsministeriet med en opfordring om, at Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby tilføres yderligere ressourcer.

Udover den konkrete sagsbehandling af klagesager, har Nævnet også rettet henvendelse til Statsadvokaten om mere generelle forhold, i det omfang behandlingen af indkomne politiklagenævns sager har givet anledning hertil. Således har Nævnet i løbet af året forespurgt til behandlingen af sager om automatisk hastighedskontrol. Den særlige "21-dages forældelsesregel" i færdsels sagerne om automatisk hastighedskontrol skulle nu, ifølge oplysning til Nævnet, ikke længere praktiseres. Nævnet har også forespurgt til visse forhold i detentionsgangene på politistationerne i Københavns-området. Nævnets forespørgsler er blevet besvaret på tilfredsstillende måde af Statsadvokaten efter

indhentelse af udtalelser fra politiet, og besvarelsene har ikke givet Nævnet anledning til yderligere bemærkninger.

Selvom Nævnet i henhold til den nuværende ordning ikke er tillagt afgørelseskompetence, har Nævnet ofte fundet, at Statsadvokaten har vist sig lydør overfor Nævnets bemærkninger og udtalelser i sagerne, hvilket i visse tilfælde også har medført en revurdering af sagerne fra Statsadvokatens side. Ligeledes har Statsadvokaten anmodet Rigspolitichefen om at overveje indførelse af ændringer i visse af politiets regler/rutiner, efter Nævnet i en konkret sag har påpeget, at man fandt disse uhensigtsmæssige.

København, januar 2005

Poul Helmuth Petersen

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Sjælland for 2004

Politiklagenævnet for Sjælland har i løbet af 2004 modtaget underretning om 212 sager. Der mangler afslutning på en sag fra 2002.

For 2003 afventer 15 sager behandling i nævnet.

Der er truffet afgørelse i 218 sager, der fordeler sig som følger:

Adfærdsklager:	38
Straffesager:	79
Færdselssager:	61
Notitssager:	40

Det skal anføres, at langt de fleste færdselssager vedrørte hastighedsovertrædelser i forbindelse med automatisk trafikkontrol.

Nævnet har med tilfredshed konstateret, at et stadigt stigende antal af klagesagerne behandles som notitssager.

De indkomne sager for året 2004 fordeler sig som følger imellem politikredsene sammenholdt med årene 2002 og 2003:

Politikredse	2002	2003	2004
Frederikssund	7	11	9
Gentofte	15	9	7
Gladsaxe	20	18	23
Glostrup	39	36	53
Helsingør	17	17	16
Hillerød	17	24	21
Holbæk	7	5	6
Hvidovre	10	12	6
Hørsholm	4	0	0
Kalundborg	6	5	4
Korsør	1	0	0
Københavns Politi, færdselsafd.	3	0	3
Lyngby	7	4	14
Rigspolicefen	0	0	5
Ringsted	5	11	6
Roskilde	17	24	29
Rødovre	1	0	0
Slagelse	13	13	16

En sag pådrog sig særlig mediemæssig interesse. Et dagblad var kommet i besiddelse af et ringbind fra Politiet i Holbæk der indeholdt en lang række personfølsomme oplysninger. Dagbladet bragte en artikel om sagen og Statsadvokaten besluttede at iværksætte en efterforskning. Undersøgelsen afdækkede, at to politiassistenter havde medtaget ringbindet på patruljekørsel og i den forbindelse havde forladt patruljebilen ulåst for at eftersætte to personer som undløb efter en færdselsforeteelse.

Nævnet var enig med Statsadvokaten i, at det var kritisabelt, at de to politiassistenter havde forladt en ulåst patruljevogn indeholdende fortroligt materiale, ligesom nævnet var enig i, at politimesteren blev kritiseret for brud på persondataloven.

Politiklagenævnet har behandlet sagerne på 12 møder fordelt over året, hvilket indebærer, at sagsbehandlingstiden i politiklagenævnet fra tidspunktet, hvor man modtager Statsadvokatens redegørelse med indstilling til afgørelse og til nævnet har truffet afgørelse, normalt vil være mindre end 1 måned.

Samarbejdet med Statsadvokaten fungerer godt og det er forsat min opfat-

telse, at den tid som Statsadvokaten anvender på behandling af sagerne er på et for alle parter acceptabelt niveau.

Holbæk, den 18. januar 2005

Michael Abel

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm for 2004

Politiklagenævnet har i 2004 afsluttet behandlingen af 82 sager med deltagelse af nævnets ordinære medlemmer. Der har således ikke i beretningsåret været behov for indkaldelse af suppleanter for nævnsmedlemmerne eller for at overgive sagerne til behandling i et andet politiklagenævn.

I bestræbelserne på at forkorte sagsbehandlingstiden i politiklagenævnet, har nævnet i beretningsåret i medfør af § 3, i bekendtgørelse om forretningsorden for politiklagenævn som en forsøgsordning indført, at ukomplicerede og mere rutinemæssige sager afgøres på skriftligt grundlag. Der har blandt nævnsmedlemmerne været tilfredshed med denne behandlingsform, og formen har ikke givet anledning til kritik fra Statsadvokatens side. Ethvert medlem kan forlange, at en hvilken som helst sag behandles mundtligt på et møde med deltagelse af samtlige nævnsmedlemmer.

To af nævnets medlemmer har deltaget i årsmødet i København i januar, og alle nævnsmedlemmer deltog i fællesmødet i Odense i september.

Formanden har deltaget i formandsmødet i København i maj.

Af de sager, som er afsluttet i politiklagenævnet, er alene seks sager behandlet som notitssager, hvilket er væsentlig færre end i 2003. Nævnet har fundet de fem af sagerne egnede til afslutning som notitssager, medens den sjette, SA3-2004-323-0100, af nævnet blev fundet uegnet til afslutning som notitssag.

Sagen drejede sig om en bilist, som i en lånt bil kørte med tændte tågelygter i klart vejr på en landevej i landlige omgivelser. Hun blev eftersat af en færdselspatrulje gennem et tidsrum på ca. 20 minutter og over en afstand på 12-14 km, før hun blev bragt til standsning under anvendelse af både blåt blink og udrykningshorn. Hun havde under hele forløbet været opmærksom på patruljens tilstedeværelse og gjort adskillige forsøg på at formå patruljen til overhaling. Efter standsningen blev hun præsenteret for et bødeforelæg på kr. 500 for overtrædelse af færdselslovens § 33, stk. 5.

Hun indgav klage over patruljen for chikanekørsel og "uhøvisk talemåde", hvorefter hun blev indkaldt til en samtale med den lokale politiinspektør, som gjorde hende bekendt med, "at jeg selvfølgelig kunne forstå hendes henvendelse, men at jeg ikke var helt af samme opfattelse som hende, men at jeg selvfølgelig ville følge episoden op over for den pågældende politiassistent. Hun var indforstået hermed og ønskede ikke at udnytte sin videre klagemulighed til Statsadvokaten."

Nævnet vurderede, at indklagede havde gjort sig skyldig i chikanekørsel, og at der ikke var tale om en bagatel, som burde afgøres som notissag.

26 sager har drejet sig om overtrædelser af færdselsloven – helt overvejende om hastighedsforseelser. I en enkelt færdselssag, der drejer sig om overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, og § 42, stk. 1, nr. 2, har Statsadvokaten vurderet, at overtrædelserne er straffri i medfør af straffelovens § 14, og at undersøgelserne indstilles i medfør af retsplejelovens § 1020 g, jfr. § 749, stk. 2. Nævnet har vurderet, at den af politiassistenten udviste uopmærksomhed ikke er omfattet af straffelovens § 14, og opfordret til fortsat efterforskning. Denne opfordring har Statsadvokaten imødekommet, og efterforskningen er endnu ikke afsluttet.

I sagen SA3-2003-322-0005 iværksatte Statsadvokaten en meget indgående undersøgelse af politiets håndtering af en skudepisode i Nykøbing Falster politikreds, hvor der var rejst sigtelse mod en person for forsøg på manddrab mod fire polititjenestemænd i forbindelse med anholdelse af den pågældende til konstatering af, om polititjenestemændene havde gjort sig skyldige i straffelovsovertrædelser i forbindelse med skudafgivelse, eller om situationen burde have været håndteret mere hensigtsmæssigt fra politiets side.

Efter verbale trusler om at skyde polititjenestemændene, afgav den sigtede skud mod politiet med et glatløbet jagtgevær. Politiet besvarede skudafgivelsen – blandt andet med maskinpistol – og der blev fra begge sider afgivet et meget stort antal skud. Både den sigtede og polititjenestemændene blev ramt under episoden, men uden at der skete alvorlig personskade, hvilket formentlig kun kan tilskrives, at episoden fandt sted i mørke.

For den strafferetlige vurdering indstillede Statsadvokaten, at efterforskningen blev indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, hvilket blev tiltrådt af et enigt politiklagenævnet.

Statsadvokaten indstillede endvidere, at der ikke blev fremsat kritik af politiets håndtering af situationen i øvrigt, hvilket blev tiltrådt af nævnets flertal. Mindretallet fandt anledning til kritik af politiets indsatsleder under henvisning til, at denne burde have trukket politifolkene tilbage i skudsikker afstand fra

sigtedes bolig på et tidligere tidspunkt, end tilfældet var, således at risikoen for politifolkenes liv og førlighed var blevet begrænset mest muligt.

Der er ikke i 2004 på nævnets foranledning iværksat klage til Rigsadvokaten over de af Statsadvokaten truffne afgørelser. I syv tilfælde har klagerne og i et tilfælde har en indklaget iværksat klage til Rigsadvokaten over afgørelserne. Rigsadvokaten har i samtlige tilfælde stadfæstet afgørelserne.

Nævnet vurderer, at der fra Statsadvokatens side udvises stor grundighed i sagernes efterforskning, og at Statsadvokatens indstilling til sagernes afgørelse generelt er særdeles velovervejede.

Ved årets afslutning har nævnet 21 verserende sager, som afventer Statsadvokatens redegørelse og indstilling.

Svendborg, den 4. januar 2005

Peter V. Borch

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Aalborg for år 2004

Politiklagenævnet har udover de løbende møder deltaget i årsmødet i København og fællesmødet i Odense. Endvidere har nævnet haft et udbytterigt møde med Statsadvokaten og hendes medarbejdere på klagesagerne.

Som formand har jeg haft lejlighed til at komme med et indlæg på et møde for tillidsmændene ved politiembederne i området under Statsadvokaten i Aalborg, og endvidere har jeg sammen med Statsadvokat Elsemette Cassøe og Vicesstatsadvokat Steen Friis Nielsen deltaget i et møde på politigården i Randers, hvor der var lejlighed til at orientere en stor forsamling af medarbejderne om Politiklagenævnet og dets arbejde. På baggrund af spørgelyst og kommentarer oplevedes mødet som givtigt. Nævnet er altid parat til at møde op til orientering og meningsudveksling i de enkelte politikredse.

Ved årets start var 30 sager under behandling. Der er i årets løb indgået i alt 118 sager fordelt med:

- 51 kap. 93 b-sager – heraf 11 notissager.
- 67 kap. 93 c-sager – heraf 11 sager vedrørende hastighedsovertrædelser.

Nævnet har i 2004 færdigbehandlet 109 sager. Ved årets afslutning er 36 sager under behandling. Én af de færdigbehandlede sager, der relaterede sig til

Tvind-sagen, har været overført til Statsadvokaten på Fyn mv., som følge af et habilitetsspørgsmål i forhold til en af anklagerne. Nævnet har som følge af inhabilitet behandlet to sager for Statsadvokaten i Viborg. En stigning af sagsantallet må konstateres. Stigningen var meget markant i foråret 2004. Årsagen hertil kan man kun gisne om, men TV-udsendelsen "Magtens Billeder" den 04.02.2004 kan have haft indflydelse.

I to af de behandlede sager var nævnet enig med Statsadvokaten i, at der burde rejses tiltale. Det ene handlede om en politiassistent, der under anholdelse blev spyttet i ansigtet og reflektorisk reagerede med en lussing. I en 2-1 afgørelse blev politiassistenten frifundet for overtrædelse af straffelovens § 244, idet flertallet fandt, at der ikke forelå det fornødne forsæt. I den anden sag blev en politiassistent tiltalt for tyveri af to poser kaffe fra politistationens kantinelager. Ud fra en bevismæssig vurdering blev politiassistenten frifundet. Ingen af dommene er anket af Statsadvokaten.

I årsberetningen 2003 omtales en sag (SA4-2003-321-0085), hvor en politiassistent i privatbil blev taget i hastighedskontrollen. Da bødeforlægget ikke blev vedtaget, blev sagen afgjort ved dom i Byretten med en bøde. Politiaffistenten fik tilladelse til at indbringe sagen for Vestre Landsret. Landsretten fastslog, at der ikke forelå en så akut og konkret fare, at betingelserne for udrykningskørsel efter færdselslovens § 7 stk. 4, har været opfyldt, og tiltalte har i øvrigt ikke anvendt en hvid dug som foreskrevet i bestemmelsen. Tiltalte har derfor ikke i medfør § 7 stk. 4, været berettiget til at undlade at overholde hastighedsbegrænsningen. Kørslen kan heller ikke anses for straffri efter straffelovens § 14, om nødret eller på andet grundlag.

Kørslen der fandt sted i tiltaltes private varebil, kan ikke anses for omfattet af reglerne om udrykningskørsel i bekendtgørelse nr. 510 af 11. juni 1996, jf. bekendtgørelsens § 1 stk. 1 nr. 2, sammenholdt med stk. 2.

Landsretten tiltræder herefter, at tiltalte er fundet skyldig som sket.

Landsretten tilkendegiver endvidere, at det må lægges til grund, at det på forhånd fra ledelsesside var tilkendegivet, at medlemmer af O-patruljen skulle møde hurtigst muligt med henblik på deltagelse i en speciel politiaktion, og det var på denne baggrund, at tiltalte – efter at have modtaget SMS besked fra en kollega – kørte som beskrevet. Anklagemyndigheden har for Landsretten ikke bestridt, at betingelserne for at køre udrykningskørsel i § 1 stk. 1, i bekendtgørelse om udrykningskørsel, ville have været opfyldt, såfremt tiltaltes kørsel havde fundet sted i en bil, der var registreret som udrykningskøretøj.

Med baggrund heri fandt Landsretten, at straffen bortfalder, jf. straffelovens § 83.

En enkelt sag har givet anledning til megen medieomtale, nemlig den såkaldte "Ørskovsag". Den 14.06.2002 døde den anholdte ..., medens han var i Løgstør Politis varetægt. I overensstemmelse med retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, blev efterforskning iværksat. I den af Statsadvokaten udarbejdede redegørelse konkluderedes, at der ikke var grundlag for at antage, at de to implicerede politiassistenter havde udvist strafbart eller kritisabel adfærd. Redegørelsen blev tiltrådt af Politiklagenævnet. På baggrund af TV Dokumentarudsendelsen med titlen "Magtens Billeder" den 04.02.2004 indgav ...'s moder en politianmeldelse mod fire politiassistenter for ikke at have ydet førstehjælp til sønnen, da han døde i deres varetægt. Med accept af Politiklagenævnet valgte Statsadvokaten at genoptage sagen, der endnu verserer. Sagens afgørelse afventer svar fra Retslægerådet på en lang række spørgsmål.

De indkomne klager for året 2004 fordeler sig på politikredse som følger:

	Kap. 93B	Notits	Kap 93C	Hastighed
Frederikshavn	6	1	6	1
Hjørring	4	1	6	2
Thisted	7		6	
Løgstør	2		3	
Aalborg	19	7	16	3
Hobro	4	1	6	1
Randers	4	1	11	1
Holstebro	1		6	
Grenå	3		4	
Andre	1		3	3
I alt	51	11	67	11

Som nyt medlem af Politiklagenævnet er indtrådt Jørgen Keller Pedersen.

Trods stigning i sagsantallet må det konstateres, at alle sager forud for 31.12.2003 er færdigbehandlet. Samarbejdet med Statsadvokaten og hendes medarbejdere har også i det forløbne år været meget tilfredsstillende, og nævnet oplever, at de enkelte sagsbehandlere er både åbne og lydhøre for drøftelser af tvivlsspørgsmål.

Hjørring, den 11. januar 2005

T. Bidstrup Hansen

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Viborg for 2004

Året 2004 har ikke indeholdt atypiske arbejdsopgaver og Nævnet har været enig med Statsadvokatens vurdering og afgørelse af de i Nævnet 155 behandlede sager i 148 sager.

Der er ikke de store udsving, hverken i arten af de behandlede klagemål eller i den geografiske fordeling på de enkelte politikredse.

De syv sager, hvor Nævnet ikke var enig med Statsadvokatens vurdering og afgørelse, refererer sig til følgende:

SA5-2003-323-0069

Sagen blev ikke indbragt af Nævnet, men af klagers advokat.

Rigsadvokaten ændrede efterfølgende Statsadvokatens afgørelse i overensstemmelse med Nævnets indstilling.

SA5-2004-323-0087

Uanset Nævnets ønske om yderligere efterforskning, kunne Nævnet fortsat ikke tilslutte sig Statsadvokatens vurdering og afgørelse, men indbragte ikke afgørelsen for Rigsadvokaten.

SA5-2003-321-0036

Nævnet indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, der korrigerede Statsadvokatens afgørelse en smule.

SA5-2003-323-0037

Nævnet indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, der tilsluttede sig Statsadvokatens afgørelse.

SA5-2003-323-0041

Nævnet indbragte ikke afgørelsen for Rigsadvokaten.

SA5-2003-321-0100

Nævnet har indbragt afgørelsen, der blev truffet af Statsadvokaten den 8. december 2004, for Rigsadvokaten.

SA5-2004-321-0115

Nævnet indbragte ikke afgørelsen for Rigsadvokaten, men det gjorde indklagede. Rigsadvokaten har endnu ikke afsluttet sagsbehandlingen, men det bemærkes i øvrigt, at Statsadvokaten af egen drift har genoptaget sagen.

Det forventes, at enten Statsadvokaten eller Rigsadvokaten kommenterer de ovenfor nævnte afgørelser.

Når Nævnet ikke indbringer alle sager, hvor Nævnet ikke er enig i, hvorledes en klagesag kan afsluttes, skyldes det primært, at klager selv har mulighed for at indbringe en afgørelse, der ikke giver ham/hende ret i sin klage, sekundært, at det ligeledes er forudsat i motiverne i retsplejeloven, at Nævnens klagemulighed er en garantiordning, der alene bør anvendes i sager af principiel karakter.

Det må endvidere erindres, når forholdes mellem 155 behandlede sager og alene syv sager, hvor der ikke var enighed mellem Statsadvokaten og Nævn, at klagesagen er behandlet af jurister på højt niveau, uafhængig i relation til de indklagede, og at sagen forelægges Nævnet på et helt objektivi grundlag.

Det er fortsat Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Viborgs opfattelse, at der bør være mere offentlighed omkring Nævnets virke og betydning som kontrolorgan for, at det er de rigtige afgørelser, der bliver truffet, og at det er af betydning for statsadvokaturens arbejde med klagesagen, at de kan have tillid til, at kontrolorganet arbejder med indsigt i såvel det lovgrundlag og de regler, som de i politiet ansatte arbejder efter.

Det er Nævnets konklusion, at mere offentlighed om Nævnets eksistens, dets sammensætning og den kontrolmyndighed Nævnet har, vil skabe tryghed ved klagesagsbehandlingen i bred almindelighed.

Dato 2. februar 2005

Karen Marie Henningsen

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Sønderborg for 2004

Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Sønderborg har i årets løb modtaget i alt 121 sager.

I året er der afgjort 125 sager, heraf en fra 2002 og resterende fra 2003 samt 2004.

Ved årets udgang verserede der 16 sager alle fra 2. halvår 2004.

Der har i det væsentligste været enighed med Statsadvokaten i sagernes afgørelse, dog har nævnet i en sag ønsket udtalt yderligere kritik, der efterfølgende er tiltrådt af Statsadvokaten, mens nævnet i en hastighedssag har været uenig med Statsadvokaten og påklaget afgørelsen til Rigsadvokaten.

Antal af notitssager er faldet i forhold til 2003, men det er nævnets opfattelse, at ordningen søges anvendt i samtlige politikredse samt af Statsadvokaten i overensstemmelse med Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 30. september 2002 om forenkling af politiklagenævnsordningen i Danmark.

Afgjorte sager fordeler sig som følger:

	Kap. 93b	Kap. 93c	Notits
Esbjerg	9	13	3
Fredericia	4	5	
Gråsten	8	6	2
Haderslev	5	3	2
Kolding	6	5	
Ribe	2	5	1
Ringkøbing		1	
Sønderborg	4	8	3
Tønder	8	4	1
Varde		3	
Vejle	4	6	1
Rigspolitiet		1	
Øvrige		2	
	50	62	13

I de 50 adfærdsklager er der i fire sager udtalt kritisabelt. I to sager meget kritisabelt og i en sag særdeles kritisabelt. Øvrige sager er afvist.

Af de 62 straffesager – der inkluderer en § 1020 a-sag udgør 32 færdselssager, herunder i forbindelse med automatisk trafikkontrol, hvoraf 19 er afgjort med bødeforlæg, og for tre sager tilligemed en betinget frakendelse af førerretten.

I en straffesag er der rejst tiltale efter straffelovens § 216 stk. 1, subsidiært § 150, samt tillige efter § 155. Sagen verserer for landsretten.

I to straffesager er der udtalt henholdsvis meget kritisabelt og yderst kritisabelt. Øvrige straffesager er afvist.

Politiklagenævnet har behandlet sine sager på møder, hvoraf der har været afholdt otte i årets løb, herunder ét som telefonmøde.

Sager om automatisk trafikkontrol samt notitssager behandles skriftligt.

Politiklagenævnet har deltaget i nævnens årsmøde i januar, et møde med Statsadvokaten i februar samt landsmøde i september i Odense.

Formanden har tillige deltaget i formandsmøde i maj.

Samarbejdet med Statsadvokaten har været fleksibelt med god løbende kontakt og absolut tilfredsstillende.

Ved årets begyndelse tiltrådte som ny nævnsmedlemmer Marianne Taanquist og Kurt Bjørndal

Sønderborg, den 19. januar 2005

Palle Niss

Stikordsregister 1996-2004

Henvisningerne refererer til årgang og sidetal i beretningerne for 1996-2004

Adfærdsklager:	96.20, 97.17, 97.57.98.23ff, 98.69, 99.123ff, 2000.121ff, 2001.109ff, 2002.20, 2003.28ff, 2004.68ff
- anden ukorrekt adfærd:	96.63ff, 97.65ff, 98.76ff, 99.130ff, 2000.127ff, 2001.115ff, 2002.179ff, 2003.151ff, 2004.73ff
- bevisvurdering:	98.187ff, 99.58, 2000.61, 2001.62ff, 2002.30
- grundløse klager	2004.78
- klage uden indhold:	96.73, 97.72f98.83ff, 99.135ff, 2000.130ff, 2001.118f, 2002.185f
- kritikskala:	99.120ff, 2000.111ff, 2000.259ff. 2001, 99ff, 2002.153ff, 2003.132ff
- magtanvendelse:	96.52ff, 97.57ff, 98.167ff, 99.57, 99.123ff, 2000, 62, 2000.121ff, 2001.15f, 2001.56, 2001.109ff, 2002.170, 2003.147, 2004.69f
- notissager:	97.73f, 98.84ff, 99.138ff, 2000.132f, 2001.119f, 2002.14, 2003.35, 2004.19f
- over for dispositionsklager:	96.110f, : 96.149ff, 97.51, 97.107f, 98.121ff 98.187, 99.64ff, 2000.68ff, 2001.70ff, 2002.41ff, 2003.29ff, 2004.43
- sagens afgørelse:	96.23, 96.135ff, 97.20f, 98.134ff, 2000.79f, 2001.28, 2002.239, 2004.39f
- sprogbrug:	96.55ff, 97.61ff, 98.72ff, 99.126ff, 2000.123ff, 2001.112ff, 2002.174ff, 2003,149ff, 2004.70ff
- undersøgelsen:	2000.73, 2001.26f, 2002.24, 2003.37
Advokatbeskikkelse:	98.144ff, 98165f, 98.191ff, 99.84, 99.93, 2000.88, 2001.77, 2002.55, 2002.137, 2003.44f, 2003.183ff, 2004.100ff
- i adfærdsklagesager:	96.140f, 97.139ff, 99.84, 2000.88, 2001.77f, 2002.30f, 2003.44f, 2003.184
- i medfør af rpl. § 1020a, stk. 2:	96.142ff, 99.84, 2000.88, 2002.55
- i straffesager:	96.141ff, 97.139ff, 99.84, 2000.88, 2001.78ff, 2002.31, 2003.78ff, 2003.183
Aktindsigt:	96.145ff, 98.162ff, 99.103ff, 2000.103, 2001.96, 2002.30, 2003.120ff, 2004.104f

- forvaltningsloven:	99.105ff, 2000.104ff, 2001.97f, 2002.144, 2003.122f
- i redegørelse:	2000.107ff, 2002.147, 2003.124
- offentlighedsloven:	98.162, 99.104f, 2000.104, 2001.96, 2002.143f, 2003.121f, 2004.104f
- retsplejeloven:	2003.124f
Ankespørgsmål:	96.136, 2002.138
Anklagemyndighedens opbygning:	96.29, 97.29, 98.33, 99.31, 2000.33, 2001.37, 2003.239ff
- politimestrene:	96.30f, 97.30f, 98.36f, 99.34f, 2000.34, 2001.38, 2003.241
- rigsadvokaten:	96.29f, 97.29f, 98.35, 99.33, 2000.33, 2001.37, 2003.240
- statsadvokaterne:	96.30, 97.30, 98.36, 99.33f, 2000.34, 2001.38, 2003.59, 2003.240
Armlås:	2000.136
Automatisk hastighedskontrol:	97.155f, 98.182ff, 99.167f, 2000.154, 2001.142f, 2002.14, 2003.173, 2004.60f, 2004.102
Bagatelsager:	96.149f, 99.138, 2000.132, 2002.14, 2003.35
Beskikkelse af bistandsadvokat	2004.33f, 2004.121f
Blodprøver:	96.160ff, 98.176, 2000.73, 2001.135ff, 2002.91
Delberetninger fra Politiklage- nævnene	
- Landsformanden:	96.163, 97.161, 98.215, 99.205, 2000.187, 2001.185, 2002.249, 2003.201, 2004.125ff
- SA København mv.:	96.166, 97.163, 98.217, 99.206, 2000.190, 2001.186, 2002.253, 2003.203, 2004.129ff
- SA Sjælland:	96.170, 97.167, 98.222, 99.223, 2000.197, 2001.189, 2002.255, 2003.205, 2004.131ff
- SA Fyn mv.:	96.173, 97.170, 98.227, 99.228, 2000.200, 2001.191, 2002.257, 2003.207, 2004.133ff
- SA Ålborg:	96.176, 97.172, 98.230, 99.232, 2000.202, 2001.195, 2002.259, 2003.210, 2004.135ff
- SA Viborg:	96.177, 97.175, 98.232, 99.234, 2000.204, 2001.197, 2002.262, 2003.213, 2004.138f
- SA Sønderborg:	96.179, 97.175, 98.236, 99.241, 2000.210, 2001.198, 2002.264, 2003.214, 2004.139ff
Detentionsdødsfald:	96.102f, 97.92ff, 97.103f, 98.110, 99.176f, 99.183f, 99.193f, 99.198f, 2000.50f, 2000.88f, 2000.160ff, 2000.177ff, 2001.155, 2001.166, 2002.24, 2002.79, 2002.87f, 2003.192, 2004.118ff

- indberetning 2004.34f
- Disciplinærsager: 96.152ff, 97.24f, 98.30ff, 99.28ff, 2000.28ff, 2001.33f, 2002.32f, 2003.33f, 2004.44f
- Dispositionsklager: 96.33f, : 96.108f, 97.33f, 97.107f, 98.39, 98.122f, 99.64f, 2000.68ff, 2001.40, 2001.70ff, 2002.41ff, 2003.29ff, 2004.43
- Efterforskning:
 - afgørelsen: 96.26, 97.21, 2002.47, 2003.37f, 2004.37f
 - færdelssager: 99.172f, 2000.150, 2001.140, 2002.77f, 2003.176ff
 - politiklagenævnets anmodning: 96.130ff, 97.123f, 98.147ff, 99.73f, 2000.75, 2001.27, 2001.69, 2001.72, 2003.92, 2004.37
 - rpl. § 1020 a, stk. 2: 96.93ff, 2001.29, 2001.145, 2002.24, 2003.9, 2004.122
 - straffesager: 2000.149, 2001.32, 2002.70ff
 - uopsættelige efterforsknings-
skridt: 96.116, 99.172f, 2002.47, 2002.92, 2003.37, 2003.77, 2004.122
- Europarådet 2004.23
- Evaluering af politiklage-
nævnensordningen (i 1999): 98.15, 99.11, 99.295
- Falske anmeldelser: 97.83ff, 98.97ff, 99, 158ff, 2000.147ff, 2002.212
- Folketingets Ombudsmand: 98.118, 98.179f, 99.108, 99.110, 99.193, 2000.74, 2000.150, 2001.74ff, 2001.93f, 2002.24, 2002.76, 2003.118, se oversigt
- Folketingsspørgsmål 2004.19ff, 2004.25f
- Forsikringsager: 96.157f, 99.171f, 2000.156
- Forsættlig påkørsel: 98.181f, 99.170, 2000.136, 2001.142, 2002.157
- Forvaltningsretlige spørgsmål,
se blandt andet
 - aktindsigt:
 - inhabilitet:
 - klageadgang:
 - partsbegrebet:
 - partshøring:
 - partsrepræsentation:
 - sagsbehandlingstiden:
 - underretning:
- Fotokonfrontation: 2000.76, 2002.113, 2003.95
- Færdelsloven:

- andre færdselsforseelser: 97.89f, 98.189f, 99.56f, 99.171, 2000.156, 2002.224f, 2003.182, 2004.62f, 2004.100
- automatisk hastighedskontrol: 97.155f, 98.182ff, 99.167ff, 2000.154, 2001.1442f, 2002.114f, 2002.221ff, 2003.181, 2004.60f, 2004.102
- bevisvurderingen: 98.65ff
- efterforskning: 99.172f, 2000.150
- forsættlig påkørsel: 98.181f, 99.170, 2000.136, 2001.142, 2002.157
- færdselssager: 96.90ff, 97.53f, 97.87, 97.155f, 98.61ff, 98.99, 99.54, 99.161ff, 2000.58, 2000.150ff, 2001.61, 2001.140ff, 2003.176ff, 2004.97ff
- færdselssagers behandling: 96.117f, 98.181ff, 99.161ff, 2000.150ff, 2001.140ff, 2003.64
- færdselsuheld: 97.87, 97.151, 98.99ff, 99.161ff, 2000.150ff, 2001.140ff, 2002.216, 2003.177f, 2004.97ff, 2004.113
- mindre færdselsuheld: 96.157f, 99.171f, 2000.156
- udrykningskørsel: 96.158, 97.88f, 97.151ff, 97.156ff, 98.102ff, 98.190, 99.54f, 99.163ff, 2000.59, 2000.60, 2000.152ff, 2001.141f, 2001.156, 2001.166, 2002.217, 2003.178f, 2004.98ff, 2004.109f, 2004.113
- Førergrab: 2000.136, 2001.149, 2002.162, 2003.138
- Genoptagelse: 99.77, 2000.81, 2000.144, 2002.64, 2003.93
- Grænsekontrol: 96.69ff
- Hjemvisning: 99.77ff, 2000.81, 2002.64
- "Hjørring-sagen": 2000.92, 2000.109, 2000.169, 2000.202, 2001.13, 2001.58, 2003.51
- Hovedfaldsgrab: 99.144
- Hundebid: 96.109ff, 97.109ff, 98.123ff, 99.69, 99.148, 2000.175, 2002.188, 2004.57f, 2004.69f, 2004.80, 2004.81f, 2004.110
- Håndjern: 97.57, 97.75, 98.89, 99.125, 2000.62, 2001.123, 2002.229, 2003.142
- Håndledstryk: 99.125
- Indberetning af detentionsdødsfald mv. 2004.34f
- Inhabilitet:
 - forvaltningslovens regler: 96.119, 97.115f, 98.125, 99.85, 2000.90, 2001.80, 2002.122, 2003.103f
 - politiklagenævnets inhabilitet: 96.127f, 98.128, 99.89, 2000.94, 2001.86f, 2002.132, 2003.109

- polititjenestemænds inhabilitet: 98.129ff, 99.90, 2000.94ff, 2001.87ff, 2003.111ff, 2004.103f
- rigsadvokatens inhabilitet: 96.125ff, 97.118f, 98.128, 99.89, 2000.93, 2001.86, 2002.238, 2003.109
- statsadvokatens inhabilitet: 96.120ff, 97.116ff, 98.126ff, 99.86ff, 2000.91ff, 2001.81ff, 2002.237, 2003.104ff, 2004.103
- Initiativsager: 97.96ff, 98.113ff, 99.186ff, 2000.166ff, 2001.72, 2001.160ff, 2002.109, 2003.60ff, 2003.1887f, 2003.92f, 2004.106ff
- Klageadgang: 96.21, 96.33ff, 97.19, 97.33ff, 97.47ff, 98.27, 98.37ff, 99.35ff, 2000.47f, 2001.29, 2001.41, 2001.53f, 2002.168f, 2003.38, 2003.50f, 2004.41f, 2004.49
- Klageberetigelse 2004.49, 2004.102
- Klagefrist 2004.41, 2004.50, 2004.105f
- Klager uden indhold: 96.73, 2000.130, 2001.118f, 2002.185f, 2003.63, 2004.78, 2004.96f
- Konkrete sager, se blandt andet
 - "Hjørring-sagen":
 - "PFA-sagen":
 - "Plejobosagen":
 - "Røde Mellemvej-sagen":
 - "Spjaldsagen":
 - "Station 1-sagen":
 - "Tilstsagen":
 - "Ølby-sagen":
- Kritikskala, se adfærdsklager
- Køreprøvesagkyndige: 96.61ff, 2001.116
- Legitimation: 96.58, 96.133, 98.60, 98.73, 98.78, 98.89f, 98.120, 99.157, 2000.65f, 2000.68, 2000.129, 2000.143, 2001.66, 2001.102, 2001.117, 2002.37ff, 2002.159, 2003.145, 2004.67f, 2004.90f
- "Løgstør-sagen" 2004.117f
- Magtmidler, politiets anvendelse af, se
 - armlås:
 - føregreb:
 - hovedfaldsgreb:
 - hundebid:
 - håndjern:

- håndledstryk:	
- politihunde:	
- politistav:	
- skydevåben:	
Magtanvendelse under politiaktion	2004.80f
Misbrug af politiets registre:	96.86, 99.151, 2000.137ff, 2001.103, 2001.124, 2001.124ff, 2002.194ff, 2003.159ff, 2004.86ff, 2004.107f
Notitssager:	96.151f, 97.73f, 98.84ff, 99.138ff, 2000.132f, 2001.119f, 2002.14, 2003.35, 2004.19, 2004.102f
Ny lovgivning	2004.28ff
Objektiv beklagelse:	99.119, 99.121, 2000.118, 2001.104, 2002.163, 2003.139ff
Offentlig debat og presseomtale	2004.24f
Omgørelsesfrister:	97.150ff, 99.190, 2002.67, 2003.54, 2003.102, 2004.15f, 2004.50f
Partsbegrebet:	99.102, 2002.141, 2003.50f, 2004.41
Partshøring:	99.109ff, 2001.105, 2002.148, 2003.126ff
Partsrepræsentation:	99.103, 2002.142, 2003.41f, 2003.120
Personfølsomme oplysninger:	96.147ff, 97.136ff
“PFA-sagen”:	2000.92, 2000.149
“Plejobosagen”:	2000.54, 2000.71, 2000.192, 2003.93
Politihunde:	96.109ff, 97.109ff, 98.123ff, 99.69, 99.148, 2000.69, 2000.130, 2000.175, 2001.71, 2002.188, 2003.147f, 2004.69, 2004.70, 2004.81
Politiklagenævnet	
- kompetenceområde:	96.19f, 96.129ff, 97.16f, 97.119ff, 98.22f, 98.132, 99.20, 99.71, 2000.72, 2001.22, 2003.24, 2004.68
- påklage af afgørelser	2004.49, 2004.62ff
Politiklagenævsordningen	
- begrebet “i tjenesten”:	96.107ff, 97.105ff, 98.59, 98.117ff, 99.61ff, 2000.65, 2001.65, 2002.36, 2003.24ff, 2004.67f
- nævnets sammensætning:	96.37f, 2002.19, 2003.87ff
- sagsgangen i klagenævns sag:	96.22ff, 97.19f, 98.27ff, 99.25, 2000.22, 2001.30ff, 2002.35, 2004.37ff, 2004.46f
- uafhængighed og retssikkerhed	2004.26ff
- væsentlige elementer:	96.17f, 97.15f, 2002.19
Politisamarbejde i grænse-regionerne, se Schengen	

Politistav:	98.87, 99.57, 2001.163, 2001.165, 2002.186, 2003.190, 2004.79f
Prioritering af straffesager og klagesager:	96.137ff, 97.127ff, 98.139ff, 99.82ff, 2000.85ff, 2001.73ff, 2002.241, 2003.116, 2003.185
Ransagning:	96.79ff, 98.79, 2000.141, 2002.71, 2004.68
Retsplejeloven:	
- § 170:	2000.174
- § 741 c:	2000.110, 2002.58
- § 745:	2000.109, 2000.142, 2001.161, 2002.112, 2003.63
- § 746:	97, 33, 97.123, 98.39, 98.134, 99.37, 99.74, 2000.78. 2001.27, 2001.41, 2002.32
- § 780:	2000.150
- § 1016 a:	97.143, 97.148, 99.156, 2000.146, 2002.201, 2003.169
- § 1017:	99.156, 2000.146, 2002.201, 2003.169
- § 1020 a, stk. 1:	97.96ff, 98.113ff, 98.190, 99.186, 2000.166ff, 2001.160, 2002.109, 2003.187ff, 2004.106ff
- § 1020 a, stk. 2:	96.21, 96.93ff, 96.159f, 97.18, 97.90ff, 98.27, 98.105ff, 98.190ff, 99.173ff, 2000.157, 2001.51, 2001.83, 2001.145, 2001.165, 2002.24, 2002.79, 2002.87f, 2003.66, 2003.146f, 2003.189ff, 2004.110ff, 2004.112ff, 2004.115ff, 2004.120ff, 2004.122
Rigsadvokatens behandling af klager over statsadvokaternes afgørelser	2004.51f
Rigsadvokatens stadfæstelse af afgørelser	2004.52ff
Rigsadvokatens ændring af afgørelser:	97.49ff, 98.52ff, 99.48ff, 2000.49ff, 2001.55ff, 2002.28, 2003.94, 2004.57ff
Rimelig formodning om strafbart forhold:	99.71f, 99.171ff, 2000.73, 2003.63
”Røde Mellelvej-sagen”	2004.15, 2004.50f, 2004.121ff
Sagsbehandlingstiden:	97.131ff, 98.142ff, 98.147ff, 99.92ff, 2000.96ff, 2001.12, 2001.91ff, 2002.135ff, 2003.13ff, 2003.114ff, 2003.186, 2004.12ff
Sagsstatistik:	

- adfærdsklager:	96.50, 97.41, 98.46, 99.41, 2000.41f, 2001.45f, 2002.14, 2003.243
- indkomne sager:	96.46, 97.37f, 98.42ff, 99.39ff, 2000.39f, 2001.43ff, 2001.59, 2002.14f, 2003.243, 2004.61f
- rpl. § 1020 a, stk. 2:	96.51, 97.42, 98.48, 99.43, 2000.43, 2001.47ff, 2002.277, 2003.247
- straffesager:	96.51, 97.42, 98.46ff, 99.42, 2000.42f, 2001.46f, 2003.246
- visitationssager:	98.48, 99.45, 2000.45, 2001.49f, 2003.248
Schengen:	2000.13ff, 2003.27
Selvinkriminering:	2003.48f
Sigtelser	2004.15ff
Skydevåben:	96.94ff, 96.100ff, 97.91f, 97.95ff, 98.106ff, 98.113, 98.115, 98.190, 99.180ff, 99.201, 2000.161ff, 2001.51, 2001.83, 2001.146f, 2001.150ff, 2001.157ff, 2001.161ff, 2002.229ff, 2003.15f, 2003.190ff, 2004.14ff, 2004.50f, 2004.109f, 2004.111f, 2004.115f, 2004.120ff
”Spjaldsagen”:	96.109f, 97.110ff
”Station 1-sagen”:	99.159, 99.160, 99.187, 2000.78, 2000.181, 2000.192, 2003.97
Straffelovens kapitel 16	
- § 146:	96.122, 97.85, 98.98, 2001.137
- § 147:	98.97, 2001.56
- § 148:	2000.168, 2001.137
- § 150:	99.110, 99.157, 2004.83f
- § 152:	96.83ff, 96.122, 98.121, 98.176f, 99.52f, 99.68, 99.116, 99.118, 99.149f, 99.190, 2000.138ff, 2001.127ff, 2001.138, 2002.129, 2003.159, 2003.162, 2004.86f
- § 152b:	2000.138
- § 152e:	2000.138f
- § 152f:	2000.140
- § 154:	96.76, 96.126, 97.80f, 97.143, 97.145ff, 98.87, 99.189, 2000.133, 2000.174, 2001.56, 2001.66, 2001.76, 2001.121, 2001.123, 2002.87, 2002.235
- § 155:	96.87, 96.133, 98.92, 98.138, 98.176, 99.59, 99.69, 99.110, 99.151f, 99.157, 99.189f, 99.196, 2000.68, 2000.109, 2000.138f, 2000.143f, 2000.168, 2000.171f, 2000.175, 2001.89, 2001.124, 2001.128, 2001.133, 2001.161, 2002.206, 2003.159, 2003.162, 2004.83f, 2004.107f

- § 156: 97.79, 98.93, 99.153f, 99.197, 2000.139, 2000.142,
2001.135f, 2001.165, 2004.108f
- § 157: 98.96, 99.154, 99.197, 2000.109, 2000.139, 2000.142,
2000.167, 2000.171, 2001.127, 2001.134, 2001.136f,
2001.161f, 2003.164, 2004.108f, 2004.120, 2004.78ff
- Straffelovssager:**
- sagens afgørelse 2004.40f
- andre anmeldelser: 96.82f, 96.87ff, 97.81ff, 98.92ff, 99.153ff, 2000.143ff,
2001.132ff, 2003.170, 2004.83f, 2004.90ff
- anmeldelser om tyveri: 98.96, 99.58, 2000.147, 2003.167, 2004.93, 2004.94f
- anmeldelser om vold mv.: 96.74ff, 97.75f, 98.87ff, 99.144, 2000.133ff, 2001.121ff,
2003.157ff, 2004.79ff
- drabsforsøg 2004.111
- formodning om strafbart forhold: 99.71, 2000.73, 2003.170f
- forbrydelse i offentlig tjeneste
- se Straffelovens kapitel 16
- grundløse anmeldelser: 97.83ff, 98.97ff, 99.148, 2000.146ff, 2001.137ff, 2002.215,
2003.156, 2004.96f
- misbrug af politiets registre: 96.86, 99.59, 99.151, 2000.137ff, 2001.103, 2001.124ff,
2002.194ff, 2003.159ff, 2004.86ff, 2004.107f
- straffesager: 96.21, 96.74, 97.18, 97.74, 98.86, 99.143, 2000.133ff,
2001.121ff, 2002.70ff, 2003.157ff, 2004.78ff
- straffesager ctr. klagesager: 97.127ff, 98.139ff, 99.82.2000.85ff, 2001.73ff, 2002.138,
2003.185
- tavshedspligten: 96.83ff, 97.79ff, 98.91ff, 99.148, 2000.137ff, 2001.124ff,
2003.159ff, 2004.86ff
- uagtsomt manddrab: 98.65, 98.186, 2001.152, 2001.156f, 2002.219f
- under efterforskningen: 97.77ff, 98.90f, 2000.141ff, 2001.130ff, 2003.165ff, 2004.90
- Systemkritik: 99.118, 99.121f, 2000.117, 2001.103, 2002.161, 2003.138ff
- Tavshedsbrud:
- konkrete sager: 97.144ff, 98.172ff, 99.148, 2000.137ff, 2001.118,
2001.124ff, 2002.198f, 2003.159f, 2004.76f
- straffesager: 96.83ff, 97.79ff, 98.91ff, 99.148, 2000.137ff, 2001.124ff,
2002.194ff, 2003.157f, 2004.76f
- videregivelse til pressen: 97.144, 97.80, 98.172, 2000.149, 2001.125ff, 2002.201,
2003.160, 2003.161, 2004.106
- Tilbagekaldte sager: 97.125ff, 98.137ff, 99.80ff, 2000.84ff, 2001.28f
- ”Tiltsagen”: 2002.246, 2004.115f

Udtrykingskørsel:	96.158, 97.88f, 97.151ff, 97.156ff, 98.102ff, 98.190, 99.54f, 99.163ff, 2000.59, 2000.60, 2000.152ff, 2001.141f, 2001.156, 2001.166, 2002.217, 2003.142, 2004.98ff, 2004.109f, 2004.113
Underretning:	96.113f, 98.143, 99.95f, 99.100f, 2001.105, 2003.101, 2003.129
Undersøgelsessager:	97.43ff
Venterumsanbringelse:	2004.74f
Videregivelse af oplysninger om tidligere sager	
- til ansættelsesmyndigheden:	2000.29, 2001.82
- til nævnet:	2000.62f
Visitation:	98.66f, 99.130, 2002.184, 2003.149, 2004.58f, 2004.73f
"Ølby-sagen":	2002.87, 2002.235

Sagsregister 2004

Henvisningerne refererer sig til årgang og sidetal

Rigsadvokatens j.nr.	RA-2004-321-0216	2004.88	
	RA-2004-321-0234	2004.84	
K 847/2002 2004.115	RA-2004-321-0235	2004.98	
	RA-2004-323-0072	2004.53	
RA-2002-321-0058	2004.115	RA-2004-323-0075	2004.63
RA-2002-321-0125	2004.60	RA-2004-323-0083	2004.75
RA-2003-321-0078	2004.85	RA-2004-323-0091	2004.55, 2004.74
RA-2003-321-0131	2004.102	RA-2004-323-0098	2004.53, 2004.71
RA-2003-321-0138	2004.96	RA-2004-323-0104	2004.58, 2004.73
RA-2003-321-0143	2004.88	RA-2004-323-0107	2004.68
RA-2003-321-0144	2004.120	RA-2004-323-0116	2004.78
RA-2003-322-0006	2004.118	RA-2004-323-0118	2004.57, 2004.70
RA-2003-322-0007	2004.117	RA-2005-323-0136	2004.69
RA-2003-322-0008	2004.50, 2004.121		
RA-2003-323-0055	2004.75	Statsadvokaternes j.nr.	
RA-2003-44-0017	2004.104	SA1-2001-321-0115	2004.80
RA-2004-320-0029	2004.24	SA1-2001-321-0140	2004.80
RA-2004-321-0148	2004.81	SA1-2002-321-0006	2004.93
RA-2004-321-0150	2004.101	SA1-2002-321-0071	2004.98
RA-2004-321-0152	2004.101	SA1-2002-321-0087	2004.92
RA-2004-321-0162	2004.54, 2004.90	SA1-2002-323-0038	2004.69
RA-2004-321-0165	2004.105	SA1-2002-323-0211	2004.78
RA-2004-321-0175	2004.103	SA1-2003-321-0025	2004.120
RA-2004-321-0181	2004.80	SA1-2003-321-0110	2004.107
RA-2004-321-0182	2004.80	SA1-2003-321-0120	2004.84
RA-2004-321-0192	2004.96	SA1-2003-321-0132	2004.107
RA-2004-321-0197	2004.60, 2004.86	SA1-2003-321-0133	2004.107
RA-2004-321-0199	2004.82	SA1-2003-321-0144	2004.91
RA-2004-321-0203	2004.62	SA1-2003-321-0174	2004.50, 2004.121
RA-2004-321-0208	2004.94	SA1-2003-321-0219	2004.82
RA-2004-321-0209	2004.91	SA1-2003-321-0233	2004.80
RA-2004-321-0214	2004.64, 2004.79	SA1-2003-321-0245	2004.91

SA1-2003-321-0262	2004.96	SA3-2004-321-0141	2004.100
SA1-2003-321-0285	2004.90	SA3-2004-322-0007	2004.110
SA1-2003-321-0287	2004.98	SA3-2004-323-0100	2004.133
SA1-2003-322-0003	2004.121	SA3-2004-323-0180	2004.102
SA1-2003-322-0004	2004.120	SA3-2004-323-0097	2004.77
SA1-2003-323-0012	2004.72		
SA1-2003-323-0082	2004.53, 2004.71	SA4-2002-321-0132	2004.117
SA1-2003-323-0088	2004.73	SA4-2003-321-0034	2004.120
SA1-2003-323-0127	2004.71	SA4-2003-321-0081	2004.103
SA1-2004-321-0302	2004.64, 2004.79	SA4-2003-321-0085	2004.136
SA1-2004-321-0365	2004.106	SA4-2004-321-0099	2004.117
SA1-2004-322-0005	2004.111	SA4-2004-321-0108	2004.94
SA1-2004-322-0006	2004.110	SA4-2004-321-0120	2004.82
SA1-2004-322-0007	2004.113	SA4-2004-321-0122	2004.94
SA1-2004-323-0160	2004.57, 2004.70	SA4-2004-323-0063	2004.68
SA1-2004-323-0175	2004.70		
		SA5-2001-321-0282	2004.115
SA2-2002-321-0006	2004.85	SA5-2003-321-0036	2004.88, 2004.138
SA2-2002-321-0033	2004.54, 2004.90	SA5-2003-321-0057	2004.87
SA2-2002-321-0046	2004.60	SA5-2003-321-0074	2004.105
SA2-2002-321-0055	2004.96	SA5-2003-321-0088	2004.88
SA2-2002-322-0003	2004.118	SA5-2003-321-0100	2004.138
SA2-2003-321-0080	2004.86	SA5-2003-323-0037	2004.63, 2004.138
SA2-2003-321-0100	2004.97	SA5-2003-323-0041	2004.138
SA2-2003-321-0107	2004.81	SA5-2003-323-0060	2004.55, 2004.74
SA2-2003-321-0156	2004.60, 2004.86	SA5-2003-323-0069	2004.58, 2004.73,
SA2-2003-321-0163	2004.102		2004.138
SA2-2003-321-0202	2004.75	SA5-2004-321-0097	2004.109
SA2-2003-321-0205	2004.108	SA5-2004-321-0100	2004.98
SA2-2003-321-0214	2004.103	SA5-2004-321-0115	2004.139
SA2-2003-321-0215	2004.108	SA5-2004-323-0087	2004.138
SA2-2003-323-0151	2004.75		
SA2-2004-322-0007	2004.113	SA6-2003-321-0056	2004.101
		SA6-2003-321-0077	2004.101
SA3-2003-322-0004	2004.123	SA6-2003-323-0032	2004.53
SA3-2003-322-0005	2004.134	SA6-2003-323-0061	2004.67
SA3-2003-323-0055	2004.75	SA6-2004-321-0081	2004.83
SA3-2003-323-0077	2004.76	SA6-2004-321-0116	2004.62

SA6-2004-322-0001	2004.112
SA6-2004-323-0096	2004.77
SA6-2004-323-0108	2004.72
SA6-2004-323-0126	2004.100
SA6-2004-323-0134	2004.72

Bilag

Bilag 1

Politiklagenævnens medlemmer

**Politiklagenævnet for
Statsadvokaten for København,
Frederiksberg og Tårnby,
Amagertorv 11,
1160 København K**

Formand:

Advokat Poul Helmuth Petersen
Advokat Ulla Paabøl (Suppleant)

Indstillet af Københavns Borgerrepræsentation:

Cand.mag. Hanne Rørbæk Hansen
Faglig sekretær Flemming Hansen (Suppleant)

Indstillet af Frederiksberg Kommunalbestyrelse:

Faglig Sekretær Ellen Hanne Sørensen
Mette Holbæk Bartholin (Suppleant)

**Politiklagenævnet for
Statsadvokaten for Sjælland,
Havnepladsen 6,
4300 Holbæk**

Formand:

Advokat Michael Abel
Advokat Margrethe Steen (Suppleant)

Indstillet af Københavns Amt:

Forstander Grethe Blomberg
Konsulent Jens Greve (Suppleant)

Indstillet af Vestsjællands Amt:

Selvstændig Anders Petersen

Indstillet af Roskilde Amt:

Cand.mag. Hans-Christian Eisen (Suppleant)

**Politiklagenævnet for
Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland,
Lolland, Falster og Bornholm,
Ramsherred 2, Torvet
5700 Svendborg**

Formand:

Advokat Peter Borch

Advokat Morten Krarup (Suppleant)

Indstillet af Storstrøms Amt:

Ældrekonsulent Bodil Lykke Holm

Tandlæge Karen Samson (Suppleant)

Indstillet af Fyns Amt:

Gårdejer Torben Jørgensen

Indstillet af Bornholms Amt:

Gårdejer Niels Peter Kofoed Ipsen (Suppleant)

**Politiklagenævnet for
Statsadvokaten i Aalborg,
Østergade 21,
9800 Hjørring**

Formand:

Advokat T. Bidstrup Hansen

Advokat Kirsten Schmidt (suppleant)

Indstillet af Århus Amt:

Else Christiansen

Indstillet af Viborg Amt:

Lærer Hanne Bruun (Suppleant)

Indstillet af Nordjyllands Amt:

Sundhedsfremmekonsulent Anne Krøjer Jacobsen
Lærer Henning Hjort Jensen (Suppleant)

**Politiklagenævnet for
Statsadvokaten i Viborg,
Store Torv 8,4
8100 Århus C**

Formand:

Advokat Karen Marie Henningsen
Advokat Keld Pagh (Suppleant)

Indstillet af Vejle Amt:

Lektor Jakob Schow Madsen

Indstillet af Viborg Amt:

Disponent Morten Frandsen (Suppleant)

Indstillet af Ringkøbing Amt:

Designer Inger Elsebeth Jensen

Indstillet af Århus Amt:

Vuggestuepædagog Birte Aagaard (Suppleant)

**Politiklagenævnet for
Statsadvokaten i Sønderborg,
Perlegade 44,
6400 Sønderborg**

Formand:

Advokat Palle Niss
Advokat Palle Rohrsted (Suppleant)

Indstillet af Ringkøbing Amt:

Daglejerpædagog Else Esmarch Pedersen

Indstillet af Sønderjyllands Amt:

Filialdirektør Peter Falk

Fiskeskipper Oluf Stenrøjl Kristensen (Suppleant)

Indstillet af Ribe Amt:

Salgschef Jørn Motzkus (Suppleant)

Bilag 2

Medarbejdere i rigsadvokaturen og statsadvokaturerne til behandling af politiklagenævnsager pr. 31.12.2004:

Rigsadvokaten:

Rigsadvokat Henning Fode
Statsadvokat Lars Stevnsborg
Statsadvokat Hanne Schmidt
Statsadvokat Svend Larsen
Vicestatsadvokat Jesper Hjortenborg
Vicestatsadvokat Eva Rønne
Vicestatsadvokat Lykke Sørensen
Vicestatsadvokat Hans Fogtdal
Vicestatsadvokat Kirstine Troldborg
Rigsadvokatassessor Jette Christiansen
Rigsadvokatassessor Ida K. Sørensen
Rigsadvokatassessor Helle Just Christensen
Rigsadvokatassessor Jørn Thostrup
Rigsadvokatassessor Alessandra Giraldi

Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby:

Statsadvokat Karsten Hjorth
Vicestatsadvokat Karen-Inger Bast
Vicestatsadvokat Anders Riisager
Vicestatsadvokat Birgit Foltmar Gammelgaard
Statsadvokatassessor Anne Birgitte Stürup
Statsadvokatassessor Poul Borg Gadegaard
Statsadvokatassessor Per Corneliussen
Statsadvokatassessor Henrik Aagaard

Statsadvokaten for Sjælland:

Statsadvokat Erik Merlung
Vicestatsadvokat Vibeke Uldal
Vicestatsadvokat Dorthe Vejsig
Statsadvokatassessor Birgitte Pock
Statsadvokatassessor Annette Vester
Statsadvokatassessor Morten Frederiksen

**Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland,
Lolland, Falster og Bornholm:**

Statsadvokat Lise-Lotte Nilas

Vicestatsadvokat Mette Vestergaard

Kst. vicestatsadvokat Charlotte Alsing Juul

Statsadvokatassessor Morten Ebbe Nielsen

Statsadvokatassessor Bo Bjerregaard

Statsadvokatassessor Henrik Plæhn

Statsadvokaten i Aalborg:

Statsadvokat Elsemette Cassø

Vicestatsadvokat Kirsten Dyrman

Vicestatsadvokat Steen Friis Nielsen

Statsadvokatassessor John Kølbæk

Statsadvokatassessor Rune Jensen

Statsadvokatassessor Lone Lyngsø

Statsadvokaten i Viborg:

Statsadvokat Peter Brøndt Jørgensen

Vicestatsadvokat Peter Adamsen

Vicestatsadvokat Karin D. Thostrup

Statsadvokatassessor Anne-Mette Wiese

Statsadvokatassessor Claus Henrik Larsen

Statsadvokatassessor Per Kiel Lauritsen

Statsadvokaten i Sønderborg:

Statsadvokat Jan Reckendorff

Vicestatsadvokat Marianne Birck

Vicestatsadvokat Peter Urskov

Statsadvokatassessor Jens Kjærgaard Christensen

Statsadvokatassessor Claus Guldbrand

Kst. statsadvokatassessor Lene Eisby

Bilag 3

Politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver.

En oversigt

Politimyndigheden

Politiets opgave er efter retsplejelovens § 108 at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af landets love og vedtægter samt at foretage det nødvendige for at hindre forbrydelser og efterforske og forfølge sådanne.

Landet er inddelt i 54 politikredse samt politikredsene i Grønland og på Færøerne. Københavns politikreds ledes af Politidirektøren i København, de øvrige af en politimester.

Justitsministeren er efter retsplejelovens § 109, stk. 1, politiets øverste foresatte. Ministeren udøver sine beføjelser gennem Rigspolitichefen, Politidirektøren i København og politimestrene.

Politiets personale- og økonomiforvaltning mv. er efter retsplejelovens § 110 underlagt Rigspolitichefen. Denne fører desuden tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) almindelige måde at tilrettelægge politiets arbejde på og giver almindelige bestemmelser for dette. Disse bestemmelser udgives i Rigspolitichefens Kundgørelsessamling.

Anklagemyndighedens organisation og opgaver

Anklagemyndighedens opgaver og organisation er beskrevet i retsplejelovens kapitel 10 (§§ 95 – 107). Anklagemyndigheden består af Rigssadvokaten, statsadvokaterne og politimestrene.

Anklagemyndighedens opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i retsplejeloven. De overordnede målsætninger for denne opgave er beskrevet i retsplejelovens § 96, stk. 2. Her står det, at anklagemyndigheden skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Derved skal anklagemyndigheden påse, at de strafskyldige drages til ansvar. Den skal også sikre, at uskyldige ikke bliver retsforfulgt ("objektivitetsprincippet").

Anklagemyndigheden er underlagt justitsministeren, der fører tilsyn med de offentlige anklagere. Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver, og ministeren kan give disse pålæg om at behandle konkrete sager. Justitsministeren behandler endvidere klager over afgørelser, der er truffet af Rigssadvokaten som 1. instans.

Rigsadvokaten

Rigsadvokatens opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 99. Ifølge den varetager Rigsadvokaten straffesager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret. Rigsadvokaten er de øvrige anklageres overordnede og fører tilsyn med dem.

Rigsadvokaten fastsætter endvidere bestemmelser om, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver. Disse generelle instrukser udgives blandt andet i Rigsadvokatens Meddelelser. Rigsadvokaten har f.eks. i Meddelelse 2/2002 fastsat nærmere retningslinjer om påtalekompetencen og forelæggelsesregler mv. for anklagemyndigheden.

Rigsadvokaten kan desuden give de offentlige anklagere pålæg om at behandle konkrete sager.

Rigsadvokaten behandler også klager over afgørelser, der er truffet af statsadvokaterne som 1. instans.

Statsadvokaterne

Statsadvokaternes opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 101. Her står det, at statsadvokaterne varetager straffesager ved landsretterne, herunder anke- og nævningesager og stillingtagen til spørgsmålet om anke af byretsafgørelser. Statsadvokaterne fører endvidere tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser, der er truffet af politimestrene (Politidirektøren) vedrørende strafforfølgning.

Statsadvokaterne kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan politimestrene (Politidirektøren) skal udføre deres opgaver som offentlige anklagere. De kan også give pålæg om behandlingen af konkrete sager, blandt andet ved at pålægge politimestrene (Politidirektøren) at begynde, fortsætte, undlade eller standse forfølgningen i en konkret sag.

Statsadvokaterne behandler desuden sager om erstatning i forbindelse med strafferetlig forfølgning (retsplejelovens kapitel 93 a) og klager over politiet (retsplejelovens kapitel 93 b – 93 d). Statsadvokaterne fører tilsyn med længden af strafferetlige foranstaltninger, som psykisk afvigende kriminelle er blevet idømt, og tager herunder også stilling til spørgsmålet om friheder efter "frihedscirkulæret".

Statsadvokaternes forretninger er fordelt mellem seks regionale statsadvokater, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet og Statsadvokaten for Særlige Internationale Sager. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002 er optrykt som bilag 16.

Politimestrene (Politidirektøren)

Politimestrenes og Politidirektørens opgaver som anklagemyndighed er beskrevet i retsplejelovens § 104. Politimestrene (Politidirektøren) og de offentlige anklagere, der er ansat hos disse, fungerer som anklagemyndighed ved byretterne. Politimesteren (Politidirektøren) har således – ved siden af ledelsen af politiet – ansvaret for politikredsens efterforskning og den lokale anklagemyndigheds virksomhed.

Ved lov om anklagemyndighedens struktur (L 385/1992) blev den almindelige påtalekompetence i straffesager ændret. Påtalen hører nu som udgangspunkt under politimestrene (Politidirektøren).

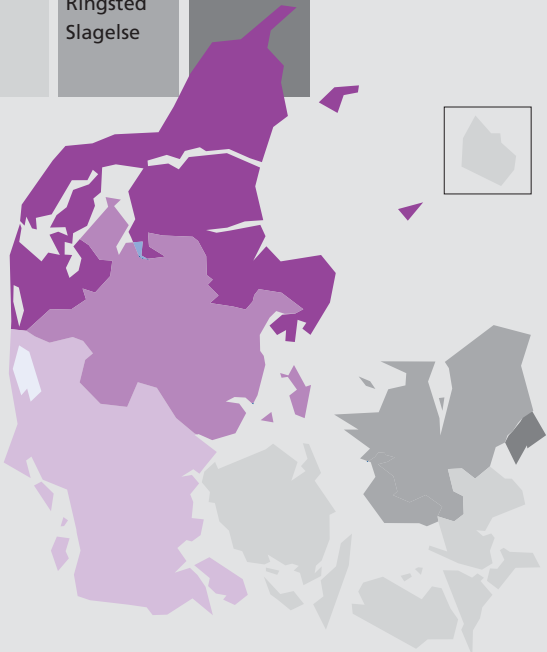
Politimesteren (Politidirektøren) skal dog efter bestemmelserne i retsplejelovent og anklagemyndighedens forelæggelsesregler, herunder Rigsadvokatens Meddelelse 2/2002, forelægge en række sager for statsadvokaten, inden der rejses tiltale mv.

Politimesteren (Politidirektøren) skal f.eks. forelægge sager, hvis der kan rejses begrundet tvivl om politimesterens (Politidirektørens) habilitet, hvis ansatte i politiet er blevet forurettet i tjenesten, eller hvis sigtede har indgivet klage over, at politiet har anvendt særlige efterforskningskridt. Dog undtages klart grundløse klager over efterforskningskridt, der er godkendt af retten. Politimesteren (Politidirektøren) skal f.eks. også forelægge sager mod psykisk afvigende kriminelle, sager mod advokater, samt visse særlovssager, f.eks. sager hvor der er uenighed mellem politimesteren (Politidirektøren) og særmyndigheden omkring taltalens udformning.

Kompetenceændringen blev koblet sammen med en udvidelse af statsadvokaternes pligt til almen kontrol og tilsyn med politikredsens arbejdstilrettelæggelse og sagsbehandling. Ved at give statsadvokaterne mulighed for af egen drift eller efter en klage at kunne tage afgørelser op til fornyet behandling, tilgodeses hensynet til en ensartet sagsbehandling. Rigsadvokaten har i Meddelelse 3/1999 udsendt en vejledning om statsadvokaternes tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) behandling af straffesager ("Tilsynsinstruksen").

Anklagemyndigheden

Bilag 4

Statistisk opgørelse over behandlingen af konkrete klagesager hos statsadvokaterne og Rigsadvokaten

Tabel 1. Indkomne politiklagenævnsager 1997-2003

Antal sager indkommet i	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Klager over politipersonalets adfærd	333	286	358	367	392	365	385	400
Straffesager mod politipersonale	312	340	480	502	539	511	532	571
- heraf færdselsager	100	113	138	160	166	170	220	251
- heraf sager behandlet efter rpl. § 1020 a, stk. 2	6	12	14	9	17	10	7	6
I alt sager omfattet af ordningen	645	626	838	869	931	876	917	971

Tabel 2. Indkomne politiklagenævnsager hos statsadvokaterne 2004

Antal indkomne sager 2004	SA København	SA Sjælland	SA Fyn	SA Ålborg	SA Viborg	SA Sønderborg	I alt
Klager over politipersonalets adfærd	98	92	49	55	47	59	400
Straffesager mod politipersonale	179	140	47	74	69	62	571
Heraf færdselsager	76	62	28	23	26	36	251
I alt	277	232	96	129	116	121	971

Table 3. Fordeling af indkomne sager pr. statsadvokatur 1997-2004

Antal sager indkommet i	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Statsadvokaten for København mv.	223	208	326	280	309	246	241	277
Statsadvokaten for Sjælland	123	116	164	200	224	209	224	232
Statsadvokaten for Fyn mv.	54	51	73	83	73	94	106	96
Statsadvokaten i Ålborg	82	90	89	89	111	108	112	129
Statsadvokaten i Viborg	56	78	93	114	117	130	114	116
Statsadvokaten i Sønderborg	107	83	93	103	97	89	120	121
I alt sager omfattet af ordningen	645	626	838	869	931	876	917	971

Table 4. Afgjorte politiklagenævns sager i 1997-2004

Antal sager afgjort i	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Klager over politipersonalets adfærd	320	282	380	302	363	400	366	424
Straffesager mod politipersonale	283	323	431	413	564	474	514	551
- heraf færdselssager	106	103	106	139	174	121	207	179
- heraf undersøgelser efter § 1020 a, stk. 2	6	7	18	13	16	11	8	6
I alt sager omfattet af ordningen	609	612	829	715	943	874	880	975

Table 5. Statsadvokaternes afgørelser af klager over politipersonalets adfærd 1997-2004

Fordeelingen efter afgørelsens indhold	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Klagen forligt i politikredsen ¹⁾	45	48	52	44	52	73	122	145
Klagen tilbagekaldt	24	11	18	11	18	8	5	13
Klagen afvist som forældet ²⁾	4	5	7	12	9	3	5	46
Klagen afvist som ubegrundet ³⁾	206	162	255	197	241	289	195	165
Ej kritik, men forholdet beklaget ⁴⁾	10	22	17	12	12	12	14	26
Grundlag for kritik ⁵⁾	6	11	12	16	9	7	6	6
Systemkritik ⁶⁾	0	0	0	1	1	0	0	0
Andet ⁷⁾	25	23	19	9	21	8	19	23
I alt	320	282	380	302	363	400	366	424

Noter:

1) Notitssager.

2) Retsplejelovens § 1019 a, stk. 2.

3) Gruppen omfatter blandt andet sager, der er grundløse, sager, hvor undersøgelsen ikke har underbygget klagen, og sager, hvor der er modstridende forklaringer ("uafgjort").

4) Sager, hvor statsadvokaten har beklaget forholdet over for klager, selvom der ikke har været grundlag for kritik af polititjenestemandens adfærd.

5) Kritik af polititjenestemandens adfærd.

6) Herunder kritik af tilrettelæggelsen af generelle procedurer.

7) Gruppen omfatter blandt andet sager, der er henlagt, fordi klager ikke har reageret på henvendelser fra statsadvokaten.

Table 6. Statsadvokaternes afgørelse af straffesager mod politipersonalet, herunder sager, der er behandlet efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, 1997-2004

Fordelingen efter afgørelsens indhold ¹⁾	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Anmeldelsen afvist ²⁾	78 (18)	84 (3)	127 (11)	100 (12)	106 (10)	96 (4)	96(14)	112 (15)
Efterforskning indstillet eller påtale opgivet ³⁾	150 (47)	161 (48)	216 (40)	228 (66)	320 (65)	282 (62)	273 (76)	246 (33)
Tiltalegrundlag ⁴⁾	37 (28)	58 (47)	78 (54)	73 (60)	116 (97)	79 (52)	114 (111)	170 (163)
Forholdet beklaget, men ikke tiltalegrundlag ⁵⁾	5 (0)	0 (0)	0 (0)	5 (0)	11 (0)	3 (1)	5 (0)	4 (0)
Andet ⁶⁾	19 (13)	21 (5)	10 (1)	7 (1)	11 (2)	14 (2)	21 (6)	19 (2)
I alt	289 (106)	330 (103)	431 (106)	413 (139)	564 (174)	474 (121)	508 (207)	551 (213)

Noter:

1) Færdssager er anført i parentes.

2) Afvisning efter retsplejelovens § 749, stk. 1.

3) Gruppen omfatter både sager, hvor efterforskning er indstillet efter retsplejelovens § 749, stk. 2, (ikke-sigtede personer), og sager, hvor påtale er opgivet efter retsplejelovens § 721, stk.1, nr. 1, (sigtede personer).

4) Gruppen omfatter sager, hvor der er rejst tiltale, udsendt bødeforlæg og meddelt tiltalefrafald eller en advarsel. Heraf to sager vedr. straffelovens § 155 og en sag vedr. straffelovens § 235.

5) Sager, hvor statsadvokaten har beklaget det skete, selvom der ikke har været grundlag for tiltale m.v.

6) Gruppen omfatter blandt andet sager, der er tilbagekaldt, bagatelsager (færdssager) m.v.

Table 7. Verserende politiklagenævns sager pr. 31.12.2004

Verserende sager indkommet i	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Adfærdsklager	0	0	0	4	30	173
Straffesager	0	0	0	8	35	282
Undersøgelser efter § 1020 a, stk. 2	0	0	0	0	1	4
Undersøgelsessager (346-sager)	0	0	0	1	1	24
Verserende sager i alt	0	0	0	13	67	483

Table 8. Indkomne undersøgelsessager efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, 1997-2004

Antal sager indkommet i: Vedrørende:	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Detentionsdødsfald	1	1	3	3	1	1	1	0
Forsøg på selvmord i detention m.v.	0	2	1	0	1	1	0	0
Skudsager - heraf med dødelig udgang	3	3	3	2	6	4	4	2
Dødsfald i øvrigt	0	0	0	0	2	2	1	0
Tilskadekomst i øvrigt	2	4	5	0	6	2	0	1
I alt sager	0	2	2	4	3	2	2	4
	6	12	14	9	17	10	7	6

Table 9. Fordeling af indkomne undersøgelsessager efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2 pr. statsadvokatur 1997-2004

Antal sager indkommet i	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Statsadvokaten for København m.v.	2	5	4	1	1	0	4	3
Statsadvokaten for Sjælland	1	0	2	4	6	2	0	1
Statsadvokaten for Fyn m.v.	1	0	1	0	1	1	2	1
Statsadvokaten i Ålborg	1	3	2	2	1	3	0	0
Statsadvokaten i Viborg	0	3	1	1	2	1	1	0
Statsadvokaten i Sønderborg	1	1	4	1	6	3	0	1
I alt sager	6	12	14	9	17	10	7	6

Table 10. Afgørelser i undersøgelsessager efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, 1997-2004

Fordelingen efter afgørelsens indhold	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	I alt
Efterforskning indstillet eller påtale opgivet ¹⁾	6	10	10	7	12	6	2	5	57
Tiltalegrundlag ²⁾	0	0	1	0	1	1	0	0	3
Kritik ³⁾	0	0	4	0	0	0	0	0	4
Forholdet beklaget, men ikke grundlag for kritik ⁴⁾	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Systemkritik og henstillinger	0	1	0	2	0	1	1	0	5
Andet	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Verserende	0	0	0	0	1	2	4	5	12
I alt	6	12	15	9	14	10	7	12	84

Noter:

- 1) Denne kategori omfatter 53 sager, hvor efterforskning er indstillet efter retsplejelovens § 749, stk. 2, (ikke-sigtede personer), og en sag, hvor påtale er opgivet efter retsplejelovens § 721, stk.1, nr. 1, (sigtede personer).
- 2) Denne kategori omfatter sager, hvor der er rejst tiltale, udsendt bødeforlæg og meddelt tiltalefravald eller en advarsel. Der blev rejst tiltale i begge sager for uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241 og overtrædelse af færdselsloven.
- 3) Sager, hvor statsadvokaten har beklaget det skete, selvom der ikke har været grundlag for tiltale m.v.
- 4) Objektiv beklagelse.

Table 11. Opgørelse af visitationssager- dvs. sager, hvor der har været behov for en undersøgelse af, om klagen er omfattet af politiklagenævnsordningen. Antallet af sager er opgjort pr. 31.12.2004

Fordelingen efter afgørelsens indhold	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Politiklagenævns sag	60	84	73	61	58	56	75
Dispositionsklage	26	16	65	11	12	16	8
Verserende	15	44	62	56	36	24	21
Andet ^{*)}	192	177	139	214	145	127	139
I alt	215	321	339	342	251	223	243

*) Andet, herunder henlagt

Tablet 12. Indkomne sager hos Rigsadvokaten 1999-2004

Sag indkommet i	1999		2000		2001		2002		2003		2004	
Sagskategori	93b	93c	93b	93c	93b	93c	93b	93c	93b	93c	93b	93c
Sagen påklaget af												
- polititjenestemanden	9	9	5	6	5	8	2	3	3	13	7	6
- borgeren *)	41	63	59	58	44	80	46	99	39	92	57	63
- politiklagenævnet	2	12	4	11	3	8	0	1	0	3	1	2
Klager efter kap. 93 b og 93 c	52	84	68	75	52	96	48	103	42	108	65	71
Klager i alt	136		143		148		151		150		136	
Afgørelser i alt	811		715		927		874		880		975	
Klageprocent	16,8%		20,0%		16,0%		17,3%		17,0%		13,9%	

*) Herunder klager, der er afvist på grund af manglende partsstatus.

Bilag 5

Retsplejelovens kapitel 93 b – 93 d

Kapitel 93 b

Behandling af klager over politipersonalet

§ 1019. Statsadvokaterne behandler klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager).

Stk. 2. Rigspolitechefen yder efter anmodning statsadvokaterne bistand til undersøgelsen.

Stk. 3. Politiet kan på egen hånd foretage uop-sættelige undersøgelseskridt. Politiet skal snarest muligt efter, at sådanne undersøgelseskridt er foretaget, underrette vedkommende statsadvokat herom.

§ 1019 a. Klage indgives til vedkommende statsadvokat. Klage over myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag kan endvidere fremsættes mundtligt til retsbogen under straffesagens behandling.

Stk. 2. Statsadvokaten kan afvise at behandle en klage, hvis klagen indgives mere end 6 måneder efter, at det forhold, som klagen angår, har fundet sted.

§ 1019 b. Den, klagen angår (indklagede), skal have udleveret en fremstilling af sagens faktiske omstændigheder og have adgang til at udtale sig om fremstillingen. Indklagede har ikke pligt til at udtale sig om fremstillingen.

§ 1019 c. Indklagede har ret til at møde med en bisidder. § 23 i lov om tjenestemænd finder til-

svarende anvendelse med hensyn til godtgørelse af indklagedes udgift til bisidder.

§ 1019 d. Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring til statsadvokaten, såfremt forklaringen antages at ville udsætte indklagede for strafansvar eller disciplinæransvar.

Stk. 2. Statsadvokaten vejleder indklagede om bestemmelsen i stk. 1 samt om bestemmelserne i § 1019 b, § 1019 c, og § 1019 i, stk. 1, nr. 2. Vejledningen skal gives snarest muligt og senest, inden indklagede afhøres første gang. Det skal af rapporten fremgå, at indklagede har modtaget behørig vejledning.

§ 1019 e. Afgives forklaring i retten, jf. § 1019 f, beskikker retten en advokat for klageren og indklagede.

Stk. 2. I andre tilfælde kan retten, når forholdene taler derfor, på klagerens eller indklagedes begæring beskikke en advokat for den pågældende. Statsadvokaten vejleder de pågældende om adgangen til at begære en advokat beskikket og drager omsorg for, at en begæring herom indbringes for retten. § 1019 f, stk. 2, finder herved tilsvarende anvendelse. Vejledningen skal gives snarest muligt og senest, inden den pågældende afhøres første gang. Det skal af rapporten fremgå, at den pågældende har modtaget behørig vejledning.

Stk. 3. Advokatbeskikkelsen sker uden udgift for de pågældende.

Stk. 4. Den beskikkede advokat skal løbende have tilsendt genpart af det materiale, statsadvokaten tilvejebringer som led i undersøgelsen. Advokaten må ikke uden statsadvokatens tilladelse overlevere det modtagne materiale til sin klient eller andre.

Stk. 5. Advokaten har adgang til at overvære afhøringer af sin klient såvel hos statsadvokaten som i retten og har ret til at stille yderligere spørgsmål til sin klient. Advokaten underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder.

§ 1019 f. Statsadvokaten kan bestemme, at forklaring skal afgives i retten.

Stk. 2. Såfremt klagen vedrører myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag eller under fuldbyrdelse af en strafretlig afgørelse, afgives forklaring for den byret, som behandler eller har behandlet straffesagen, eller for hvilken straffesagen kan forventes indbragt. I andre tilfælde afgives forklaring ved

byretten i den retskreds, hvor det forhold, klagen angår, har fundet sted.

§ 1019 g. Statsadvokaten giver møde i retsmøder, hvor sagen behandles.

Stk. 2. Indklagede skal så vidt muligt underrettes om berammede retsmøder og have lejlighed til at være til stede.

Stk. 3. Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring, såfremt forklaringen antages at ville udsætte indklagede for strafansvar eller disciplinæransvar. Retten vejleder indklagede herom.

Stk. 4. Sagen behandles i strafferetsplejens former uden medvirken af domsmænd.

§ 1019 h. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne vedrørende adfærdsklager. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

Stk. 2. Fristen for klager over afgørelser i adfærdsklagesager er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.

§ 1019 i. Behandlingen af en adfærdsklagesag slutes, hvis

- 1) der er grundlag for at rejse sigtelse mod indklagede,
- 2) indklagede er mistænkt for et strafbart forhold og forlanger sagen behandlet som straffesag, eller
- 3) der træffes bestemmelse om, at sagen skal undersøges efter reglerne i lov om undersøgelseskommissioner.

Stk. 2. I de i stk. 1, nr. 1 og 2, nævnte tilfælde behandles straffesagen af statsadvokaten, jf. kapitel 93 c. Behandlingen af adfærdsklagesagen genoptages, hvis tiltale ikke rejses eller gennemføres til fældende dom.

§ 1019 j. Statsadvokaten underretter vedkommende politimester og rigspolitichefen, når der indledes en adfærdsklagesag. Statsadvokaten underretter endvidere vedkommende politimester og rigspolitichefen om afgørelsen i adfærdsklagesager.

Stk. 2. Disciplinærundersøgelse i anledning af en klage indledes ikke, før behandlingen af adfærdsklagesagen er afsluttet.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 er ikke til hinder for, at den pågældende suspenderes eller midlertidigt overføres til andet arbejde efter de almindelige regler for tjenesten.

§ 1019 k. Statsadvokaten kan af egen drift iværksætte en undersøgelse efter reglerne i dette kapitel.

§ 1019 l. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om behandlingen af adfærdsklager.

§ 1019 m. Justitsministeren kan bestemme, at en undersøgelse ikke skal foretages efter reglerne i dette kapitel, hvis hensynet til statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter kræver det.

Kapitel 93 c

Straffesager mod politipersonale

§ 1020. Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten indgives til vedkommende statsadvokat.

§ 1020 a. Statsadvokaterne iværksætter efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige.

Stk. 2. Statsadvokaterne iværksætter endvidere efterforskning, når en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Bestemmelserne i § 1019 j finder herved tilsvarende anvendelse.

§ 1020 b. Ved behandlingen af de i §§ 1020 og 1020 a nævnte sager kan statsadvokaterne udøve de beføjelser, som ellers tilkommer politiet.

Stk. 2. Rigspolitichefen yder efter anmodning statsadvokaterne bistand under efterforskningen.

Stk. 3. Politiet kan på egen hånd foretage uop-sættelige efterforskningskridt. Politiet skal snarest muligt efter, at sådanne efterforskningskridt er foretaget, underrette vedkommende statsadvokat herom.

§ 1020 c. Offentlig påtale i de i §§ 1020 og 1020 a nævnte sager tilkommer statsadvokaterne, medmindre påtalen efter denne lov eller regler fastsat i medfør af denne lov tilkommer rigs-

advokaten eller justitsministeren. Adgangen til at opgive påtale tilkommer påtalemyndigheden.

Stk. 2. Statsadvokaterne varetager udførelsen af de i §§ 1020 og 1020 a nævnte sager ved byretterne, Sø- og Handelsretten og landsretterne.

§ 1020 d. Retten beskikker en forsvarer, når forholdene taler derfor, eller såfremt det følger af bestemmelserne i kapitel 66.

§ 1020 e. Retten beskikker på den forurettedes begæring en advokat for den pågældende, når forholdene taler derfor, eller såfremt det følger af bestemmelserne i kapitel 66 a.

Stk. 2. Den for forurettede beskikkede advokat har adgang til det i § 741 c, stk. 2, 2. pkt., nævnte materiale, uanset om der er rejst tiltale i sagen.

Stk. 3. Bestemmelserne i kapitel 66 a finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

§ 1020 f. Rigsadvokaten kan bestemme, at en straffesag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal behandles af statsadvokaten efter reglerne i dette kapitel, hvis en sådan behandling er påkrævet med hensyn til et af forholdene eller en af de sigtede.

§ 1020 g. Bestemmelserne i denne lov om behandlingen af straffesager finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

§ 1020 h. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om behandlingen af de i §§ 1020 og 1020 a nævnte sager.

§ 1020 i. Justitsministeren kan bestemme, at en sag ikke skal behandles efter reglerne i dette kapitel, hvis hensynet til statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter kræver det.

Kapitel 93 d

Politiklagenævn

§ 1021. Politiklagenævn består af en advokat som formand og to lægmænd, der udpeges af justitsministeren for et tidsrum af 4 år regnet fra en 1. januar. Genudpegning kan finde sted én gang.

Stk. 2. Medlemmer af politiklagenævn kan fortsætte behandlingen af en verserende sag efter udløbet af det tidsrum, for hvilket de pågældende medlemmer er udpeget, hvis hensynet til en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse i nævnet taler for det og sagen forventes afgjort inden for kortere tid.

Stk. 3. Advokaten udpeges efter indstilling fra

Advokatrådet, idet der til hvert af hvervne indstilles fire personer, heraf to kvinder og to mænd.

Stk. 4. Lægmændene udpeges efter indstilling fra amtsrådene, Københavns Borgerrepræsentation, kommunalbestyrelsen på Frederiksberg og Bornholms Regionsråd, der hver indstiller seks personer, heraf tre kvinder og tre mænd, som har bopæl i vedkommende amt eller kommune.⁵⁾

Stk. 5. Lægmændene kan ikke samtidig med hvervet som medlem af politiklagenævnet være medlem af en kommunalbestyrelse, et amtsråd eller Folketinget. Bestemmelsen i § 70 finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

Stk. 6. Advokaten skal have kontor, og lægmændene skal have bopæl, i det område, der hører under vedkommende politiklagenævn.

Stk. 7. En person, der inden for det i stk. 1, 1. pkt., nævnte tidsrum fylder 70 år, kan ikke udpeges som medlem.

Stk. 8. For hvert medlem udpeger justitsministeren efter tilsvarende regler som for vedkommende medlem en suppleant blandt dem, der er indstillet i medfør af stk. 3 og 4.

Stk. 9. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om antallet af politiklagenævn og om sagernes fordeling mellem dem samt om indstillingen af medlemmer og disses vederlag.

§ 1021 a. Statsadvokaten underretter straks politiklagenævnet om klager og anmeldelser, der skal behandles efter kapitel 93 b eller kapitel 93 c.

Stk. 2. Politiklagenævnet kan over for statsadvokaten tilkendegive, at der efter nævnets opfattelse bør indledes en undersøgelse efter reglerne i kapitel 93 b eller efterforskning efter reglerne i kapitel 93 c.

§ 1021 b. Politiklagenævnet skal løbende have tilsendt genpart af det materiale, statsadvokaten tilvejebringer i forbindelse med undersøgelsen af de i kapitel 93 b nævnte sager og efterforskningen i de i kapitel 93 c nævnte sager. Politiklagenævnet må ikke uden statsadvokatens samtykke overlevere det modtagne materiale til andre.

Stk. 2. Statsadvokaten orienterer i øvrigt løbende politiklagenævnet om alle væsentlige beslutninger, der træffes i forbindelse med undersøgelsen eller efterforskningen.

§ 1021 c. Politiklagenævnet kan anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelses- eller efterforskningskridt.

Stk. 2. Hvis sigtede eller statsadvokaten i en sag, der behandles efter kapitel 93 c, modsætter sig nævnets anmodning om foretagelse af bestemte yderligere efterforskningskridt, forelægges spørgsmålet for retten til afgørelse. § 694, stk. 2, finder herved tilsvarende anvendelse. Rettens afgørelse træffes på begæring ved kendelse.

§ 1021 d. Statsadvokaten udfærdiger en redegørelse til politiklagenævnet om resultatet af undersøgelsen efter kapitel 93 b eller efterforskningen efter kapitel 93 c. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af forløbet af undersøgelsen eller efterforskningen og de faktiske omstændigheder af betydning for sagens afgørelse samt en vurdering af vægten af de fremkomne beviser. Det skal fremgå af redegørelsen, hvorledes statsadvokaten finder sagen bør afgøres.

§ 1021 e. Politiklagenævnet meddeler statsadvokaten, hvordan sager, der behandles efter kapitel 93 b eller kapitel 93 c, efter nævnets opfattelse bør afgøres.

Stk. 2. Det skal fremgå af afgørelsen, om den

er i overensstemmelse med politiklagenævnets opfattelse.

Stk. 3. Afgørelsen skal sendes til den, der har indgivet klage eller anmeldelse.

§ 1021 f. Politiklagenævnet kan påklage statsadvokatens afgørelser til rigsadvokaten. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

Stk. 2. Fristen for klage efter stk. 1 er 4 uger efter, at politiklagenævnet har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

§ 1021 g. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om politiklagenævnenes virksomhed, herunder om statsadvokatemes samvirke med politiklagenævnene.

§ 1021 h. Rigsadvokaten afgiver en årlig beretning om behandlingen af de i kapitel 93 b og kapitel 93 c nævnte sager til Folketinget og justitsministeren. Beretningen skal offentliggøres.

Bilag 6

Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1041 af 15.12.1995 om forretningsorden for politiklagenævn

Bekendtgørelse om forretningsorden for politiklagenævn

I medfør af § 1021 g i retsplejeloven, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 905 af 10. november 1992, som
ændret bl.a. ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 og
senest ved lov nr. 903 af 29. november 1995,
fastsættes:

§ 1. Nævnets formand tilrettelægger nævnets
arbejde og fastlægger mødedagene.

Stk. 2. Nævnets formand stiller sekretær-
bistand til rådighed for nævnet.

Stk. 3. Nævnets formand foranlediger, at der
føres en særskilt journal over nævnets sager, og
sørger for, at sagens dokumenter opbevares og
afleveres i overensstemmelse med de til enhver
tid gældende arkivretlige regler.

§ 2. Alle nævnets medlemmer deltager i sa-
gens behandling. Er et medlem forhindret, del-
tager supplementen i den pågældendes sted.

Stk. 2. Et medlem af nævnet kan ikke deltage
i behandlingen af en sag, når vedkommende er
inhabil efter forvaltningslovens kapitel 2.

§ 3. Sagerne behandles mundtligt.

Stk. 2. Formanden kan bestemme, at en sag
eller visse typer af sager skal behandles skrift-
ligt. Såfremt et medlem anmoder om det, be-
handles sagen dog mundtligt.

§ 4. Såfremt nævnet eller statsadvokaten on-
sker det, kan statsadvokatens redegørelse efter
retsplejelovens § 1021 d suppleres med, at stats-
advokaten mundtligt over for nævnet redegør
for sagen.

Stk. 2. Nævnet og statsadvokaten kan også i
øvrigt drøfte sagerne mundtligt.

§ 5. Nævnet kan anmode statsadvokaten om
at foretage bestemte yderligere undersøgelses-
eller efterforskningskridt, jf. retsplejelovens §
1021 c.

§ 6. Nævnet kan over for statsadvokaten til-
kendegive, at der efter nævnets opfattelse bør
indledes en undersøgelse efter reglerne i rets-
plejelovens kapitel 93 b eller efterforskning ef-
ter reglerne i kapitel 93 c. Dette gælder også,
selv om der ikke er indgivet en klage eller an-
meldelse.

§ 7. Nævnets møder er ikke offentlige.

§ 8. Nævnets medlemmer har tavshedspligt,
jf. forvaltningslovens § 27.

Stk. 2. Nævnets medlemmer må ikke uden
statsadvokatens samtykke overlevere det mod-
tagne materiale til andre, jf. retsplejelovens §
1021 b, stk. 1, 2. pkt.

§ 9. Nævnets beslutninger træffes ved af-
stemning efter stemmeflerhed.

Stk. 2. Ved tilkendegivelsen efter retspleje-
lovens § 1021 e til statsadvokaten kan ethvert
medlem forlange en kort begrundelse for sit
standpunkt tilført indstillingen.

§ 10. Nævnets beslutninger udfærdiges
skriftligt og underskrives af formanden eller
den, formanden bemyndiger dertil.

§ 11. Såfremt politiklagenævnet i medfør af retsplejelovens § 1021 f klager over statsadvokatens afgørelse, underretter statsadvokaten sagens parter.

§ 12. I de i retsplejelovens § 1021 c, stk. 2, nævnte tilfælde møder formanden om fornødent for politiklagenævnet i retten.

§ 13. Politiklagenævnene afholder et årligt fællesmøde.

Stk. 2. På fællesmødet vælger medlemmerne af nævnene blandt de seks formænd en landsformand.

Stk. 3. Landsformanden forbereder og indkalder til fællesmødet.

Stk. 4. Landsformanden udgiver sammen med Rigsadvokaten den i § 14 nævnte årsberetning.

Stk. 5. Landsformanden vederlægges for de i stk. 3 og stk. 4 nævnte yderligere arbejdsopgaver.

§ 14. Politiklagenævnet udarbejder en selvstændig delberetning, der indgår i den årsberetning, som Rigsadvokaten skal afgive i medfør af retsplejelovens § 1021 h.

§ 15. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 1996.

Justitsministeriet, den 15. december 1995

BJØRN WESTH

/ Mogens Henriksen

Bilag 7

Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1042 af 15.12.1995 om politiklagenævn

Bekendtgørelse om politiklagenævn

I medfør af § 2021, stk. 8, i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 905 af 10. november 1992, som ændret bl.a. ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 og senest ved lov nr. 903 af 29. november 1995, fastsættes:

Kapitel 1

Antallet af politiklagenævn og sagernes fordeling mellem dem

§ 1. I henhold til retsplejelovens § 1021 oprettes for hver af landets seks regionale statsadvokater et politiklagenævn.

Stk. 2. Hvert politiklagenævn varetager de i retsplejelovens kapitel 93 d nævnte opgaver inden for vedkommende statsadvokats område, jf. bekendtgørelse nr. 787 af 21. september 1992.

Kapitel 2

Politiklagenævnenes sammensætning samt udpegning af medlemmer

§ 2. Hvert politiklagenævn består af en advokat som formand og to lægmænd, der udpeges af justitsministeren for et tidsrum af 4 år regnet fra en 1. januar.

§ 3. Advokaten udpeges efter indstilling fra Advokatrådet, idet der til hvert af hvervne indstilles fire personer, heraf to kvinder og to mænd. De advokater, som indstilles, skal have kontor i det område, der hører under vedkommende politiklagenævn, og skal have erfaring med behandlingen af straffesager.

§ 4. Lægmændene udpeges efter indstilling fra amtsrådene, Københavns Borgerrepræsen-

tation og kommunalbestyrelsen på Frederiksberg, der hver indstiller seks personer, heraf tre kvinder og tre mænd, som har bopæl i vedkommende amt og kommune. De personer, der indstilles, skal endvidere have bopæl i det område af amtet, der hører under vedkommende politiklagenævn. Amter, der er delt mellem to eller tre politiklagenævn, indstiller henholdsvis tre og to personer fra hver af de to eller tre dele af amtet.

Stk. 2. De personer, der indstilles som lægmænd, skal være alment respekterede og nyde bred tillid i det område, hvor de skal virke. De pågældende må endvidere have betydelig indsigt i almindelige samfundsforhold og bør så vidt muligt udgøre et repræsentativt udsnit af befolkningen med hensyn til alder, uddannelse og erhverv. De pågældende skal udpeges i kraft af deres personlige egenskaber og ikke som repræsentanter for bestemte interessegrupper.

Stk. 3. Lægmændene kan ikke samtidig med hvervet som medlem af politiklagenævnet være medlem af en kommunalbestyrelse, et amtsråd eller Folketinget. Udelukkede fra hvervet er endvidere ministre, advokater, advokatfuldmægtige, centraladministrationens, domstolens, anklagemyndighedens, statsamternes, politiets og fængselsvæsenets tjenestemænd og øvrige personale samt sognefogeder og folkekirkens og de anerkendte trossamfunds gejstlige, jf. retsplejelovens § 70.

§ 5. For hvert medlem udpeger justitsministeren efter tilsvarende regler som for vedkommende medlem en suppleant blandt dem, der er indstillet i medfør af §§ 3 og 4.

Stk. 2. Genudpegning kan finde sted én gang.

1

En person kan således højst virke i et politiklagenævnet i 8 år.

Stk. 3. Hvis et medlem ikke længere opfylder betingelserne i §§ 3 og 4, ophører denne som medlem. I stedet udpeges suppleanten som medlem for resten af perioden. Der udpeges i så fald en ny suppleant blandt de oprindeligt indstillede, ligeledes for resten af perioden. Tilsvarende gælder, hvis et medlem af andre grunde udtræder af politiklagenævnet. Hvis en suppleant ikke længere opfylder betingelserne i §§ 3 og 4 eller af andre grunde udtræder af politiklagenævnet, udpeges en ny suppleant blandt de oprindeligt indstillede for resten af perioden.

Stk. 4. Såfremt der inden udløbet af 4 års perioden ikke længere er det fornødne antal personer indstillet, som opfylder betingelserne for beskikkelse, anmodes Advokatrådet eller vedkommende amtsråd, Københavns Borgerrepræsentation eller kommunalbestyrelsen på Frederiksberg om at foretage nye indstillinger.

Stk. 5. En person, der inden for det i § 2 nævnte tidsrum fylder 70 år, kan ikke udpeges som medlem eller suppleant.

Kapitel 3

Ikrafttræden

§ 6. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 1996.

Justitsministeriet, den 15. december 1995

BJØRN WESTH

/ Mogens Henriksen

Bilag 8

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29.12.1995 om behandling af klager over politipersonalet mv.

JUSTITSMINISTERIET
POLITIKONTORET

ADE00207
J.nr. 1995-945-0226

29 DEC. 1995

Cirkulæreskrivelse til anklagemyndigheden og politiet vedrørende
behandling af klager over politipersonalet m.v.

1. Retsgrundlaget.

Ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Behandlingen af klager over politipersonalet m.v.) er der vedtaget nye regler om behandlingen af adfærdsklagesager og straffesager mod politipersonalet.

Loven indebærer bl.a., at lokalnavnene ikke længere skal deltage i behandlingen af adfærdsklagesager, og at politimestrene ikke længere skal træffe afgørelse i adfærdsklagesager. Fremover er det statsadvokaterne, der skal undersøge og afgøre adfærdsklager. Statsadvokaterne skal desuden efterforske straffesager mod politipersonale og afgøre tiltalespørgsmålet.

Statsadvokatens afgørelser kan påklages til Rigsadvokaten.

Lokalnavnene skal fortsat varetage deres anden hovedopgave, nemlig at vedligeholde og udbygge kontakten mellem politiet og befolkningen, og lokalnavnene udgør således fortsat den formelle ramme om samarbejdet på lokalt plan mellem politiet og kommunerne.

2. Adfærdsklagesager.

Der er i retsplejelovens kapitel 93 b fastsat nærmere bestemmelser om behandlingen af klager over politipersonalet.

Det følger af lovens § 1019, stk. 1, at det er statsadvokaterne, der behandler klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklagesager). Dette indebærer, at det herefter er statsadvokaterne, der skal undersøge og afgøre klager over politiperso-

- 2 -

nalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager). Begrebet "adfærdsklager" omfatter samme sagstyper, som hidtil har været behandlet i lokalnævnene.

Efter bestemmelsen i § 1019, stk. 2, skal Rigspolitichefen, det vil i praksis normalt sige Rigspolitichefens Rejseafdeling, efter anmodning yde statsadvokaten bistand til undersøgelsen. Det forudsættes, at undersøgelsen i adfærdsklagesager som altøvervejende hovedregel foretages af statsadvokaten selv eller det juridiske personale i statsadvokaturerne, herunder advokater der er beskikket som medhjælpere for statsadvokaten.

Det følger af bestemmelsen i § 1019, stk. 3, at politiet i adfærdsklagesager udelukkende kan foretage uopsættelige undersøgelseskridt, der ikke kan afvente, at statsadvokaten indleder sin undersøgelse af en konkret sag. Det kan f.eks. være iværksættelse af en lægeundersøgelse på en skadestue eller hos en praktiserende læge eller sikring af vidners identitet i en situation, hvor en person umiddelbart i tilknytning til en episode tilkendegiver, at han eller hun vil klage. Formålet med bestemmelsen, der har et snævert anvendelsesområde, er at undgå bevistab som følge af den (korte) tid, der i praksis efter omstændighederne vil kunne gå, før statsadvokaten kan tage sig af sagen. Såfremt politiet foretager sådanne undersøgelseskridt, skal statsadvokaten snarest muligt underrettes herom.

Vedrørende spørgsmålet om disciplinært ansvar i anledning af en adfærdsklagesag henvises til § 1019 j, og bemærkningerne i lovforslaget til denne bestemmelse.

3. Straffesager mod politiet.

Som noget nyt er behandlingen af straffesager mod politipersonale vedrørende forhold begået i tjenesten nu blevet særskilt lovreuleret i kapitel 93 c.

Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten skal indgives til vedkommende statsadvokat, jf. § 1020. Hvis anmeldelsen modtages af politiet, må den derfor videresendes til statsadvokaten som rette myndighed.

- 3 -

Det er statsadvokaten, der forestår efterforskningen i sagen, og det er endvidere statsadvokaten, der afgør tiltalespørgsmålet, bortset fra de i § 1020 c, stk. 1, nævnte tilfælde.

I særlige tilfælde kan statsadvokaten efter bestemmelsen i § 1020 b, stk. 2, anmode Rigspolitichefen (i praksis Rigspolitichefens Rejseafdeling) om bistand med efterforskningen. Statsadvokaten kan også om fornødent anmode om bistand fra Rigspolitiets øvrige afdelinger, herunder Teknisk Afdeling.

I straffesager mod politipersonale kan politiet på egen hånd foretage uopsættelige efterforskningsskridt, det vil sige efterforskningsskridt, der ikke kan afvente, at statsadvokaten indleder sin behandling af en konkret sag, jf. § 1019 b, stk. 3. Formålet med bestemmelsen, der har et snævert anvendelsesområde, er at undgå bevistab som følge af den (korte) tid, der i praksis efter omstændighederne vil kunne gå, før statsadvokaten kan tage sig af sagen. Såfremt politiet foretager sådanne efterforskningsskridt, skal statsadvokaten snarest muligt underrettes herom.

4. Politiklagenavn.

Der er i medfør af § 1021 for hver af de regionale statsadvokater oprettet et politiklagenavn, der løbende skal føre tilsyn med statsadvokatens behandling af adfærdsklagesager og straffesager mod politipersonale.

Hvert politiklagenavn består af en advokat og to lægmænd.

Politiklagenavnets beføjelser er nærmere beskrevet i kapitel 93 d i retsplejeloven. Som det bl.a. fremgår heraf, får politiklagenævnet i såvel adfærdsklagesager som straffesager mod politipersonale løbende tilsendt kopi af sagsakterne. Nævnet kan over for statsadvokaten tilkendegive, at der efter nævnets opfattelse bør indledes en undersøgelse efter reglerne i kapitel 93 b eller efterforskning efter reglerne i kapitel 93 c. Dette gælder også, selv om der ikke er indgivet en klage eller en anmeldelse. Nævnet kan anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelser eller efterforskningsskridt. Nævnet tilkendegiver

- 4 -

endvidere over for statsadvokaten, hvordan sagerne efter nævnets opfattelse bør afgøres.

Nævnet kan påklage statsadvokatens afgørelser til Rigsadvokaten.

5. Advokatbeskikkelse.

Der er gennemført en udvidet adgang til at beskikke advokat for klageren og indklagede i adfærdsklagesager (§ 1019 e) samt for forurettede og polititjenestemanden i straffesager mod politipersonale (§ 1020 e og 1020 d).

I adfærdsklagesager, der behandles efter kapitel 93 b, beskikker retten ifølge § 1019 e, stk. 1, en advokat for klageren og indklagede i de tilfælde, hvor forklaring afgives i retten.

I andre tilfælde kan retten, når forholdene taler derfor, på klagerens eller indklagedes begæring beskikke en advokat for den pågældende, jf. § 1019 e, stk. 2. Statsadvokaten vejleder de pågældende om adgangen til at begære en advokat beskikket og drager omsorg for, at en begæring herom indbringes for retten. Vejledningen skal gives snarest muligt og senest, inden den pågældende afhøres første gang. Det skal af rapporten fremgå, at den pågældende har modtaget behørig vejledning, jf. § 1019 e, stk. 2.

I øvrigt følger det af § 1019 c, at indklagede har ret til at møde med en bisidder.

I straffesager mod politipersonale, der behandles efter kapitel 93 c, beskikker retten en forsvarer, når forholdene taler derfor, eller såfremt det følger af bestemmelserne i kapitel 66.

Det følger endvidere af § 1020 e, at retten på den forurettedes begæring beskikker en advokat for den pågældende, når forholdene taler derfor, eller såfremt det følger af bestemmelserne i kapitel 66 a.

- 5 -

6. Sager, hvor en person er død eller kommet alvorligt til skade.

I tilknytning til reglerne om statsadvokaternes behandling af straffesager mod politipersonale er der i § 1020 a, stk. 2, indført en regel, hvorefter sager, hvor en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt (f.eks. som anholdt eller detentionsanbragt), i alle tilfælde skal efterforskes af statsadvokaten i strafferetsplejens former, uanset om der er formodning om, at der er begået et strafbart forhold.

7. Behandling af "mindre klager".

Selv om det efter 1. januar 1996 er statsadvokaten, der behandler klager over politipersonalets adfærd, er det i bemærkningerne til § 1019 forudsat, at den hidtil fulgte praksis vedrørende politiets behandling af mindre klager opretholdes, jf. herved afsnit 3.1.2. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Efter denne praksis bliver mange små klager afgjort ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren. Herved kan fejltagelser og misforståelser opklares, og klageren vil undertiden være tilfreds hermed. I nogen tilfælde vil klageren umiddelbart kunne få medhold i sin klage, f.eks. hvor den indklagede polititjenestemand erkender at have optrådt ukorrekt. Såfremt klageren i sådanne tilfælde modtager en beklagelse af det passerede med tilsagn om, at forholdet vil blive påtalt, og han erklærer sig tilfreds hermed, vil der ofte ikke være behov for at iværksætte nogen undersøgelse.

Klageren må imidlertid af politiet vejledes om den formelle klage mulighed til statsadvokaten, og politiet må udfærdige en notits om det passerede, som forelægges for statsadvokaten, således at statsadvokaten kan få lejlighed til eventuelt at iværksætte en nærmere undersøgelse af egen drift. Det forudsættes, at statsadvokaten sender en genpart af notitsen til politiklagenævnet.

Idet der i øvrigt henvises til lovforslaget side 12 og 24, skal Justitsministeriet henstille til statsadvokaterne, at man ved

- 6 -

modtagelsen af de ovenfor anførte notitser fra politiet påser, at politiets behandling af "mindre klager" nøje holdes inden for de grænser, der følger af loven og dens forarbejder. Særtryk af lovforslaget med bemærkninger (L 242) er udsendt til politiet og anklagemyndigheden ved skrivelse af 5. maj 1995.

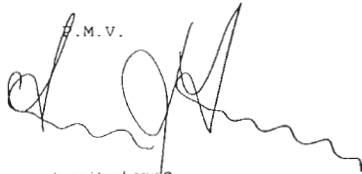
8. Ikrafttræden og overgangsbestemmelser.

Loven træder i kraft den 1. januar 1996.

De nye regler om behandling af klager over politipersonalet har virkning for adfærdsklagesager, der ved lovens ikrafttræden ikke har været behandlet af lokalnævnet. En sag, der alene er modtaget og behandlet i lokalnavnets sekretariat, betragtes ikke som behandlet i lokalnævnet. Lokalnævnene opretholdes med deres hidtidige sammensætning efter lovens ikrafttræden i det omfang, det er nødvendigt for at færdigbehandle verserende adfærdsklagesager efter de hidtil gældende regler.

De nye regler om behandlingen af straffesager mod politipersonale har virkning for straffesager, hvori der ved lovens ikrafttræden ikke er rejst tiltale i 1. instans.

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelserne er i øvrigt anført i lovens § 2, hvortil der henvises.

S.M.V.

Lars Bay Larsen

Bilag 9

Justitsministeriets skrivelse af 5.1.1996 om vidne- og transportgodtgørelse

JUSTITSMINISTERIET
POLITIKONTORET
SLOTSHOLMSGADE 10
1216 KØBENHAVN K
33 92 33 40 TELEFAX 33 93 35 10

ADE00256/Sagsbeh.: ade
J. nr. 1995-945-0226

Den

5 JAN. 1996

Rigsadvokaten
Christians Brygge 28, 3. tv.
1559 København V

Rigsadvokaten har overfor Justitsministeriet rejst spørgsmål om mulighederne for at yde vidne- og transportgodtgørelse i sager omfattet af politiklagenævnensordningen.

I den anledning skal Justitsministeriet udtale følgende:

1. Retsplejelovens § 188 indeholder en bemyndigelse til administrativt at fastsætte regler om godtgørelse til vidner og til "personer, der efter indkaldelse har afgivet forklaring til politiet".

I medfør af denne bestemmelse er der ved bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1989 om ydelser til lægdommere og vidner m.v. fastsat følgende bestemmelser om vidner:

"§ 2. Der tilkommer vidner 40 kr. for hver påbegyndt periode af 2 timer, de i anledning af vidnepligten må være borte fra hjemmet, dog mindst 80 kr.

Stk. 2. Må det antages, at et vidne har haft udgifter eller tab, der overstiger den i stk. 1 nævnte godtgørelse, kan retten, hvis omstændighederne taler for det, tillægge vidnet en særlig godtgørelse herfor.

§ 3. Lægdommere og vidner har endvidere krav på godtgørelse til hotelophold og befordring efter de for ansatte i staten gældende regler.

Stk. 2. Der ydes dog befordringsgodtgørelse, hvis

den pågældende må rejse mere end 3 kilometer for at nå til retten.

§ 4. Bestemmelserne i § 2, stk. 2, og § 3 finder efter begæring tilsvarende anvendelse med henyn til personer, der efter indkaldelse har afgivet forklaring til politiet."

2. Reglerne om godtgørelse til personer, der efter indkaldelse har afgivet forklaring til politiet, jf. bekendtgørelsens § 4, må efter Justitsministeriets opfattelse finde tilsvarende anvendelse i straffesager mod politipersonale, der behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c. Der henvises herved til retsplejelovens § 1020 g, hvorefter de almindelige bestemmelser i retsplejelovent om behandlingen af straffesager finder tilsvarende anvendelse, i det omfang kapitel 93 c ikke indeholder særlige bestemmelser.

Det indebærer, at der efter begæring kan ydes særlig vidnegodtgørelse efter bekendtgørelsens § 2, stk. 2 - men ikke standardgodtgørelse efter § 2, stk. 1 - samt transport- og overnatningsgodtgørelse efter bekendtgørelsens § 3. Kompetencen til at træffe afgørelse om ydelse af særlig vidnegodtgørelse i medfør af bekendtgørelsens § 4, jf. § 2, i de nævnte straffesager må antages at tilkomme statsadvokaten.

3. I adfærdsklagesager, der er omfattet af retsplejelovens kapitel 93 b, må det antages, at bekendtgørelsens § 4 kan anvendes analogt, i det omfang afhøringer foretages af statsadvokaten (eller undtagelsesvis af Rigspolitiet, jf. § 1019, stk. 2). Det bemærkes i denne forbindelse, at det f.eks. ved den første afhøring af klageren/anmelderen kan være uafklaret, om sagen skal behandles som en straffesag eller en adfærdsklagesag. En skarp sondring mellem disse to sagsbehandlingsformer kan således ikke opretholdes i forhold til vidnegodtgørelsesreglerne.

Foretages afhøring ved retten i medfør af retsplejelovens § 1019 f, finder bekendtgørelsens §§ 2 og 3 direkte anvendelse.

P.M.V.

E.B.

Mogens Hendriksen

Bilag 10

Justitsministeriets notits af 3.10.1996 om aktindsigt
i politiklagenævssager

JUSTITSMINISTERIET
Civil- og Politifafdelingen
Politikontoret

MLI00298
J.nr. 19
Den 3. oktober 1996

N O T I T S

om

Aktindsigt efter offentlighedsloven og forvaltningsloven i klagesager over polititjenestemænd, der behandles af statsadvokaterne og Politiklagenævnene.

1. Problemstilling.

Justitsministeriet er blevet anmodet om at overveje, hvem der har kompetence til at træffe afgørelse om aktindsigt i klagesager over polititjenestemænd, der behandles af Statsadvokaterne og af Politiklagenævnet.

I det følgende redegøres der for det rejste spørgsmål samt spørgsmål, der naturligt - navnlig set fra Politiklagenævnens side - kan rejses i forbindelse hermed.

Indledningsvis beskrives i oversigtsform reglerne om undersøgelse af klager over politiet, idet disse regler er afgørende for, hvem der efter offentlighedslovens og forvaltningslovens bestemmelser har kompetence til at træffe afgørelse i begæringer om aktindsigt i de pågældende sager.

2. Reglerne om undersøgelse af klager over politiet.

I retsplejelovens § 1019, stk. 1, er det fastsat, at statsadvokaterne behandler klager over politipersonal-ets adfærd i tjenesten (adfærdsklager).

- 2 -

Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten indgives til vedkommende statsadvokat, jf. retsplejelovens § 1020.

I bekendtgørelse nr. 1042 af 15. december 1995, jf. retsplejelovens § 1021, stk. 8, er det fastsat, at der for hver af landets seks regionale statsadvokater oprettes et politiklagenavn.

Efter retsplejelovens § 1021 a underretter statsadvokaten straks politiklagenævnet om klager og anmeldelser, der skal behandles efter kapitel 93 b (adfærdsklager) eller kapitel 93 c (straffesager). Politiklagenævnet kan over for statsadvokaten tilkendegive, at der efter nævnets opfattelse bør indledes en undersøgelse efter reglerne i kapitel 93 b eller efterforskning efter reglerne i kapitel 93 c, jf. § 1021 a, stk. 2.

Politiklagenævnet skal løbende have tilsendt genpart af det materiale, statsadvokaten tilvejebringer i forbindelse med undersøgelsen af de i kapitel 93 b nævnte sager og efterforskningen i de i kapitel 93 c nævnte sager, jf. § 1021 b, stk. 1, 1. pkt.

I følge § 1021 c, stk. 1, kan politiklagenævnet anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelser - eller efterforskningskridt.

I følge § 1021 d udfærdiger statsadvokaten en redegørelse til politiklagenævnet om resultatet af undersøgelsen efter kapitel 93 b eller efterforskninger efter kapitel 93 c. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af forløbet af undersøgelsen eller efterforskningen og de faktiske omstændigheder af betydning for sagens afgørelse samt en vurdering af vægten af de fremkomne beviser. Det skal fremgå af redegørelsen, hvorledes statsadvokaten finder, sagen bør afgøres.

Politiklagenævnet meddeler efter § 1021 e, stk. 1, statsadvokaten, hvordan sager, der behandles efter kapitel 93 b eller kapitel 93 c, efter nævnets opfattelse

- 3 -

bør afgøres.

Af bemærkningerne til § 1021 e fremgår bl.a. følgende:

"Den sædvanlige fremgangsmåde i såvel straffesager som adfærdsklagesager vil være den, at statsadvokaten, når sagen efter hans opfattelse er klar til afgørelse, forelægger sagen for politiklagenævnet.

...

Politiklagenævnet må herefter i første række vurdere, om der efter nævnets opfattelse er behov for at foretage yderligere undersøgelser eller efterforskning, og i bekræftende fald fremsætte begæring herom, jf. den foreslåede § 1021 c. Finder politiklagenævnet derimod i lighed med statsadvokaten, at sagen kan afgøres på det foreliggende grundlag, meddeler nævnet statsadvokaten, hvordan sagen efter nævnets opfattelse administrativt bør afgøres. Statsadvokaten træffer herefter afgørelse i sagen.

...".

I følge § 1021 e, stk. 2, skal det fremgå af afgørelsen, om den er i overensstemmelse med politiklagenævnets opfattelse.

3. Offentlighedslovens og forvaltningslovens udgangspunkt.

En klage over en polititjenestemands adfærd i tjenesten eller en anmeldelse om strafbart forhold begået af politipersonale i tjenesten, som behandles af statsadvokaten og politiklagenævnet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b, 93 c og 93 d, er som udgangspunkt omfattet af reglerne i lov nr. 572 af 19. december 1985 (med senere ændringer) om offentlighed i forvaltningen, jf. offentlighedslovens § 1, stk. 1.

Straffesager mod politipersonale for forhold begået i tjenesten samt adfærdsklagesager, der overgår til straffesagsbehandling, er dog ikke omfattet af offentlighedslovens anvendelsesområde, jf. lovens § 2, stk. 1.

Udgangspunktet er herefter, at enhver kan forlange at

- 4 -

få aktindsigt i dokumenterne i de sager, der er omfattet af offentlighedslovens anvendelsesområde, jf. lovens § 4, stk. 1.

Forvaltningslovens kapitel 4 indeholder bestemmelser om parters ret til aktindsigt. Udgangspunktet er i følge § 9, stk. 1, at den, der er part i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, kan forlange at blive gjort bekendt med sagens dokumenter. Parters ret til aktindsigt begrænses dog af §§ 12-15.

Det bemærkes, at bestemmelserne i forvaltningslovens kapitel 4 - og dermed udgangspunktet i § 9, stk. 1 - ikke gælder sager om strafferetlig forfølgning af lovovertrædelser, jf. § 9, stk. 3. Parters ret til aktindsigt i afsluttede straffesager er reguleret i forvaltningslovens § 18.

Der vil ikke i nærværende sammenhæng blive redegjort for alle undtagelsesbestemmelser, som kan have betydning for spørgsmålet om aktindsigt i en klagesag vedrørende politipersonale, der behandles af statsadvokaten og politiklagenævnet. Dog er enkelte spørgsmål af særlig interesse for politiklagenævnet behandlet nedenfor under punkt 5.

4. Kompetencespørgsmålet

I offentlighedslovens § 15, stk. 1, er det fastsat, hvilken myndighed der skal træffe afgørelse om, hvorvidt en begæring om aktindsigt kan imødekommes. Bestemelsen har følgende ordlyd:

" § 15. Fremsættes der begæring om aktindsigt vedrørende dokumenter, der indgår i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, afgør denne myndighed, om begæringen kan imødekommes. I andre tilfælde afgøres sager om aktindsigt af den myndighed, der har dokumentet i sin besiddelse".

Afgørelsessag

Forvaltningslovens § 16, stk. 1, indeholder en tilsvar-

- 5 -

ende kompetenceregulering, idet det er fastsat, at afgørelsen af, om og i hvilken form en begæring om aktindsigt skal imødekommes, træffes af den myndighed, der i øvrigt har afgørelsen af den pågældende sag.

Ikke afgørelsessag

Som det fremgår, skal afgørelsen om, hvorvidt en begæring om aktindsigt kan imødekommes, træffes af den myndighed, der i øvrigt har afgørelsen af den pågældende sag. Indgår dokumentet ikke i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, træffes afgørelsen vedrørende aktindsigtsspørgsmålet af den myndighed, der har dokumentet i sin besiddelse.

Politiklagenævnets sag

I forbindelse med en klage eller anmeldelse af politipersonale har politiklagenævnet som nævnt ovenfor i punkt 2 ikke til opgave at træffe afgørelse i sagen, men skal efter retsplejelovens § 1021 e alene meddele Statsadvokaten, hvordan sager, der behandles efter kapitel 93 b eller 93 c, efter nævnets opfattelse bør afgøres. Den tilkendegivelse, politiklagenævnet meddeler Statsadvokaten, kan derfor ikke antages at være en afgørelse i forvaltningslovens forstand, jf. forvaltningslovens § 2, stk. 1, men alene en beslutning af processuel karakter. Der kan i den forbindelse henvises til kommenteret forvaltningslov, 1992, side 52.

Statsadvokatens sag

En klage over politipersonale indebærer som nævnt ovenfor under punkt 2, at statsadvokaten - efter at have hørt politiklagenævnet - skal tage stilling til, om klagen er berettiget, og statsadvokatens afgørelse kan indbringes for Rigsadvokaten. Tilsvarende gælder i sager vedrørende anmeldelse om straffbare forhold begået af politipersonale i tjenesten. Den sag, som statsadvokaten opretter i forbindelse hermed, er efter Justitsministeriets opfattelse en sag "hvori der er eller vil blive truffet afgørelse".

Statsadvokatens kompetence

Fremstilles der begæring om aktindsigt over for politiklagenævnet vedrørende dokumenter, der er indgået i

- 6 -

Statsadvokatens klagesag eller straffesag, skal begæringen om aktindsigt derfor sendes til Statsadvokaten til afgørelse, jf. offentlighedslovens § 15, stk. 1, og forvaltningslovens § 16, stk. 1, sammenholdt med § 18.

Politiklagenævnets kompetence

De dokumenter, der ikke er indgået og heller ikke vil indgå i Statsadvokatens sag, f.eks. politiklagenævnets interne dokumenter, hører derimod under politiklagenævnets afgørelse, se hertil kommenteret offentlighedslov, 1992, side 231. Særlige spørgsmål vedrørende disse dokumenter omtales nedenfor under punkt 5.

Dokumenter hos politiklagenævnet, der skal videresendes til statsadvokaten

Det giver anledning til tvivl at afgøre, om det er politiklagenævnet eller Statsadvokaten, der har kompetence til at træffe afgørelse vedrørende aktindsigtsspørgsmål med hensyn til de dokumenter i politiklagenævnets sag, som endnu ikke er indgået i Statsadvokatens sag, men hvor det er meningen, at dokumenterne på et senere tidspunkt vil indgå i Statsadvokatens sag. Disse tilfælde må dog antages i praksis at være yderst begrænsede, idet politiklagenævnet, såfremt det modtager dokumenter af betydning for sagen, må antages at sende disse videre til Statsadvokaten uden unødigt ophold, således at dokumenterne kan indgå i Statsadvokatens behandling af sagen.

Måtte det imidlertid forekomme, at der på det tidspunkt, politiklagenævnet modtager en begæring om aktindsigt, findes dokumenter hos nævnet, som endnu ikke er fremsendt til Statsadvokaten, f.eks. henvendelser fra private om en bestemt sag eller generelle henvendelser, må nævnet hurtigst muligt (af hensyn til 10-dages fristen i offentlighedslovens § 16, stk. 2, og forvaltningslovens § 16, stk. 2) tage stilling til, i hvilket omfang nævnets dokumenter kommer til at indgå i Statsadvokatens sag. Såfremt dette er tilfældet, skal nævnet herefter sende dokumenterne til Statsadvokaten sammen med begæringen om aktindsigt, idet Statsadvokaten som nævnt har kompetence til at træffe afgørelse om aktindsigtsspørgsmål med hensyn til de dokumenter, der indgår i Statsadvokatens sag.

- 7 -

Er det - rent undtagelsesvist - ikke muligt for politiklagenævnet inden rimelig tid efter, at begæringen om aktindsigt er modtaget, at tage stilling til, i hvilket omfang dokumenter, som nævnet er i besiddelse af, skal fremsendes til Statsadvokaten (f.eks. hvor personen har rettet direkte henvendelse til nævnet, og der ikke kan være tvivl om relevansen af dokumenterne for sagen), taler hensynet til den person, der har anmodet om aktindsigt, for, at politiklagenævnet træffer afgørelse om, hvorvidt begæringen om aktindsigt kan imødekommes med hensyn til de dokumenter, som på tidspunktet for afgørelsen af aktindsigtsspørgsmålet indgår i politiklagenævnets sag, og som på dette tidspunkt ikke til lige er indgået i Statsadvokatens sag.

5. Enkelte spørgsmål i forbindelse med politiklagenævnets behandling af aktindsigtsbegæringer.

Som nævnt ovenfor under punkt 4 er det som udgangspunkt Statsadvokaten, der har kompetence til at træffe afgørelse vedrørende begæringer om aktindsigt i sager om politipersonale, som behandles efter retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c. Politiklagenævnet skal derfor som udgangspunkt videregende aktindsigtsbegæringer til Statsadvokaten til foranstaltning.

Politiklagenævnet skal dog som nævnt under punkt 4 træffe afgørelse om spørgsmål om aktindsigt i dokumenter, som ikke indgår i Statsadvokatens sag og heller ikke skal indgå i sagen. I praksis vil dokumenter af nævnte kategori formentlig indskrænke sig til alene at angå nævnets interne dokumenter, som derfor (kort) vil blive omtalt i det følgende.

Interne arbejdsdokumenter

I følge offentlighedslovens § 7 og forvaltningslovens § 12 omfatter retten til aktindsigt ikke en myndigheds interne arbejdsdokumenter, det vil sige dokumenter, der udarbejdes af en myndighed til eget brug. Udgangspunktet for en afgrænsning af begrebet "internt arbejdsmateriale" er, at undtagelsesbestemmelsen efter forarbej-

- 8 -

derne navnlig er begrundet i behovet for at kunne hemmeligholde dokumenter af mere foreløbig karakter, der tjener til forberedelse af en myndigheds interne beslutningsgrundlag, jf. betænkning 857/1978, side 180. Undtaget fra aktindsigt er herefter f.eks. nævnets referatark, udkast til udtalelse i sagen til statsadvokaten og voteringsprotokol.

Beslutnings-
protokoller

Beslutningsprotokoller er derimod omfattet af adgangen til aktindsigt, jf. offentlighedslovens § 8, nr. 1, og forvaltningslovens § 13, nr. 1.

Beskrivelserne i offentlighedslovens § 7 og forvaltningslovens § 12 omfatter kun dokumenter, der er udarbejdet inden for det pågældende politiklagenævns, og som **forbliver** i nævnets besiddelse. Såfremt nævnets interne arbejdsmateriale oversendes eller i øvrigt afgives til en anden myndighed f.eks. den pågældende statsadvokat, vil dokumentet som udgangspunkt miste sin interne karakter, og herefter være undergivet aktindsigt efter offentlighedslovens og forvaltningslovens øvrige regler.

Bilag 11

Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/1999 om behandlingen af straffesager mod personer ansat i politiet og anklagemyndigheden

RIGSADVOKATEN
Christians Brygge 28, 3. tv
1559 Kbh. V

Meddelelse nr. 2/1999
Den 3. februar 1999
J.nr. G 2237

Behandlingen af straffesager mod personer ansat i politiet og anklagemyndigheden.

De generelle regler, der regulerer kompetencen mellem statsadvokaten og politimesteren til at behandle anmeldelser om strafbare forhold, findes i retsplejelovens kap. 65 og kap. 67. Disse regler suppleres af administrative bestemmelser om påtalekompetence, forelæggelse m.v. Herudover findes der i retsplejelovens kap. 93 c særlige regler, der vedrører behandlingen af straffesager mod politipersonale.

Med henblik på at sikre ensartethed i den formelle behandling af straffesager mod personer ansat i politiet og anklagemyndigheden og på baggrund af reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c om straffesager mod politipersonale fastsættes hermed følgende:

1. Sager mod politipersonale.

1.1. Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten behandles, uanset sagens karakter, af vedkommende regionale statsadvokat, jf. retsplejelovens § 1020. Dette gælder også anmeldelser mod politimesteren (politidirektøren), rigspolitietschefen og politiets øvrige jurister. Statsadvokaten træffer ligeledes afgørelse vedrørende tiltalspørgsmålet, medmindre afgørelse herom skal træffes af Rigsadvokaten eller justitsministeren, jf. retsplejelovens § 1020 c.

RM 2/1999

2

1.2. Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale (som defineret i pkt. 1.1.) uden for tjenesten behandles af vedkommende politimester (Politidirektøren). Sagen forelægges vedkommende regionale statsadvokat til afgørelse af tildalespørgsmålet, medmindre afgørelse herom skal træffes af Rigsadvokaten eller justitsministeren.

Forelæggelse for statsadvokaten kan dog undlades, når anmeldelsen eller sigtelsen viser sig grundløs, jf. retsplejelovens § 749, stk. 1 og stk. 2 og § 721, stk. 1, nr. 1. Forelæggelse kan ligeledes undlades, når sigtelsen angår mindre alvorlige lovovertrædelser, der ikke indebærer nogen krænkelse af private interesser, og hvor det efter et rimeligt skøn må være utvivlsomt, at der ikke er nogen begrundelse for forelæggelse, f.eks. mindre alvorlige overtrædelser af færdselsloven.

Hvis der kan rejses begrundet tvivl om politimesterens (politidirektørens) habilitet forelægges sagen - uanset dennes karakter - for statsadvokaten. Dette gælder f.eks. hvis den pågældende er tjenstgørende i den politikreds, der skulle behandle sagen. Uopsættelige efterforskningskridt skal dog foretages.

1.3. Forelæggelsen sker fra politimesteren (Politidirektøren) i den kreds, hvor anmeldelsen er indgivet eller hvor efterforskningen finder sted.

2. Sager mod andre ansatte i politiet

Sager mod andre ansatte i politiet, f.eks. kontorpersonale og civilmedarbejdere, behandles uanset om forholdet er begået i eller uden for tjenesten i overensstemmelse med reglerne anført under punkt 1.2. - 1.3.

3. Sager mod ansatte i statsadvokaturerne

3.1. Anmeldelser om strafbare forhold begået af personale, der er ansat i en statsadvokatur behandles af politimesteren (Politidirektøren). Reglen gælder alle grupper af ansatte, herunder statsadvokaten, og uanset om forholdet er begået i eller udenfor tjenesten. Sagen forelægges vedkommende regionale statsadvokat til afgørelse af tiltalespørgsmålet, medmindre afgørelse herom skal træffes af Rigsadvokaten eller justitsministeren.

Sagen må i givet fald ikke forelægges og afgøres af den statsadvokat, hos hvem den pågældende gør tjeneste, jf. pkt. 3.3. om fremgangsmåden i disse situationer.

Forelæggelse for statsadvokaten kan dog undlades, når anmeldelsen eller sigtelsen viser sig grundløs, jf. retsplejelovens § 749, stk. 1 og stk. 2, og § 721, stk. 1, nr. 1, eller hvor sigtelsen angår mindre alvorlige lovovertrædelser, der ikke indebærer krænkelse af private interesser og hvor det efter et rimeligt skøn må være utvivlsomt, at der ikke er nogen begrundelse for forelæggelse, jf. pkt. 1.2.

3.2. I tilfælde, hvor tiltalespørgsmålet skal afgøres af statsadvokaten, skal politimesteren (Politidirektøren) orientere vedkommende regionale statsadvokat om sagen. Orienteringen skal så vidt muligt ske inden efterforskningen påbegyndes. Uopsættelige efterforskningsskridt skal dog foretages. Væsentlige spørgsmål vedrørende efterforskningen forelægges ligeledes for statsadvokaten.

3.3. Hvor den pågældende gør tjeneste hos den statsadvokat, der ellers skulle have behandlet sagen, - eller hos den, til hvem en afgørelse er påklaget - forelægges sagen

RM 2/1999

4

for Rigsadvokaten med henblik på en stillingtagen til den videre behandling af sagen, herunder eventuelt videresendelse til en anden statsadvokat. Tilsvarende gælder sager mod den pågældende statsadvokat. Forelæggelse sker fra enten politimesteren (Politidirektøren) eller fra en statsadvokat.

4. Sager mod ansatte i Rigsadvokaturen.

Jeg har ikke fundet anledning til at fastsætte særlige regler om kompetencen til at behandle anmeldelser om strafbare forhold begået af personale, der er ansat i Rigsadvokaturen. Det er således de almindelige regler i retsplejelovens kap. 65 og kap. 67, der finder anvendelse, medmindre der findes særlige forelæggelsesregler.

Såfremt det drejer sig om sager af lidt alvorligere karakter, må det afgøres efter en konkret vurdering, på hvilket niveau en afgørelse bør træffes.

5. RM nr. 4/1989 om forelæggelse af straffesager mod personer ansat i politiet ophæves.

Henning Fode

Bilag 12

Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 30.5.2000 vedrørende forenkling og standardisering af formuleringen af afgørelser i adfærdsklager

002279

RIGSADVOKATENFrederiksholms Kanal 16 1220 Kbh. K.
Telefon 33 12 72 00 Telefax 33 43 67 10København, den **30 MAJ 2000**Journal nr. 1/G 2604 IKS/abj
(Bedes anført ved henvendelser)

Til samtlige regionale statsadvokater,
samtlige politimestre,
Politidirektøren i København,
Rigspolitichefen.

På et møde med de regionale statsadvokater vedrørende politiklage-nævnsordningen den 25. november 1999 blev spørgsmålet om behovet for en forenkling og standardisering af formuleringen i afgørelser i adfærdsklagesager drøftet.

Det var den generelle opfattelse, at det af hensyn til ensartethe-den i afgørelserne i adfærdsklagesager vil være hensigtsmæssigt, at statsadvokaterne i praksis anvender det samme ordvalg for at beskrive en given kritisabel adfærd. Dette vil tillige i højere grad give de disciplinære myndigheder mulighed for at gennemskue, med hvilken alvor statsadvokaten har set på forholdet, når der skal foretages en reaktion over for den pågældende polititjeneste-mand.

På denne baggrund er det min opfattelse, at udfaldet af en under-søgelse i en adfærdsklagesag kan munde ud i følgende afgørelser:

1. Klagen afvist som ubegrundet

Har statsadvokaten eller Rigsadvokaten ikke fundet grundlag for at kritisere en adfærd, kan udtryk som "klagen afvises som grundløs",

2

"undersøgelsen har ikke vist sig at støtte klagen" eller der er "ikke grundlag for kritik" anvendes.

2. Burde have handlet anderledes

Har statsadvokaten eller Rigsadvokaten ikke fundet tilstrækkeligt eller fuldt tilstrækkeligt grundlag for at kritisere en adfærd, kan denne f.eks. betegnes som "uhensigtsmæssig", eller det kan tilkendes gives, at der "burde være handlet anderledes". Tilsvarende kan det tilkendes gives, at en situation kunne være håndteret "mere hensigtsmæssigt", eller at en given adfærd havde været "ønskelig".

3. Grundlag for kritik

Er der konstateret ikke ubetydelige fejl eller tilsidesættelser af den adfærd, der bør kræves af en polititjenestemand i den givne situation, vil der i almindelighed være grundlag for at rette kritik mod den pågældende.

Det er min opfattelse, at den kritikskala, der anvendes, som udgangspunkt ikke bør opdeles i mere end tre grader. Følgende udtryk bør som udgangspunkt anvendes ved beskrivelsen af den kritisable adfærd:

- Udtryk som *krisabel* og *kritisabelt* anvendes til beskrivelse af den mildeste form for kritik.
- Alvorligere forhold beskrives som *meget kritisabelt*.
- Til den skarpeste kritik bør anvendes udtryk som *særdeles stærkt* eller *yderst kritisabelt*.

4. Objektiv beklagelse, systemkritik m.v.

Anvendelsen af kritikskalaen udelukker ikke, at statsadvokaten tilkendes gives, at en adfærd, som ikke har givet anledning til kritik, har været uhensigtsmæssig eller mindre hensigtsmæssig, jf. pkt. 2.

Statsadvokaten bør derimod være tilbageholdende med at beklage et forhold over for klageren, når der intet er at bebrejde politiet (objektiv beklagelse). Har undersøgelsen godtgjort, at polititjenestemanden ikke har handlet forkert, er der som udgangspunkt ikke anledning til at beklage forholdet over for klageren. Det bør f.eks. ikke beklages, hvis en klager har følt sig krænket ved en udtalelse, som ikke kan bebrejdes polititjenestemanden, eller hvor påstand står mod påstand.

Der kan dog være anledning til at beklage en episode, hvis klagen må lægges til grund, men undersøgelsen ikke har kunnet identificere gerningsmanden. Det kan også overvejes, hvor klager f.eks. har pådraget sig personskade i forbindelse med politiets indgriben, selvom denne ikke kan lastes politiet, eller hvor skaden opstår ved et hædeligt uheld.

Finder statsadvokaten, at der er grundlag for kritik over for den indklagede polititjenestemand, beklages det passerede tillige over for klageren. I den forbindelse bør det tilkendegives over for klageren, hvor alvorlig kritikken af polititjenestemanden har været. Det kan f.eks. ske ved anvendelse af følgende formulering: "Jeg skal beklage NN's adfærd, som efter min opfattelse var særdeles kritisabel".

Spørgsmålet om statsadvokatens reaktionsmuligheder i politiklagnævnsager vil mere indgående blive behandlet i min beretning om behandlingen af klager over politiet 1999. Beretningen forventes at udkomme ultimo juni 1999.

Henning Fode

Bilag 13

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 14.7.2000 om vederlæggelse af formænd for og medlemmer af politiklagenævssager

Justitsministeriet Administrationsafdelingen

Til anklagemyndigheden og
politiklagenævnene samt
Advokatrådet

Dato: 14 JULI 2000
Kontor: Budget- og Planlægnings-
kontoret
Sagsbeh.: Lasse K. Svensson
Sagsnr.: 2000-0291-0007
Dok.: LKS20149

Cirkulæreskrivelse om vederlæggelse af formænd for og medlemmer af politiklagenævn.

I medfør af § 1021, stk. 8, i lov om rettsens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 713 af 13. september 1999, samt i medfør af § 25, stk. 8, i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, fastsættes følgende:

1. Vederlæggelse af formænd.

1.1. Advokater, der varetager hvervet som formand for et politiklagenævn, ydes et vederlag på 2.500,00 kr. + moms pr. afsluttet sag. Vederlaget omfatter alt arbejde med sagen, herunder sekretariatsudgifter m.v. Pr. 1. november 2000 forhøjes vederlaget til 2.750,00 kr. + moms.

Ved en sag forstås som udgangspunkt en klage eller en anmeldelse, der af statsadvokaten og i Grønland af politimesteren videresendes til politiklagenævnet i medfør af retsplejelovens § 1021a og i Grønland i medfør af § 26 i lov om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland. Flere klager eller anmeldelser, der behandles samlet i politiklagenævnet, bør normalt betragtes som én sag.

1.2. For "notitssager", d.v.s. frafaldne klager der forelægges politiklagenævnet til orientering, ydes et vederlag på 1.100,00 kr. + moms pr. afsluttet sag.

1.3. For "genoptagelsessager" ydes et vederlag svarende til det i pkt. 1.2. nævnte.

Ved en genoptagelsessag forstås som udgangspunkt en sag, der på grund af nye fremkomne oplysninger kræver en ny udtalelse fra politiklagenævnet på et tidspunkt, hvor politiklagenæv-

net har tiltrådt statsadvokatens forslag til sagens afgørelse, eller hvor statsadvokaten har truffet en afgørelse stridende mod politiklagenævnets indstilling.

1.4. I sager omfattet af pkt. 1.1 og pkt. 1.3., der indebærer en helt ekstraordinær arbejdsbyrde, kan eventuelt udbetales et højere vederlag. Begæring om forhøjet vederlag indgives til Advokatrådet med henblik på eventuel forelæggelse for Justitsministeriet.

1.5. Den advokat, der varetager hvervet som landsformand for politiklagenævnene, ydes herudover et årligt vederlag på 75.000,00 kr. + moms, der udbetales kvartalsvis bagud.

2. Vederlæggelse af medlemmer.

Finansministeriet har fastsat, at medlemmer af politiklagenævn vederlægges med et grundbeløb på 475,00 kr. pr. sag (oktober 1997-niveau). Grundbeløbet procentreguleres efter lønjusteringsaftalens regler og udgør pr. 1. april 2000 502,11 kr. pr. afsluttet sag.

3. Anden godtgørelse.

3.1. For deltagelse i politiklagenævnenes møder med henblik på drøftelse af generelle problemstillinger m.v. ydes vederlag svarende til to afsluttede sager, jf. hhv. pkt. 1.1. og pkt. 2.

3.2. Der ydes godtgørelse for befordringsudgifter efter de regler, der gælder for tjenestemænd.

For kørsel i eget køretøj udbetales lav sats.

3.2. Tilsvarende ydes godtgørelse for merudgifter under tjenesterejser efter de regler, der gælder for tjenestemænd.

4. Praktisk fremgangsmåde.

Formændene for politiklagenævnene indsender senest efter hvert kvartal til den regionale statsadvokat og i Grønland til politimesteren opgørelse vedrørende antal afsluttede sager fordelt på formand, medlemmer og eventuelle suppleanter.

Endvidere vedlægges fornøden dokumentation for anden godtgørelse, jf. pkt. 3, forsynet med formandens attestation.

Statsadvokaten og i Grønland politimesteren godkender og videresender opgørelse samt dokumentation til Rigspolitichefen med henblik på anvisning.

5. Ikrafttræden m.v.

Cirkulæreskrivelsen træder i kraft den 1. august 2000 og gælder for sager, der modtages i politiklagenævnene den 1. august 2000 og senere.

Samtidig ophæves Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 7. september 1998 om vederlæggelse af formænd for og medlemmer af politiklagenævn samt Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 19. maj 1999 om vederlæggelse af formænd for og medlemmer af politiklagenævnet i Grønland.

Frank Jensen

Karoline Kjeldsen

Bilag 14

Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 28.1.2002 til de regionale statsadvokater om underretning om påklage i adfærdsklagesager

RIGSADVOKATEN

Til de regionale statsadvokater

DATO 28.01.2002

JOURNAL NR.
G 2210 LIH/HRA
BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSE
+ BILAG

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K
TELEFON 33 12 72 00
FAX 33 43 67 10

Vedrørende underretning om påklage i adfærdsklagesager.

Vedlagt sendes til orientering kopi af Justitsministeriets skrivelse af 10. januar 2002 i en konkret politiklagenævns sag.

Som det fremgår af skrivelserne, er det Justitsministeriets opfattelse, at man bør underrette sagens øvrige parter, når afgørelsen i en adfærdsklagesag er påklaget, således at parterne ikke fejlagtigt – i forlængelse af klagefristens udløb – indstiller sig på den påklagede afgørelse, og således at parterne samtidig – også uden for de tilfælde, hvor en partshøringspligt følger direkte af forvaltningslovens § 19 – får lejlighed til over for klageinstansen at fremkomme med eventuelle yderligere bemærkninger til sagen.

En sådan underretning vil endvidere efter ministeriets opfattelse være en nødvendig forudsætning for, at parten under behandlingen af klagesagen har mulighed for at udnytte sine almindelige forvaltningsretlige partsbeføjelser.

Efter drøftelse med formanden for statsadvokatforeningen, statsadvokat Erik Merlung skal jeg på denne baggrund anmode om, at statsadvokaten fremover foretager den nævnte underretning, når en adfærdsklagesag er påklaget.

Underretningen om, at afgørelsen er påklaget, bør i almindelighed gives til dem, der har modtaget statsadvokatens afgørelse. Underretningen bedes foretaget samtidig med, at sagens akter og en udtalelse om sagen sendes hertil, og jeg skal forestå, at følgende formulering anvendes:

*"Til Deres orientering kan jeg oplyse, at * (kløgerens navn) den * har påklaget min afgørelse af * til Rigsadvokaten.*

Jeg har i dag sendt sagens akter samt en udtalelse om sagen til Rigsadvokaten, Frederiksholms Kanal 16, 1220 København K, hvorfra De vil modtage underretning om klagesagens afgørelse."

Til orientering kan jeg endelig oplyse, at jeg overvejer at forespørge Justitsministeriet, om og i givet fald i hvilket omfang der må antages at gælde en tilsvarende underrettingspligt, når der i straffesager, herunder politiklagenævnsager efter retsplejelovens kapitel 93 c, klages over, at efterforskningen er indstillet eller påtale opgivet. Jeg vil holde statsadvokaterne underrettet herom.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

På rigsadvokatens vegne

Lars Stevnsborg

Bilag 15

Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 30.9.2002 om forenkling af politiklagenævnssordningen i Danmark

RIGSADVOKATEN

Til samtlige regionale statsadvokater,
samtlige politimestre,
Politidirektøren i København og
Rigspolitichefen

DATO 30.09.2002

JOURNAL NR.
G 3859 LS/JBC

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSE

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00
FAX 33 43 67 10

Forenkling af politiklagenævnssordningen i Danmark

Det har siden indførelsen af politiklagenævnssordningen i 1996 løbende været overvejet, i hvilket omfang det inden for rammene af den gældende lovgivning er muligt at forenkle politiklagenævnssordningen. Jeg kan herved nærmere henvise til mine beretninger om behandlingen af klager over politiet, herunder blandt andet beretningerne for 1998 og 1999, der indeholder en evaluering af politiklagenævnssordningens første tre år.

Det har i de senere år navnlig været spørgsmålet om behandlingen af færdselsagerne og de mindre adfærdssager (notitsager), der har været genstand for konkrete overvejelser om forenkling af sagsbehandlingen.

Efter drøftelse med de berørte parter har jeg besluttet at forenkle behandlingen af sager om automatisk hastighedskontrol og notitsager.

1. Vedr. behandling af sager om automatisk hastighedskontrol

Når et "uniformeret" tjenestekøretøj registreres i en hastighedskontrol, vil der efter min opfattelse ikke i almindelighed være en formodning om, at der er begået et strafbart forhold i forbindelse med hastighedsoverskridelsen. Behandlingen af sådanne sager forenkles derfor, således, at politimesteren alene skal fremsende sagen til statsadvokaten i de tilfælde, hvor der kan være grundlag for at antage, at der ikke var tale om udrykningskørsel på gerningstidspunktet.

Afgørelsen af hvilke sager, der skal fremsendes til statsadvokaten, træffes af politimesteren i gerningskreds. Såfremt tjenestekøretøjets fører er stationeret i en anden politikreds, indhentes en udtalelse fra denne til brug for afgørelsen.

Sager om hastighedsoverskridelse foretaget i et *civilt* tjenestekøretøj, behandles efter de hidtil gældende retningslinier. Politimesteren i gerningsstedskreds sender herefter sagen til statsadvokaten til afgørelse med oplysning om, hvorvidt tjenestekøretøjets fører foretog udrykningskørsel på gerningstidspunktet. Såfremt tjenestekøretøjets fører er stationeret i en anden politikreds, indhentes en udtalelse fra denne til brug for forelæggelsen.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

Sager, der berører tredjemand, f.eks. hvis der foreligger færdselsuheld, indsendes som hidtil af politimesteren og behandles af statsadvokaten. Dette gælder også sager, hvor der er indgivet anmeldelse mod polititjenestemanden og sager, der er omfattet af bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Samtlige sager, der vedrører polititjenestemænd, overtages fra den kreds, der i øvrigt behandler sager om automatisk hastighedskontrol (distriktskreds) af politimesteren i gerningsstedskreds hvor de journaliseres efter sædvanlige retningslinjer.

Såfremt polititjenestemanden er stationeret i en anden kreds, underrettes denne om sagens afgørelse.

2. Vedr. behandling af notitssager (adfærdssager).

I forarbejderne til retsplejelovens kapitel 93 b er det forudsat, at man kunne opretholde den hidtil fulgte praksis ved behandling af små klager (bagatelsager), der afgøres ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren. Det har været en forudsætning for anvendelsen af denne fremgangsmåde, at klageren fra politiet får vejledning om den formelle klagemulighed til statsadvokaten, og at politiet udfærdiger en notits om det passerede. Denne notits forelægges for statsadvokaten, så statsadvokaten kan få lejlighed til eventuelt at iværksætte en undersøgelse af egen drift, ligesom det er forudsat, at statsadvokaten sender kopi af notitsen til politiklagenævnet.

Efter praksis har denne måde at afgøre sagerne på været forbeholdt klager, hvor borgeren vælger at henvende sig direkte til politimesteren med sin klage.

Jeg har under indtryk af den betydelige stigning i sagstilgangen, der har været de senere år, fundet grundlag for at ændre den administrative praksis, således at der åbnes mulighed for at statsadvokaterne fremover kan sende en modtagen bagatelklage til politimesteren med henblik på notitsbehandling.

Statsadvokaten kan tilbagesende en modtagen bagatelklage til politimesteren under forudsætning af, at klageren overfor statsadvokaten erklærer sig indforstået med, at sagen søges afgjort på denne måde, at klageren herunder behørigt vejledes om, at sagen, hvis klageren ikke er tilfreds med udfaldet af samtalen med en overordnet polititjenestemand, kan behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b, og at samtalen gennemføres kort tid efter, at klagen er indgivet.

Politimesteren udfærdiger en notits om det passerede. Det bør fremgå af notitsen, at klageren er vejledt om, at klagen, hvis klageren ikke er tilfreds med udfaldet af samtalen med den overordnede polititjenestemand, kan behandles af statsadvokaten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b. Notitsen sendes til statsadvokaten, der underretter politiklagenævnet ved kopi af notitsen.

RIGSADVOKATEN

SIDE 3

Henning Fode

Bilag 16

Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1146 af 13.12.2002 om
fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne

Bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002

Bekendtgørelse om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne

I medfør af § 103, stk. 1, i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 777 af 16. september 2002, fastsættes:

§ 1. Fordelingen af forretningerne mellem de regionale statsadvokater i Østre landsretskreds er følgende:

- 1) *Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby* varetager forretningerne vedrørende politidirektøren i København samt politimesterembederne på Frederiksberg og i Tårnby. Embedskontoret for statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby er i København.
- 2) *Statsadvokaten for Sjælland* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Hvidovre, Glostrup, Helsingør, Hillerød, Fredrikssund, Roskilde, Holbæk, Kalundborg, Ringsted og Slagelse. Embedskontoret for statsadvokaten for Sjælland er i København.
- 3) *Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Køge, Næstved, Vordingborg, Nykøbing Falster, Nakskov, på Bornholm, i Odense, Svendborg, Nyborg, Assens og Middelfart. Embedskontoret for statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm er i København.

Stk. 2. Fordelingen af forretningerne mellem de regionale statsadvokater i Vestre landsretskreds er følgende:

- 1) *Statsadvokaten i Sønderborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne

derne i Sønderborg, Gråsten, Tønder, Haderslev, Ribe, Esbjerg, Varde, Fredericia, Kolding, Vejle og Ringkøbing. Embedskontoret for statsadvokaten i Sønderborg er i Sønderborg.

- 2) *Statsadvokaten i Viborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Horsens, Herning, Århus, Odder, Silkeborg, Skive og Viborg. Embedskontoret for statsadvokaten i Viborg er i Viborg.
- 3) *Statsadvokaten i Aalborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Holstebro, Randers, Grenå, Thisted, Løgstør, Aalborg, Hobro, Frederikshavn og Hjørring. Embedskontoret for statsadvokaten i Aalborg er i Aalborg.

§ 2. *Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet* varetager for hele landet forretningerne vedrørende økonomiske forbrydelser, herunder navnlig sager, der kan formodes at indeholde en overtrædelse af straffelovens §§ 278-283, §§ 289-304 eller en overtrædelse af erhvervs-, bolig-, afgifts- og skattelovgivningen, når der kan være grund til at antage, at overtrædelsen har et særlig betydeligt omfang, er et led i organiseret kriminalitet, er udført ved anvendelsen af særegne forretningsmetoder eller på anden måde er af særlig kvalificeret karakter.

Stk. 2. Opstår der tvivl, om en sag henhører under statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, afgøres spørgsmålet af rigsadvokaten.

Stk. 3. Embedskontoret for statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet er i København.

§ 3. Statsadvokaten for særlige internationale straffesager varetager for hele landet forretningerne vedrørende internationale straffesager, herunder navnlig sager om folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser, terrorhandlinger og andre alvorlige forbrydelser begået i udlandet, hvor efterforskningen og strafopfølgningen som følge af sagens kompleksitet og internationale aspekt forudsætter en særlig viden om og indsigt i forholdene i udlandet og forudsætter, at der etableres et samarbejde med myndigheder i andre lande, internationale institutioner, organisationer mv.

Stk. 2. Opstår der tvivl, om en sag henhører under statsadvokaten for særlige internationale straffesager, afgøres spørgsmålet af rigsadvokaten.

Stk. 3. Embedskontoret for statsadvokaten for særlige internationale straffesager er i København.

§ 4. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2003.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 787 af 21. september 1992 om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne ophæves.

Justitsministeriet, den 13. december 2002

LENE ESPERSEN

/ Lennart Lindblom

Bilag 17

Fællesskrivelse fra Rigsadvokaten og Rigspolitchefen og notat om en række spørgsmål vedrørende behandlingen af strafferetlige og tjenstlige sager mod polititjenestemænd af 27.1.2003**RIGSADVOKATEN****RIGSPOLITICHEFEN**

Dato 27 JAN. 2003

Hj.nr. 2002-023-31

Journal nr. RA-2002-98-0001

Til samtlige statsadvokater,
samtlige politimestre og
Politidirektøren i København

Retsplejelovens regler om Politiklagenævnens ordning og Rigspolitchefens kundgørelse I nr. 10 af 14. juli 1999 om disciplinærsagers behandling regulerer polititjenestemænds retsstilling i forbindelse med tjenstlige og strafferetlige undersøgelser.

Imidlertid er det konstateret, at der stadig knytter sig en vis usikkerhed til håndteringen og behandlingen af sådanne sager specielt i situationer, hvor de faktiske forhold peger på, at der eventuelt skal/bør indledes en strafferetlig undersøgelse på baggrund af en politiforretning. På den baggrund har en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for politiet og anklagemyndigheden samt politiets organisationer opstillet nogle retningslinjer for fremgangsmåden ved behandlingen af en række forskellige tilfældegrupper.

Retningslinjerne fremgår af det vedlagte notat.

Notatet har den 6. december 2002 været drøftet i Rigspolitchefens Centrale Samarbejdsudvalg. Der var på mødet enighed om, at notatets retningslinjer bør drøftes i de lokale samarbejdsudvalg.

Henning Fode
Rigsadvokat

Torsten Hesselbjerg
Rigspolitchef

RIGSADVOKATEN

RIGSPOLITICHEFEN

27. januar 2003

NOTAT

om en række spørgsmål vedrørende behandlingen af strafferetlige og tjenstlige sager mod polititjenestemænd.

1. Polititjenestemænds retsstilling i forbindelse med tjenstlige og strafferetlige undersøgelser er en problemstilling, som har påkaldt sig stigende opmærksomhed gennem de seneste 10 år. Rigsadvokatens undersøgelse af urolighederne på Nørrebro den 18. – 19. maj 1993 og sigtelserne mod tre polititjenestemænd for strafbart forhold i forbindelse hermed satte fokus på problemstillingen. Det medførte, at Justitsministeriets Centrale Samarbejdsudvalg for Politiet på et møde den 12. august 1994 drøftede problemstillingen og besluttede at nedsætte et underudvalg, som fik til opgave:

- at beskrive polititjenestemænds retsstilling i forbindelse med afgivelse af redegørelser, forklaringer m.v. om forhold vedrørende tjenesten
- at vurdere, hvorvidt den beskrevne retstilstand rummer særlige problemer ud fra den forudsætning, at polititjenestemænd skal have samme retsstilling som andre offentligt ansatte, og
- at undersøge, på hvilken måde det fremover kan sikres, at også den lokale ledelse såvel som den enkelte polititjenestemand er tilstrækkeligt opmærksom på retstilstanden.

Underudvalget afgav den 2. februar 1995 sin rapport – "den røde betænkning" - til samarbejdsudvalget. Rapporten har titlen: "Polisitjenestemænds retsstilling i forbindelse med tjenstlige undersøgelser m.v." Rapporten indeholder 1) en beskrivelse af den gældende retstilstand på området, 2) en oversigt over de typiske klagesituationer samt tjenestetestens forpligtelser i forbindelse med behandling af klager over politipersonalet, 3) udvalgets overvejelser og hovedsynspunkter i relation til spørgsmålet om polititjenestemænds retsstilling ved tjenstlige undersøgelser og 4) udvalgets anbefalinger. Oversigten over typiske klagesituationer er illustreret ved en række praktiske eksempler.

Samtidig med underudvalgets arbejde overvejede Justitsministeriet at ændre lovgivningen vedrørende behandlingen af klager over politipersonalet m.v. Det skete på baggrund af forslagene i betænkning nr. 1278/94 fra oktober 1994 om behandlingen af klager over politipersonalet. Ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven er der vedtaget nye regler om behandlingen af adfærdsklager og straffesager mod politipersonalet. Rigspolitchefen har ligeledes senere bl.a. som følge af anbefalingen i "den røde betænkning" ændret kundgørelsen om behandling af disciplinærsager – se nu kundgørelse I nr. 10 af 14. juli 1999 om disciplinærsagers behandling med tilhørende vejledning.

- 2 -

2. Uanset at der således er sket en betydelig udvikling af reglerne og praksis vedrørende behandlingen af adfærdsklager og straffesager mod politipersonalet, og uanset at betragtningerne i "den røde betænkning", herunder specielt eksemplerne på håndteringen af forskellige praktiske situationer, fortsat er gældende, må det konstateres, at der stadig knytter sig en vis usikkerhed til håndteringen og behandlingen specielt af situationer, hvor de faktiske forhold peger på, at der eventuelt skal/bør indledes en strafferetlig undersøgelse på baggrund af en politiforretning. En konkret sag har endvidere vist, at der både i politikredsledelse og i anklagemyndigheden er behov for en yderligere analyse og præcisering af retningslinierne for både den ledelsesmæssige og den juridiske håndtering og behandling af disse sager.

3. Der har derfor været nedsat en arbejdsgruppe, som har haft til opgave at belyse disse spørgsmål.

Gruppen har haft følgende sammensætning:

- rigspolitichef Torsten Hesselbjerg, formand
- statsadvokat Erik Merlung, anklagemyndigheden
- politidirektør Hanne Bech Hansen, Københavns politi
- politimester Ole Scharf, Politimesterforeningen
- vicepolitimester Troels Jensen, Politifuldmægtigforeningen
- vicepolitikommissær Finn Moseholm, PiD
- politiinspektør Jan Richmann Olsen, FAP
- vicerigspolitichef, nu politimester, Henning Dahlfelt
- chefpolitiinspektør Poul Bukh, personaleafdelingen.

Gruppen har holdt 6 møder. Gruppen har opstillet følgende retningslinier for fremgangsmåden ved behandlingen af de forskellige tilfældegrupper:

A. En polititjenestemand mener sig udsat for et strafbart forhold i forbindelse med sin udførelse af tjenesten og ønsker at indgive en anmeldelse mod en borger, f.eks. for trusler, vold eller lign. i forbindelse med en konfrontation med borgeren.

Politikredsen skal forholde sig som ved enhver anden anmeldelse. Der optages rapport efter de almindelige regler. Den polititjenestemand, som ønsker at indgive en anmeldelse, er inhabil i relation til behandlingen af anmeldelsen. Når en polititjenestemand skal afhøres som anmelder (vidne), skal afhøringen foretages af en chargeret polititjenestemand (f.eks. vagthavende) eller af en medarbejder fra en anden politiafdeling (f.eks. kriminalpolitiet). Har polititjenestemanden (anmelderen) indgivet en skriftlig anmeldelse, indgår denne i sagens bilag (anmeldelsen er ikke en politirapport). Polititjenestemandens forklaring til anmeldelsesrapporten eller polititjenestemandens skriftlige anmeldelse indgår i materialet til vurdering af det samlede begivenhedsforløb, herunder af polititjenestemandens adfærd og dispositioner og eventuelle strafferetlige eller disciplinære ansvar.

- 3 -

B. En polititjenestemand anmeldes for strafbart forhold begået i forbindelse med tjenesten.

Anmeldelsen kan enten indgå direkte til statsadvokaten eller til politikredsen.

Det følger af retsplejeloven (kap. 93c), at det er statsadvokaten, som har efterforsknings- og tiltalekompetencen. Indgår anmeldelsen til politidirektøren/politimesteren, skal denne derfor straks skriftligt eller telefonisk underrette statsadvokaten om anmeldelsen. Politidirektøren/politimesteren skal følge statsadvokatens anvisninger i den videre procedure. Det første, der normalt vil ske, er, at statsadvokaten beder politidirektøren/politimesteren om at identificere den begivenhed, som anmeldelsen vedrører, og om at identificere den/de polititjenestemænd, som anmeldelsen vedrører. Dette skal ske snarest muligt. Statsadvokaten afgør, hvordan identifikationen af den anmeldte begivenhed og den/de involverede polititjenestemænd skal ske. Politidirektøren/politimesteren må gennem de informationer, som er til rådighed i politikredsen – her er specielt døgnrapporten vigtig – identificere begivenheden og den/de involverede polititjenestemænd. Skønnes det i den forbindelse nødvendigt at kontakte den/de polititjenestemænd, der eventuelt kan have været involveret i eller have kendskab til begivenheden, drøftes fremgangsmåden med statsadvokaten. Er det nødvendigt at kontakte anmelderen for at få yderligere oplysninger til brug for identifikation af begivenheden og den/de involverede polititjenestemænd, skal spørgsmålet ligeledes forelægges for statsadvokaten.

Statsadvokaten træffer afgørelse om, hvorvidt, hvornår og på hvilken måde underretning af den/de involverede polititjenestemænd skal ske.

C. Adfærdsklager.

Det er statsadvokatens kompetence at behandle adfærdsklager. Modtages klagen af statsadvokaten, beder denne politidirektøren/politimesteren om at identificere begivenheden samt den/de involverede polititjenestemænd og om at underrette den/de indklagede. Hvis oplysningerne allerede fremgår af klagen, underretter statsadvokaten snarest muligt den/de involverede polititjenestemænd om klagen.

Indgives klagen til politidirektøren/politimesteren, identificerer denne begivenheden og den/de involverede polititjenestemænd og fremsender materialet til statsadvokaten. Dette skal ske snarest muligt. Politidirektøren/politimesteren underretter den/de indklagede polititjenestemænd om klagen og fremsendelsen til statsadvokaten.

Notitsbehandling af mindre klager over politiet.

I forarbejderne til de gældende regler er det forudsat, at den praksis, som man fulgte i politikredsen før politiklagenævnsordningens ikrafttræden, hvorefter mange mindre klager blev behandlet forligsmæssigt i politikredsen, skal opretholdes.

Denne behandling kan ske, når følgende betingelser er opfyldt:

- der skal være tale om en mindre adfærdsklage (bagatelsag)

- 4 -

- klagen skal behandles ved en samtale mellem klager og en overordnet polititjenestemand
- samtalen skal finde sted inden for kort tid
- klageren skal erklære sig indforstået med fremgangsmåden for klagens behandling
- klageren skal vejledes om, at han på ethvert tidspunkt under og efter samtalen kan forlange, at sagen overgår til en egentlig politiklagenævnsundersøgelse
- der skal af den overordnede polititjenestemand udarbejdes en notits om forløbet af samtalen. Notitsen fremsendes til statsadvokaten, der sender en genpart af notitsen til politiklagenævnet til orientering.

Formålet med samtalen med klageren er på den ene side at modtage dennes klage og på den anden side at give politiets opfattelse af klagen, dvs. ikke nødvendigvis give den pågældende ret, men dog en forklaring og en eventuel undskyldning, såfremt der er begået fejl.

I forbindelse med en notitsbehandling kan ledelsen anmode den/de involverede polititjenestemænd om mundtligt at give faktiske oplysninger om episoden. De modtagne oplysninger gengives i kort form i notitsen.

Hvis klagen er indsendt til statsadvokaten, afgør statsadvokaten, om klagen kan sendes til politidirektøren/politimesteren til notitsbehandling.

D. Klager over dispositioner og afgørelser inden for strafferetsplejen.

Politidirektøren/politimesteren har efter retsplejeloven kompetence til at træffe afgørelse med klageadgang til statsadvokaten. Hvis klagen over dispositionen indgives til statsadvokaten, sender denne klagen til politidirektøren/politimesteren til afgørelse.

E. Situationer, hvor det ikke umiddelbart kan afgøres, om der er tale om en anmeldelse af formodet strafbart forhold, en adfærdsklage eller en dispositions-sag, eller hvor flere elementer er indeholdt i samme klage.

Statsadvokaten skal hurtigst muligt afgøre spørgsmålet om, hvordan henvendelsen skal forstås. Modtages henvendelsen af politidirektøren/politimesteren, afgiver denne indstilling herom til statsadvokaten.

Når sagens karakter i øvrigt er fastlagt, følges den fremgangsmåde, der er anført ovenfor.

Politidirektøren/politimesteren bør i forbindelse med sin indstilling til statsadvokaten udskille dispositionsklager, som han skal afgøre eller har afgjort. Politidirektøren/politimesteren underretter klageren herom samtidig med indstillingen til statsadvokaten.

I meget komplicerede situationer kan det være rigtigst at lade behandlingen af dispositionsklagen afvente behandlingen af andre klagepunkter eller at lade klagen over dispositionen behandle af statsadvokaten sammen med de øvrige klagepunkter.

- 5 -

F. Anmeldelse af/klage over en polititjenestemand modtages i forbindelse med behandlingen af et bødeforlæg eller i forbindelse med et retsmøde, f.eks. hvor polititjenestemanden er indkaldt til at afgive vidneforklaring.

Straffesagen mod klageren fortsættes. Politidirektøren/politimesteren skal under den videre behandling af straffesagen mod klageren være opmærksom på, at den indklagede polititjenestemands retsstilling ikke krænkes. Polititjenestemanden kan således ikke pålægges under vidneansvar at forklare om omstændigheder, der vedrører sagen mod ham selv. Dommerens opmærksomhed skal henledes på problemet.

G. Undersøgelse af begivenheder/forhold uden anmeldelse/klage.

Hvis politiledelsen på baggrund af beskrivelsen af dispositioner i døgnrapporten, en pligtmæssig indberetning eller en eventuel anmeldelse eller forklaring fra polititjenestemanden selv, jf. pkt. A, eller på baggrund af andre oplysninger (f.eks. rygter, presseomtale, henvendelser fra borgere eller lignende) bliver opmærksom på, at en polititjenestemand kan have begået et kritisabelt forhold i tjenesten, vurderer politidirektøren/politimesteren, om der er formodning om, at der kan være begået et strafbart forhold. Foreligger en sådan formodning, skal politidirektøren/politimesteren snarest muligt underrette statsadvokaten telefonisk eller skriftligt. Statsadvokaten har efterforsknings- og tiltalekompetence i sagen og afgør herunder, hvad politidirektøren/politimesteren skal foretage sig, og om underretning af den/de involverede polititjenestemænd kan ske, jf. foran under B.

Finder politidirektøren/politimesteren, at der ikke er den ovenfor nævnte formodning om, at et strafbart forhold kan være begået, må politidirektøren/politimesteren vurdere, om der eventuelt er grundlag for at orientere statsadvokaten med henblik på, at statsadvokaten af egen drift kan iværksætte en undersøgelse efter reglerne om adfærdsklager.

Er der ikke grundlag for at indlede undersøgelse efter reglerne om adfærdsklager, må politidirektøren/politimesteren vurdere, om der eventuelt er grundlag for at indlede en undersøgelse efter reglerne i kundgørelse I nr. 10 om disciplinærsagens behandling, eller om der er grundlag for en tjenstlig tilkendegivelse.

Er der ikke grundlag for at indlede en tjenstlig undersøgelse, må politidirektøren/politimesteren vurdere, om der eventuelt er grundlag for at underkaste de politimæssige dispositioner en nærmere undersøgelse.

Bilag 18

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 1.10.2003 om indberetning af selvmordsforsøg i detentioner

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen

Cirkulæreskrivelse til politiet og anklagemyndigheden

Dato: - 1 OKT. 2003
Kontor: Færdselskontoret
Sagøbeh.: Maj-Britt Skjoldan Petersen
Sagsnr.: 2003-11171/55-0004
Dok.: MSP20241

Indberetning af selvmordsforsøg i detentioner

Ved cirkulæreskrivelse af 27. marts 1995 har Justitsministeriet henledt opmærksomheden på, at ethvert tilfælde af dødsfald under detentionsophold skal indberettes til ministeriet og eventuelt tillige til Rigspolitichefen eller Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. herved Politimesterforeningens cirkulæreskrivelse af 2. februar 1984 (RISSKR 1978-1995).

Folketingets Ombudsmand har for nylig anmodet Justitsministeriet om tillige at modtage underretning om alvorligere selvmordsforsøg i detentioner.

På den baggrund skal Justitsministeriet hermed anmode om fremover tillige at modtage indberetning om alvorligere selvmordsforsøg under detentionsophold.

Med venlig hilsen

Michael Højer

Bilag 19

Vejledning til politipersonalet om politiklagenævnsoordningen

Indledning

Ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven er der indført et regelsæt om behandling af klager m.v. over politipersonalet, som indebærer, at de regionale statsadvokater behandler både adfærdsklager og straffesager. Statsadvokaten foretager som udgangspunkt selv alle undersøgelses- og efterforskningskridt m.v. Sagerne behandles i samarbejde med politiklagenævne. Der er oprettet et politiklagenævnet for hver regional statsadvokat. Politiklagenævnet består af en advokat og to lægmænd.

Regelsættet finder anvendelse på den del af de ansatte i politiet, der har politimyndighed. Bestemmelserne omfatter kun forhold, der er *begået i tjenesten*. Om et forhold er begået i tjenesten afhænger af en konkret vurdering.

Adfærdsklager omfatter blandt andet klager over magtanvendelse i forbindelse med en anholdelse, klager over ukorrekt fremgangsmåde under udførelsen af tjenesten, herunder uhøflig tiltale, og anden ukorrekt optræden.

Statsadvokaten træffer ikke afgørelse i disciplinærsager. Uden for ordningen falder endvidere klager over politiets materielle afgørelser og klager over politiets dispositioner i forbindelse med sagsbehandlingen. Sådanne klager behandles efter de hidtidige regler.

Denne vejledning er udarbejdet til brug for indklagede og sigtede i sager omfattet af politiklagenævnsoordningen og beskriver:

- *hvordan en sag forløber*
- *din retsstilling i en adfærdsklagesag*
- *dine muligheder for advokatbeskikkelse, og*
- *hvad sagen kan ende med.*

1. Sagens forløb

Sagens indledning

Statsadvokaten behandler sager efter anmeldelse eller på eget initiativ. Er en person afgået ved døden eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt, skal statsadvokaten i alle tilfælde indlede en efterforskning af forholdet, uanset om der er formodning om, at der er begået et strafbart forhold.

Politiklagenævnet underrettes straks om sagen og får løbende underretning om undersøgelsens eller efterforskningens forløb.

Statsadvokaten underretter endvidere politimesteren, Rigspolitechefen og i visse tilfælde Justitsministeriet. Disse myndigheder orienteres løbende om alle skridt, der har betydning for dem.

Statsadvokatens sagsfremstilling

I adfærdsklagesager udarbejder statsadvokaten en sagsfremstilling på grundlag af de foreliggende oplysninger. Du modtager en genpart af sagsfremstillingen inden afhøringen, men du har ikke pligt til at udtale dig om den.

Afhøringer

Du vil som indklaget eller anmeldt normalt blive indkaldt til afhøring hos statsadvokaten eller eventuelt i retten. Statsadvokaten afgør, om forklaringerne skal afgives indenretligt eller hos statsadvokaten. Behandles sagen i retten, vil du efter loven så vidt muligt blive underrettet om berammede retsmøder, og du har lejlighed til at være til stede.

Statsadvokatens redegørelse

Statsadvokaten udarbejder en redegørelse til politiklagenævnet, når undersøgelsen eller efterforskningen er afsluttet. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af sagens forløb og faktum, en bevisvurdering samt en tilkendegivelse om sagens afgørelse.

Afgørelsen

Politiklagenævnet meddeler herefter statsadvokaten, hvordan det finder, at sagen bør afgøres. Statsadvokaten

træffer herefter afgørelse i sagen og underretter dig og sagens øvrige parter herom.

Afgørelsen bliver også sendt til politimesteren og Rigspolitichefen og i visse tilfælde Justitsministeriet.

Klageadgang

Du og sagens øvrige parter kan klage over statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten.

Politiklagenævnet kan også påklage statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten. Det gælder også, hvis statsadvokaten undlader at følge nævnets vejledende tilkendegivelser om yderligere undersøgelses- eller efterforskningsskridt. Du og sagens øvrige parter bliver underrettet, hvis politiklagenævnet klager over afgørelsen.

Klagefristen er 4 uger.

Aktindsigt

Du og sagens øvrige parter har adgang til aktindsigt i en *adfærdsklagesag* efter reglerne i forvaltningsloven. Udgangspunktet er her, at der er fuld adgang til aktindsigt i sagens dokumenter.

Andre end parterne har ikke adgang til aktindsigt i en *adfærdsklagesag*, idet politiklagenævnsager ikke er omfattet af offentlighedsloven.

Du vil derimod som udgangspunkt ikke have adgang til aktindsigt i en straffesags dokumenter, mens sagen verserer, og ofte heller ikke når den er afsluttet. Din forsvarer har ret til at gøre sig bekendt med straffesagens dokumenter efter de almindelige regler i retsplejeloven.

Såfremt forurettede har fået en advokat beskikket, har denne i vidt omfang adgang til sagens dokumenter. Andre har ikke ret til aktindsigt i en straffesags dokumenter.

2. Din retsstilling i en adfærdsklagesag

Statsadvokaten skal vejlede dig om din retsstilling snarest muligt og senest inden afhøring finder sted. Det skal fremgå af rapporten, at du har modtaget behørig vejledning.

- *Du har som indklaget ret til en bisidder. Tjenestemandensloven § 23 om godtgørelse af udgiften til bisidder finder anvendelse i en adfærdsklagesag.* Du kan også søge rådgivning hos din tillidsmand.
- *Du kan få beskikket en advokat uden udgift, når forholdene taler derfor.* Det er retten, der træffer denne afgørelse. Du kan læse nærmere herom i afsnit 3.
- *Du skal have modtaget en genpart af sagsfremstillingen, inden du afhøres af statsadvokaten.*
- *Du skal have haft adgang til at udtale dig om sagsfremstillingen, inden du afhøres af statsadvokaten.*
- *Du har ikke pligt til at udtale dig om sagsfremstillingen.*
- *Du har ret til at forlange sagen behandlet som straffesag, hvis du er mistænkt for et strafbart forhold.*
- *Du har ikke pligt til at afgive forklaring hverken mundtligt eller skriftligt, hvis den må antages at udsætte dig for strafansvar eller disciplinæransvar.* Du må selv foretage denne vurdering. Du kan ligeledes drøfte dette spørgsmål nærmere med din bisidder eller tillidsmand.

Du vil i øvrigt være tjenstligt forpligtet til at fremkomme med oplysninger om rent faktiske forhold af tjenstlig karakter, fx. om du har deltaget i en politiforretning. Det er vanskeligt i korthed at beskrive, hvornår du ikke har pligt til at udtale dig. Du kan læse nærmere herom i rapporten om »polititjenestemænds retsstilling i forbindelse med tjenstlige undersøgelser m.v.«, som et udvalg under Justitsministeriets Centrale Samarbejdsudvalg for Politiet afgav den 2. februar 1995.

3. Advokatbeskikkelse

Beskikkelse af advokat i adfærdsklagesager

Afhøring i retten

I adfærdsklagesager beskikker retten i alle tilfælde en advokat for sagens parter, det vil sige for dig og klageren, når afhøringen foretages i retten. Retten vil endvidere vejlede dig om, at du ikke har pligt til at afgive forklaring, hvis dette må antages at udsætte dig for strafansvar eller disciplinæransvar.

Afhøring hos statsadvokaten

Ved udenretlige afhøringer kan retten, *når forholdene taler derfor*, på din begæring beskikke en advokat for dig. Statsadvokaten vejleder dig om adgang til advokatbeskikkelse.

Advokatens beføjelser

Din beskikkede advokat skal løbende have tilsendt genpart af sagens materiale. Advokaten har adgang til at overvære afhøringer af dig og skal endvidere underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder.

Beskikkelse af forsvarer i straffesager

I straffesager kan du få beskikket en forsvarer, når det følger af reglerne i *retsplejelovens kapitel 66* om »sigtede og hans forsvar«.

Du har endvidere adgang til at få beskikket en forsvarer, når forholdene tale derfor. Det gælder også selv om du ikke er sigtet. Begæring kan fremsættes af dig eller af statsadvokaten.

Vejledning

Statsadvokaten vejleder dig om adgangen til forsvarerbeskikkelse. Det er retten, der træffer afgørelse om beskikkelse af forsvarer.

Forsvarerens beføjelser

Forsvarerens beføjelser følger af *retsplejelovens* almindelige regler.

4. Hvad kan adfærdsklagen ende med?

Afvisning

Statsadvokaten afviser klagen, hvis undersøgelsen ikke har tilvejebragt oplysninger, der støtter klagen, eller denne er åbenbart grundløs. Statsadvokaten underretter dig og klageren herom.

Klager får helt eller delvist medhold

Finder statsadvokaten, at du har udvist en kritisabel adfærd, vil statsadvokaten tilkendegive dette over for klageren. Du vil modtage genpart af statsadvokatens afgørelse, der i visse tilfælde vil danne grundlag for en disciplinær undersøgelse.

Er der grundlag for at rejse sigtelse, eller er du mistænkt for et strafbart forhold og forlanger sagen behandlet som straffesag, sluttet behandlingen af klagen. Behandlingen af klagen genoptages, hvis tiltale ikke rejses, eller sagen ikke gennemføres til fældende dom.

Har undersøgelsen påvist fejl af generel karakter, vil statsadvokaten rejse spørgsmålet over for den ansvarlige myndighed.

Klagen tilbagekaldes

En sag vil normalt blive afsluttet, hvis klagen tilbagekaldes. Da en undersøgelse også kan iværksættes på statsadvokatens initiativ, kan behandling af klagen dog fortsætte, hvis statsadvokaten finder det nødvendigt.

Andre muligheder

I visse tilfælde vil sagen kunne overgå til behandling ved undersøgelsesret m.v.

5. Hvad kan den strafferetlige efterforskning ende med?

Afvisning

Statsadvokaten afviser anmeldelsen, hvis efterforskningen ikke har tilvejebragt oplysninger, der giver rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået, eller hvis anmeldelsen er åbenbart grundløs.

Tiltalerejsning m.v.

Statsadvokatens afgørelse af straffesagen kan i øvrigt gå ud på tiltalerejsning, påtaleopgivelse eller tiltalefrafald m.v. Afgørelsesformerne fremgår af retsplejelovens bestemmelser om strafferetsplejen.

Politimesteren og Rigspolitichefen vil i alle tilfælde blive underrettet om afgørelsen. Dette gælder i visse tilfælde også Justitsministeriet.

Statsadvokaten vil i forbindelse med overvejelserne af tiltalespørgsmålet også tage stilling til, om der foreligger anden kritisabel adfærd, herunder om sagen skal behandles som en adfærdsklagesag.

Bilag 20

Lov nr. 444 af 9.6.2004 om politiets virksomhed

Lov nr. 444 af 9. juni 2004

Lov om politiets virksomhed

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1

Politiets formål og virke

§ 1. Politiet skal virke for tryghed, sikkerhed, fred og orden i samfundet. Politiet skal fremme dette formål gennem forebyggende, hjælpende og håndhævende virksomhed.

Kapitel 2

Politiets opgaver

§ 2. Politiet har til opgave

- 1) at forebygge strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed,
- 2) at afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed,
- 3) at bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold,
- 4) at yde borgerne bistand i andre faresituationer,
- 5) at udføre kontrol og tilsynsopgaver efter gældende ret,
- 6) at yde andre myndigheder bistand efter gældende ret og
- 7) at udføre andre opgaver, der følger af gældende ret eller i øvrigt har en naturlig tilknytning til politiets virksomhed.

Kapitel 3

*Politiets indgreb**Almindelig bestemmelse*

§ 3. Politiet kan uden for de tilfælde, hvor indgreb er hjemlet i anden lovgivning, alene foretage indgreb over for borgerne i det omfang, det følger af bestemmelserne i dette kapitel.

Orden og sikkerhed

§ 4. Politiet har til opgave at forebygge fare for forstyrrelse af den offentlige orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed.

Stk. 2. I det omfang, det er nødvendigt for at forebygge fare som nævnt i stk. 1, kan politiet rydde og afspærre områder samt etablere adgangskontrol til områder.

§ 5. Politiet har til opgave at afværge fare for forstyrrelse af den offentlige orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed.

Stk. 2. Med henblik på at afværge fare som nævnt i stk. 1 kan politiet foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren. Politiet kan herunder

- 1) udstede påbud,
- 2) besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse, når vedkommende formodes at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige orden eller bestemt til at udgøre fare for en-

keltpersoners eller den offentlige sikkerhed, samt

3) fratage personer genstande.

Stk. 3. Findes mindre indgribende midler, jf. stk. 2, ikke tilstrækkelige til at afværge faren, kan politiet om nødvendigt frihedsberøve den eller dem, der giver anledning til faren. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Stk. 4. Politiet kan skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse, når det er nødvendigt for at afværge fare som nævnt i stk. 1.

§ 6. På steder, hvor der efter lov om våben og eksplosivstoffer § 4, stk. 1, gælder forbud mod at besidde eller bære knive m.v., kan politiet besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, med henblik på at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben, jf. stk. 2.

Stk. 2. Besigtigelse og undersøgelse som nævnt i stk. 1 kan ske, hvis der er grund til det med henblik på at forebygge, at nogen foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd.

Stk. 3. Beslutning om besigtigelse og undersøgelse efter stk. 1 træffes af politimesteren (politidirektøren) eller den, som denne bemyndiger hertil. Beslutningen skal være skriftlig og indeholde en begrundelse og en angivelse af det sted og tidsrum, som beslutningen gælder for.

Offentlige forsamlinger og opløb

§ 7. Politiet har til opgave at beskytte borgernes ret til at forsamle sig.

Stk. 2. Politiet har ret til at overvære offentlige forsamlinger. Offentlige forsamlinger skal anmeldes til politiet i det omfang, det følger af regler fastsat i medfør af denne lovs § 23.

Stk. 3. Politiet kan give påbud om, at en forsamling skal afholdes et andet sted end det påtænkte, eller fastsætte andre vilkår for forsamlingens afholdelse, når der er begrundet frygt for fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden, herunder betydelig forstyrrelse af færdslen, eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Stk. 4. Politiet kan forbyde forsamlinger under åben himmel, når der af dem kan befyrges fare for den offentlige fred.

Stk. 5. Er en forsamling under åben himmel til fare for den offentlige fred, kan politiet give påbud om, at forsamlingen skal opløses.

Stk. 6. Efterkommes et forbud efter stk. 4 eller et påbud efter stk. 5 ikke, anses mængden for opløst, og politiet kan da skride ind som ved opløb.

§ 8. Politiet kan ved offentlige forsamlinger under åben himmel gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Stk. 2. Ved andre offentlige forsamlinger end dem, der er nævnt i stk. 1, kan politiet efter anmodning fra forsamlingens leder gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for ordensforstyrrelse. Politiet kan uden anmodning fra forsamlingens leder gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for alvorlig ordensforstyrrelse eller fare for sikkerheden.

Stk. 3. Med henblik på at afværge fare som nævnt i stk. 1 og 2 kan politiet foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren. Politiet kan herunder

- 1) udstede påbud,
- 2) besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse, når vedkommende formodes at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige fred eller orden eller bestemt til at udgøre fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, samt
- 3) fratage personer genstande.

Stk. 4. Findes mindre indgribende midler, jf. stk. 3, ikke tilstrækkelige til at afværge faren, kan politiet om nødvendigt frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Stk. 5. Politiet kan skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse, når det er nødvendigt for at afværge fare som nævnt i stk. 1 og 2.

§ 9. Politiet har til opgave at afværge opløb, der indebærer fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Stk. 2. Med henblik på at afværge fare som nævnt i stk. 1 kan politiet foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren. Politiet kan herunder

- 1) udstede påbud,
- 2) besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse, når vedkommende formodes at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige fred eller orden eller bestemt til at udgøre en fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, samt
- 3) fratage personer genstande.

Stk. 3. Findes mindre indgribende midler, jf. stk. 2, ikke tilstrækkelige til at afværge faren, kan politiet om nødvendigt frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Stk. 4. Politiet kan skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse, når det er nødvendigt for at afværge fare som nævnt i stk. 1.

Stk. 5. Politiet kan sprede et opløb, hvis de tilstedeværende tre gange i kongens og lovens navn forinden forgæves er opfordret til at spredes. Angribes politiet, kan et opløb spredes, uden at de tilstedeværende forinden er opfordret hertil. Politiet kan anvende magt for at sprede et opløb.

Svage og udsatte persongrupper

§ 10. Politiet skal tage sig af en person, der er ude af stand til at tage vare på sig selv på grund af sygdom, tilskadekomst eller hjælpeløshed i øvrigt, og som træffes under forhold, der indebærer fare for den pågældende selv eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed. Er der mistanke om, at personen umiddelbart har behov for lægehjælp, skal den pågældende straks undersøges af en læge.

Stk. 2. Politiet kan besigtige den syge eller hjælpeløse persons legeme, undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse samt skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse med henblik på

- 1) at vurdere personens tilstand og faren for den pågældende,
- 2) at afværge faren for personen eller andre el-

ler for den offentlige orden eller sikkerhed eller

- 3) at fastlægge den pågældendes identitet.

Stk. 3. Med henblik på at afværge faren for den syge eller hjælpeløse person eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed kan politiet foretage andre indgreb over for den pågældende, herunder udstede påbud og fratage vedkommende genstande.

Stk. 4. Findes mindre indgribende midler, jf. stk. 2 og 3, ikke tilstrækkelige til at afværge faren for den syge eller hjælpeløse person eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed, kan den syge og hjælpeløse person om nødvendigt frihedsberøves med henblik på hjemtransport, lægeundersøgelse eller overgivelse til andre, der på forsvarlig måde kan tage sig af den pågældende. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt.

§ 11. Politiet skal tage sig af en person, der er ude af stand til at tage vare på sig selv på grund af indtagelse af alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler, og som træffes under forhold, der indebærer fare for den pågældende selv eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed. Er der mistanke om, at personen er syg eller har pådraget sig skader af ikke ringe omfang, skal den pågældende straks undersøges af en læge.

Stk. 2. Politiet kan besigtige personens legeme, undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse samt skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse med henblik på

- 1) at vurdere personens tilstand og faren for den pågældende,
- 2) at afværge faren for personen eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed eller
- 3) at fastlægge personens identitet.

Stk. 3. Med henblik på at afværge faren for den berusede eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed kan politiet foretage andre indgreb over for den berusede, herunder udstede påbud og fratage vedkommende berusende eller bedøvende midler eller andre genstande.

Stk. 4. Findes mindre indgribende midler, jf. stk. 2 og 3, ikke tilstrækkelige til at afværge faren for den berusede eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed, kan den berusede om nødvendigt frihedsberøves med henblik på hjemtransport, overgivelse til andre, der på for-

svarlig måde kan tage sig af den pågældende, indbringelse til hospital, forsorgshjem eller lignende eller indsættelse i detention. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere bestemmelser om anbringelse i detention, herunder om lægeundersøgelse og tilsynet med den anbragte.

§ 12. Et barn under 12 år, der træffes under de i § 11 nævnte omstændigheder, må ikke anbringes i detention.

Stk. 2. Et barn under 15 år, der træffes under de i § 11 nævnte omstændigheder, må kun anbringes i detention, hvis anden anbringelse er sikkerhedsmæssigt uforsvarlig som følge af barnets adfærd. Træffes der beslutning om anbringelse af et barn under 15 år i detention, skal barnet hurtigst muligt undersøges af en læge. Detentionsanbringelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må ikke udstrækkes ud over 4 timer, medmindre det ikke er muligt inden for denne tid at overgive barnet til andre, der på forsvarlig måde kan tage sig af barnet.

Stk. 3. Har politiet frihedsberøvet et beruset barn under 15 år, skal der hurtigst muligt ske underretning til forældremyndighedens indehaver, de sociale myndigheder eller andre, der på forsvarlig måde kan tage sig af barnet.

Stk. 4. Anbringes et barn i alderen 15 til og med 17 år i detentionen, skal politiet rette henvendelse til hjemmet med henblik på at underrette om detentionsanbringelsen.

§ 13. Træffes et barn i andre tilfælde end nævnt i §§ 10 og 11 under forhold, som indebærer fare for barnets sikkerhed eller sundhed, skal politiet tage sig af barnet. Er der mistanke om, at barnet er sygt eller har pådraget sig skader af ikke ringe omfang, skal barnet straks undersøges af en læge.

Stk. 2. Politiet kan besigtige et barns legeme, undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i barnets besiddelse samt skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse med henblik på

- 1) at vurdere faren for barnet,
- 2) at afværge faren for barnet eller
- 3) at fastlægge barnets identitet.

Stk. 3. Med henblik på at afværge faren for barnet kan politiet foretage indgreb over for bar-

net, herunder udstede påbud og fratage barnet genstande.

Stk. 4. Findes mindre indgribende midler som nævnt i stk. 2 og 3 ikke tilstrækkelige for at afværge faren for barnet, kan barnet om nødvendigt frihedsberøves med henblik på overgivelse til forældremyndighedens indehaver, de sociale myndigheder eller andre, der på forsvarlig vis er i stand til at tage sig af barnet. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Kapitel 4

Politiets anvendelse af magt Almindelige bestemmelser

§ 14. Bestemmelserne i dette kapitel gælder for politiets magtanvendelse såvel inden for som uden for strafferetsplejen.

§ 15. Politiet må anvende magt

- 1) med henblik på at forebygge og afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed,
- 2) med henblik på at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben,
- 3) med henblik på at bringe strafbar virksomhed til ophør eller i forbindelse med efterforskning og forfølgning af strafbare forhold,
- 4) som led i bistand til andre myndigheder,
- 5) som led i udførelse af kontrol- og tilsynsopgaver samt
- 6) med henblik på at vurdere, om et barn eller en beruset, syg eller hjælpeløs person befinder sig i fare.

§ 16. Politiets magtanvendelse skal være nødvendig og forsvarlig og må alene ske med midler og i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet. Det skal indgå i vurderingen af forsvarligheden, om magtanvendelsen indebærer risiko for, at udenforstående kan komme til skade.

Stk. 2. Magt skal anvendes så skånsomt, som omstændighederne tillader, og således at eventuelle skader begrænses til et minimum.

Særlige bestemmelser om visse magtmidler

§ 17. Skydevåben må kun anvendes med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende farligt angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller for, at personer pådrager sig alvorlige helbredsskader,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende farligt angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,
- 4) at sikre pågribelsen af personer, der har eller med rimelig grund mistænkes for at have påbegyndt eller gennemført et farligt angreb på person, medmindre der ikke skønnes at være risiko for, at den pågældende på ny vil gøre sig skyldig i et sådant angreb,
- 5) at sikre pågribelsen af personer, der har eller med rimelig grund mistænkes for at have påbegyndt eller gennemført et farligt angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg, eller
- 6) at sikre pågribelsen af personer, der har eller med rimelig grund mistænkes for at have begået alvorlige forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed, mod statsforfatningen eller de øverste statsmyndigheder.

Stk. 2. Før politiet afgiver skud, der indebærer risiko for skade på person, skal det så vidt muligt først ved advarselsråb og dernæst ved varselskud tilkendes gives vedkommende, at politiet har til hensigt at skyde, hvis ikke politiets påbud efterkommes. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

Stk. 3. Er der nærliggende risiko for, at udenforstående kan blive ramt, må der kun skydes i yderste nødsfald.

Stk. 4. En polititjenestemand, der er under direkte kommando, må kun anvende skydevåben efter ordre fra en leder, medmindre der foreligger en situation som nævnt i stk. 1, nr. 1 eller nr. 2.

Stk. 5. Har politiets skudafgivelse medført skade på person, skal den pågældende straks undersøges af en læge.

§ 18. Stav må kun anvendes med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,

- 4) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom,
- 5) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand, eller
- 6) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres passiv modstand, såfremt tjenestehandlingens gennemførelse skønnes uopsættelig og anden og mindre indgribende magtanvendelse skønnes åbenbart uegnet.

Stk. 2. Før stav tages i brug med henblik på rydning af gader, bygninger m.v. for et større antal personer, skal det så vidt muligt tilkendes gives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge stav, hvis politiets påbud ikke efterkommes. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

Stk. 3. Har politiets brug af stav mod person medført skade, skal den pågældende straks undersøges af en læge, medmindre det skønnes åbenbart ubetænkeligt at undlade lægeundersøgelse.

§ 19. Hunde må kun anvendes med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,
- 4) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom,
- 5) at sikre pågribelse af personer,
- 6) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand, eller
- 7) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres passiv modstand, såfremt tjenestehandlingens gennemførelse skønnes uopsættelig og anden og mindre indgribende magtanvendelse skønnes åbenbart uegnet.

Stk. 2. Før hund tages i brug mod person, skal det så vidt muligt tilkendes gives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge hund, hvis ikke politiets påbud efterkommes. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

Stk. 3. Har politiets brug af hund mod person medført skade, skal den pågældende straks un-

dersøges af en læge, medmindre det skønnes åbenbart ubetænkeligt at undlade lægeundersøgelse.

§ 20. Gas må kun anvendes med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,
- 4) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom eller
- 5) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv eller passiv modstand.

Stk. 2. Før gas tages i brug mod person, skal det så vidt muligt tilkendegives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge gas, hvis ikke politiets påbud efterkommes. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

Stk. 3. Har politiets brug af gas mod person medført gener, der skønnes at kræve lægehjælp, skal den pågældende straks undersøges af en læge.

§ 21. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om politiets anvendelse af skydevåben, stav, hund og gas.

Stk. 2. Justitsministeren kan i øvrigt fastsætte nærmere regler om politiets anvendelse af magt.

Kapitel 5

Politiets selvhjælps handlinger

§ 22. Politiet kan lade foranstaltninger udføre, når

- 1) den ansvarlige har undladt at efterkomme påbud udstedt i medfør af denne lov eller regler udstedt med hjemmel i loven og den ansvarlige er gjort bekendt med, at undladelse af at efterkomme påbuddet kan få denne følge, eller
- 2) øjeblikkelig indgriben er nødvendig til beskyttelse af enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed eller for at undgå betydelige forstyrrelser af den offentlige orden.

Stk. 2. Den ansvarlige er forpligtet til at dække politiets udgifter i forbindelse med foranstaltninger udført i medfør af stk. 1. Der er udpantningsret for disse udgifter.

Kapitel 6

Bemyndigelsesbestemmelser

§ 23. Justitsministeren fastsætter regler om sikring af den offentlige orden samt beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, forebyggelse af fare eller ulempe for færdslen, dyr på offentligt sted, offentlige anlæg, husnumre og opslag, erhvervsvirksomhed på veje, offentlige forlystelser, renholdelse af veje m.v.

Stk. 2. De i medfør af stk. 1 fastsatte bestemmelser kan indeholde regler om, at politimesteren (politidirektøren) kan udstede midlertidige påbud eller forbud med henblik på at forebygge fare for den offentlige orden eller enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Stk. 3. Det kan i regler fastsat i medfør af stk. 1 og 2 fastsættes, at overtrædelse af reglerne eller overtrædelse eller manglende efterkommelse af påbud eller forbud udstedt i medfør af sådanne regler straffes med bøde. Det kan endvidere fastsættes, at der ved overtrædelser begået af selskaber m.v. (juridiske personer) kan pålægges selskabet m.v. strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 24. Justitsministeren kan for hver af landets politikredse fastsætte en politivedtægt, hvis særlige lokale forhold tilsiger det.

Stk. 2. Forslag til en politivedtægt udarbejdes af politimesteren (politidirektøren) efter drøftelse med den eller de berørte kommuner.

Stk. 3. En politivedtægt kan indeholde bestemmelser om sikring af den offentlige orden, bestemmelser om beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed samt bestemmelser om udstedelse af midlertidige forbud eller påbud.

Stk. 4. Det kan i en politivedtægt fastsættes, at overtrædelse af vedtægtens bestemmelser eller overtrædelse eller manglende efterkommelse af påbud eller forbud udstedt i medfør af vedtægten straffes med bøde. Det kan endvidere fastsættes, at der ved overtrædelser begået af selskaber m.v. (juridiske personer) kan pålægges selskabet m.v. strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Stk. 5. Politivedtægter offentliggøres i Lovtidende.

Kapitel 7

Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.

§ 25. Loven træder i kraft den 1. august 2004.

§ 26. Lov af 11. februar 1863 angaaende Omordning af Kjøbenhavns politi m.v. og lov nr. 21 af 4. februar 1871 indeholdende Bestemmelser om Politiet uden for Kjøbenhavn ophæves.

Stk. 2. De i medfør af de i stk. 1 nævnte love udstedte politivedtægter forbliver i kraft indtil den 1. juli 2005.

§ 27. I lov om retts pleje, jf. lovbekendtgø-

relse nr. 815 af 30. september 2003, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 352 af 19. maj 2004, ophæves § 108.

§ 28. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Givet på Christiansborg Slot, den 9. juni 2004

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ Lene Espersen

Bilag 21

Rundskrivelse fra Rigspolitichefen af 4.8.2004 om det ledelsesmæssige ansvar i situationer, hvor politikredse assisterer hinanden

Rundskrivelse

Det ledelsesmæssige ansvar i situationer, hvor politikredse assisterer hinanden

Informationsejer
Rigspolitiet, Politiafd.
Dato (første udgivelse)
4. august 2004
Kontakt
Politiafdelingen
Jour.nr.
2003-1052-7

På baggrund af en konkret politiklagenævns sag har Rigsadvokaten anmodet Rigspolitichefen om at overveje spørgsmålet om placering af det ledelsesmæssige ansvar i situationer, hvor en politikreds assisterer en anden.

Efter drøftelser mellem bl.a. Rigspolitiet, Foreningen af Politimestre, Foreningen af Politiledere samt Politiforbundet i Danmark fastsættes herved følgende vejledende retningslinjer:

1. Generelt

Beslutning om iværksættelse af politimæssige foranstaltninger træffes som udgangspunkt af den politikreds, hvor foranstaltningen gennemføres. Den pågældende politikreds har ligeledes ansvaret for foranstaltningens gennemførelse.

2. Fortsat gennemførelse af politimæssige foranstaltninger

Såfremt en politimæssig foranstaltning fortsættes i en anden politikreds, bør denne politikreds så vidt muligt underrettes herom, medmindre tungtvejende grunde, herunder væsentlige hensyn til efterforskningen, taler afgørende imod en sådan underretning. Politikredsen, hvor den fortsatte gennemførelse af en politimæssig foranstaltning finder sted, kan i fornødent omfang give konkrete anvisninger med henblik på foranstaltningens fortsatte gennemførelse. Overførsel af ansvaret for foranstaltningens gennemførelse forudsætter imidlertid en udtrykkelig aftale mellem de berørte politikredse.

3. Politimæssige foranstaltninger som led i en strafferetlig efterforskning

Den politikreds, der gennemfører en strafferetlig efterforskning, har ansvaret for efterforskningen og beslutningen om iværksættelse af politimæssige foranstaltninger i forbindelse hermed. Dette indebærer bl.a., at den efterforskende politikreds har ansvaret for, at spørgsmålet om lovligheden af straffeprocessuelle tvangsindgreb om nødvendigt forelægges for retten, og at den efterforskende politikreds som udgangspunkt har ansvaret for indgrebets gennemførelse. Dette gælder tillige i situationer, hvor foranstaltningen gennemføres i en anden politikreds. I disse situationer bør der imidlertid så vidt muligt ske forudgående underretning af den pågældende politikreds om foranstaltningens gennemførelse, således at politikredsen om nødvendigt kan give konkrete anvisninger med henblik på gennemførelsen. Underretning kan undlades, hvis tungtvejende grunde, herunder væsentlige hensyn til efterforskningen, taler afgørende imod en sådan underretning. Overførsel af ansvaret for foranstaltningens gennemførelse forudsætter en udtrykkelig aftale mellem de berørte politikredse.

4. Iværksættelse af politimæssige foranstaltninger efter begæring

I det omfang politimæssige foranstaltninger iværksættes af en politikreds på begæring fra en anden politikreds, har den begærende politikreds ansvaret for beslutningen om iværksættelse af politimæssige foranstaltninger, herunder at spørgsmålet om lovligheden af eventuelle straffeprocessuelle tvangsindgreb om nødvendigt forelægges for retten, mens den udførende politikreds har ansvaret for foranstaltingernes gennemførelse.

5. Bistand med henblik på gennemførelse af politimæssige foranstaltninger

I tilfælde, hvor en politikreds modtager bistand fra en eller flere andre politikredse med henblik på gennemførelsen af politimæssige foranstaltninger, påhviler det overordnede ansvar for foranstaltingernes gennemførelse fortsat den anmodende politikreds. Overførsel af ansvaret for foranstaltingernes gennemførelse forudsætter en udtrykkelig aftale mellem de berørte politikredse.

6. Overførsel af ansvaret for politimæssige foranstaltninger

Aftale om overførsel af ansvaret for gennemførelsen af politimæssige foranstaltninger træffes af chargeret personale, og der skal i fornødent omfang gøres skriftligt notat om aftalens indhold. Ved overførsel af ansvaret for gennemførelsen af politimæssige foranstaltninger videregives alle relevante og nødvendige oplysninger med henblik på foranstaltingernes gennemførelse til den ansvarlige politikreds.

7. Underretning om gennemførelse af politimæssige foranstaltninger

Underretning om – den efter omstændighederne fortsatte – gennemførelse af politimæssige foranstaltninger i en anden politikreds ledsages af alle relevante oplysninger til brug for politikredsens vurdering af, om der med henblik på gennemførelsen bør gives konkrete anvisninger, herunder om iagttagelse af særlige forholdsregler. Hvis den underrettede politikreds finder anledning til at give konkrete anvisninger, herunder om iagttagelse af særlige forholdsregler, med henblik på foranstaltingernes gennemførelse, underrettes den ansvarlige politikreds straks herom.

8. Andre forhold

Ovenstående retningslinjer berører ikke de nærmere bestemmelser om bistandsydelse m.v. mellem politikredse, der er fastsat i Rigspolitichefens kundgørelse B, nr. 1.

Med venlig hilsen

Torsten Hesselbjerg

Bilag 22

**Skrivelse fra Justitsministeriet til politi og anklagemyndighed af 10.1.2005
vedrørende indberetning af dødsfald og alvorligere selvmordsforsøg i
politiets venterum**

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen

Cirkulæreskrivelse til politi og anklagemyndighed

Dato: **10 JAN. 2005**
Kontor: Færdeelskontoret
Sagsbeh.: Nina Grønbæk Ringsted
Sagsnr.: 2004-11171/1-0003
Dok.: NGR20981

Indberetning af dødsfald og alvorligere selvmordsforsøg i politiets venterum

Ved cirkulæreskrivelse af 27. marts 1995 har Justitsministeriet henledt opmærksomheden på, at ethvert tilfælde af dødsfald under detentionsophold skal indberettes til ministeriet og eventuelt tillige til Rigspolitichefen eller Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. herved Politimesterforeningens cirkulæreskrivelse af 2. februar 1984 (RISSKR 1978-1995).

Endvidere anmodede Justitsministeriet ved cirkulæreskrivelse af 1. oktober 2003 om tillige at modtage indberetning om alvorligere selvmordsforsøg under detentionsophold på baggrund af en henvendelse fra Folketingets Ombudsmand.

Folketingets Ombudsmand har for nylig anmodet om at modtage indberetninger om tilsvarende episoder i politiets venterum.

På den baggrund skal Justitsministeriet anmode om også at modtage oplysninger om dødsfald og alvorligere selvmordsforsøg i politiets venterum.

Med venlig hilsen

Michael Højer

Bilag 23

Bekendtgørelse nr. 978 af 21.9.2004 om politiets anvendelse af visse magtmidler mv.

Bekendtgørelse nr. 978 af 21. september 2004

Bekendtgørelse om politiets anvendelse af visse magtmidler m.v.

I medfør af § 21, stk. 1 og 2, i lov nr. 444 af 9. juni 2004 om politiets virksomhed fastsættes:

Kapitel 1

Generelle bestemmelser om politiets magtanvendelse

§ 1. Politiet må i medfør af politilovens § 15 anvende magt

- 1) med henblik på at forebygge og afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed,
- 2) med henblik på at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben,
- 3) med henblik på at bringe strafbar virksomhed til ophør eller i forbindelse med efterforskning og forfølgning af strafbare forhold,
- 4) som led i bistand til andre myndigheder,
- 5) som led i udførelse af kontrol- og tilsynsopgaver, samt
- 6) med henblik på at vurdere, om et barn eller en beruset, syg eller hjælpeløs person, befinder sig i fare.

§ 2. Politiets magtanvendelse skal i medfør af politilovens § 16, stk. 1, være nødvendig og forsvarlig og må alene ske med midler og i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet. Det skal indgå i vurderingen af forsvarligheden, om magtanvendelsen indebærer risiko for, at udenforstående kan komme til skade.

Stk. 2. Magt skal anvendes så skånsomt, som omstændighederne tillader, og således at eventu-

elle skader begrænses til et minimum, jf. politilovens § 16, stk. 2.

Kapitel 2

Anvendelse af visse magtmidler

§ 3. Reglerne om anvendelse af de i §§ 4, 10, 15 og 21 nævnte magtmidler gælder enhver brug af de pågældende magtmidler, herunder faktisk anvendelse samt advarsler og andre tilkendegivelser om anvendelse heraf.

Anvendelse af skydevåben

§ 4. Skydevåben må i medfør af politilovens § 17, stk. 1, kun anvendes med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende farligt angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for persons liv eller for, at personer pådrager sig alvorlige helbredsskader,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende farligt angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,
- 4) at sikre pågribelsen af personer, der har eller med rimelig grund mistænkes for at have påbegyndt eller gennemført et farligt angreb på person, medmindre der ikke skønnes at være risiko for, at den pågældende på ny vil gøre sig skyldig i et sådant angreb,
- 5) at sikre pågribelsen af personer, der har eller med rimelig grund mistænkes for at have påbegyndt eller gennemført et farligt angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg, eller

- 6) at sikre pågribelsen af personer, der har eller med rimelig grund mistænkes for at have begået alvorlige forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed, mod statsforfatningen eller de øverste statsmyndigheder.
- 4) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom.
- 5) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand, eller

§ 5. Før politiet afgiver skud, der indebærer risiko for skade på person, skal det så vidt muligt først ved advarselsråb og dernæst ved varselskud tilkendegives vedkommende, at politiet har til hensigt at skyde, hvis ikke politiets påbud efterkommes, jf. politilovens § 17, stk. 2. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

§ 6. Varselskud skal afgives, så de i den foreliggende situation ikke udgør en nærliggende fare for andre og skal derfor, hvis det sker under åben himmel, som udgangspunkt afgives lige op i luften.

§ 7. Skud mod person skal afgives, således at følgeskader søges begrænset til et minimum, og på en sådan måde, at skuddene i den foreliggende situation ikke udgør en nærliggende risiko for andre.

Stk. 2. Er der nærliggende risiko for, at udenforstående kan blive ramt, må der kun skydes i yderste nødstilfælde.

§ 8. En polititjenestemand, der er under direkte kommando, må kun anvende skydevåben efter ordre fra en leder, medmindre der foreligger en situation som nævnt i § 4, nr. 1 eller 2, jf. herved politilovens § 17, stk. 4.

Stk. 2. Rigspolitichefen fastsætter nærmere regler om ordregivning vedrørende anvendelse af skydevåben i tilfælde, hvor en polititjenestemand er under direkte kommando.

§ 9. Har politiets skudafgivelse medført skade på person, skal den pågældende straks undersøges af en læge, jf. politilovens § 17, stk. 5.

Anvendelse af stav

§ 10. Politiet må i medfør af politilovens § 18, stk. 1, kun anvende stav med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,

- 6) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand, såfremt tjenestehandlingens gennemførelse skønnes uopsættelig og anden og mindre indgribende magtanvendelse skønnes åbenbart uegnet.

§ 11. Før stav tages i brug med henblik på rydning af gader, bygninger mv. for et større antal personer, skal det så vidt muligt tilkendegives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge stav, hvis politiets påbud ikke efterkommes, jf. politilovens § 18, stk. 2. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

§ 12. Staven skal anvendes med besindighed for ikke at påføre nogen større overlast end nødvendigt.

Stk. 2. Staven må kun rettes mod arme, ben, ryg og sæde.

Stk. 3. Staven må ikke rettes mod hoved, hals, nakke, kraveben, bryst, mave, nyrer, skridt eller rygsøjle.

Stk. 4. Staven må ikke bruges til stød.

Stk. 5. Det bør i videst muligt omfang undgås at anvende staven mod knæ, albuer og andre led.

§ 13. Har politiets brug af stav mod person medført skade, skal den pågældende straks undersøges af en læge, medmindre det skønnes åbenbart ubetænkeligt at undlade lægeundersøgelse, jf. politilovens § 18, stk. 3.

§ 14. Polititjenestemænd under samlet kommando må kun bruge stavene efter direkte ordre, medmindre der foreligger en situation som nævnt i § 10, nr. 1 og 2.

Brug af hund til magtanvendelse

§ 15. Politiet må i medfør af politilovens § 19, stk. 1, kun anvende hunde med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred,
- 3) afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,

- 4) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom,
- 5) at sikre pågribelse af personer,
- 6) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand, eller
- 7) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres passiv modstand, såfremt tjenestehandlingens gennemførelse skønnes uopsættelig, og anden og mindre indgribende magtanvendelse skønnes åbenbart uegnet.

§ 16. Før hund tages i brug, skal det så vidt muligt tilkendegives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge hund, hvis ikke politiets påbud efterkommes, jf. politilovens § 19, stk. 2. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

§ 17. Hund skal anvendes med besindighed, varsomhed og størst mulig skånsomhed. Anvendelsen skal straks bringes til ophør, når politiets påbud er efterkommet.

§ 18. Har politiets brug af hund mod person medført skade, skal den pågældende straks undersøges af en læge, medmindre det skønnes åbenbart ubetænkeligt at undlade lægeundersøgelse, jf. politilovens § 19, stk. 3.

§ 19. En polititjenestemand, der er under direkte kommando, må kun bruge hund efter ordre fra en leder, medmindre der foreligger en situation som nævnt i § 15, nr. 1-2.

§ 20. Beslutning om eventuel anvendelse af hund til rydning af gader, bygninger mv. for et større antal personer skal forudgående forelægges for politikredsens ledelse.

Stk. 2. Inden rydning effektueres, skal det så vidt muligt flere gange og via megafon tilkendegives vedkommende personer, at politiet har til hensigt at bruge hund, hvis ikke politiets påbud efterkommes. Benyttes hund derefter, skal det umiddelbart forinden tydeligt tilkendegives, at hund nu vil blive anvendt.

Stk. 3. Rydninger gennemføres med hunden tilkoblet føreline. Hunden føres frem med den efter forholdene kortest mulige føreline.

Stk. 4. I forbindelse med forberedte rydninger, hvor der alene ydes passiv modstand for at forhindre gennemførelsen af politiets lovlige på-

bud, må førelinen, hvormed hunden føres frem, højst være 1,5 meter lang.

Anvendelse af gas

§ 21. Gas må i medfør af politilovens § 20, stk. 1, kun anvendes med henblik på at

- 1) afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person,
- 2) afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred,
- 3) afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,
- 4) afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom, eller
- 5) sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv eller passiv modstand.

§ 22. Før gas tages i brug mod person, skal det så vidt muligt tilkendegives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge gas, hvis ikke politiets påbud efterkommes, jf. politilovens § 20, stk. 2. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

§ 23. Ved vurderingen af om og i givet fald hvordan gas skal anvendes, skal politiet tage hensyn til omfanget af eventuelle gener, som for udenforstående vil være forbundet med at anvende gas. Ved denne vurdering skal det bl.a. indgå, om den påtænkte anvendelse af gas vil skulle finde sted i et tættere bebygget område eller nær daginstitutioner, skoler, plejehjem eller lignende. Der skal endvidere ved vurderingen tages hensyn til, hvordan vejr- og vindforholdene vil påvirke anvendelsen af gas.

Stk. 2. Personer, der udsættes for gas, skal have mulighed for at søge væk fra gasbelagte lokaler eller områder, og generne for udenforstående skal søges begrænset mest muligt.

Stk. 3. Politiet skal udvise tilbageholdenhed med at anvende gas over for personer, der befinder sig indendørs. Der skal navnlig tages hensyn til antallet af tilstedeværende personer, samt om det på grund af dårlige adgangsforhold vil være vanskeligt for de pågældende at komme væk fra stedet.

§ 24. Efter enhver anvendelse af gas skal politiet sørge for fornøden oprydning og udluftning.

Stk. 2. Har politiets brug af gas mod en person medført gener, der skønnes at kræve lægehjælp, skal den pågældende straks undersøges af en læge, jf. politilovens § 20, stk. 3.

§ 25. Politiet må kun anvende gas af typer, som er godkendt af Rigspolitichefen.

Stk. 2. Politiets anvendelse af gas skal i øvrigt ske i overensstemmelse med de af Rigspolitichefen fastsatte retningslinier for brugen af den pågældende gastype og det relevante gasmateriel.

Kapitel 3

Indberetning mv.

§ 26. Rigspolitichefen kan fastsætte regler om

indberetning om anvendelse af de i §§ 4, 10, 15 og 21 nævnte magtmidler.

Kapitel 4

Uddannelse og øvelser

§ 27. Bekendtgørelsen finder ikke anvendelse for politiets brug af magtmidler, der udelukkende finder sted i uddannelses- eller øvelsesmæssigt øjemed.

Kapitel 5

Ikrafttræden

§ 28. Bekendtgørelsen træder i kraft den 15. oktober 2004.

Justitsministeriet, den 21. september 2004

LENE ESPERSEN

/ Mette Lyster Knudsen

Bilag 24

Bekendtgørelse nr. 988 af 6. oktober 2004 om detentionsanbringelse

Bekendtgørelse nr. 988 af 6. oktober 2004

Bekendtgørelse om detentionsanbringelse

I medfør af § 11, stk. 5, i lov nr. 444 af 9. juni 2004 om politiets virksomhed fastsættes:

Anvendelsesområde

§ 1. Berusede personer kan efter reglerne i §§ 11 og 12 i lov om politiets virksomhed anbringes i politiets detentioner.

Stk. 2. Personer, der i øvrigt er frihedsberøvede af politiet, må som udgangspunkt ikke anbringes i detention. Hvor detentionen undtagelsesvis anvendes til anbringelse af ikke berusede personer, finder bestemmelserne i denne bekendtgørelse ikke anvendelse.

Stk. 3. Et barn under 12 år må ikke anbringes i detention.

Stk. 4. Et barn under 15 år må kun anbringes i detention, hvis anden anbringelse er sikkerhedsmæssigt uforsvarlig som følge af barnets adfærd, jf. § 12 i lov om politiets virksomhed. Anbringelsen må som udgangspunkt ikke udstrækkes ud over 4 timer.

Stk. 5. Detentionsanbringelser efter stk. 4 indberettes til Rigspolitichefen. Rigspolitichefen fastsætter nærmere bestemmelser om indberetningernes indhold mv.

§ 2. Hvis mindre indgribende foranstaltninger, jf. § 11, stk. 2 og 3, i lov om politiets virksomhed, ikke findes tilstrækkelige til at afværge faren for den berusede eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed, skal politiet tage stilling til, om en beruset person skal frihedsberøves med henblik på:

- 1) hjemtransport,
- 2) overgivelse til andre, der på forsvarlig måde kan tage sig af den pågældende,

3) indbringelse til hospital eller

4) indbringelse til forsørgshjem eller lignende.

Stk. 2. Hvis mindre indgribende foranstaltninger som nævnt i stk. 1, nr. 1-4, ikke findes tilstrækkelige eller egnede til at afværge faren for den pågældende selv eller andre eller den offentlige orden eller sikkerhed, kan personen anbringes i detention.

Frihedsberøvelse, transport og indbringelse til politistationerne af berusede personer

§ 3. Hvis en beruset person frihedsberøves i medfør af §§ 11 og 12 i lov om politiets virksomhed, skal politiet orientere den pågældende om årsagen til frihedsberøvelsen og om muligt give den pågældende lejlighed til at udtale sig. Frihedsberøvelsen skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader.

§ 4. Ved vurderingen af en frihedsberøvet beruset persons helbredstilstand skal politiet være særligt opmærksom på den pågældendes tilstand ved den første kontakt, herunder om den pågældende har pådraget sig skader. Politiet kan i den forbindelse udspørge eventuelle vidner om den frihedsberøvedes tilstand, færden mv.

Stk. 2. Politiet undersøger, om den frihedsberøvede er i besiddelse af berusede eller bedøvende midler mv., der i givet fald fratages den frihedsberøvede.

§ 5. Under transporten af frihedsberøvede berusede personer til politistationen skal den vagthavende på politistationen uden unødigt ophold tilkalde en læge med henblik på undersøgelse af den frihedsberøvede. Dette gælder dog ikke, når transporttiden er af kortere varighed.

Stk. 2. Den frihedsberøvede skal under transporten til politistationen konstant være undergivet tilsyn.

Stk. 3. Hvis den frihedsberøvede transporteres af politipersonale af det modsatte køn, skal mindst to polititjenestemænd under hele transporten opholde sig hos den pågældende.

§ 6. Ved ankomsten til politistationen skal den frihedsberøvede straks fremstilles for den vagthavende.

Stk. 2. Den vagthavende skal på baggrund af alle relevante oplysninger om den frihedsberøvedes tilstand og adfærd vurdere, om den pågældende skal anbringes i detention.

§ 7. Inden en frihedsberøvet beruset person anbringes i detention, skal politiet gøre vedkommende bekendt med retten til at få kontakt med pårørende og/eller arbejdsgiver. Hvis den pågældende desuden er frihedsberøvet i anledning af et strafbart forhold, anvendes reglerne i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 12154 af 12. juni 2001.

Stk. 2. Hvor omstændighederne tillader det, skal politiet efterkomme en frihedsberøvedes anmodning om underretning af pårørende og/eller arbejdsgiver.

Stk. 3. Fremsætter den frihedsberøvede anmodning om selv telefonisk at underrette pårørende og/eller arbejdsgiver, skal en sådan anmodning efterkommes. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold taler herimod, for eksempel at den frihedsberøvede ved sin meddelelse til hjemmet eller arbejdsgiver kan modvirke en eventuel strafferetlig undersøgelse.

§ 8. Hvis den frihedsberøvede er under 18 år, skal forældremyndighedens indehaver og socialforvaltningen uopfordret underrettes om frihedsberøvelsen.

Fremgangsmåden ved detentionsanbringelser, herunder lægeundersøgelse af frihedsberøvede og tilsyn med detentionsanbragte

§ 9. Inden den endelige anbringelse i detentionen skal den frihedsberøvede altid undersøges af en læge.

Stk. 2. Ved detentionsanbringelse af et barn under 15 år, jf. § 1, stk. 4, skal lægeundersøgelse ske hurtigst muligt.

Stk. 3. Indtil den frihedsberøvede er lægeundersøgt, kan der ske foreløbig anbringelse i detention.

Stk. 4. Under en foreløbig detentionsanbringelse skal der føres skærpet tilsyn med den frihedsberøvede, jf. § 15.

§ 10. Inden foreløbig anbringelse i detention og inden lægeundersøgelsen bliver foretaget, skal den frihedsberøvede visiteres.

Stk. 2. Ved visitationen skal den frihedsberøvede fratages penge og værdigenstande samt i øvrigt alle genstande, som kan benyttes til at forvolde skade på den pågældende selv, på andre personer eller på ting. Samtlige lommer skal tømmes og krænges, hvis det er muligt. Ved visitationen bør der så vidt muligt medvirke to polititjenestemænd til undersøgelse af den frihedsberøvede.

Stk. 3. Hvis omstændighederne tilsiger en visitation, der kan krænke blufærdigheden, må en sådan visitation kun foretages af personer af samme køn som den frihedsberøvede. Er det ikke muligt at gennemføre en sådan visitation inden endelig detentionsanbringelse, foretages foreløbigt en visitation efter stk. 2. Den frihedsberøvede undergives herefter et skærpet tilsyn, jf. § 15.

Stk. 4. Politiet skal påse, at effekter, der fratages en frihedsberøvet, holdes adskilt fra effekter, der tilhører andre frihedsberøvede.

§ 11. Lægeundersøgelse af den frihedsberøvede foretages enten ved tilkald af læge/vagtlæge eller ved undersøgelse på skadestue. Vagthavende skal ved lægevalget vurdere, hvad der er mest hensigtsmæssigt under hensyn til tid og afstand.

Stk. 2. Lægeundersøgelsen skal belyse, om den frihedsberøvede er i en tilstand, der taler imod anbringelse i detention, og om den pågældende er i en tilstand, der eventuelt kræver behandling på sygehus, hos læge eller lignende.

Stk. 3. Politiet må kun efter tilladelse fra den undersøgende læge give en frihedsberøvet medicin.

§ 12. Der må som udgangspunkt kun indsættes én person i hver detention.

Stk. 2. Under helt ekstraordinære forhold kan der dog anbringes flere personer af samme køn i en detention. I så fald skal der foretages en særlig vurdering af personernes eventuelle farlighed, og der skal føres skærpet tilsyn med de indsatte, jf. § 15. Børn under 18 år må ikke anbringes

sammen med frihedsberøvede personer på 18 år eller derover.

§ 13. Stationens vagthavende har ansvaret for, at der føres et effektivt tilsyn med de detentionsanbragte.

§ 14. Tilsyn med detentionsanbragte skal ske ved fremmøde i detentionen så hyppigt, som den anbragtes tilstand gør det nødvendigt. Tilsyn ved fremmøde i detentionen skal så vidt muligt ske mindst 1 gang hver halve time.

Stk. 2. Hvis en detentionsanbragt efter lægeundersøgelsen er tilset 2 gange ved fremmøde i detentionen, og den pågældende ikke skønnes at være i en tilstand, der kræver, at fremtidige tilsyn sker ved fremmøde i detentionen, kan de efterfølgende tilsyn ske via lytte- og overvågningsudstyr, der er godkendt af Rigspolitichefen til elektronisk overvågning. Hverken selve detentionsanbringelsen eller lægeundersøgelsen udgør i denne forbindelse et tilsyn.

Stk. 3. Tilsynet via lytte- og overvågningsudstyret skal ske så hyppigt, som den detentionsanbragtes tilstand kræver og mindst 1 gang hver halve time. Opstår der under denne form for tilsyn tvivl om den detentionsanbragtes tilstand, skal den detentionsanbragte straks tilses ved fremmøde i detentionen.

Stk. 4. Opstår der i forbindelse med tilsyn med den detentionsanbragte mistanke om, at pågældende er så syg, at det taler imod fortsat detentionsanbringelse, skal der straks tilkaldes læge eller ambulance.

§ 15. I følgende situationer skal der føres skærpet tilsyn med en detentionsanbragt:

- 1) under foreløbig detentionsanbringelse, jf. § 9,
- 2) hvis de foreliggende oplysninger om den detentionsanbragte – herunder indhentede op-

lysninger fra kriminalregisteret – giver anledning hertil,

- 3) i de tilfælde, hvor der kun har fundet en foreløbig visitation sted, jf. § 10, stk. 3,
- 4) hvis et barn mellem 12 og 15 år undtagelsesvis anbringes i detention, jf. § 1, stk. 4, eller
- 5) hvis 2 personer undtagelsesvis anbringes i samme detentionsrum, jf. § 12, stk. 2.

Stk. 2. Ved skærpet tilsyn forstås et tilsyn, hvor den detentionsanbragte tilses hyppigere end 1 gang hver halve time. Efter omstændighederne kan et skærpet tilsyn indebære konstant overvågning.

Stk. 3. Skærpet tilsyn kan kun ske ved en politijestemands fremmøde i detentionen.

Løsladelse efter detentionsanbringelse, klagevejledning mv.

§ 16. En detentionsanbragt skal løslades, så snart begrundelsen for frihedsberøvelsen ikke længere er til stede.

§ 17. Efter udtagelsen af detentionen skal den frihedsberøvede vejledes om adgangen til at klage over detentionsanbringelsen, om muligheden for at få en skriftlig begrundelse for detentionsanbringelsen samt om muligheden for alkoholfævnning og behandling.

§ 18. Taler særlige omstændigheder herfor, bør den pågældende efter anmodning bringes til sit hjem, til læge eller til de sociale myndigheder ved politiets foranstaltning.

§ 19. Rigspolitichefen kan fastsætte administrative forskrifter vedrørende benyttelsen af politiets detentioner mv.

Ikrafttræden

§ 20. Bekendtgørelsen træder i kraft den 16. oktober 2004.

Justitsministeriet, den 6. oktober 2004

LENE ESPERSEN

/ Michael Højer